

GENEALOGYSK
JIERBOEK

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

GENEALOGYSK JIERBOEK 2007

FRYSKE AKADEMY
BIBLETEEK
LJOUWERT

bib. K5 - Gene

GENEALOGYSK JIERBOEK 2007

ûnder redaksje fan
Ype Brouwers, Anne Hielke Lemstra,
Reid van der Ley, Pieter Nieuwland,
Jarich Renema en Hein Walsweer;
heraldysk meiwurker: Rudolf J. Broersma

Nr. 1003

© Fryske Akademy – Ljouwert/Leeuwarden – 2007

ISBN: 978-90-6171-003-5

NUGI 524

ISSN 0928-0480

Typografy: Trudy Childs/Anke van Gorkum, Fryske Akademy

Ut dizze útjefte mei neat fermannichfâldige wurde op hokker wize ek, sûnder dat dêr skriftlike tastimming fan de Fryske Akademy oan foarôfgiet.

Foarsafier't it meitsje fan kopyen út dizze útjefte tastien is op grûn fan artikel 16B Auteurswet 1912^j, it Beslút fan 20 juny 1974, Stbl. 351, lykas wizige by it Beslút fan 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, moatte de dêrfoar wetlik ferskuldige fergoedingen foldien wurde oan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen).

Foar it oernimmen fan in part of parten út dizze útjefte yn blomlêzingen, readers en oare komplikaasjewurken (artikel 16 Auteurswet 1912) moat kontakt opnommen wurde mei de útjouwer.

De redaksje kin net oansprutsen wurde op ynhâld of strekking fan ûndertekene stikken.

YNHALD

	side
Gerrit Boeijinga	Bornæus. 7
Reid van der Ley	Kwartierstaat van Ireen Wüst. 51
Jarich Renema	It erfskip fan Froukje Willems. 67
Reid van der Ley	Het nageslacht van Andries Jans (1668-1730) en Antje Pieters op de Harste onder Sumar. 81
Melle Oenezs Koopmans	Het nageslacht van Carst Douwes uit Oudega (Sm.), ca. 1600- ca. 98
Fryske Rie foar Heraldyk	Wapenregistraasje. 170

BORNÆUS

Inleiding

De familienaam Bornæus zal zijn ontleend aan het dorp Aldeboarn, in de dagelijkse spreektaal ook wel kortweg Boarn genoemd, een van de oudste dorpen van de provincie Friesland en destijds de zetel van het bestuur van de voormalige grietenij Utingeradeel. Dit dorp is gelegen in het midden van Friesland aan het riviertje de Boarn, waarnaar de plaats hoogst waarschijnlijk is genoemd. Ook wordt de naam wel in verband gebracht met een bron of fontein, waarover de kerk van Aldeboarn zou zijn gebouwd, maar deze gedachtegang lijkt minder aannemelijk.¹

In de hierna te behandelen familie Bornæus wordt de achternaam, die later ook wel als Borneus wordt geschreven, voor zover bekend, voor het eerst gebruikt door Heert Bartes, die op 10 november 1616 wordt vermeld als postulant van Utingeradeel.² Daarnaast kwam ik tijdens mijn onderzoek meerdere personen met de naam Bornæus of Borneus tegen, waarvan het verband met de door mij onderzochte familie niet kon worden vastgesteld. Ongetwijfeld zullen ook zij, evenals de families Bornstra, Boornstra en ook diverse families Boonstra, hun naam aan genoemde plaats hebben te danken. Ook de familienaam Oudeboon zal daarvan zijn afgeleid.³ In het Nederlands Repertorium van Familienamen, gebaseerd op de volkstelling van 1947, komt de naam Bornæus of Borneus niet voor, zodat mag worden aangenomen dat er van deze familie geen naamdragers meer zijn.⁴

Meerdere academici, veel militairen, een aantal grietenijsecretarissen en enkele predikanten komen in de hierna volgende genealogie voor. Bij de drie oudste generaties is, omdat de bronnen geen zekerheid konden geven, uitgegaan van enkele veronderstellingen. Deze zijn enerzijds gebaseerd op de naamgeving en anderzijds op de betrokkenheid van de opeenvolgende generaties bij de rechtsgang en het bestuur van de grietenij Utingeradeel.

Met dank aan de heer J.S. Wolf te Oss voor het verstrekken van een aantal genealogische en andere ter zake doende gegevens.

Sneek, februari 2007

Gerrit Boeiijinga

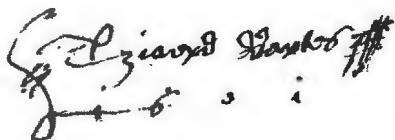
Genealogie

1. Tziaerd Bartes, dorpsrechter en volmacht van Aldeboarn, tr. N.N.

In een quaclap (korte inhoud in het klad van een vonnis van het Hof en oorspronkelijk bedoeld om na te gaan of raadsheren zich niet aan hun aanwezigheidsverplichting onttrokken) van 27 sept. 1585 komt een Tyardt Bartes voor, als cessie hebbend van "Pybe Wytities (Abbema) ende Waeb Syrckd., echteluyden".⁵ Dit echtpaar was sedert 1567 woonachtig in Aldeboarn.⁶

Tiaerdt Baertez wordt genoemd in verband met een brief van Feicke Tetmans, grietman van Utingeradeel, gedateerd 25 sept. 1598, gericht aan de dorpsrechters en ingezetenen van genoemde grietenij, betreffende een vergadering te Akkrum over de inrichting van een rechthuis voor het nedergerecht. Op 28 sept. 1598 wordt aangekend dat dit bericht door de secretaris van Utingeradeel J. Andringha over het ge-

recht is gepubliceerd, met vermelding van een aantal namen, waaronder die van Tiaerd Baertez.⁷ In mei 1601 ondertekent Tziaerd Bartes als dorpsrechter van Aldeboarn een schrijven betreffende de nominatie voor een nieuwe grietman voor de grietenij Utingeradeel.⁸

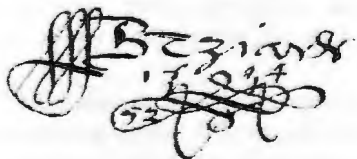
Handtekening Tziaerd Bartes, mei 1601.

Uit dit huwelijk vrij zeker:

1. Barte Tziaerds, volgt II.

II. Barte Tziaerds, geb. circa 1563,⁹ secretaris van Utingeradeel,¹⁰ overl. tussen 25 jan. 1637 en 28 juni 1639, tr. Lysbet Everts.¹¹

Op 1 december 1603 wordt Baarte Tzjaerds tot diaken van de kerk van Aldeboarn c.a. gekozen.¹² Ook treffen we hem tussen 1613 en 1615 enkele malen als secretaris van Utingeradeel aan in het kerke-boeck van Aldeboarn c.a.¹³ Op 9 jan. 1614 wordt daarin o.a. vermeld dat hij 2 lopen rogge voor de armen beschikbaar stelt.

Handtekening Barte Tziaerds in het kerke-boeck van Aldeboarn c.a., 5 jan. 1615. Hij heeft kennelijk nog enige moeite met het nieuwe jaar en tekent met 1614.

Omdat de archieven van het nedergerecht Utingeradeel eerst bewaard zijn gebleven vanaf 1641, is uit deze bron niets over de secretarisperiode van Barte Tziaerds bekend. Wel treffen we hem diverse malen in andere nedergerechten aan.¹⁴ Voor het eerst wordt hij, voor zover bekend, als secretaris van Utingeradeel genoemd op 16 nov. 1602 in het nedergerecht Schoterland.¹⁵ Ook wordt hij in 1616, 1618, 1619 en 1620 in Schoterland en Ængwirden als zodanig vermeld met naast zich, als postulant van Utingeradeel, zijn vermoedelijke zoon Heert Bartes Bornæus.¹⁶ Verder wordt hij nog als secretaris genoemd in 1614, 1623, 1633 en 1636 respectievelijk in de nedergerechten Schoterland, Wymbritseradeel, Ængwirden en Idaarderadeel.¹⁷ In extracten uit thans deels verdwenen oud rechterlijke registers van Idaarderadeel komt Barte Tjaerdsz eveneens enkele malen als secretaris van Utingeradeel voor.¹⁸ In 1627 heeft Bartle Tiaerds, secretaris van Aldeboarn, een boekschuld van 15 st. 12 penn. aan Jaeckle Obbes.¹⁹

In een civiele sententie van Utingeradeel d.d. 2 april 1645 treffen we aan Abe Meiners, Aldeboarn, biersteker, transport hebbend van wijlen Barte Thierdis, in leven secretaris van Utingeradeel, die cessie en het recht had op reversaal op wijlen Secke Johaens en Ulck Buwedr, echtelieden te Akkrum.²⁰ In een andere sententie d.d. 26 okt. 1648 wordt vermeld dat wijlen secretaris Barte Tjaerdis als getuige voorkomt in een stuk gedateerd 25 jan. 1637.²¹ Dit is, voor zover bekend, de laatste vermelding van Barte als secretaris van Utingeradeel.

*Baarte Tijaerdszn, secretaris van Utingersdeel, en Lysbet Evertsdr verkopen op 23 mei 1612 een sate lands te Oostermeer, Joura state genaamd, voor 1.149 gg. aan Gerbrand Wolters van Hees en Reinsck Upckes echtelieden te Oostermeer. De koop-schat moet worden betaald in drie termijnen, maar omdat de koper in gebreke blijft volgt er een proces voor het Hof gedateert 15 juli 1614. De gedaagde is daarbij echter niet verschenen.*²²

*Op 20 dec. 1615 kopen Baert Tiaerts, secretaris van Utingeradeel, en Lijsebeth Everts, echtelieden te Aldeboarn, 3½ pondematen land te Terkaple voor 95 gg.*²³

*Riemer Haenckes, bijzitter van Utingeradeel, en Foecke Wypckes te Aldeboarn, verkopen op 28 juni 1639 als curatoren over de kindskinderen van Baerte Tiaerdis, in leven secretaris van Utingeradeel, "sekere sate landts gelegen tot Oudeboorn, op 't noordt, groot nae naem ende faem tachtich pondematen", stem 47,*²⁴ *voor 2.420 gg. aan Hendrick van Marssum, oud schepen van Leeuwarden en dr. Hector Meinsma, advocaat bij het Hof van Friesland.*²⁵

*De crediteuren van wijlen Baerte Tiaerts zijn op 22 okt. 1639 betrokken bij een civiele procedure tegen Frans Tijmens Eijsma cum uxore,*²⁶ *en op 15 febr. 1642 bij een proces tegen Rinse Fockes.*²⁷

*Op 11 nov. 1658 wordt de verkoop geregistreerd van tien gg. eeuwige jaarlijkse rente gaande uit een sate lands te Aldeboarn, stem 55,*²⁸ *voorheen bij Rioerdt Johannes gebruikt en thans in gebruik bij zijn zoon Wybe Rioerdis, welke rente Foecke Wypckes te Aldeboarn in 1639 heeft gekocht van Riemer Haentjes, curator over de kindskinderen van Barte Tiaerdis, in leven secretaris van Utingeradeel. Hessel Jouckes, provenier in het Sinte Anthonis Gasthuis binnen Leeuwarden is de koper voor 600 cg.*²⁹

*Een Baerte Tiaerts bezit in 1633 land in Terbant.*³⁰

Uit dit huwelijk vermoedelijk:

1. Heert (Heraclitus) Bartes Bornæus, volgt III.

III. Heert (Heraclitus) Bartes Bornæus, geb. circa 1592,³¹ postulant voor het gerecht van Utingeradeel, in 1622 volmacht naar de landdag voor Utingeradeel,³² op 25 febr. 1624 benoemd tot schrijver van de compagnie onder W. Adama,³³ overl. vóór 17 april 1638, wanneer Cornelis Buttinga wordt benoemd tot schrijver van de kapitein Jarich van Hottinga in plaats van wijlen Hero Bartus Bornæus,³⁴ tr. Leeuwarden 21 juni 1618 Geeske Bernhardusdr Fullenius, (op dezelfde datum trouwde ook haar (tweeling?) zuster Frouck Bernhardusdr Fullenius met Jan Nijenhuis) geb. Leeuwarden circa 1596,³⁵ woonde te Franeker 10 mei 1644,³⁶ zij komt op 24 mei 1646 met haar zoon Everhardus met attestatie naar Leeuwarden, vervolgens gaat zij op 12 jan. 1651 met attestatie naar Aldeboarn, waar Everhardus predikant is geworden en volgt haar zoon, die is beroepen naar Bolsward, op 31 juli 1652, samen met haar dochter Geeske. Daarna is er tussen 17 juni 1653 en 25 april 1663 een komen en gaan tussen Bolsward en Leeuwarden, lidmaat Bolsward 1661, dan wonende bij haar dochter Geeske en haar schoonzoon Horatius Incudides aan de Wipstraat, begraven 1668 in de Martinikerk te Bolsward, wanneer haar zoon Everhardus voor "t openen van sijn saliger moeders grafstede" 6 gulden betaalt,³⁷ dochter van Bernhardus Fullenius, doctor in de theologie, predikant te Leeuwarden, en Athje Bocke Douwes Abbema.

*Heert Bartes Bornæus komt enkele malen voor in het kerke-boeck van Aldeboarn c.a., o.a. als diaken, en ondertekent enkele malen met een zeer fraaie handtekening.*³⁸

gehouden van 1 tot 5 juni 1675.⁶⁹

Op 9 nov. 1681 vindt voor het gerecht van Ængwirden de autorisatie plaats van Bernardus Vallenius (Fullenius) te Franeker, een neef van Geeske Bornæus van moederszijde, en Cornelis Simonides Braeck, burgemeester van Bolsward, als curatoren ad actum divisionis (ten behoeve van scheiding tussen erfgenamen) over de nagelaten drie minderjarige weeskinderen van wijlen Geeske Bornæus.⁷⁰ Zij maken een inventarisatie op van de nagelaten goederen die per saldo een waarde vertegenwoordigen van 11.811 cg. 5 st., waarvan het aandeel van de drie minderjarige kinderen Dirck (Theodorus), Antje en Hiske in massa kunnen blijven. De verantwoording van de curatele vindt plaats op 24 april 1682. Het aandeel van de oudste dochter Attie Incudides, gehuwd met secretaris Bernhardus Bornæus, wordt ontscheiden. Bij loting wordt aan hen van de vastigheden het huis in de Bagijnestraat in Leeuwarden toebedeeld. Dit pand was door de kinderen van haar "bestevader en bestemoeder" aanbeërfd. Voorts krijgen zij nog een obligatie met een kapitaal van 1.100 cg. Bij de inventarisatie wordt ook een gouden hoep-ring vermeld, mogelijk dezelfde als die Geeske had geërfd van haar neef Heraclitus, zoon van haar broer Everhardus.⁷¹

Op 21 juni 1682 wordt Franciscus Fullenius juris doctor, eveneens een neef van moederskant van Geeske, als curator bonorum (over de goederen) over de drie minderjarige wezen benoemd.⁷² Op 5 juli 1683 rekt Franciscus af met Dirck (Theodorus) Incudides, luitenant van een compagnie infanterie,⁷³ en op 10 juli 1685 met de dochters Antje en Hiske.⁷⁴ Tot de totale erfenis behoren naast het eerder genoemde huis te Leeuwarden o.a. een huis aan de Grote Dijklakker te Bolsward en een klein huis, eveneens te Bolsward, alsmede een vierde part in een sate lands te Aldeboarn, en daarnaast diverse obligaties. Ook is sprake van een grondpacht van 3½ gg. eeuwige rente uit Pybe Tiercx huizinge te Aldeboarn. Uit de stukken blijkt voorts, dat Geeske Bornæus en haar kinderen Dirck en Hiske waarschijnlijk het laatste half jaar bij haar dochter Attie en schoonzoon Bernardus in Heerenveen hebben ingewoond, waarvoor 110 gulden voor kostenpenningen in rekening wordt gebracht. Het vierde part in een sate lands te Aldeboarn zal vermoedelijk stem 49, Ald Hiem, betreffen.⁷⁵ Theodorus Incudides, luitenant van een compagnie te voet, verkoopt 3de proclamatie 9 april 1685 dit erfdeel voor 300 gg. en een zilveren ducaton aan Cornelis Hylkes.⁷⁶ Merkwaardig is dat de curator Franciscus Fullenius, burgemeester van Franeker, aan Cornelis Hylkes voor 440 cg. eveneens een vierde part van stem 49 verkoopt, 3de proclamatie 6 dec. 1688.⁷⁷ De resterende helft behoort aan de kapitein Johan Hofman, die zijn aandeel in 1691 ook aan Cornelis Hylkes verkoopt.⁷⁸

In een proces aangespannen door Dr. Gajus van Boelens, secretaris van Wonseradeel, worden de erfgenamen van Horatius Incudides op 24 febr. 1685 gemaand zich garant te stellen voor hetgeen Horatius als substituut administrateur van de boelgoeden van genoemde grietenij nog vanwege diverse zaken onder zich had.⁷⁹

De erfgenamen Incudides procederen op 27 okt. 1687 tegen Hermannus Bornæus en Jelle Fopma, gehuwd geweest met Tietske Bornæus, tesamen erfgenamen van de predikant Everhardus Bornæus, die volgens een schuldbekentenis van 2 juli 1677 127 cg. had geleend van zijn zuster Geeske. Dit bedrag moet

*worden terugbetaald onder verrekening van 12 cg. 14 st. betaalde rente.*⁸⁰

IVa. Everhardus Heracliti Bornæus,⁸¹ geb. Aldeboarn circa 1622, student linguarum Franeker 9 april 1639 als Oldebornensis,⁸² student theologiae Leiden 18 febr. 1645 als Bolswardensis en alumnus, kreeg een studiebeurs van de Staten van Friesland,⁸³ belijdenis als studiosis, tegelijk met zijn broer Tetardus Heracliti, Franeker 30 jan. 1641, samen met zijn moeder ingekomen met attestatie te Leeuwarden 24 mei 1646, kandidaat 1644,⁸⁴ predikant te Garijp c.a. 1647-1649,⁸⁵ Aldeboarn c.a. 1649-1651,⁸⁶ en Bolsward 1651-1680,⁸⁷ overl. Bolsward 30 juli 1680,⁸⁸ tr. Garijp 16 april 1648 Goitske Laurentij Rommertsma, afkomstig van Joure, overl. vóór 18 okt. 1649.⁸⁹ Tr. 2. Wiewert, proclamatie Lutkewierum 13 okt. 1650 Taetske Harmens van Bockama, geb. circa 1628, belijdenis Lutkewierum 1648, komt als lidmaat aan in Aldeboarn op 12 jan. 1651, testeert 17 aug. 1655,⁹⁰ waarbij haar kind en nog te "procreëren" kinderen als universele erfgena(a)m(en) worden benoemd, terwijl zij haar man om bewegende redenen het vruchtgebruik ontzegt, overl. Bolsward 14 nov. 1673,⁹¹ dochter van Harmen Fransz van Bockama en Tietske Baerda. Tr. 3. Bolsward 23 aug. 1674 Pijttie Feddis Siccama, wed. van Douwe Elings Bang(a)ma, dochter van Fedde Ipkes Siccama, dorpsrechter en ontvanger te Folgare, eerste rekenmeester van Wymbritseradeels zeedijken en Aelcke Sijbrants, zij komt op 18 april 1674 met attestatie te Bolsward aan als weduwe van Tjerkwerd.

Portret van Everhardus Bornæus, afgebeeld in de domineesdracht van de 17de eeuw, voorkomende in De getrouwe harder, in 1668 gegraveerd door A. Blotelingh, naar een werk van de schilder Petrus Schick.

*Everhardus Bornæus verdedigde in 1642 te Franeker het dispuut "Disputatio theologica de coena dominica" (theologische uiteenzetting over het Avondmaal).*⁹²

Hij ondervindt bij zijn beroeping naar zijn eerste gemeente Garijp-Eernewoude-Suameer enkele problemen. Horen de dorpen bij elkaar? Moeten de stemmen afzonderlijk of bij elkaar worden geteld? De secretaris Dr. Jacobus Buttinga wiens kandidaat Pibo Johannes niet door de classis wordt geaccepteerd, staat tegenover Arend van Hillema en Dr. J. Bouritius, die voor Everhardus Bornæus pleiten. In de classis Leeuwarden en in de Friese synode komt deze zaak diverse malen aan de orde. De synode van 1647, die van 15-20 juni te Leeuwarden wordt gehouden, geeft echter Everhardus de meeste rechten.⁹³

Onder de notulen van de kerkeraad te Aldeboarn c.a. komen diverse handtekeningen van Everhardus voor, waaronder ook enkele malen de lijfspreuk N. S. D(e)o is toegevoegd.⁹⁴

E. H. Bornæus
 Eccles. Bornæus & in No.
 Symb. N. S. D(e)o.
 1651

Handtekening Everhardus H. Bornæus met toevoeging van de lijfspreuk N(ihil)? S(ine)? D(e)o in het kerke-boeck van Aldeboarn c.a., 13 juli 1651.

In 1656 hebben Ds. Bornæus en andere leden van de kerkenraad van Bolsward bezwaren tegen voorstellen aangaande het opnemen van de stadwezen in het weeshuis.⁹⁵

Gedurende de jaren 1654 tot 1678 wordt Everhardus door de provinciale synode met diverse taken belast, zoals secretaris, deputaat synode, correspondent naar andere gewesten en bursarius (penningmeester).⁹⁶

Bij de uitgave in 1656 van het boek *Christi overwinninge over de draeck ofte des satans nederval*, geschreven door Thomas Taylor, schrijft de vertaler en uitgever Samuel van Haringhouck, Boekverkoper in de Waerheyt te Bolsward, dat hij zich zeer verplicht voelt aan Henricus Daventræus en Everhardus Bornæus, Bedienaers des Goddelijcken Woordts tot Bolsward en niet anders weet te doen dan "voor UUEE voeten te leggen d'Eerstelingen van mijn smakelose vruchten". Everh. Bornæus onderschrijft samen met Herm. Drogenham en H. de Lespierre als deputaten van de synode te Heerenveen de approbatie van genoemd boek.⁹⁷

Everhardus Bornæus schreef *De Getrouwe Harder ofte Een Voorstel van alle de princepaelste Plichten die een Dienaer Jesu Christi waernemen moet, Soo neffens hem selfs, als des Heeren dierbaere Gemeynthe. Voorgesteld Over de Woorden Pauli Actor. XX. vers XXVIII. Door Everhardum Bornæum Dienaer des Heeren Jesu Christi in sijn Gemeynthe tot Bolsward. Te Leeuwarden, By Hendrik Rintjes ende Hauke Egberts Haringa. 1669.*⁹⁸ Hermannus Bornæus, de 14 jarige zoon van Everhardus, schrijft in genoemd boek een voorwoord in het Latijn, dat als volgt kan worden vertaald:

"Ofschoon gij, dierbare vader, niet al te gezond u kunt noemen,
 maar het ernstige kwaad van felle koortsen u kwelt,

houdt gij er toch niet mee op het volk onderrichting te geven
 zo met stem als geschrift, nachtelijks als overdag.
 Ook dit huidige boek, dat gij in 't licht laat verschijnen,
 straalt weer duidelijk uit, welk een ijver u drijft
 Moge de Heer u krachten dan geven, om nog vele werken
 uit te geven; uw naam prijzen de eeuwen hierna.

Uit kinderlijke trouw, uw zoon
 HERMANNUS BORNÆUS
 op de leeftijd van 14 jaar."

In dit werk is een in 1668 door A. Blotelingh gegraveerd portret van Everhardus opgenomen, naar een werk van de uit Franeker afkomstige schilder Pieter (Petrus) Schick.⁹⁹ Op grond van zijn boek wordt Everhardus Bornæus tot de gematigde piëtisten gerekend.¹⁰⁰

In het boek Balthazar Bekker in Franeker wordt vermeld dat het door Bekker geschreven boek "Der volmaakten vaste spijsje" volgens oordeel van gedeputeerde staten van Friesland om moverende redenen niet mag worden gedrukt en verkocht. Bepaalde punten uit dit boek worden volgens Bekker "breeder bepleit in het werk van mijnen neef Everhardus Bornæus (de verwantschap van Balthazar Bekker en Everhardus Bornæus loopt via de familie Fullenius. Geeske Fullenius, de moeder van Everhardus, was een zuster van professor Bernhardus Fullenius, wiens dochter Frouckje op 9 dec. 1666 te Franeker met Bekker in het huwelijk trad), De Getrouwe herder getiteld, en hij gaat nog vrij wat verder dan ik. En toch heeft de faculteit dat boek, volgens hare approbatie, regtzinnig geoordeeld".¹⁰¹

O P D E N T I T E L - P L A E T.

Gunt, Leefer, eerghy ylt, het Plaetwerck uw gesicht,
 Waer in werd afgebeeld der Herd' ren Amp en Plicht.

Liefst, seest sijn, een de linker hande.
 Op Stoel een yd'rig Prodhans:
 Die deelt en leent Gods woerds
 So, dat 'er best en niet doorboert;
 Terwijl sijn leuwigde Son
 Giesst om des woerds de rechts kleem.

Ten tweeden woerd, in 't noedst parck,
 De grond geleet van Christi Kerck;
 Wanneer de Christelike jeugd
 Ge-rofsen woerd, in heer en daggel:
 Op dat sy, toe die groen gebouwen,
 Begrueten Heft scheyden sijn.

Den wijf de Godegynste Zael
 Van Heylands heylige Avondmael,
 Iste deker de gedachten
 Van Sijn dood te achter in;
 Waer deur om, sijn zek, gepoeg hier
 De Saghberd verstaer woerd.

Gins woerd den Dwaegheft en sijn Knecht
 Op was de gronden wederke:
 De, dat het fruchtvoersing Hoest
 Van Kruen en leuws te werdt bevest;
 Welk daer de kuld ve Soms sichtig;
 De nachs met best gespen verdwyn.

Het beekwoerd, dat in 't wijfde stas,
 Be'treffing een van alle quaed;
 Wan deur een recht gevecht gemoed
 Stort tra een yd' om waer te loet,
 En spoels des wijf der vlschten af,
 Van sijn wijf-waigte werken dral.

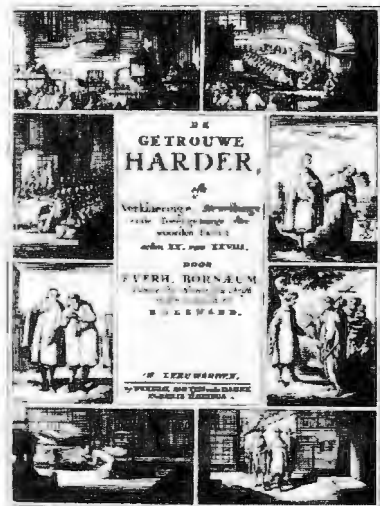
Vermaent woerd, de welle jeunt,
 Der Daggden loofden ons bebes:
 Geleef, en hoop, en Liefde, die
 Stofschelk sijn alle dier:
 Welk, sijn die, niemand sal
 Verwilden 's yterst onvroel.

Nu sprekt de trouwe Herder tot
 Eik sijn een, sijn, en onsen Gods;
 Terwijl hy werpt, in Christi klove,
 Sijn' eyen, en des Kerken woerd,
 So sende hy oppoerers tot den Heer
 Geduden en rals sijn en 'er.

Op 't Leest' werdt te verzoeght verbeest
 's Bafch (dat God ook een beest)
 Aan d' e-bruue, so men gold, als gas
 Deur een' beknoeming bevest:
 Op dat sy, es deur troef, en raad,
 Verlichting welen in loen gaad.

Dit is een sifers van 't werk, gy meugt den Oogst vergad' ren
 Gelukkiglijck gezeyd, in wel beploegde blad' ren.

S. v. H.

Titelplaat De Getrouwe Harder met verklaring, 1669.

Op 17 nov. 1652 wordt op verzoek van Everhardus Bornæus, als vader en voorstander van zijn kind, een inventarisatie gemaakt van de nalatenschap van zijn eerste

echtgenote Goitske Rommertsma.¹⁰² Hierin komt onder de uitgaven o.a. het volgende voor: "De voorschreven Goyske aen Bornæus getrouwt zijnde een vrindenmaeltyt ende gaergifte gehouden op twee avonts waarvoor 'd rendant stelt, hoewel meerder gecost hebbende 100-0-0".

Everhardus Bornæus schrijft op 20 dec. 1658 aan zijn zwager Franciscus Bockama, advocaat voor het Hof van Friesland te Leeuwarden o.a. het volgende: "Waerde Broeder, Cousijn Valerius Heringha heeft gisteren aen mij versocht een recommendatie brief aen mijn Collega Daventræum (te schrijven), doch ick derf mij in sulcken politijcken saeck op dusdanigen manier niet mengen, alwaerom ick versoecke dat U.E. uit mijn naem D. Daventræum vrundelijcken gelieft te groeten ende op alle vrundtschap te versoecken, dat sijn E. gelieve selfs persoonlijk ende andersins soo danige middelen bij den Vorst aen te wenden, dat onsen Cousijn tot het Burge Meesterschap (van Bolsward), gepromoveert mach worden".¹⁰³ Ondanks deze inspanningen werd Valerius Heringha niet als burgemeester gekozen.¹⁰⁴

Everhardus Bornæus is op 15 dec. 1670 eiser tegen Gerrit Wybes Hopman, kastelein in "De Zevenwolden" te Aldeboarn.¹⁰⁵

Op 8 febr. 1670 dient een proces, aangespannen door Everhardus Bornæus en Horatius Incudides, als man en voogd over Geeske Bornæus, volgens testament d.d. 23 jan. of juni 1667 tesamen erfgenamen van Hiske Bockes Abbema, tegen Ebel van Hinckena, weduwe van professor Bernhardus Fullenius te Franeker, aangaande de nalatenschap van Hiske Bockes Abbema. De zoon van Hiske, Bocatius Pontanus, in leven opperkoopman in Indië, benoemt in zijn testament van 24 okt. 1647 zijn moeder tot zijn erfgenaam en laat voorts aantekenen dat na haar overlijden de goederen zullen toevallen aan testators naaste bloed. De gedaagde beroept zich op een testament uit 1655, waarbij Hiske tot universele erfgenamen de vier kinderen van haar zuster Atie Bockes Abbema benoemt, te weten Frouck, Bernardus, Nathanael en Geeske Fullenius, en waarin bepaalde clausules zijn opgenomen. Ebel van Hinckena, onder wie de nagelaten goederen van Bocatius berusten, weigert de eisers hiervan de helft te laten genieten. Er is een taxatie van het Hof dat de nalatenschap 11.079 cg. 18 st. beloopt. Het Hof wijst aan de eisers de helft van genoemd bedrag toe.¹⁰⁶

Op 19 april 1671 hebben de voogden van de Martinkerk te Bolsward aantekening gemaakt van de eigenaren van graven in voornoemde kerk. Hierin komt voor "D(omi)nus Bornæus een dubbele graff steen ende Horatius Theodori Incudides tsamen in matschappije vande kerckvoogden gecoft", gemerkt 5, "d' erffgenamen van Boccema drie dubbele graffsteenen", gemerkt 78-79-80.¹⁰⁷

Everhardus en zijn tweede echtgenote Taetske van Bockama worden later begraven onder steen 79. Op deze dubbele zerk in de zuider zijbeuk van genoemde kerk bevinden zich in de hoeken rozetten. In het randschrift staat vermeld: Ao 1680 DEN 30 IVLY IS SEER CHRISTE / LYCK IN DE HEERE ONTSLAPEN DE EERWAERDIGE GODTSALIGE EN WELGELEERDEN / DOM. EVERHARDVS BORNÆVS IN LEVEN GE / TROW DIENAER IESV CHRISTI BINNE BOLSWAERT OVT 58 IAERE EN LEIT HIER BEGRAVE. In het midden boven treft men de volgende tekst aan: Ao 1673 DEN 14 9BER IS SEER GODTSALICH IN / DEN HEERE ONTSLAPE DIE EERBARE EN DEVGT- / RYCKE TAETSKE VAN BOCCAMA IN LEVE HVISVROV / VAN DOM. BORNÆVS OVT 45 IAERE ENDE LEIT / HIER BEGRAVEN. Daaronder bevinden zich twee wapen-

schilden aan een tak gehangen, die 16de eeuwse vormen vertonen, voorstellende rechts een doodshoofd en links een uitgesleten huismerk. Hieronder ziet men een ovaal medaillon, waarin een uitgekapt mannenwapen onder een gekroonde helm met dekkleden. Het helmteken is eveneens uitgekapt. Voorts een uitgesleten inscriptie waaronder later uitgebeiteld Bockama.¹⁰⁸

Volgens de lijst in 1672 te Bolsward aangelegd inzake de aanslagen voor de 100ste penning is Everhardus met een kapitaal van 17.000 gulden de vierde op de lijst van de meest vermogende personen van Bolsward.¹⁰⁹

Op 9 sept. 1679 laat burgemeester Fopma van Bolsward, de schoonzoon van Everhardus en Taetske, ter secretarie van Leeuwarden een tiental schuldvorderingen van de familie Bockama registreren, waaronder één ten laste van Harmannus Feickens, "assessor in de Crijghs Gerechte der Friesche Regimenten" te Leeuwarden wegens een bedrag van 600 cg. aan hem op 5 mei 1655 verstrekt door Everhardus Bornæus en Taetske Bockama.¹¹⁰

Diverse malen komt Everhardus voor als curator.¹¹¹

Uit het eerste huwelijk:

1. Heraclitus Bornæus, geb. circa 1649, belijdenis Bolsward 27 jan. 1666, als jongman wonende op 't Kerckhof, student der vrije konsten, overl. Bolsward 11 juli 1666.¹¹²

Op 13 april 1657 is Johan van Echten, secretaris van Doniawerstal, curator ex testamento over Heraclitus Bornæus, nagelaten weeskind van zijn overleden halfzuster Goitske Rommertsma en dominee E. Bornæus. Met enige andere leden van de familie Rommertsma is Heraclitus voor 1/5 erfgenaam van wijlen Sybrant Jansz Echten, gehuwd met Idske, in leven echtelieden te Joure.¹¹³

Heraclitus testeert op 11 juli 1666 en sterft nog dezelfde dag.¹¹⁴ Hij legateert aan zijn moeije (tante) Geeske Bornæus, echtgenote van de notaris Horatius Incudides, 1.000 cg. en de gouden hoep-ring met diamanten rondom alsmede de gouden ring met de ene diamant. Deze laatste ring met de conditie dat in het geval zijn moeije een zoon mocht krijgen die naar hem genoemd zou worden, deze genoemde ring overhandigd en gegeven zal krijgen. De armen van de gereformeerde gemeente te Bolsward en het weeshuis aldaar worden elk bedacht met 100 cg. Voor de rest wordt zijn vader, Ds. Everhardus Bornæus tot universeel erfgenaam benoemd, met de restrictie dat als er bij zijn vader geen gezinsuitbreiding meer plaatsvindt tante Geeske nog een legaat van 1.500 cg. krijgt. Op 1 juli 1682 schijnt de erfenis nog niet afgewikkeld te zijn.¹¹⁵ Aangaande het testament van Heraclitus worden een aantal processen gevoerd. Op 15 juli 1686 eisen de kinderen van Geeske Incudides-Bornæus uitkering van het legaat van 1.500 cg. van Hermannus Bornæus en Jelle Fopma, gehuwd geweest met Tietske Bornæus, die tezamen erfgenaam zijn van wijlen hun vader Everhardus Bornæus. Het Hof stelt de eisers in het gelijk.¹¹⁶

Over het legaat van 1.000 cg. wordt eveneens geprocedeerd. Op 12 maart 1695 wordt ook dit legaat door de erfgenamen van Geeske bij Hermannus Bornæus opgeëist. Het legaat was bij akte van 17 febr. 1675 door Everhardus Bornæus, de vader van Heraclitus, goedgekeurd en volgens een akte van transactie van 11 juli 1689 bij de gedaagde (Hermannus) in rechte erkend. Ook ditmaal worden de eisers in het gelijk gesteld.¹¹⁷

Op zijn grafsteen in de noorder zijbeuk van de Martinikerk te Bolsward staat

vermeld: ANNO 1666 DEN 11 JULY IS GODSALIGH / ONTSLAPEN DE GODSALIGE EN GELEERDE DOM. HERACLITVS BORNÆVS / STUDENT DER VRIJE KONSTEN OUD IN / HET 18e IAER WIENS LICHAEM HIER RUST.¹¹⁸

Uit het tweede huwelijk:

2. Tietske Bornæus, geb. circa 1651, belijdenis Bolsward 27 jan. 1666, als jongedochter wonende op 't Kerckhof, overl. Bolsward 11 mei 1681,¹¹⁹ tr. Oosterlittens met attestatie van Bolsward, 3de proclamatie 7 febr. 1669, Gellius (Jelle) Jilderts Fopma, belijdenis Bolsward 31 juli 1669, als burger vaandrig wonende op het Grootzand, brouwersgezel, lid vroedschap Bolsward 11 maart 1673,¹²⁰ hij wordt diverse malen voor burgemeester van Bolsward genomineerd en in 1678 en 1688 als zodanig gekozen,¹²¹ volmacht ten landsdage. Hij tr. 2. Bolsward 3de proclamatie 16 okt. 1693 Wilhelmina Hansma, geb. 12 maart 1647, overl. 21 nov. 1721, oud 74 jaar, 8 maanden en 9 dagen,¹²² dochter van Folperus Hansma en Ursula de Clarges, zij was weduwe van Johannes Mejonsma, in leven medicina dokter te Bolsward.

Tietske Bornæus ligt begraven in de noorder zijbeuk van de Martinikerk te Bolsward, onder een meerdere malen eerder gebruikte grote zerk, genummerd 78, waarop voor haar staat vermeld: Ao. 1681 DEN 11 MAY IS SEER CHRISTELYK / IN DEN HEERE ONTSLAPEN DE EERBARE / EN DEUGTRYKE TIETSKÉ BORNÆVS / HUISVROU VAN DE BURGEMEES GELLIVS / FOPMA OUT INT 30 IAER EN HIER BEGRAVE. Op deze steen bevinden zich, evenals op die van haar ouders, twee wapenschilden aan een tak gehangen en is onderaan de steen Bockema uitgebeiteld.¹²³

Jelle Fopma koopt 15 jan. 1668 een herenhuis, schuur en stede, alsmede brouwerij en mouterij op het Grootzand te Bolsward voor 1.725 gg.,¹²⁴ en op 14 febr. 1672 samen met zijn echtgenote een huis c.a. op de Grote Dijklakker te Bolsward voor 1.500 gg. en een gouden ducaton.¹²⁵ Burgemeester Gellius Fopma en de vaandrig Sibren Wabbes Idsinga kopen op 23 febr. 1681 de helft van een huis aan de Marktstraat te Bolsward, bewoond door de apotheker Johannes Engwirda voor 655 gg.¹²⁶

Op 13 nov. 1669 moet Jelle voor de kerkenraad van Bolsward verschijnen omdat hij heeft gevochten.¹²⁷

Gellius Fopma was in 1679 rentmeester van het weeshuis te Bolsward.¹²⁸

In de civiele sententies van het Hof van Friesland komt hij ook enkele malen voor.¹²⁹

Jelle Fopma heeft volgens de lijst voor de aanslagen voor de 100ste penning te Bolsward in 1672 een kapitaal van 3.000 gulden.¹³⁰ Bij de personele goed-schatting in 1712 wordt hij aangeslagen voor 15.000 gulden.¹³¹

Wilhelmina Hansma testeert op 10 nov. 1720.¹³² Bij deze gelegenheid herroept zij het legaat bij testament van 27 april 1717 gedaan aan Glaudina en Margaretha de Clarges te Haarlem, alsmede het legaat aan Tettie Wijnants en haar man Ansga Heijns. Wilhelmina begunstigt nu Folperus Bornæus met een legaat (uit het stem- en floreenkohier van 1788, stem 7 van Tirns, blijkt dat hiermee Ds. Bartholdus Folperus Bornæus zal zijn bedoeld),¹³³ zoon van de luitenant Everhardus Bornæus, van een "halve zathe en landen sampt huijsinge en schuyre cum annexis staende en gelegen tot Tirns bij Hette Ates wordende ge-

bruuyckt. Voorts wordt aan Swaantie Zingel de echtgenote van Dr. Hermannus Bornæus, old burgemeester van Bolsward en tegenwoordig mederechter van Wonseradeel, 50 gulden gelegateerd.

3. Hermannus Bornæus, volgt Va.

4. Bernhardus Bornæus, ged. Bolsward 10 april 1662, overl. vóór 15 juli 1686.¹³⁴

IVb. Bernardus Bornæus, student philosophiae Franeker 28 febr. 1644 als Leovardiensis,¹³⁵ benoemd tot luitenant onder de compagnie van de hopman Jarich van Hottinga 18 febr. 1648,¹³⁶ overl. Wesel (?) vóór 17 okt. 1657, tr. Maria van Amama, geb. 1626,¹³⁷ zij komt als lidmaat op 18 jan. 1650 aan te Aldeboarn, vervolgens op 27 okt. 1650 te Franeker en op 17 okt. 1657 opnieuw te Franeker als weduwe uit Wesel, overl. kort voor 4 nov. 1678,¹³⁸ dochter van Sixtinus van Amama, hoogleraar oosterse talen te Franeker, en Meijnu Claesd van Adelen van Cronenburgh. Zij tr. 2. attestatie afgegeven Franeker 7 sept. 1662 Theodorus Wieggersma, predikant te Oosterzee en Echten 1667-1676,¹³⁹ bij hun huwelijk beide wonende aan de stads Brol te Franeker.

Luitenant Bernardus Bornæus komt, samen met de studenten Joh. Doman en Nicolaus ab Amama, voor in een proces gevoerd voor de universiteit van Franeker in verband met het op 26 sept. 1650 beschimpen van Siourtje Meinerts, weduwe van Walrich, en haar dochter Helena.¹⁴⁰

In een proces voor het Hof van Friesland d.d. 15 juli 1653 vordert de luitenant Bernardus Bornæus, als man en voogd van Maria van Amama, een bedrag van 1.000 cg. van Serapius van Adelen, welke vordering hem met intrest wordt toegewezen.¹⁴¹

Maycke (Maria) van Amama krijgt volgens het testament van haar moeder d.d. 25 nov. 1661 diverse zaken toebedeeld, waaronder zes zilveren lepels.¹⁴² Op 4 nov. 1678 wordt een inventarisatie gemaakt van het sterfhuis van Mayke van Amama, waarbij bij sommige erfstukken wordt aangegeven aan wie ze zijn toegedeeld. Zoon Sixtinus erft o.a. 5 zilveren lepels.¹⁴³ Meinu Wieggersma, dochter uit het tweede huwelijk van haar moeder, procedeert in 1705 en 1710 over de erfenis van haar ouders.¹⁴⁴

Uit het eerste huwelijk:

1. Attie Bornæus, ged. Franeker 9 febr. 1651.

2. Sixtinus Bornæus,¹⁴⁵ volgt Vb.

3. Bernardus Bornæus, volgt Vc.

Va. Hermannus Bornæus, zoon van IVa, ged. Bolsward 15 mei 1656, belijdenis Franeker 27 okt. 1677, met attestatie naar Bolsward 6 nov. 1680, student linguarum en philosophiae Franeker 29 mei 1673,¹⁴⁶ promoveerde tot juris utriusque doctor, remissa disputatione (zonder dispuut) ald. 21 jan. 1679,¹⁴⁷ als advocaat bij het Hof van Friesland gepresenteerd 6 aug. 1679 en geadmitteerd op 2 sept. 1679,¹⁴⁸ op 11 dec. 1679 benoemd tot vroedschap te Bolsward, terwijl hij vreemd genoeg op 18 febr. 1681 als zodanig opnieuw wordt vermeld,¹⁴⁹ raadsman Bolsward 1682,¹⁵⁰ secretaris van Schoterland febr. 1686-okt. 1689,¹⁵¹ burgemeester van Bolsward 1689 en 1697, in 1703 en 1705 als zodanig genomineerd, echter niet gekozen,¹⁵² monstercommissaris der Friesche en Nassause regimenten 1698,¹⁵³ gecommitteerde staat van het visiteren der schansen in Westerwoldingerland en volmacht ten landsdage,¹⁵⁴ mederechter van Wonseradeel,¹⁵⁵ overl. vermoedelijk kort na 20 juni 1722,¹⁵⁶ tr. Rauwerd (Raerd) 4 juni 1676, met attestatie van Franeker, Swaantje Melchiors Zingel, overl. tussen 1746

en 1748,¹⁵⁷ dochter van Melchior Zingel, mr. pasteibakker te Leeuwarden, aconomus, burgemeester te Franeker en Bauckien Wibrands.

Dr. Hermannus Bornæus, advocaat Hof van Friesland, en Swaentie Cingel kopen 3 dec. 1679 een huis, keuken, stede en plaats aan de Wipstraat te Bolsward van hun oom en tante Horatius Incudides en Geeske Bornæus voor 1.000 cg.¹⁵⁸ Op 11 febr. 1680 kopen zij twee huizen "doch aen malcanderen verbonden ende onder een dack beslooten sijnde, sampt achterhusinge, schuire, hock, steed ende plaatse sampt hoo-vinge, boomen ende plantagie cum annexis achter dezelve" op de Nieuwmarkt te Bolsward voor 1.612 gg. van de secretaris van Bolsward Gysbertus Syersma.¹⁵⁹ Een ten westen naastgelegen huis, loods en plaats wordt door hen op 31 maart 1680 aangekocht voor 56 gg.¹⁶⁰ Op 4 okt. 1756 verzoeken Petrus Bornæus, luitenant in het regiment Glinstra, voor hemzelf en voor zijn neven B.F. Bornæus, predikant te Foudgum en E.F. Bornæus, oud sous (onder) luitenant in het regiment Oranje Gelderland, als erfgenamen van hun tante Baukje Bornæus, om de burgemeester van Bolsward, Franciscus Elgersma, tot curator bonorum aan te stellen, omdat hun nog "eenige penningen waren competeerende" uit de verlaten boedel van hun wijlen grootouders Hermannus Bornæus en Swaantie Zingel. Van deze boedel is niets meer over dan een huis en stede op de Nieuwmarkt te Bolsward. Aan dit verzoek wordt door het gerecht van Bolsward voldaan.¹⁶¹ Op 22 dec. 1756 wordt voor 55 gg. genoemd huis aan de Nieuwmarkt verkocht aan de vaandrig J.A. Wetzens.¹⁶²

Op 27 sept. 1683 worden Hermannus Bornæus, regerende raad van Bolsward en Symon Codde, ontvanger van de convoyen en licentiën te Makkum, als naaste bloedverwanten geautoriseerd als curatoren over de 3 minderjarige wezen Jurjen, Aeltie en Casparus Willichius, kinderen van wijlen Casparus Willichius, predikant te Noordwolde en Boijl 1666-1683 en Jacoba Singel.¹⁶³

Hermannus Bornæus, als raadsman en olderman van het glasmakersgilde te Bolsward komt als appellant voor in een proces d.d. 2 juni 1685 contra Johannes Jan Jansen Costerus, vroedsman te Bolsward.¹⁶⁴

In het familiearchief van Beyma thoe Kingma bevinden zich een aantal stukken uit de jaren 1687 en 1690 betreffende rechtszaken waarin Hermannus Bornæus voorkomt als secretaris van Schoterland.¹⁶⁵

Op 27 juni 1692 laat Ysbrandus van Alema, secretaris van Bolsward, een acte van protestatie opmaken voor het geval dat de magistraat en vroedschap van die stad mochten besluiten om het secretarisambt en de administratie van de boelgoeden bij afsterven of resignatie van hem, secretaris, zouden devolveren op de persoon van de burgemeester Hermannus Bornæus.¹⁶⁶

In de archieven van de Friese stadhouders bevinden zich een aantal brieven die Hermannus in de periode tussen 1684 en 1715 aan de Nassaus heeft geschreven.¹⁶⁷

Naast een brief d.d. 28 nov. 1684 betreffende een vroedschapsplaats te Bolsward, zijn er diverse brieven waarin Hermannus o.a. verzoekt om hem met een ambt te beneficiëren, omdat hij anders geruïneerd zal zijn. Hij verwijst hierbij naar de schade die hij vanwege zijn loyaliteit aan de Prins heeft geleden. Ook vraagt hij enkele malen om zijn zoon, die luitenant in het leger is, met een compagnie te begunstigen. In zijn brief van 1 febr. 1693 herinnert Hermannus de Prins aan een gedane belofte: "doen ick noch secretarius van Schoterlant was op het Heerenveen in Scheltinga hof, doen ick U Hoogheit dat secreet dessein (plan) openbaerde, dat tegens het interest van U Hoogheit stont ondernomen te werden, waerop U Hoogheit des anderen

daeghs na 's Gravenhage vertrock en hetselve is voorgekomen, na dat ick U Hoogheit dan hetselve had ontdeckt heeft U doen mijn hant gegrepen en geseght: Ick sal u en de uwen helpen en indien ghij verlegen sijt, koomt bij mij”.

Doorlichtige Prins

Handtekening Hermannus
Bornæus onder een brief aan
stadhouder Hendrik Casimir,
13 jan. 1693.

U Hoogheids getrouwe en subwe-
dijghe dienste
H. Bornæus.

Uit een missive gedateerd 2 juni 1695 van Hendrik Casimir, vorst van Nassau, en een akte d.d. 13 juli 1698 van diens weduwe Henriëtte Amalia van Anhalt Dessau,¹⁶⁸ blijkt dat Hermannus Bornæus voor het huis Nassau zijn leven in het grootste gevaar heeft gesteld, veel duizenden schade heeft geleden en grote smaadheden heeft uitgestaan en dat zijn vrouw bont en blauw is geslagen en indien zij niet ontzet was, mogelijk vermoord zou zijn geworden. Hendrik Casimir belooft Hermannus en zijn familie op het glorieuze te bevorderen en de schade dubbel te vergoeden, terwijl Henriëtte Amalia belooft hem altijd te zullen erkennen en hem met “beter ampt en officie” zal voorzien en begifigen. Zij begeert dat na haar dood ook haar zoon Johan Willem Friso hem zal bevorderen en met eerambten begunstigen.

Copia Authentiek
Mijn Heer Bornæus

Alles ten vollen ben verzekerd dat Gij uw Leven voor ons in het grootste
gevaar hebt gesteld, veel duizenden schade hebt geleden, en groote smaatheden
uitgestaan: en in erkentenis van deze U: Ed. droehertige dienste, te looven wij
Uw en der zelfs Familie op het glorieuse te bevorderen, niet te verlaaten en uw
schade dubbel wederom aan U: Ed. en der zelfs Familie te vergoeden. En ge-
lyk begeernde na ons dood aan mijn Soen Friso. Eindeelik is ons verzoek om
deze Missive te laaten zien aan U. Ed. vrou tot haar gerustfeelinge. Pro-
-zoon toe geen andere zynde, berealen wy U: E. E. daar mede in Gij de heilige protestie.
Seoverden den 2 Juni een duizend zes hondert vijfen t'negentuy. U. E. E. Doemfe
wiltige goede vriend. Alse vertekend. H. C. Casirer zu Hoffen

Dazem hebbe die verstellende handtekening met de originele Missive
van zijn Hoogheit Prins Hendrik Casimir H. E. E. en betuigen
dat deze originele Missive een nuwe ding van de Heer Bornæus
is herstelde in het missive van ons Heer Prins. Alse mede
mede den 3^{en} Junij een duizend zes hondert vijfen t'negentuy.

H. J. van der
J. J. van der
Nov 1693 1715

6046

Kopie missive van Hendrik Casimir aan Hermannus Bornæus, 2 juni 1695.

TER VERJAARINGE
VAN HAARE
DOORLUCHTIGE HOECHHEIT,
MARIA LOUISA,
GEBOOREN
PRINCESSE VAN HESSENCASSEL,
DOAIRIERE VAN ORANJE en NASSAUW,
VOOGDESSE ERF-STADHOUDERSCHE VAN FRIESLAND,
EN VAN GRONINGEN STAD EN LANDE, ETC. ETC. ETC.
GEBOOREN OP DEN 7. FEBR. 1688. TREDENDE, NU 1721, IN HAAR 33. JAAR.

En HOECHHEIT in het oog van al het volk, verheeren;
 Geliefd, bezaamd, geerd: voor elk een lust van kerem.
 Daar ieder in verwoegd, sijn roef van dagen zeh:
 En in die HOECHHEIT, saam 't geest der gunsten selt.
 Men HOECHHEIT, een VORSTIN, die 't best van haare tijden
 Blijft; om al het volk wat gunsten te verlijden.
 Die ledig in haare aad; en deugdig daer sy leeft,
 Soo 't eedel inborst sijn, en ook de vroeder geeft:
 Gefoogd in 't VORSTEN Hof, daar God-in ernst belonden,
 Doot al het hangend, recht in sijn wrogen treden.
 Soo wort dan die VORSTIN een voorbeeld daer een loopt,
 Voor Staat, voor Kerk, voor elk, die haare gunsten hoopt.
 Sal dan een Landgenoot in yver wiet-ontrouwen?
 Of menig jaw aan een in plichtbedijf ontbreken?
 Niet een een hoop getracht; wat dat de Eklid wist?
 'T erkennen, wie men eerst als voor het volk wil pult?
 Of foud niet die VORSTIN haer lier wat ontvergen?
 Om in een yvertoon de gesten doen 't ontfergen?
 Om 't jongdij heren van een HOECHHEIT in te gen?
 Ten tijde ja 't geest, en waerheit te leen?
 Kom op! mijn yvergeest! Mijn ganglij die ontwaak!
 Voor my ik toon mijn lieke, en hoe mijn lusten blaaken,
 Voor 't HOOG DOORLUCHTIGHEID, dat 't SPRUITJE wort gepeekt:
 Van NASSAUW en ORANJE; op dat geen Staat-wet ontbrek.
 Dat elk een HOECHHEIT dan, die VORSTELYKE MOEDER,
 Haar dieb're SPRUIT bewaer; en jaeren fy ten Haeder.
 Sijn hilt het my met groef, DOORLUCHTIGE VORSTINI
 Te trigen, hoe mijn geeft Uw HUIS best met mis.
 Of moet Uw hooge wech, lang by Uw VORST verkeren?
 Dat moet een nodig nut dien VORST ten deest ontbreken.
 Waar door sijn eerste jeugd, en nulle leevens dach,
 In Wijsheden leere en deugd, ten heden dyen mach.
 Gem akljke gebreke van kerante of lieve gunnen,
 Dien JONGEN TELG, ten druk, noch faente mocht behalen:
 Geen lust, geen ongemak, druk, wreeder, noch verdriet:
 Al 't geene om MOEDERS hert, niet geerne aan 't haare sijn.
 In sijn Uw wech met troef, God deest Uw tal van dagen;
 Van jaeren, mechtigruud, en hyl van Grog te dragen;
 Soo voor 't geveene te sijn, dat Staat noch Kerke schein;
 Maar, dat het wagen-wild, diende eerder opgehoed.
 Daar pult d' se-oude hand van NASSAUW en ORANJE,
 Sijn als die was wel eer gefeekt op 't herfchoed Spanje:
 Daar Vryheit voor de Staat en Kerk de loone heet.
 Behaeld voor brider Stam, haer bloed en bitter sweet.
 DOORLUCHTIGE VOOGDESSE van 't erfbehuert der Friesen
 Uw Grog eicht merder tijd, om 't nuttig uit te kieren.
 Sijn moet Uw eer; verdienst; Uw roem ook deefden sijn
 Uw hilt die vereicht; dat die ook jaeren sijn;
 Soo fy ons wenschen dan, de tijden niet te vinden:
 Uw Hoog geachte dienst aan alle niet te boden.
 Uw keeren dand die dienst verhoed tot langer dach;
 Van was men fult, op 't best, en lang, verveeren mach.
 't Ontfij mijn ganglijf niet; om, redich meer te spieren.
 My prangt, onghewilich d' hilt te stichten op 't verjaeren
 Van die VORSTIN: die Haer de Sonne lang bestralt;
 En lieke helder voor het Huis ten vreegeloof.
 En jaeren uit en in, Haer keeren voort wil sekken:
 Dat dach-dicht werde trug, en wienig te betrekken.
 De loop van Uwe tyd, van niemod fy gefien.
 Dat die niet fied van red, mach haestig met Uw tien.
 Wat wenschen wy Ugh hilt die oden dach behoren?
 Dat Uw de Harech gunst hooge ouderdom mach geen?
 En telle tienmaal acht, of twemaal jaen dat aan?
 Om met Uw lichaem noch veel jaeren om te gaan?
 Te dragen forse lust van 't fiek en fchijng stouwen
 Van wroeten fakkeltijl, en 't geestlijke woenen?

En laeren wel van faent, een ongemak en pijn?
 En foon ten voorbeeld fiam, van vol dand lijn?
 Ja! Mijne in menig qual, met lust en konnen fiekken.
 De ondraden apen doch met alle geen gedreken!
 Die Uw met hoogen eest, sijn dan helpen wild;
 Menen groeten dienst te doen, en fchijnt wel hoedijk sield.
 Die fchiet dat noch wal by leeren Grog van dagen.
 Metafaten, wees elk, quaen 't leeren lang te dragen.
 En Muffor, d' oude Griek, in lechfijd wijd vermaer,
 In sijn; Men den Pof, al wat de tijd verjaer.
 In dan mijn wenschen saken, een geestlijc een te wenschen?
 't Is voor 't DOORLUCHTIGE HUIS, te trigen by de ontbreken.
 Het is mijn achting wa, en lieke, te 't hert te woen.
 Schoon 't wensche menichen lot, geen wensche doch kan voldoen.
 Soo lat my dan VORSTIN van Hoogen Huis gekooren,
 Ook hooger wenschen doen, want hooger fiam gekooren.
 So klaar ab 't Smeekicht, het klein gefant reudoof,
 Soo fy Uw Hooge Staat ook boeven 't volk gekooren.
 Sijn sal de hilt wel sijn, die weder een wensche;
 Voor die VORSTIN te geveene, en ook geveene.
 Was 't dan een my geveed, dat wensche wij val van 't akl.
 Ik kende d' oude bren Amereus weder in.
 Die liet fiek met geen wensche, van d' ondraden, oit paen:
 Meer trachte uit leere, van noew weer jonger lein te dragen.
 Men hield Uw lieere joeg; en liet Uw jaeren fiam;
 Dat die geen fup voor uit, noch verder mochten gaan:
 Soo fonde een ftrike jeugd, vol leeren Uw verkieken.
 Nis d' oude frakelich oit, noch trange fiddig, helken.
 Of mocht mee flijen voort, elk jaer wat flichtje treen,
 En deimen d' achter uit, van d' eerste jeugd weer been.
 Den bloef Uw foud in bloei; Uw krachten in haer werken:
 Men loof in Uw bechif, een ftrikken hand merkken,
 Sijn jeugd, als het gew, dat d' eerste Lente liet:
 Of als een jonge telg, dien dan de boom ontficht.
 Of was 't meer wensche, die hooft jaer begooren,
 Die vaak in hondert doos, in hondert wein verkeren.
 Om 't lijf (dan doch eenen) te bergen met een wensche?
 Verdriet van Vrienden, en te sijn dan droevig wensche?
 Soo hebben wy ter wensche, dat krachten om ontbreken,
 Om lieke geen betrouw, nae kracht Uw willen eeren.
 Een lieke voor het Huis, DOORLUCHTIGE VAN NASSAUW,
 In van ORANJE, ledig geen fiek, dat my wenschoor.
 Het is mijn lieke-dreif, in trouwheit te blaaken,
 Die my fiam in mijn hert geeft it, om te waken.
 Ik heb, om dand te doen, geen ongemak ontgaan:
 Om 't alder tijd, in 't perke, en in de bren te fiam.
 Gewaakt, en ogepeft, was oerud wiet te merken;
 Ik heb het quaad geveerd; die goede fiek te fterken,
 Al was d' tijd het fied; en ook de tijl gefocht.
 Daar geen verweering vaak in doot te recht gebrocht.
 Ik heb geen fiam; afroet, verchijng oit ontgeen.
 Waar in 't DOORLUCHTIGE HUIS moet hulpe konst ontgeen.
 Vof rampen uitgefien: ook fief mijn lijf geveerd?
 In groot geveer der doods, dat 't leeren wensche bedreng?
 Soo moeft ik denze dienst noch by Uw HOECHHEIT woenen?
 En houd' my om mijn pliche, niet een by Uw verfchoonen.
 Betwengd' ons vermak, dat al het Land om oerech;
 Dat noch een fere jaegt in Uwe HOECHHEIT speel:
 En noch naar drie-mal tien, van Uw verleeen jaeren,
 Set achter Uwen rug, met ween noch, heere waeren.
 Leef lang dan d' VORSTIN, op 't oude van Uw jeugd;
 Leef lang voor Land en Kerk, voor aler volke vreegd.
 Soo mach, tot Uren dien, een reer van jaeren doren,
 Om hoflik, als voor been, te helpen 't Land befoeren.
 Ten dien van 't HOEGE HUIS, dat 't JOEGE SPRUITJE bloei;
 Van NASSAUW en ORANJE, en 't TELG die lieke groei.

H. BORNAEUS F. D.
 Old Monitor-Commissaris en Burgemeester tot BOLSWAARD.

T O T S N E E K .

Gedrukt by ADAM OLINGIUS, Bock-Drucker en Bock-Verkooper by de Vis-Merk. 1721.

Gedicht door Hermannus Bornaëus. (Tresoar Pl. 711/1).

Hermannus vermeldt in een brief van dec. 1715 dat hij 20.000 cg. schade heeft geleden en verzoekt daarom hem levenslang een toelage van 600 cg. toe te kennen en na zijn overlijden 300 cg. voor zijn vrouw.

Hermannus geeft de stadhoudersfamilie ook aandacht door een gedicht dat hij ter gelegenheid van de 33ste verjaardag van prinses Maria Louisa van Hessen-Kassel (Marijke Meu) op 7 febr. 1721 maakte en liet drukken bij Adam Olingius, boekdrukker en boekverkoper bij de Vismarkt te Sneek.¹⁶⁹

Hermannus Bornæus verkoopt op 25 juli 1694 aan Hobbe Baardt van Sminia, mede raad in het Hof van Friesland "sesendertig pondematen landts, behoorende onder een sathe van sesenseventig pondematen gelegen tot Grootewierum onder de dorpe Lutkewierum, Bockema sathe genaamd, bij Bauke Jenties als mejer gebruikct", waarvan de kinderen van de oude burgemeester Fopma zes endertig pondematen en de resterende vier pondematen aan de pastorie van Lutkewierum toebehorende. Hermannus ontvangt voor iedere pondemaat 100 gg. "Het gebruik van de groote blaauwe huisinge cum annexis en de eene hovinge binnen de gragt liggende" blijft voor de helft aan de kinderen Fopma.¹⁷⁰ In genoemd voorhuis, dat dus niet werd verkocht, bevond zich een opkamer, waarin zich tot 1890 vijf zeventiende eeuwse portretten bevonden voorstellende Harmen Franz van Bockema, zijn vrouw Tietske Baerda en hun 3 kinderen, alsmede een wapenbord van Frans Roorda van Bockema.¹⁷¹ Genoemde portretten en het wapenbord bevinden zich thans in het Fries Museum te Leeuwarden.

Swaantje Zingel is ex testamento erfgename van Abraham de Lust, schilder te Leeuwarden, van wie zij o.a. een huis in de Bagijnestraat te Leeuwarden erft. Zij verkoopt dit huis op 21 april 1696 aan Egge Arnoldus, trompetter van Haar Hoogheid voor 450 gg. en 7 st.¹⁷² De registratie hiervan in het hypotheekboek vindt plaats op 8 aug. 1700.¹⁷³

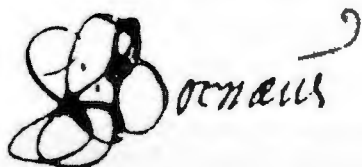
Hermannus is getuige in een civiel proces voor het Hof van Friesland d.d. 27 okt. 1707.¹⁷⁴ Ook spant hij in 1715, samen met enkele andere oud-burgemeesters van Bolsward, een vroedsman en de weduwe van een oud raadsman, een civiele procedure aan tegen de vroedsman van Bolsward Tobias van Velsen, omdat deze gouden en zilveren voorwerpen heeft gemaakt met een gehalte ver onder de aangegeven keur. Op grond hiervan vinden de eisers dat Van Velsen niet in aanmerking mag komen om als volmacht ten landsdage te worden gekozen. Deze moet namelijk goed en bekwaam, niet lasterlijk en ergerlijk, waarbij eerlijk en vroom van leven zijn.¹⁷⁵

Uit dit huwelijk:

1. Everhardus Bornæus, ged. Franeker 10 jan. 1677, begraven in de Martinkerk te Bolsward 1678.¹⁷⁶
2. Taatske Bornæus, ged. Franeker 5 febr. 1679.
3. Everhardus Bornæus, volgt VIa.
4. Melger Bornæus, volgt VIb.
5. Baukje Bornæus, belijdenis Bolsward 6 febr. 1710, wonende op de Nieuwmarkt, overl. Bolsward maart 1749,¹⁷⁷ tr. 3de proclamatie Bolsward 13 aug. 1724 met verzoek om attestatie om te Nijland te trouwen met Job Eisma, luitenant ter zee, welk huwelijk echter niet in Nijland werd gevonden. Baukje huurde als weduwe van 1741 tot 1749 voor 20 gulden per jaar een gedeelte van het huis van haar moeder.¹⁷⁸

Vb. Sixtinus Bornæus, zoon van IVb, mr. chirurgijn te Bolsward 1678, De Knipe 1682 en Nieuw Brongerga, belijdenis Bolsward 20 jan. 1677, wonende op de Grote Dijlakker, overl. tussen 28 mei 1692 en 17 maart 1695, tr. Bolsward 1 sept. 1678 Aeltie Fokkes Stellingwerf van Nijbrongerga, geb. circa 1659,¹⁷⁹ dochter van Foocke Folckerts. Zij tr. 2. Heerenveen 3de proclamatie met attestatie 31 maart 1695 Dirk Westerhuis, mr. chirurgijn te Nieuw Brongerga.

Sixtinus wordt enkele malen tot curator benoemd over zijn broer en schoonzuster Bernardus Bornæus en Attie Incudides.¹⁸⁰ Sixtinus krijgt volgens de inventaris van het sterfhuis van zijn moeder Maria van Amama, opgemaakt op 4 nov. 1678 o.a. 5 zilveren lepels en diverse textiele goederen toebedeeld.¹⁸¹

Handtekening Sixtinus Bornæus, 6 nov. 1678.

Sixtinus Bornæus is als man en voogd over Aeltie Foockes op 18 febr. 1681 als erfgenaam betrokken bij de afwikkeling van de nalatenschap van wijlen Foocke Folckerts, die provisioneel bewind heeft gehad over de wezen van wijlen Claes Foockes en Rins Gjolts.¹⁸² Ook heeft Sixtinus in dezelfde hoedanigheid op 29 maart 1683 bemoeienis met de scheiding en deling van de nalatenschap van Antie Aebeles.¹⁸³

Sicco Bornæus, ouderling in de Knijpe wordt in de provinciale synode te Bolsward van 24-28 mei 1692 genomineerd als kandidaat synode.¹⁸⁴

Uit dit huwelijk:

1. Johannes Bornæus.

Bernardus Bornæus, secretaris van Ængwirden, wordt op 5 okt. 1697 geautoriseerd tot curator ad actum divisonis (ten behoeve van de scheiding) over Johannes Bornæus.¹⁸⁵ Op 5 okt. 1697 wordt in het weesboek aangetekend dat Johannes niet het minste van de goederen van zijn overleden vader heeft te pretenderen, omdat deze bij zijn huwelijk met Aeltie Fockes niets heeft aangebracht en er staande het huwelijk niets is "overgewonnen" maar integendeel "ondergeteert". Wel krijgt Johannes zes zilveren lepels met het wapen van vier klimmende leeuwen (Adelen van Cronenburgh), wijlen zijn vader "aenbeërft" via zijn moeder Maria van Amama. In het weesboek staat hierbij in de marge vermeld: "die door de moeder ende requirante aen haer soontie bij desen syn besproken en met liefde vereert".¹⁸⁶

Een Johannes Bornæus komt op 18 jan. 1698 voor in het recesboek van Ængwirden waarbij hij "relaxeert ten profijte van Ds. Hanso Hes sodanige camers ende tuijninge als hij van den selve in huijringe heeft".¹⁸⁷

Vc. Bernardus Bornæus, zoon van IVb, ged. Franeker 21 febr. 1658, secretaris van Ængwirden sept. 1681,¹⁸⁸ belijdenis Tjalleberd 6 aug. 1682, overl. tussen 21 april en 7 mei 1716,¹⁸⁹ tr. Bolsward 18 juli 1680 Attie Horatius Incudides, ged. Leeuwarden 3 aug. 1660, belijdenis Bolsward 8 sept. 1679, wonende op 'de Grote Dijlakker, met attestatie naar Ængwirden 29 jan. 1682, overl. 6 maart 1714,¹⁹⁰ dochter van Horatius

Theodori Incuides, notarius publicus en Geeske Heracliti Bornæus.

*Bernardus trouwde met zijn nicht Attie Incuides, dochter van zijn tante Geeske Bornæus (III/4). Hij werd op vrij jonge leeftijd benoemd tot secretaris van Ængwirden. Gedurende de perioden 1685-1686, 1689-1690 en 1709-1711 was hij ook als substituut secretaris van Schoterland werkzaam.*¹⁹¹

*Sixtinus Bornæus, meester chirurgijn in De Knipe, wordt op 1 juli 1682 geautoriseerd tot curator bonorum (over de goederen) van zijn broer Bernardus Bornæus voor de tijd van 8 maanden, beginnende 1 juli 1682 en eindigende de laatste februari 1683. Hij voert deze voor het resterende ¼ part uit, samen met Dr. Franciscus Fullenius die voor ¾ part de curatele uitoefent over de kinderen van wijlen Horatius Incuides en Geeske Bornæus inzake een legaat volgens het testament van Heraclitus Bornæus.*¹⁹² *Op 23 okt. 1682 wordt Sixtinus geautoriseerd tot curator ad litis (ten behoeve van een rechtszaak) over Attie Incuides.*¹⁹³

*Op 26 aug. 1683 koopt Bernardus Bornæus, secretaris van Ængwirden en als ontvanger van de Geestelijke goederen van deze grietenij in die kwaliteit, enkele percelen veenbouw van de heren compagnons van 't Heerenveen (Decama, Cuyck en Foyets Schoterlandse Veencompagnie).*¹⁹⁴ *Bernardus Bornæus en Attie Incuides kopen, 3de proclamatie 14 maart 1682, voor 1.100 cg. en 5 enkele dukaten "seeckere huijsinge, schuijre, hieminge ende hovinge sampt boomen ende plantagiën ende verdere annexen vandien" te Heerenveen van Hackien Beijem van Aerssen, huisvrouw van Dr. Gerardus van der Lelij, advocaat voor het Hof van Friesland.*¹⁹⁵

Het huis van Bernardus Bornæus op de hoek van de Fok en Achter de Kerk te Heerenveen. Detail uit de geaquarelleerde pentekening "De Kruiskerk te Heerenveen", 3 juli 1732, door Cornelis Pronk. Leeuwarden, Fries Museum, topografische atlas, inv. nr. 498-5. Foto uit: F. Bruyel-van der Palm, Vereeuwigd... Honderd portretten van Heerenveen en omliggende dorpen, Heerenveen 1992.

Bernardus koopt, 3de proclamatie 2 dec. 1690, "seeckere camp landt gelegen op Terbant" voor 44 gg. eveneens van voornoemde Hackien Beijem van Aerssen.¹⁹⁶ Secretaris Bornæus legt na de 3de proclamatie van 8 febr. 1698 als naastleger het niaar op de verkoop voor 500 cg. door de familie van Heloma van een paardenstal, die door de grietman Scheltinga wordt gebruikt, aan Saecke Saeckes, brouwer te Heerenveen.¹⁹⁷ Bernardus verkoopt deze paardenstal enkele weken later, 3de proclamatie 22 maart 1698, aan Gellius Hillema van Bouricius voor 530 cg.¹⁹⁸ In 1711 komt de secretaris Bornæus in het reëlkohier van Ængwirden voor als eigenaar en gebruiker van een huis en schuur te Terbant (huurwaarde 30 gulden, belasting 5 gulden). Tevens wordt hij aangeslagen als eigenaar van een lijnbaan, die gebruikt wordt door Broer Broers, (huurwaarde 16 gulden, belasting 2 gld. 13 st. 6 penn.) en voor 1½ morgen veenland, (huur 15 gulden, belasting 3 gulden). Daarnaast huurt hij nog diverse percelen land.¹⁹⁹

In de condities bij de verkoop in 1717 door de erfgenamen van Bornæus wordt dit bezit omschreven als: "seekere heerlijke huijsinge hieminge en hovinge cum annexis bestaende in drie beneedenkamers en twee opcamers, als meede een schone stallinge van 18 koeijen ende vier peerden, ende een groote schuijrd aen staende, alsmede nog een defstige zingel of lijnbaan geleegeen aen voorschreven huijsinge, maer komt 't baenhuijske op voorschreven baen staende in eigendom toe aen Broer Broers, meester lijndraijer, sampt een defstige stuck veenlant geleegeen agter voorschreven huijsinge sijnde groot naar naem en faem 1 morgen, 391 roeden, 2 voet en 5 duim".²⁰⁰ Claes Ates Blinxma, apotheker te Heerenveen koopt het bovenstaande, 3de proclamatie 21 dec. 1717, voor 1.062 gg.²⁰¹ De erfgenamen protesteren op de rechtdag van Ængwirden d.d. 18 jan. 1718 de effectu van de opzeggingen gedaan aan de executeur L. Leffrinck voor het huis en land, Broer Broers voor de lijnbaan en Hessel Johannes voor een stuk land te relaxeren (vrij te geven/te verlaten).²⁰² Op de plaats waar Bernardus Bornæus destijds woonde, op de hoek van de Fok en Achter de Kerk, staat thans het Posthuis Theater.²⁰³

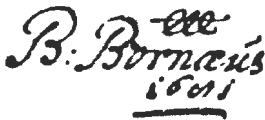
Op 24 febr. 1685 is Bernardus Bornæus, tegenwoordig ontvanger van de geestelijke staat van Ængwirden, eiser in een proces aangaande kooppenningen contra Hippolitus Beijem van Aersen, advocaat voor het Hof van Friesland.²⁰⁴

Bernardus is op 9 febr. 1697, als secretaris van Ængwirden, partij in een procedure voor het Hof van Friesland tegen de gecommiteerden van genoemde grietenij aangaande de hoogte van de ontvangsten en uitgaven over 1683.²⁰⁵ Bernardus Bornæus wordt ook enkele malen als getuige in de civiele sententies van het Hof van Friesland genoemd, waaronder een tweetal waarbij o.a. de nalatenschap van zijn moeder in het geding is.²⁰⁶

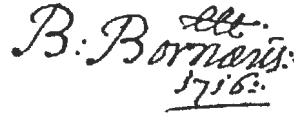
In de hypotheekboeken van de grietenij Ængwirden en Schoterland komt Bernardus als secretaris diverse malen als getuige en als actuaarius voor. Na zijn overlijden wordt een drietal schulden "wegens verschoten penningen", respectievelijk groot 500, 150 en 100 cg., die hij in het verleden had aangegaan, in het hypotheekboek van Ængwirden geregistreerd.²⁰⁷ Ook wordt in genoemd boek een enkele vordering, die Bernardus op anderen had, aangetekend. Zo is daar de verrekening op 29 juli 1685 van de onderlinge competentiën met Poppe Jans Groenevelt, meester wagenmaker, die diverse reparaties aan de wagen van de secretaris had gedaan en hem ook een nieuwe wagen leverde. De wagenmaker had van Bernardus onder anderen een halve koe "genooten" en was pro resto nog een bedrag van 10 cg. 17 st. en 2 penn. aan

hem verschuldigd.²⁰⁸ Johannes Hessels leent in 1708 van B. Bornæus een "blauw gryme koe" (een niet echt zwarte, met veel kleine vlekken getekende koe)²⁰⁹ hetgeen eveneens in het hypotheekboek wordt vermeld.²¹⁰

Op de rechte dag van Ængwirden op 24 nov. 1696 in de "weercamer" te Tjalleberd worden Bernardus Bornæus de reces- en proclamatieboeken op gezag van de grietman J. Crack van Bouricius met enig geweld afgenomen. Een en ander gaat met nogal wat rumoer gepaard. Bernardus verzoekt het Hof schriftelijk te bevelen hem de desbetreffende boeken weer terug te geven, hetgeen op 27 nov. plaatsvindt.²¹¹ Aangezien de stukken betreffende het verweer en de argumenten van de grietman ontbreken, moet men uit de getuigenverklaringen maar naar de oorzaak raden. Op 22 sept. 1696 is secretaris Bornæus met zijn buurman Melchizedek Olingius naar de Jouster Merk gegaan. Op die dag was door de grietman geen aanzegging van de weerdag gedaan. Zou de grietman echter op genoemde dag voor de dichte deur zijn gekomen en zou dit kwaad bloed bij hem hebben gezet? Vermoedelijk zal er wel meer aan de hand zijn geweest in de verhouding tussen grietman en secretaris. De secretaris schijnt tegen een van de getuigen geklaagd te hebben, dat de grietman "seer ongestadich in de tijt van regt houden was". Er zijn meerdere getuigen die hier problemen mee hebben. De samenwerking was dus kennelijk niet optimaal. In verband met het overlijden van Bernardus Bornæus wordt op 7 mei 1716 de practisyn en procureur Lubbertus van der Vecht beëdigd als "geswooren clerck" om de zaken van de secretarie van Ængwirden waar te nemen.²¹² Als laatste handeling van Bernardus in zijn functie van secretaris vinden we een registratie in het recesboek op 21 april 1716.²¹³

B. Bornæus
1696

B. Bornæus
1716

Handtekening van Bernardus Bornæus aan het begin en het eind van zijn periode als secretaris van Ængwirden. Er valt weinig verschil te constateren.

Uit dit huwelijk:

1. Maijke Bornæus, ged. Bolsward 30 juli 1681, belijdenis Tjalleberd 2 mei 1707, overl. Leeuwarden 18 dec. 1751.²¹⁴

Aangezien gebleken is dat Maijke Bornæus wegens "hare fantastycq humeur en krankzinnigheit niet in staat is haer goederen te regeren" ordonneert het Hof van Friesland op 28 maart 1719 dat er een curator over haar en haar goederen moet worden aangesteld. Deze uitspraak van het Hof wordt op 25 april 1719 in het sententieboek van Ængwirden aangetekend.²¹⁵ Als curator wordt Jacobus Jongsma, schepen en mede- vroedschap te Leeuwarden benoemd. Na diens overlijden wordt Pybe Starringa, koopman te Leeuwarden op 17 mei 1726 als curator aangesteld.²¹⁶ Van haar zuster Sara heeft Maijke op 18 aug. 1719 nog 100 cg. te vorderen vanwege de erfenis van hun vader. Deze vordering wordt op 27 jan. 1727 geregistreerd.²¹⁷ Maijke spant een proces aan tegen Lubbartus van der Veght, secretaris van Ængwirden inzake de afwikkeling van de verkoop van het huis cum annexis van haar overleden ouders. Volgens de sententie van het

*Hof van Friesland d.d. 2 febr. 1723 heeft zij nog 88 goudg. en 14 st. tegoed wegens haar aandeel in de derde en laatste termijn van de koopschat, alsmede 6 gg. 17 st. 8 penn. in verband met de 40ste penning.*²¹⁸

*Op 17 maart 1752 compareren op het raadhuis van Leeuwarden Wybe Saagmans wegens zijn vrouw Gesina Bornæus, Adam Olingius te Sneek en Rouke Schotanus te Heerenveen als gezamenlijke erfgenamen van Maijke en verklaren dat zij het collateraal zullen betalen volgens in te leveren inventaris.*²¹⁹ *Deze inventaris werd echter niet gevonden.*

2. Gesina Bornæus, ged. Tjalleberd 13 april 1684, belijdenis ald. 2 mei 1707, zij vertrekt op 23 juli 1717 met attestatie van Tjalleberd naar Leeuwarden, tr. Terband 30 mei 1716, met attestatie van Leeuwarden, Wybe Saagmans, geb. circa 1684, mr. timmerman en metselaar te Leeuwarden.

*Wybe Saagmans komt diverse malen voor in de civiele sententies van het Hof van Friesland. Enkele malen als eiser o.a. in verband de bouw van een boerderij te Rauwerd (Raerd) en werkzaamheden aan een pand in Heerenveen.*²²⁰ *Tevens treedt hij meerdere malen op als getuige meestal met betrekking tot bouwkundige zaken.*²²¹

3. Bernhardijntje Bornæus, ged. Tjalleberd 9 jan. 1687, belijdenis ald. 2 mei 1707, met attestatie van Ængwirden naar Sneek 28 jan. 1711, beluid ald. 2 sept. 1726, tr. Adam Olingius, ged. Heerenveen 2 okt. 1685, boekdrukker en boekverkoper aan het water, tegenover de Botermarkt, bij de Vismarkt te Sneek, belijdenis ald. 8 okt. 1716 (wonende op Nieuwenoord), burger ald. 13 sept. 1717,²²² hij wordt voor het stadsdeel Marktstraat op 26 mei 1716 benoemd tot burger 2de sergeant, in 1720 tot 1ste sergeant, in 1723 tot vaandrig en in 1738 tot hoptman,²²³ gekozen tot vroedsman 1739,²²⁴ schepen 1740²²⁵ en burgemeester te Sneek 1745,²²⁶ beluid ald. 9 nov. 1752.²²⁷

4. Sara Bornæus, ged. Gersloot 15 sept. 1689, belijdenis Heerenveen 29 nov. 1721, overl. vóór 7 mei 1747, tr. 3de proclamatie Heerenveen 24 mei 1716, 30 mei attestatie naar Ængwirden gepasseerd, Rouke Jeips Schotanus, mr. glasemaker op de Fok te Heerenveen, mr. distellateur, mr. stoker, pachter van de binnenlandse gebrouwen bieren in Haskerland, ged. Heerenveen 6 jan. 1695, belijdenis Heerenveen 29 nov. 1721, overl. vóór 19 jan. 1773, zoon van Jeip Roukes en Fedje Meines. Hij tr. 2. 3de proclamatie 7 mei 1747 met attestatie naar Ængwirden Antje Meines, wonende te Heerenveen.

*In een civiel proces voor het Hof van Friesland komt Rouke Jeips Schotanus als getuige voor.*²²⁸ *Diverse malen treffen we Rouke aan in de recesboeken van Ængwirden en Haskerland.*²²⁹ *Hij schijnt omstreeks 1750 voortdurend de herbergen in Heerenveen op stellen gezet te hebben.*²³⁰ *Ook in de hypotheekboeken wordt Rouke meerdere keren genoemd wegens verpachtingen en geleende geldbedragen.*²³¹ *Rouke Jeips Schotanus en Antje Meijnes verkopen op 1 maart 1751 een huis, hof, stal en kamertje daarbij aan de westkant van de Dragt, door henzelf bewoond, voor 1.100 cg. aan Atse Sytses, koopman te Heerenveen en Feddouw Tjebbes.*²³² *Op 12 nov. 1751 zijn Rouke Schotanus en zijn echtgenote 766 cg. verschuldigd aan Nanne Dirks, houtkoper te Heerenveen, wegens geleverde allerhande bouwstoffen voor een nieuw huis, schuur enz.*²³³ *Rouke koopt, 3de proclamatie 7 sept. 1751, een oud huis op de Fok, dat naast een aan hem toebehorend pand is gelegen, voor 175 cg. van de diakenen van de*

*gereformeerde kerk te Heerenveen.*²³⁴ Bij 3de proclamatie 3 febr. 1754 koopt Rouke samen met zijn echtgenote Antje Meines voor 500 gg. een "finne lands" onder Terbant, ongeveer 20 mad groot, van vrouwe Ansch van Doys, douairière de Haarsma te Augustinusga.²³⁵ Op 27 febr. 1754 wordt door Rouke met zijn dochter Fedtje uit het eerste huwelijk met Sara Bornæus een scheiding en deling overeengekomen aangaande de erfenis van haar moeder.²³⁶

5. Hotske Bornæus, ged. Luinjeberd 29 juli 1694, overl. vóór 7 mei 1716.

Vla. Everhardus Bornæus,²³⁷ zoon van Va, ged. Bolsward 10 nov. 1681, luitenant in het regiment infanterie van de erfprins van Saksen-Eisenach, 6 nov. 1709 als lidmaat in Bolsward aangekomen met attestatie van Bonn, wonende op de Nieuwmarkt, burger te IJlst 30 dec. 1717, 12 juni 1718 met attestatie, samen met zijn vrouw, aangekomen te IJlst, respectievelijk van Bolsward en Zutphen, overl. Venray 4 juni 1733, tr. Laren (Gld.) 14 juni 1717, met attestatie van Zutphen, Elisabeth Geertruyt Stiensma (Steensma), ged. Zutphen 27 dec. 1683,²³⁸ overl. na 4 nov. 1767, dochter van Jetso Stiensma, kapitein in het regiment Nassau Friesland en Aleyda Geertruijt Wentholt.

*Op 14 aug. 1719 wordt in Zutphen een "vriend erfmaagscheidinge" opgemaakt tussen "de heer gereformeerde Luitenant Everhardt Bornæus en sijn Eheliefste vrou Elisabet Geertruijt Stiensma ten eenre, ende juffer Aleida Stiensma, geadsisteert met haar oom de Heer Burgemeester Wentholt ten andere zijden" over de nagelaten ongerede goederen van hun moeder Aleida Geertruijt Wentholt, weduwe van de kapitein Jetso Stiensma. Door het lot wordt aan Elisabet Geertruijt een "weijde de Roeterings mathe genaamt, een stuk boulant tot ses schepel gesaeij, een stuk boulant groot een molder gesaeij, een Hof, waarvan Jan de Olden pagter is, wesende alle de voorschreven parcelen in carspel Geesteren, Heerlijkheid Barkelo gelegen, voorts een Hof binnen Zutphen in de Polsbruck en een hoekhuijs alhier in de Paepenstraat gelegen" toebedeeld. Haar aandeel in Het Grote Huijs wordt door Elisabet Geertruijt aan haar zuster Aleida gegeven voor een somma van 2.250 gulden. Op dit bedrag worden diverse betalingen gedaan.*²³⁹

Handtekening Everhardus Bornæus, 14 aug. 1719.

*Dr. Wilhelm Wentholt, Johan Ludolph Wentholt, Clara Wentholt, de kapitein Derk Cuyper en de luitenant Borneus, deze laatsten voor hunne vrouwen, zijn in 1725 verwikkeld in een civiele procedure voor het stads- en landgericht van Borculo, tegen de erfgenamen ab intestato van vrouwe Elsabe Maria Nagel, vrouwe tot de Hoeve, en de executeur testamentair.*²⁴⁰

*Op 12 maart 1729 worden een tweetal schuldbekentenissen van elk 200 cg. geregistreerd, welke bedragen Everhardus Bornæus en zijn vrouw van Adam Olingius en Bernardina Bornæus hebben geleend.*²⁴¹

Op 8 sept. 1736 wordt door Aleida Geertruijt Steensma en Anna Sibilla Wentholt, weduwe van de burgemeester Altetus, respectievelijk zuster en nicht van Elisabeth Geertruijt Steensma, weduwe van de luitenant Bornæus, aan de magistraat van

Zutphen verzocht om hun zuster Elisabeth in een verbeterhuis te Utrecht te doen plaatsen. Zij hebben met droefheid de laatste jaren waargenomen dat Elisabeth zich steeds meer heeft overgegeven aan de drank, zodat men genoodzaakt is geweest om teneinde haar twee minderjarige kinderen een behoorlijke opvoeding te geven, deze "op een ander te besteden en die van haar af te nemen". Door één en ander zou ook haar kapitaal met ruim 6.000 gulden zijn verminderd. De magistraat verleent permissie om haar bij provisie als zodanig te Utrecht te doen plaatsen.²⁴²

Op 18 dec. 1736 wordt de rechter Jan Willem Scholte door de magistraat van Zutphen aangesteld tot curator over de weduwe van wijlen de luitenant Bornæus en hare effecten.²⁴³ Voor de weeskamer maakt hij op 31 mei 1737 een verslag van de staat van de boedel. Hieruit blijkt o.a.: "dat eenige pressante (dringende) schulden tot Franeker in den boedel sich opdoen, en dat te vresen is, dat verscheijdene gerede goederen, aldaer noch zijnde, daarvoor bij executie souden worden vercoft, gelijk ook goederen in de Banck van Leeninge tot Franeker zijn verset, welke met voordeel souden kunnen worden uijtgelost". De weeskamer autoriseert Scholte om deze schulden te voldoen. "En, vermits hetselve uijt de revenuen niet sal kunnen vallen, ten dien eijnde van de vrouw weduwe van wijlen de Heer Raadesvriend B. Wenthold, in mindering van het capitaal ad 2.300 cg. soo veel penn. te ontfangen als tot betalinge der gementioneerde schulden toereijkende sullen wesen". Ten onrechte wordt in dit stuk gesproken over wijlen de luitenant Barthold Wolter Bornæus i.p.v. Everhardus.²⁴⁴ Uit de boedel van de heer raadvriend Bartholt Wentholt komt Geertruijt 1/6 gedeelte van 7.500 gulden toe, zijnde de opbrengst van de verkoop van een huis staande bij de Hospitaalsbinnenpoort te Zutphen.²⁴⁵

In 1749 en 1756, wordt de opname in Utrecht van Elisabeth Geertruijt, die innocent wordt genoemd, gecontinueerd.²⁴⁶

Omdat Jan Willem Scholte, de curator over Elisabeth Geertruijt, is overleden, wordt haar zoon Ewoud Folperus op 23 juni 1759 geautoriseert tot het voeren van de administratie over zijn moeder.²⁴⁷

Elisabeth Geertruijt Steensma verblijft in ieder geval tot 4 nov. 1767 in het "Huijs van Gemak Rustwijk" te Utrecht. Op genoemde datum wordt haar toestand als volgt omschreven: "hogen ouderdom, verkindsheid en menigvuldige gebreken" De beide kinderen maken zich hierover bezorgd en willen hun moeder in huis nemen. Hiertoe wordt aan de magistraat van Zutphen gevraagd om permissie te geven tot het ontslag van hun moeder uit genoemd huis.²⁴⁸

Het is opvallend dat de kinderen van Everhardus Bornæus als tweede naam namen krijgen die verband schijnen te houden met de ouders van Wilhelmina Hansma (Folperus Hansma en Ursula de Clarges). Wilhelmina was de tweede echtgenote van Gellius Fopma, die eerder gehuwd was met Tietske Bornæus. Wilhelmina Hansma bedacht hen ook in haar testament (zie IVa/2).

Uit dit huwelijk:

1. Bartolina Ursula Bornæus, ged. IJlst 17 juli 1718.
2. Bartholdus Folperus Bornæus, volgt VIIa.
3. Ewoud Folperus Bornæus, volgt VIIb.

VIIb. Melchior Bornæus, zoon van Va, ged. Bolsward 29 sept. 1683, luitenant over een compagnie te voet, overleden kort vóór 7 febr. 1748,²⁴⁹ tr. Bolsward, 3de proclamatie 21 maart 1706, Belitje Gardingius, zij komt op 11 nov. 1706 met attestatie van

Herbaijum naar Bolsward en woont daar op de Rijksstraat, op 6 aug. 1719 komt zij met attestatie van Doesburg in Bolsward aan, samen met haar man komt zij op 30 juli 1723 opnieuw in Bolsward aan en op 2 aug. 1726 nogmaals, dan afkomstig uit Namen, beide keren wonen zij op de Nieuwmarkt, vermoedelijk bij de moeder van Melchior, samen komen zij op 26 jan. 1735 met attestatie van Kampen te Leeuwarden aan, dochter van Petrus Gardingius, predikant te Herbaijum.

Melchior Bornæus wordt op 11 febr. 1707 aangesteld als vaandrig in de compagnie van de kapitein Lok in het regiment Vegelin van Claerbergen.²⁵⁰ Op 13 nov. 1710 wordt wegens avancement (bevordering) van Melchior, Gellius van Greven in zijn plaats als vaandrig aangesteld.²⁵¹ Melchior Bornæus, oud 53 jaar, legt op 11 juli 1736, als luitenant van een compagnie te voet, een getuigenverklaring af in een proces voor het Hof van Friesland inzake beledigende opmerkingen die door de luitenant Jacobus Graetsma zouden zijn gemaakt over de autoriteiten bij de inning van de schoorsteengelden door de executeur Passamier.²⁵² Bij zijn overlijden was Melchior luitenant te voet onder het regiment van de prins van Baden Durlach in de compagnie van de kapitein Criniere.²⁵³

In de testamentaire dispositie d.d. 30 aug. 1719 van zijn schoonvader Petrus Gardingius, wordt Melchior Bornæus overal van uitgesloten. Zolang Melchior leeft moet het erfdeel in zijn geheel blijven en door iemand anders worden geadmistreerd. Eerst na het overlijden van Melchior mag zijn vrouw Belitje hier vrijelijk over beschikken.²⁵⁴ Op 5 okt. 1719 wordt Wopke Buma, notaris publicus te Franeker geautoriseerd tot curator over de goederen die Belitje Gardingius van haar vader heeft geërfd. In het testament werd de wijnkoper Henricus Pybinga daartoe aangewezen. Deze weigert echter met het excuus, dat hij geen bloedverwant is.²⁵⁵

In 1720 wordt Melchior bij de personele goedschatting van Bolsward vermeld voor 1/3 erfenisse van dominee Gardingius met een bedrag van 1333-6-10.²⁵⁶

Uit het quotisatiekohier van Leeuwarden uit 1749 blijkt dat de weduwe van luitenant Bornæus als rentenier in de wijk West Hoeksterespel woont.

Op 30 juli 1751 sluit Belitje Gardingius, weduwe Bornæus te Bolsward, een lijfrente van 350 gulden af ten lijve van haar zoon Petrus Bornæus.²⁵⁷

Uit dit huwelijk:

1. Petrus Bornæus, geb. Bolsward 9 dec. 1706, luitenant over een compagnie te voet in het regiment van de heer luitenant generaal Glinstra, belijdenis Bolsward 2 febr. 1731, wonende op de Nieuwe Merk, aangekomen te Leeuwarden met attestatie van Kampen 26 jan. 1735, met attestatie in 1737 genoemd in de evangelische reformatorische kerk van Emden,²⁵⁸ in juli 1739 en 16 aug. 1741 is Petrus weer in Leeuwarden met attestatie van Arnhem, op 14 juli 1756 te Bolsward met attestatie van Groningen, in 1759 weer vertrokken naar zijn garnizoen, aangekomen in Heusden 30 dec. 1769 als luitenant van Wageningen,²⁵⁹ in 1766 te Leeuwarden met attestatie van Bolsward, overl. 22 maart 1783.²⁶⁰

Petrus Bornæus, die het land jarenlang als kadet heeft gediend wordt op 1 mei 1738 aangesteld tot vaandrig.²⁶¹ Hij wordt op 28 april 1746 aangesteld tot luitenant in het regiment van de generaal majoor Glinstra.²⁶² Petrus wordt genoemd in het testament van zijn grootvader Petrus Gardingius. Hij wordt daarin bedacht met een "sergie de loyen hemdrock met zilveren knopen" en een zilveren lepel naar zijn keuze.²⁶³

VIIa. Bartholdus Folperus Bornæus, zoon van VIa, ged. IJst 19 nov. 1719, theologisch student te Franeker 1735,²⁶⁴ belijdenis Franeker 19 sept. 1738, met attestatie tot examen 18 maart 1742 naar Bolsward, predikant te Foudgum en Raard 1742, afscheid 3 dec. 1758,²⁶⁵ legerprediker te velde 24 april 1747,²⁶⁶ predikant te Ternaard, intrede 10 dec. 1758, nam, emeritus geworden, afscheid op 3 juni 1804,²⁶⁷ overl. Ternaard 5 juni 1809,²⁶⁸ tr. Foudgum 26 jan. 1749 met attestatie van Heerenveen, Grietje Hiddinga, ged. Heerenveen 19 juli 1716, zij komt met attestatie van Heerenveen circa 1747/1748 naar Foudgum en Raard en vertrekt vervolgens in 1759 naar Ternaard, overl. Ternaard 24 dec. 1772,²⁶⁹ dochter van Hendrik Harmens Hiddinga, kistenmaker, koopman in hout, kalk en steen, houtzaagmolenaar, houthandelaar, burgemeester van Heerenveen,²⁷⁰ en Klaasjen Jans.

*Hij verdedigde op 16 maart 1740 in Franeker zijn "Dissertatio de angelo Gabriele, nuncio, et Spiritu Sancto, avctore mirandi conceptus Mariae (Dissertatie over de engel Gabriël, als boodschapper, en de Heilige Geest als bewerker van de wonderbare ontvangenis van Maria) Luc. 1:26, 35."*²⁷¹

*Dominee Bartholdus Folperus Bornæus werd in 1742 beroepen te Foudgum en Raard. Hij diende als veldprediker in het leger van de Staat bij Maastricht waar op 2 juli 1747 de bloedige slag bij Lafelt tussen de Fransen en de geallieerden plaatsvond. Naderhand was hij ook bij Oudenbosch. Hij was deputaat synodi in 1750. Beroepen te Franeker 1752, maar zonder gevolg. Hij nam wegens vertrek naar Ternaard afscheid op 3 December 1758 met een preek over Col. 3:16 en deed zijn intrede op 10 dec. 1758 te Ternaard met een preek over Matth. 7: 24. Correspondent na Utrecht 1761. Lid van de Synode te Franeker in 1760 en 1763.*²⁷²

*In verband met zijn leeftijd begint het werk Bartholdus zwaar te vallen. Op 29 mei 1792 verzoekt hij aan de classis om emeritaat wegens "zwakheden des ouderdoms". Dit wordt ingewilligd met de felicitatie dat hij als classis emeritus honorarius de vergaderingen mag bijwonen en dat hij daarin ook stemrecht heeft.*²⁷³ *In de praktijk is dit waarschijnlijk anders gelopen, want op 4 okt. 1802 doet hij opnieuw een verzoek, dat op 22 mei 1804 nog eens wordt herhaald om "wegens toenemende verzwakking en zijnen hogen ouderdom van zijnen dienst ontslagen te worden". Het gevraagde ontslag wordt hem uiteindelijk op 2 juli 1804 verleend.*²⁷⁴

*Aan onderstaande handtekening uit 1795 is te zien dat het schrijven hem toen al erg moeilijk viel.*²⁷⁵

Handtekening Bartholdus Folperus Bornæus, resp. d.d. 9 sept. 1760 en 2 sept. 1795 onder de jaarrekeningen van de diakonie van Ternaard.

Bartholdus Folperus wordt bij de quotisatie van 1749 als "redelijk" aangemerkt en wordt aangeslagen voor 43 gulden 16 st. en 8 penn.

*In het recesboek van Ængwirden komt op 14 nov. 1758 zijn schoonvader H.H. Hiddinga tweemaal voor contra Ds. B.F. Bornæus inzake niaarneming.*²⁷⁶

Op 18 maart 1762 sluit Bartholdus voor zijn dochters Klaaske en Swaantie Alida elk een lijfrente van 500 gulden af.²⁷⁷

Ds. Bornæus bezat een phaëton, een open wagen, meestal getrokken door twee paarden. Eén paard kwam eveneens vrij veel voor. Hij betaalt daarvoor in 1796, 1797 en 1798 een belasting van 3 gulden per jaar, hetgeen betekent dat er met 1 paard werd gereden.²⁷⁸

Bij de terugkeer uit het buitenland op 1 april 1795 van Jhr. Sicco Douwe van Aylva, wordt deze te Holwerd feestelijk begroet, waarbij tegenwoordig zijn de predikanten Bornæus, van Vliet, Bavius, Kiers en Romar.²⁷⁹

Bartholdus Folperus erft volgens testament van Wilhelmina Hansma, de tweede echtgenote van Jelle Fopma, die eerder was getrouwd met Tietske Bornæus (zie IVa/2) een "halve zathe en landen sampt huysinge en schuyre c.a. staende en gelegen tot Tirns", groot 37 pondemaat. In 1798 is Bartholdus nog voor de helft eigenaar.²⁸⁰ In 1818 zijn de eigenaren Ynske Eeltjes, weduwe Dooitze Jans Dijkstra en Jurjen Wijland.²⁸¹ Een verkoop werd echter niet gevonden.

AANGELEID;BY

D: B: F: BORNÆUS

Amsterdam, den 28sten Febr. 1772.
Gelezen en goetgekeurd door de Heeren Staten van Friesland.
Van de date van 28 Febr. 1772.

Lidmatenboek Ternaard. Aangeleid by Ds. B.F. Bornæus. Ingevolge Resolutie & Placcaat van de Ed. Mog. Heeren Staaten van Friesland In dato Den 28st Februarij 1772.

Uit dit huwelijk:

1. Klaaske Bornæus, ged. Foudgum 26 juli 1750, belijdenis Ternaard 21 mei 1775, zij komt op 8 dec. 1780 met attestatie van Ternaard naar Leeuwarden, overl. Leeuwarden 20 aug. 1785,²⁸² begraven ald. op het Jacobijnerkerkhof 25 aug. 1785, tr. Ternaard 12 nov. 1780, met attestatie van Leeuwarden, Gerardus Magnus Cahais, ged. Leeuwarden (Waalse kerk) 24 maart 1754, boekverkoper en uitgever, in 1779 op de hoek van de Vleesmarkt en de Nieuwesteeg, van 1781 tot 1821 in de Bagijnestraat tegenover de Westerkerk, overl. Leeuwarden 26 jan. 1835, zoon van Samuel Cahais, keurslijfmaker, mr. kleermaker en Aaltje Eerligh.²⁸³ Hij tr. 2. Britswerd 1 aug. 1790 Margrietha Abbringh.
2. Swaantje Aleida Bornæus, ged. Foudgum 24 sept. 1758, belijdenis Ternaard 9 mei 1779, op 10 mei 1810 binnengekomen te Heerenveen met attestatie van Ternaard, overl. Heerenveen 31 dec. 1828, ongehuwd.

Swaantje Aleida Bornæus laat op 8 juni 1810 registreren dat de eigendom van de volgende bezittingen van haar ouders op haar zijn overgegaan. 1. een voormalige opzichterswoning onder Rottum, gequoteerd met no. 17, 2. 2/3 gedeelte in de opzichterswoning met no. 58 in De Knijpe, 3. 2/3 gedeelten in de voor-

malige opzichterswoningen gequoteerd met no. 68, met het verzoek om deze overboeking tevens in het kohier der verpondingen op te nemen.²⁸⁴

Op 13 april verkoopt Swaantje Aleida voor 500 gulden "zekere huizinge voorzien van twee woningen" te Rottum aan Abraham Wiegers de Groot, veenbaas aldaar.²⁸⁵

Swaantje benoemt bij holograaf (eigenhandig geschreven, bij een notaris gedeponeerd) testament d.d. 5 maart 1819 haar neef Elias Hiddinga te Heerenveen tot enige erfgenaam. Aangezien deze neef op 26 maart 1825 is overleden treden zijn kinderen Harmanus, Johannes en Klaas Hiddinga in zijn plaats. Zij zijn de aangevers voor de memorie van successie betreffende de nalatenschap van Swaantje Aleida Bornæus welke f. 2.125,22½ bedroeg.²⁸⁶

VIIb. Ewoud Folperus Bornæus, zoon van VIa, ged. Nijland 4 okt. 1722, sousluitenant regiment Oranje Gelderland, luitenant 31 mei 1766, kapitein 3 jan. 1772, met attestatie van Doetinchem lidmaat te Zeddam 6 sept. 1796, overl. na 1797, ondertr. Doesburg 22 febr. 1749, attestatie om te trouwen naar Keppel 9 maart 1749, waar het huwelijk echter niet werd gevonden, huwelijksvoorwaarden Doesburg 20 febr. 1749, Bartha Antonetta Vles, ged. Doesburg 3 febr. 1715, begr. ald. 11 april 1787, zij was weduwe van Constantijn Hendrik van Renesse, met wie zij op 7 jan. 1733 te Deventer, met attestatie van Zutphen, in het huwelijk trad,²⁸⁷ dochter van Johan Vles, rentmeester, burgemeester van Doesburg en Sophia Danen.

Ewoud geeft op 9 april 1749 volmacht aan Jacob Steffens, olieverfmaker te Bolsward, inzake de nalatenschap van zijn moeije Baukje Bornæus, wed. Eisma, welke in de maand maart laatstleden te Bolsward is overleden.²⁸⁸ Op 22 aug. 1758 geeft Bartha Antonetta Vles, "ehvrouw" van Ewoud Folperus Bornæus, volmacht aan de burgemeester Adriaan Daanen om te cederen en te transporteren een huis te Zutphen in de Roode Toorenstraat op de hoek van de Raadhuissteeg, welk pand aan Ewoud en zijn broer Bartholdus Folperus, predikant te Foudgum en Raard, uit hun ouderlijke boedel elk voor de helft competeerde en op 17 aug. 1758 bij publieke veiling is verkocht aan Jan Langenberg.²⁸⁹

In 1763 wordt Ewoud Folperus door J.C. Evers en P. van Vinceler voor het gericht van Bredevoort gedaagd. Ewoud handelt voor zijn "innocente" moeder Elisabeth Geertruyt Steensma, die mede-erfgenaam is van wijlen haar enige zuster Aleida Steensma, weduwe van de heer kapitein luitenant Derk Cuiper. Daarbij wordt Ewoud verweten, dat hij zich niet heeft gehouden aan het compromis aangaande genoemde nalatenschap, dat hij op 14 mei 1762 met Benjamin Satink, die optreedt wegens de absentie van de erfgenamen van wijlen zijn schoonmoeder, had gesloten. In de correspondentie betreffende deze zaak bevinden zich enkele brieven met lakzegelafdrukken van het wapen van Ewoud.²⁹⁰

Welk Doende.
E. F. Bornæus

Handtekening Ewoud Folperus Bornæus, 3 juni 1762.

Ewoud en Bartha geven op 27 nov. 1765 een met twee cachetten in rode lak toegesloten en verzegeld papier met hun testament over, met het verzoek hetzelfde met een transfix door te steken en van het stadszegel te voorzien.²⁹¹ Zij verklaren op 23 sept. 1768 wederzijdse tucht, alsmede een legaat van een vierde part van de door de eerst stervende nagelaten goederen, een en ander conform de reservatoire clausule bij huwelijkse voorwaarden op 20 febr. 1749 gemaakt.²⁹²

Voor de Bannerheerlijkheid Bahr en Lathum dient op 14 juli 1779 een civiel proces aangespannen door Mr. B.G. Plegher, advocaat en secretaris te Zutphen, die belast is met de afwikkeling van de nalatenschap van vrouwe Sophia Danen, de schoonmoeder van Ewoud Folperus. Hieruit blijkt, dat Ewoud voor bepaalde zaken andere personen inschakelt en de rekening betreffende salaris en verschotten, door Plegher ingediend, niet voldoet. Uit de specificatie van de werkzaamheden van Plegher blijkt o.a. dat Bornæus in een missive hem heeft verzocht te bemiddelen bij de scheiding van zijn vrouw wegens "haar insupportabel humeur en continuele dronkenschap". Zijn echtgenote Bartha Vles wil echter geen schikkingen en wil zich wenden tot de Hoge Krijgsraad. Later laat Ewoud weten, dat hij de zaak met zijn vrouw nog in der minne had "geaccomodeert".²⁹³ Ook bij de stukken van laatstgenoemd proces bevinden zich enkele, die voorzien zijn van een lakzegelafdruk van het wapen van Ewoud Folperus Bornæus.

Op 16 april 1787 werd binnen Aalten en Doesburg een magescheid opgericht tussen de kapitein Ewoud Folperus Bornæus, weduwnaar van wijlen vrouwe Bartha Antonetta Vles ten eenre en de heer Jan Hendrik van Renesse, voor zichzelf en voor zijn broer Gerhard Willem van Renesse, voorts Louis Barthold Wilhelm Aberson, gehuwd met Everharda Bornæus en med. dr. Adriaan Bornæus, tezamen kinderen "zoo van 't eerste als tweede bedde" en erfgenamen van genoemde Bartha Antonetta Vles. Ewoud cedeert aan de kinderen de volle eigendom van de boedel van wijlen zijn huisvrouw met alle lusten en lasten met daaronder begrepen een aantal gebouwen en landerijen, welke uit de boedel van hun grootouders Johan Vles en Sophia Danen afkomstig zijn. Deze worden daarin als volgt beschreven: beginnende bij "3. het goed Meugenhorst met de daeronder gehorende "Langenhorst plaatjen Leeuwijks" en quota tot den Bruinenkamp, 4. ½ Hiltenhorst, bouwland, 5. een weide het grote Elsholt, 6. een garde op de Hiltenhorst, 7. het goedjen genaamt Assenstedjen, 8. een weide Froeninkslag of Kloot genaamd, 9. een goed genaemt het Ex breuxsken voor de helft, waarvan de wederhelft behoort tot de boedels van de heeren A. en B. Planten, 10. de halvescheid van de Coestert, daaronder het land dat Oltwissink in pagt heeft, behorende de wederhelft tot de boedels van de heeren A. en B. Planten. Zijnde deze parcellen van no. 3 tot 10 alle onder Hummelo gelegen". Ewoud ontvangt hiervoor bij de vertekening op 18 sept. 1787 een bedrag van 105 gulden en bedingt verder levenslang jaarlijks een bedrag van 100 gulden.²⁹⁴

Ewoud Folperus geniet volgens een lijst van gepensioneerde officieren in 1797 een pensioen van 400 gulden per jaar.²⁹⁵

Uit dit huwelijk:

1. Everharda Bornæus, ged. Doesburg 24 mei 1750, 15 aug. 1770 met attestatie van Doesburg naar Doetinchem en van daar naar Goor 7 sept. 1772, 20 dec. 1787 met attestatie van Goor naar Doesburg, overl. Doesburg 15 okt. 1830, tr. Oldenkeppel 8 nov. 1769, met attestatie van Doetinchem en Doesburg, Dr. Lowis (Lodewijk) Barthelt Wilhelmus Aberson,²⁹⁶ geb. Ruurlo 12 mei 1739,

theologisch student Harderwijk 14 sept. 1757,²⁹⁷ med. candidaat ald. 6 dec. 1762,²⁹⁸ promoveerde ald. 18 juli 1763,²⁹⁹ geneesheer te Goor, na 1787 te Doesburg, overl. Doesburg 27 juli 1813, zoon van Ds. Wilhelmus Abreson (Aber-son), predikant te Ruurlo, en Jenneken Colson.

Everharda Bornæus verzoekt op 25 april 1792 een besloten papier, toegemaakt met haar mans cachet tweemaal gedrukt in rood lak, waarin haar uiterste wil is opgenomen, te voorzien van een transfix en stadszegel.³⁰⁰ Op 5 okt. 1798 verklaart zij onder voorwaarden tot haar mede erfgenaam te benoemen haar nicht Jacomina Antonetta Hemmekom, in plaats van wijlen haar moeder Johanna Agatha Constantia van Renesse, weduwe Hemmekom. Haar testament van 25 april 1792 blijft van kracht.³⁰¹ Op 21 juli 1806 wordt genoemde nicht nogmaals benoemd, nu zonder voorwaarden.³⁰²

Nadat Louis Barthold Willem Aberson een medische praktijk in Goor had uitgeoefend, vestigde hij zich in 1787 als geneesheer te Doesburg. Hij was een vurig patriot en werd op 22 febr. 1795 verkozen tot volksrepresentant. Hij bood in 1796 een ingelijste oorkonde met de rechten van de mens aan om in het raadhuis op te hangen. Hij bracht het tot president van de municipaliteit en maakte tot 1802 deel uit van het stadsbestuur van Doesburg.³⁰³

Louis Barthold Wilhelm Aberson verklaart op 20 april 1800 aan zijn vrouw Everharda Bornæus te legateren al zijn na te laten roerende goederen en levenslang te betuchtigen in al zijn ongerede goederen. Alles onverminderd de tussen hen gemaakte huwelijksvoorwaarden van 20 okt. 1769.³⁰⁴

Everharda Bornæus, Adriaen Bornæus en Jan Henderik van Renesse, verkopen op 22 juli 1788, als erfgenamen van Barta Antonette Vles, een weide, het groot Elsholt genaamd voor 3.265 gulden, drie kampen bouwland benevens drie weiden voor 1.200 gulden, alsmede een stuk bouwland op de Brune Camp voor 910 gulden. Tezamen 5.375 gulden van 21 st. het stuk. Alle percelen liggen in het Rigter Ampt Hummelo en worden gekocht door Jacob Adolph, Baron van Heekeren, Heer van Enghuysen.³⁰⁵

Everharda Bornæus, rentenierse te Doesburg, verkoopt bij akten van 18 aug. en 1 sept. 1814 voor 710 gulden een stuk bouwland op het Grofbrinke te Ruurlo, groot 1 morgen 45 roeden, of ongeveer 10 schepels gezaai.³⁰⁶

2. Adriaen Bornæus, volgt VIII.
3. Willem Folperus Bornæus, ged. Doesburg 26 maart 1755, begr. ald. 14 juni 1757.
4. Harmen Jetse Bornæus, ged. Doesburg 12 aug. 1757, begr. ald. 11 juli 1758.

VIII. Adriaen Bornæus, zoon van VIIb, ged. Doesburg 21 mei 1752, med. student Harderwijk 12 sept. 1772 als Drusiburgo-Zutphaniensis,³⁰⁷ med. candidaat ald. 9 jan. 1776,³⁰⁸ promoveerde ald. op 23 maart 1776 tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift *De Phrenitide (De Krankzinnigheid)*,³⁰⁹ op 25 dec. 1772 met attestatie van Doesburg naar Harderwijk, 1788 gildemeester van het Gilde van Vrede, lid van de municipaliteit te Doetinchem, 30 mei 1795 president representant ald.³¹⁰ was stadsmedicus ald, overl. Doetinchem 26 april 1796 aan een gal-rotkoorts, tr. Zeddam 31 mei 1772, met attestatie van Doetinchem en Doesburg, Geeske van Groningen, geb. circa 1750, op 28 okt. 1770 aangekomen te Nijmegen met attestatie van Emden, 14 maart 1771 met attestatie van Nijmegen naar Doetinchem en vandaar op 2 sept.

1772 met attestatie naar Harderwijk, waar zij op 25 dec. 1772 wordt ingeschreven, overl. Bergen op Zoom 17 maart 1805 aan een beroerte.

✠ Myn eniggen Zoon **ADRIAAN BORNÆUS**, Stads Med. Doctor, Lid der Municipaliteit; oudbyna 44 jaaren, is heden aan de gevolgen van een Gal Roikoorts overleden; ik betreur in myne hooge jaaren zyn gemis; en verwacht geen brieven van Rouwbeklag.

DEUTINCHEM, -EWOUD TJOLPERUS BORNÆUS.
den 26 April, 1796.

Van Adriaen Bornæus zijn een tweetal brieven bewaard gebleven in het archief van het huis Enghuisen gedateerd 17 aug. en 27 sept. 1792.³¹¹ Deze brieven waren gesloten met lakafdrukken van twee verschillende wapens die door Adriaen werden gebruikt. Zie hiervoor verder onder wapens.

*Handtekening Adriaen Bornæus,
27 sept. 1792.*

Uit de staat van de gerepudieerde boedel van wijlen Dr. Adriaen Bornæus, door de magistraat der stad Doetinchem op 29 aug. 1797 geformeerd, blijkt dat Adriaen enige jaren in de kost is geweest bij Engelbert Termaat. Deze verzoekt aan het gerecht om de boedel te verzegelen. Op 16 mei 1796 wordt een "boekenkas", een kabinet en een bureau verzegeld. Termaat krijgt o.a. voor een half jaar huur 38 gulden en voor een jaar kostgeld 180 gulden. De voordelige staat bedroeg 2940 gld. 18 st. 12 penn., waarvan niet alle schuldeisers konden worden betaald.³¹²

Uit dit huwelijk:

1. Ewoud Barthold Folperus Bornæus, volgt IX.
2. Christina Elizabeth Bornæus, ged. Harderwijk 30 jan. 1774, overluid Harderwijk 2 mei 1774.

IX. Ewoud Barthold Folperus Bornæus, zoon van VIII, ged. Harderwijk 27 dec. 1772, oppasser in de apotheek van het hospitaal te Utrecht (1811, 1814), geëmployeerde (magazijnmeester) bij het linnenmagazijn van het militaire hospitaal te Maastricht (1815, 1817), portier te Luik (1824), tr. Bergen op Zoom 6 juli 1806 Maria Elisabeth Simons, geb. Sluis 5 mei 1785, overl. Utrecht 10 april 1814, dochter van Jacobus Simons en Maria Piket. Tr. 2. Maastricht 16 maart 1815 Maria Meuleman, ged. Nijmegen 8 okt. 1775, overl. Maastricht 16 jan. 1817 dochter van Christophel Martinus Meuleman, metselaar, en Catharina Jacoba Alters, zij was weduwe van Joseph Wirtz. Tr. 3. Maastricht 4 dec. 1817 Hendrika Catharina Blewanus, ged. 's Gravenhage 10 dec. 1779 (Kloosterkerk), dochter van Johan Antoon Blewanus en Catharina Margaretha Herbst, zij was weduwe van Jan David Walch.

E. B. T. Bornæus

Handtekening Ewoud Barthold Folperus Bornæus, 4 dec. 1817.

Ewoud Barthold Folperus Bornæus heeft waarschijnlijk voor zijn eerste huwelijk enige tijd in Middelburg of omgeving gewoond. Hij was van 1795 tot 1800 lid van de Vrijmetselaars Sociëteit Middelburg en van 1800 tot 1804 lid van het Nut aldaar.³¹³

Uit het eerste huwelijk:

1. Adriana Maria Wilhelmina Bornæus, ged. Bergen op Zoom 29 okt. 1806, naaister, overl. Breda 7 juli 1893, tr. Luik 6 juli 1824 Jan Harms Dikkens, geb. Blijham 20 nov. 1794, sergeant majoor te Luik (1824), adjudant onderofficier artillerie, onderscheiden 10-daagse veldtocht (augustus en september 1830 Luik), overl. Breda 14 mei 1856, zoon van Harm Jan Dikkens, landbouwer (1824), winkelier en Jantje Oolders.³¹⁴
2. Louisa Wilhelmina Bornæus, geb. Bergen op Zoom 18 jan. 1808.
3. vermoedelijk Christina Wilhelmina Bornæus, overl. Bergen op Zoom 19 jan. 1810.³¹⁵
4. Maria Christina Bornæus, geb. Utrecht 14 aug. 1811, overl. ald. 7 jan. 1812.

Uit het tweede en derde huwelijk zijn geen kinderen bekend.

Wapens

Tijdens mijn onderzoek kwam ik een aantal verschillende wapenzegels tegen, waarmee leden van de familie Bornæus hun brieven verzegelden.

Everhardus Bornæus (IVa) zegelt op 20 dec. 1658 een brief aan zijn zwager Franciscus Bockama te Leeuwarden. Helaas is de afdruk te fragmentarisch om hierin een duidelijk wapen te herkennen. Toch meen ik er vaag iets van het hieronder beschreven wapen van zijn zoon Hermannus in te zien.³¹⁶

In het archief van de Friese stadhouders bevindt zich een brief van Hermannus Bornæus (Va) aan de erfstadhouder Hendrik Casimir gedateerd 28 nov. 1684, voorzien van enkele beschadigde zegels voorstellende:

Fragment lakafdrukken wapen gevoerd door Hermannus Bornæus, 28 nov. 1684.

(Foto's Gerrit Boeijsinga)

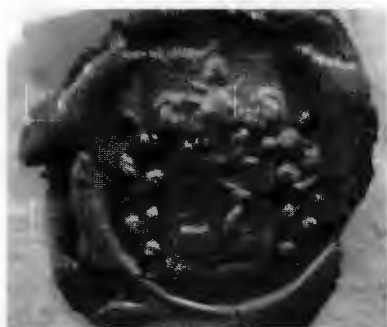
Gedeeld 1. Een put en 2. Een reigerkop met hals komende uit riet en water. Helmtaken: een eikel met een korte gebladerde steel met aan weerszijden daarvan de initialen H(ermannus) B(ornæus).³¹⁷

In de heraldische collectie Muschart, aanwezig in het Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag, komen meerdere familiewapens Bornæus voor. Deze worden aldaar als volgt omschreven.³¹⁸

1. Bornæus.

Gedeeld 1. Een put. 2. Een reigerkop met hals komende uit riet en water. Helmtaken: een eikel met korte gebladerde steel.

Gevoerd door Ewoud Folperus Bornæus (VIIb), luitenant te Doesburg, 1762, 1765 en 1766.³¹⁹

Lakafdruk wapen gevoerd door Ewoud Folperus Bornæus, 2 jan. 1766. (Foto Gerrit Boeijinga)

2. Borneus (Bornæus).

Gedeeld 1. In groen een put op grond. 2. In purper een zwaan, zwemmende op water. Helmtaken: een eikel aan gebladerd takje.

Losse lakafdruk van 2e helft 18e eeuw in een collectie van Jhr. Graswinckel, in 1925 te Breda.

3. Bornæus.

Een opengebroke schuinkruis, dus 2 rechterschuimbalken gaande over 2 linkerschuimbalken.

Gevoerd door Adriaen Bornæus (VIII) te Doetinchem, 1792.³²⁰ Elders voert dezelfde 3 korenhalmen, dus is het niet zeker of dit zijn wapen is.

Lakafdruk wapen gevoerd door Adriaen Bornæus 27 sept. 1792. (Foto Gerrit Boeijinga)

4. Bernæus.

3 korenhalmen naast elkaar op grond, vergezeld boven van 3 sterren naast elkaar. N.B. een ster tussen vlucht. Gevoerd door A. Bernæus (VIII) te Doetinchem, 1792.³²¹ Onder 3 wordt een ander wapen van Adriaen Bornæus beschreven. Het wapen met de korenhalmen komt geheel overeen met dat van de familie Roelants te Doetinchem. Het vermoeden is dan ook dat dit wapen niet van Bernæus of Bornæus is.

*Lakafdruk wapen gevoerd door Adriaen Bornæus
17 aug. 1792. (Foto Gerrit Boeijsinga)*

Gezien het bovenstaande ben ik van mening, dat het gedeelde wapen met put en de reigerkop met hals, dat met een tussenruimte van ongeveer 80 jaar, door leden van de familie werd gebruikt, als het familiewapen Bornæus is te beschouwen. Mogelijk houdt de uitgebeelde put verband met Aldeboarn, de plaats van oorsprong van de familie. In het portaal van de oude kerk te Aldeboarn werd namelijk aan de westgevel destijds een bron of put gevonden, die met een muur van 4 à 5 voet hoog was opgemetseld.³²² Zou er voorts enig verband kunnen bestaan met het wapen Abbema waarin ook een reigerkop voorkomt? (Geeske Fullenius, die gehuwd was met Heert (Heraclitus) Bartes Bornæus, was een dochter van Bernardus Fullenius en Athje Bocke Douwes Abbema).

Gebruikte afkortingen:

CBG	Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag
cg.	Carolusgulden van 20 stuiver, ook wel pond of gulden genoemd
DTB	Doop- trouw- en begraafboeken
GA	Gelders Archief, Arnhem
GAB	Gemeentearchief Bolsward
GAS	Gemeentearchief Sneek
GEN	Collectie genealogieën in Tresoar
gg.	Goudgulden van 28 stuiver
Grafs.	Collectie grafschriften Bolsward in Tresoar
HCL	Historisch Centrum Leeuwarden
HvF	Hof van Friesland (T 14)
NT	Nadere toegang
OA	Oud archief
ORA	Oud rechterlijk archief
penn.	Penningen

RA	Rechterlijk archief
SNOF	Streekarchivariaat Noordoost Friesland, Dokkum
SSZ	Stads- en Streekarchief Zutphen
st.	Stuiver
StvF	Staten van Friesland (T 5)
T	Toegang

Afkortingen van geraadpleegde literatuur:

Album Pr. F.	Dr. Th.J. Meijer, (samenst.), <i>Album Promotorum Academiae Franekerensis (1591-1811)</i> , Franeker 1972.
Album Pr. H.	<i>Het Album Promotorum van de Academie te Harderwijk</i> , bewerkt door O. Schutte, Arnhem 1980.
Album St. F.	Mr. S.J. Fockema Andreae en Drs. Th.J. Meijer (red.) <i>Album Studiosorum Academiae Franekerensis (1585-1811, 1816-1844)</i> I, Naamlijst der studenten, Franeker 1968.
Album St. GZ.	<i>Album Studiosorum Academiae Gelro-Zutphanicae MDCXLVIII-MDCCCXVIII</i> . Accedunt nomina curatorum et professorum per eadem secula cura D.G. van Epen, 's Gravenhage 1904.
Auditorium	F. Postma & J. van Sluis, <i>Auditorium Academiae Franekerensis</i> , Bibliographie der Reden, Disputationen und Gelegenheitsdruckwerke der Universität und des Athenäums in Franeker 1585-1843, Leeuwarden 1995.
Diest	Evert Jan Diest Lorgion, <i>Balthazar Bekker in Franeker</i> , een portret uit de zeventiende eeuw, Groningen 1848.
GJ	<i>Genealogysk Jierboek(je)</i>
Groen I	<i>Meiers en landheren te Oldeboorn in de 18-de eeuw: Hun boerderijen, herkomst en nageslacht</i> door Marten Groen, Nuenen 1992.
Groen II	<i>Oldeboorn in de 18-de eeuw, Deel III: Varia</i> door M. Groen, Nuenen 1982.
Hallema	A. Hallema, <i>Vier eeuwen weeshuisgeschiedenis 1553-1953</i> , Een overzicht van de geschiedenis van het weeshuis te Bolsward, Bolsward 1953.
Kalma I	J.J. Kalma, <i>Een kerk onder toezicht. Friese Synodeverslagen 1621-1650</i> , Ljouwert 1987.
Kalma II	J.J. Kalma, <i>Een kerk onder toezicht. Friese Synodeverslagen 1651-1675</i> , Ljouwert 1990.
Kalma III	J.J. Kalma, <i>Een kerk onder toezicht. Friese Synodeverslagen 1676-1700</i> , Ljouwert 1990.
Martini	J.J. Kalma, <i>Mensen in en om de Martini</i> , beelden uit Bolswards kerkgeschiedenis, Bolsward 1980.
Naamlijst	<i>Naamlijst der heeren grietslieden en secretarieren in Vriesland</i> , door E.M. van Burmania, Leeuwarden 1785.
Romein	<i>Naamlijst der predikanten</i> , sedert de hervorming tot nu toe, in de Hervormde gemeenten van Friesland. Handschrift nagelaten door Ds. T.A. Romein, in leven predikant te Scharmer, Leeuwarden 1886.

Sannes	Naamlijst van grietenijssecretarissen in een handschrift van H. Sannes, aanwezig in de bibliotheek van de Fryske Akademy te Ljouwert.
Stamboek I	<i>Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren, Adel</i> , door Jr. Mr. M. de Haan Hettema, en Mr. A. van Halmael, Jr., Eerste deel, geslachtsregisters, Leeuwarden 1846.
Stamboek II	<i>Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren, Adel</i> , door Jr. Mr. M. de Haan Hettema, en Mr. A. van Halmael, Jr., Tweede deel, aantekeningen, Leeuwarden 1846.
Veenbrief	<i>De Veenbrief</i> , Publicatie van de Werkgroep Oud-Heerenveen van de Vereniging Vrienden Museum Willem van Haren.
Volglyst	<i>Volglyst van Predikanten</i> , wie, waar, wanneer Zedert de gelukkige Hervorminge onder de Classis van de Zevenwouden In Dienst geweest zyn. enz. door Jacobus Engelsma, Rustende Predikant van de Gordyk, Leeuwarden 1763.
Wapenheraut	<i>De Wapenheraut</i> , Maandblad gewijd aan geschiedenis, geslacht-, wapen-, oudheidkunde enz. onder leiding van D.G. van Epen en M.G. Wildeman.
Waringa	Cor Waringa, <i>Kerke-boeck van Aldeboarn</i> , Doelhôftsjerke 250 jaar, Een kroniek, Aldeboarn 2003.
Wins	<i>Chronique ofte historische geschiedenis van Vrieslant</i> enz. Beschreven door Doct. Pierium Winsemium, Historie-schrijver der E.M.H. Staten van Vrieslant, Franeker 1622.
Zijlstra	<i>Het geleerde Friesland – een mythe?: universiteit en maatschappij in Friesland en Stad en Lande ca. 1380-1650</i> door S. Zijlstra, Ljouwert 1996. Bij dit boek is een CD met databestand met daarop alle biografische gegevens van alle 6600 studenten, hun opleiding en carrière.

Alle in de noten vermelde archiefstukken bevinden zich in Tresoar, Frysk Histoarysk en Letterkundich Sintrum, Ljouwert/Leeuwarden, tenzij anders is aangegeven.

De daar aanwezige rechterlijke archieven van de nedergerechten (T 13) zijn met de afkortingen van de steden of grietenijen aangegeven, waarbij AEN=Ængwirden, BOL=Bolsward, FRL=Franekeradeel, HAS=Haskerland, HEN=Hennaarderadeel, IDA=Idaarderadeel, LEM=Lemsterland, SCO=Schoterland, SNE=Sneek, UTI=Utingeradeel, WON=Wonseradeel, WSW=Weststellingwerf, WYM=Wymbritseradeel.

NOTEN

- 1 Volglyst 58; *Algemeen aardrijks- en geschiedkundig woordenboek van de provincie Friesland*, Sneek 1833 211-212; *Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden* bijeengebracht door A.J. van der Aa, achtste deel N-O, Gorinchem 1846 398-401; *Friesche naamlijst* (Onomasticon Frisicum) door Johan Winkler, Leeuwarden 1898 41; *Fryske Nammekunde II*, Haedstikken út de Fryske toponomy fan Dr. P. Sipma †, Drachten 1966 36-37, 71.
- 2 RA SCO 158 176v.
- 3 Prof.Dr. J.H. Brouwer, Friese familienamen, afgeleid van toponiemen in: *Anthroponymica*, uitgegeven door het instituut voor naamkunde te Leuven, XV, Studies over Friese en Groningse familienamen door J.H. Brouwer en H.T.J. Miedema, Onomastica Neerlandica,

- Leuven-Brussel 1965 5-15; *Naar de bron van Boonstra*: herkomst van naam en van geslachten, Werkgroep Boonstra, Leeuwarden 1992 3-6.
- 4 *Nederlands Repertorium van Familienamen*, uitgegeven door de naamkundecommissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, vanaf deel VII door de commissie voor naamkunde en nederzettingsgeschiedenis van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, vanaf deel XIII door het P.J. Meertens-Instituut, onder redactie van Dr.P.J. Meertens et all., XIV delen – samenvatting, Assen 1963-1977, Amsterdam 1981, Zutphen 1983-1988.
  - 5 HvF 16701 173.
  - 6 P.H.A.M. Abels, *Ovittius' metamorfosen*, De onnavolgbare gedaanteverwisselingen van een (zielen)dokter in de reformatietijd, Delft 2003 43 e.v.
  - 7 T 345 Verzameling aanwinsten 35 Register van Feicke Tetmans, grietman van Utingeradeel 597v; NT 345.1 45-46.
  - 8 StvF 2647 Contrôle van de verkiezingen van de genomineerden voor het grietmansambt, Utingeradeel.
  - 9 T 245-47 Hervormde gemeente Oldeboorn-Nes 1 5 jan.1615.
  - 10 Naamlijst 50. 52. Hier wordt vermeld dat Baerte Tierdtz in 1603 secretaris werd en in 1622 grietman. Dit laatste is niet juist. Zie hiervoor ook *Nieuwe naamlijst van grietmannen* door Jhr. Mr. H. Baerdts van Sminia, Leeuwarden 1837 331-332 en *Nalezing op de nieuwe naamlijst van grietmannen* van Jhr. Mr. H. Baerdts van Sminia door Mr. A.J. Andreae, Leeuwarden 1893 107. Ook de datum van aantreden 1603 is niet correct, aangezien wij Baerte al op 16 nov. 1602 als secretaris aantreffen. Wellicht is hij vanaf 26 mei 1601, wanneer de secretaris Jelle van Andringa tot grietman wordt benoemd, tot aan zijn overlijden secretaris geweest; Wins, "na registers onder beschrijvinghe van Vrieslandt, Sevenwolden Vtingeradeel".
  - 11 Volgens de internetpagina Grietenijsecretarissen vóór 1800, samengesteld door M.H.H. Engels, is Baerte Tiaerdts gehuwd met Lysbet Sioerds. Ik meen echter in Sannes 261 Lysbet Everts (1614) te lezen. Een proces d.d. 15 juli 1614 en een koopakte van 20 dec. 1615, waarin Lysbet (Lijssabeth) Everts als echtgenote wordt genoemd, bevestigt dit.
  - 12 Volglyst 64.
  - 13 T 245-47 Hervormde gemeente Oldeboorn-Nes I d.d. 26 dec. 1613, 9 jan. 1614, 5 jan. 1615; Waringa, 8-9.
  - 14 "*De Geschiedenis van Heerenveen*" van G. Kramer; Namen-index op "*De Geschiedenis van Heerenveen*" van G. Kramer door W.W. (W. Westerdijk), Heerenveen 1987 8, aanwezig in de bibliotheek van het museum Willem van Haren te Heerenveen.
  - 15 RA SCO 84 162.
  - 16 RA SCO 158 176, 176v, 263v.; RA AEN 20 199.
  - 17 RA SCO 158 220; RA WYM 87 7; RA AEN 21 47; RA IDA 71 62.
  - 18 Copieën 4060, Registratieboek, 28 aug. 1606, 25 maart 1611.
  - 19 RA SNE 157 237.
  - 20 RA UTI 16 41; NT 13.193 15.
  - 21 RA UTI 16 134; NT 13.193 26.
  - 22 HvF 16487 15 juli 1614.
  - 23 RA SNE 156 324.
  - 24 Groen I 129.
  - 25 T 319 Familiearchief van Beyma thoe Kingma 876.
  - 26 HvF 16508 d.d. 22 okt. 1639 sententie 22.
  - 27 HvF 16511 d.d. 15 febr. 1642 sententie 3.
  - 28 Groen I 146.
  - 29 RA UTI 42 60.
  - 30 T 103 Archief Decama Cuyck en Foeys Veencompagnie (Schoterlandse Veencompagnie) 499 27 okt. 1633.
  - 31 T 245-47 Hervormde gemeente Oldeboorn-Nes I 14 sept. 1628.
  - 32 Wins 912.
  - 33 StvF 2314 Resoluties.
  - 34 StvF 2320 Resoluties.
  - 35 *Grafschriften en andere genealogische en heraldieke merkwaardigheden in en om de kerken tussen Vlie en Lauwers*, III, Leeuwarden (eerste aflevering), bewerkt door H.M. Menonides, Leeuwarden 1952 83.
  - 36 HCL Groot Consentboek Leeuwarden 1644 131 d.d. 10 mei 1644.
  - 37 T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1668.

- 38 T 245-47 Hervormde gemeente Oldeboorn-Nes 1 14 sept. 1628, 20 jan. 1633, 5 juni 1634, 8 mei 1637; Waringa 9.
- 39 Een soortgelijke lijfspreuk werd gebruikt door Wilhelm Ernst, hertog von Sachsen Weimar (1662-1728). Deze luidde: Omnia cum Deo et nihil sine Eo (alles met God en niets zonder hem).
- 40 RA SCO 158 176v, 176, 263v; RA AEN 20 199.
- 41 RA AEN 38 51.
- 42 RA SNE 157 227.
- 43 HvF 16498 d.d. 15 juli 1629 sententie 5.
- 44 HvF 16792 104v.; NT 14.31 akte 394.
- 45 T 342-05 Verzameling H.J. Murray-Bakker 37 Albert Ornia.
- 46 Groen I 109.
- 47 T 5 3576 Floreenkohier Utingeradeel, Aldeboarn.
- 48 Stamboek II 10.
- 49 HCL Groot Consentboek Leeuwarden 1644 131 d.d. 10 mei 1644.
- 50 GEN. 15.22.08 (012) Genealogische collectie D.D. Osinga 109; T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1667.
- 51 Album St. F. 111.
- 52 Zijlstra, Databestand studenten 000012273; *Een kerk in opbouw, Classisboek Franeker 1636-1658*, Transcriptie met inleiding, verklarende aantekeningen, registers en literatuurlijst van J.J. Kalma, Ljouwert 1983 113-120, 309.
- 53 Auditorium 73. Een kopie van genoemd dispuut is op microfilm aanwezig in Tresoar.
- 54 RA AEN 5 123.
- 55 T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1681.
- 56 HvF 16848 62.
- 57 Copieën elders 6046, 22 april 1663.
- 58 GAB OA 82.
- 59 T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1679.
- 60 GAB OA 82.
- 61 HvF 16779 356; GJ 1956 60.
- 62 RA BOL 223 102.
- 63 RA BOL 224 d.d. 3-12-1679.
- 64 RA BOL 223 126v.
- 65 RA BOL 223 182v.
- 66 RA BOL 224 15 april 1674.
- 67 GAB OA 151.
- 68 DTB 147.
- 69 Kalma II 468.
- 70 RA AEN 5 123.
- 71 RA AEN 16 nr. 2.
- 72 RA AEN 5 126.
- 73 RA AEN 16 nr. 3.
- 74 RA AEN 16 nr. 6.
- 75 Groen II 26-27, 33.
- 76 RA UTI 33 150v.
- 77 RA UTI 33 174v.
- 78 Groen II 27.
- 79 HvF 16554 24 febr. 1685 sententies 36, 37, 38, 39.
- 80 HvF 16556 27 okt. 1687 sententie 41.
- 81 Volglyst 66; *Biographisch woordenboek der Nederlanden*, bevattende levensbeschrijvingen van zoodanige personen, die zich op eenigerlei wijze in ons vaderland hebben vermaard gemaakt, door A.J. van der Aa, Tweede deel, tweede stuk, Haarlem 1854 937; *Het Protestantsche Vaderland*, Biografisch woordenboek van Protestantsche Godgeleerden in Nederland, door Dr. H. Visscher en Dr. L.A. van Langeraad, Eerste Deel A en B, Utrecht 1907 511; *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek* onder redactie van P.C. Moolhuijzen en P.J. Blok, 4e deel, Leiden 1918 228; Martini 493; Groen II 92-93; Zijlstra, Databestand studenten 000001089.
- 82 Album St. F. 113.
- 83 Zijlstra, Databestand studenten 000004853; *Album Studiosorum Academiae Lugduno Batavae*, Haga Comitum 1875 356, aldaar vermeld als Eduardus Prunæus.
- 84 *Een kerk in opbouw, Classisboek Franeker 1636-1658*, Transcriptie met inleiding, verklarende aantekeningen, registers en literatuurlijst van J.J. Kalma, Ljouwert 1983 113-120, 309.

- 85 Romein 136.
86 Romein 644.
87 Romein 269.
88 Grafts.; T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1680.
89 RA BOL 256 35v.
90 HvF 16780 250v.; GJ 1957 90.
91 Grafts.
92 Auditorium 73. Een kopie van genoemd dispuut is op microfilm aanwezig in Tresoar.
93 Kalma I 335, 340-341, 393; T 242 Classis Leeuwarden van de Nederlands Hervormde Kerk 1 notulen 24 okt. 1646 t/m 10 april 1647, 21 juni en 19 juli 1647.
94 T 245-47 Hervormde gemeente Oldeboorn-Nes 1 1 jan. 1650 t/m 17 aug. 1651; Waringa 14-16.
95 Hallema 237-239.
96 Kalma II 507; Kalma III 636.
97 Ph.H. Breuker, *It wurk fan Gysbert Japix II-1*, Ljouwert 1989 231-232.
98 *Naamlijst der predikanten*, Die zedert de Herforming gedient hebben in de Classis van Franeker: Bij-een verzamelt door Ausonius Greydanus In leven Predikant te Pietersbierum, Leeuwarden 1761, 174; Diest 140; *Catalogus der bibliotheek van het Friesch Genootschap van Geschied-, oudheid- en taalkunde*, Leeuwarden 1862 242; Oerheden en Tsjerke in *Paden fen Fryslan*, samle teksten III fen Dr. G.A. Wumkes, Boalsert 1942 171-174, 280; Martini 222-231.
99 Dr. A. Wassenbergh, *De portretkunst in Friesland in de 17e eeuw*, Lochem 1967 50, 131.
100 W.J. op 'Hof, Nadere Reformatie in Friesland? in: *De zeventiende eeuw*, tijdschrift van de Werkgroep Zeventiende Eeuw, Jaargang 20, nr. 1, 2004 60.
101 Diest 128-145.
102 RA BOL 256 35v.
103 T 7 Friese stadhouders 485; Ph.H. Breuker, *It wurk fan Gysbert Japix II-1*, Ljouwert 1989 231, speciaal noot 337 in II-2.
104 T 7 Friese stadhouders 484.
105 RA UTI 17 191; GJ 1987 51.
106 HvF 16539 8 febr. 1670 sententie 41.
107 Grafts.
108 Grafts.
109 GAB OA 151.
110 HCL ORA gg72 100.
111 RA BOL 122 196, 300, 314, 347, 469, 473.
112 Grafts.; Wapenheraut, 20e jaargang 's Gravenhage 1916 403-404. Graftschriften in de St. Martini-kerk te Bolsward, medegeedeeld door Mr. P.C. Bloys van Treslong Prins.
113 RA HAS 52 108.
114 HvF 16779 356; GJ 1956 60.
115 RA AEN 5 126.
116 HvF 16555 15 juli 1686 sententie 18.
117 HvF 16564 12 maart 1695 sententie 14.
118 Grafts.; Wapenheraut, 20e jaargang 's Gravenhage 1916 403-404. Graftschriften in de St. Martini-kerk te Bolsward, medegeedeeld door Mr. P.C. Bloys van Treslong Prins; T 246 Hervormde gemeente Bolsward 243 17 mei 1681.
119 Grafts.; Wapenheraut, 20e jaargang 's Gravenhage 1916 402, Graftschriften in de St. Martini-kerk te Bolsward, medegeedeeld door Mr. P.C. Bloys van Treslong Prins; T 246 Hervormde gemeente Bolsward 243 1666.
120 GAB OA 82.
121 T 7 Friese stadhouders 484.
122 Grafts.
123 Grafts.; Wapenheraut, 20e jaargang 's Gravenhage 1916 402, Graftschriften in de St. Martini-kerk te Bolsward, medegeedeeld door Mr. P.C. Bloys van Treslong Prins.
124 RA BOL 223 183v.
125 RA BOL 224 14 febr. 1672.
126 RA BOL 224 23 febr. 1681.
127 DTB 17.
128 Hallema 278.
129 HvF 7670, 7798, 9372, 9573.
130 GAB OA 151.
131 GAB OA 227.

- 132 HvF 16783 204v.; GJ 1961 72.
 133 T 5 3669 Stem- en florenkohier Wymbritseradeel, Tirns.
 134 HvF 16555 15 juli 1686 sententie 18.
 135 Album St. F. 129.
 136 StvF 2323 Resoluties.
 137 Stamboek I 9.
 138 RA LEM 24 309.
 139 Romein 641.
 140 T 181 Universiteit te Franeker 138 d.d. 26 sept. 1650.
 141 HvF 16522 15 juli 1653 sententie 47.
 142 HvF 16778 481; GJ 1955 85.
 143 RA LEM 24 309; In T 14 HvF 9187 bevindt zich een afschrift van de inventarisatie van het sterfhuis van Maijke van Amama.
 144 HvF 8502, 9187.
 145 Stamboek II Amama, 19 aant. 29.
 146 Album St. F. 213.
 147 Album Pr. F. 54.
 148 HvF 16848.
 149 GAB OA 82.
 150 T 7 Friese stadhouders 484.
 151 Naamlijst 54, 61. Op 54 wordt m.i. ten onrechte in 1680 Hermannus genoemd als secretaris van Ængwirden; Sannes 269.
 152 T 7 Friese stadhouders 484.
 153 T 7 Friese stadhouders 361.
 154 T 7 Friese stadhouders 663, bijlage D bij brief dec. 1715.
 155 RA WON 19 277.
 156 Hermannus Bornaeus is volgens het Matricula advocatorum (T 14 HvF 16848) overleden als bijzitter van Wonseradeel. RA WON 70 11 juni 1722; RA WON 23 74v, 20 juni 1722. Hij wordt nadien niet meer genoemd als mederechter van Wonseradeel.
 157 GAB OA 161, 162.
 158 RA BOL 224 3 dec. 1679.
 159 RA BOL 224 11 febr. 1680.
 160 RA BOL 224 31 maart 1680.
 161 RA BOL 123 4 okt. 1756.
 162 RA BOL 232 22 dec. 1756.
 163 RA WSW 53 27 sept. 1683.
 164 HvF 16554 2 juni 1685 sententie 8
 165 T 319 Familiearchief van Beyma thoe Kingma 114, 115.
 166 GAB OA 79.
 167 T 7 Friese stadhouders 663.
 168 T 326 Familiearchief Thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg 1594.
 169 Tresoar, bibliotheek P1 711/1.
 170 RA HEN 48 205; *Boerderijenboek Hennaarderadeel 1511-1698*, Archivalische gegevens over de stemdragende boerderijen, hun eigenaars en gebruikers in de twaalf dorpen van de grietenij Hennaarderadeel door D.J. van der Meer, Ljouwert 2004 62.
 171 *Extracten uit doop-, trouw en andere kerkeboeken van Bozum enz.*, waaronder o.a. genealogische aantekeningen betreffende de familie Bockama door S. Haagsma. Tresoar 9327 Hs.
 172 HCL ORA ee29 100v.
 173 HCL ORA gg92 62.
 174 HvF 8815.
 175 HvF 10137 26 mei 1716.
 176 T 246 Hervormde gemeente Bolsward 423 1678.
 177 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1530 166.
 178 GAB OA 156 163, Dijlakker no. 283.
 179 HvF 9187.
 180 RA AEN 5 126; RA AEN 5 128.
 181 RA LEM 24 309. In T 14 HvF 9187 bevindt zich een afschrift van de inventarisatie van het sterfhuis van Maijke van Amama.
 182 RA SCO 79 99v.
 183 RA SCO 79 266.
 184 Kalma III 398.
 185 RA SCO 69 76.

- 186 RA SCO 80 352v.
 187 RA AEN 5 233.
 188 Naamlijst 54, waar ten onrechte 1683 is vermeld; Sannes 263.
 189 RA AEN 6 92, 92v.
 190 DTB 38 29 jan. 1682.
 191 Sannes 269.
 192 RA AEN 5 126.
 193 RA AEN 5 128.
 194 T 103 Archief Decama Cuyck en Foeys Veencompagnie (Schoterlandse Veencompagnie) 1209, 1233.
 195 RA AEN 24 111.
 196 RA AEN 24 215.
 197 RA AEN 25 27.
 198 RA AEN 25 28v.
 199 T 5 3699 Reëlkohier Ængwirden, Terbant.
 200 HvF 11216.
 201 RA AEN 25 188v.
 202 RA AEN 6 103v.
 203 Gerrit Boeijinga, "Het posthuis te Heerenveen. Van secretarie van Ængwirden tot Posthuis Theater" in: *11 en 30*, Mededelingenblad 45 van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Friesland, Jaargang 12, nr. 1, januari 2007 868-871.
 204 HvF 16554 24 febr. 1685 sententie 43
 205 HvF 16566 9 febr. 1697 sententie 13.
 206 HvF 8502 (nalatenschap moeder), 9112, 9187 (nalatenschap moeder), 9785, 10068.
 207 RA AEN 41 23-24v.
 208 RA AEN 40 192.
 209 Vriendelijke mededeling van de heer S. van Albada te Leeuwarden.
 210 RA AEN 41 9.
 211 T 319 Familiearchief van Beyma-thoe Kingma 121; Veenbrief, artikel G. Boeijinga: "Ru-moer op de Rechtigdag te Ængwirden" in Jaargang 18, nr. 6, okt. 2004 6-8.
 212 RA AEN 6 92v.
 213 RA AEN 6 92.
 214 HCL ORA BB 1 139.
 215 RA AEN 12 145.
 216 HCL ORA w13 176v.
 217 RA SCO 172 181v.
 218 HvF 11216.
 219 HCL ORA bb1 139.
 220 HvF 11189, 11291.
 221 HvF 11505, 11619, 12188, 12377, 12823 t/m 12826, 12832, 12965, 13385, 13594, 13747, 14091.
 222 GAS OAS (Oud archief Sneek) 74.
 223 GAS OAS 70 25, 47, 71v, 182.
 224 GAS OAS 70 192.
 225 GAS OAS 60; OAS 66.
 226 GAS OAS 60; OAS 66.
 227 Zie voor Bernardijntje Bornæus en Adam Olingius ook: Gerrit Boeijinga, "Het boek-drukkersgeslacht Olingius" in: GJ 2004 15-17.
 228 HvF 12613.
 229 RA AEN 7 161, 166; RA AEN 8 15-16; RA HAS 8 134; RA HAS 9 199v; RA HAS 10 111v.
 230 W. Tsj. Vleer, *Rare kostgangers in Heerenveen en Haskerland door de eeuwen heen*, Rako reeks, deel II, Hardergarijp 1961 5.
 231 RA SCO 171 85; RA SCO 172 14, 59, 177-181v; RA SCO 173 144; RA SCO 175 10; RA SCO 176 30v; RA SCO 177 78.
 232 RA AEN 42 47.
 233 RA AEN 39 156.
 234 RA AEN 28 7.
 235 RA AEN 28 46.
 236 RA AEN 18 27 febr. 1757.

- 237 Voor de generaties VIa, VIb, VIII en IX zijn verschillende gegevens ontleend aan *Gens Nostra*, jaargang 33 nr. 5, mei 1978 156-157, idem nr. 9, sept. 1978 255; het dossier Bornæus in de collectie Roël in het CBG en aan de *Kwartierstaat Pierre André Teders* door A.A.G. Teders, Woerden 1988, eveneens aanwezig in het CBG.
- 238 GJ 1966 47.
- 239 GA T 0136 ORA Bredevoort 239.
- 240 GA T 0135 ORA Borculo 151 I. Dit archiefstuk is wegens slechte toestand niet in te zien. Zie ook T 0135 368.
- 241 RA WYM 97 236 e.v.
- 242 SSZ Archief 1 33 8 sept. 1736.
- 243 SSZ Archief 1 33 18 dec. 1736.
- 244 SSZ Archief 137 deel XII 308.
- 245 SSZ Archief 1 35 20 sept. 1749.
- 246 SSZ Archief 1 35 22 okt. en 6 dec. 1749; Archief 1 39 26 nov. en 16 dec. 1756.
- 247 SSZ Archief 1 39 23 juni 1759.
- 248 SSZ Archief 1 43 4 nov. 1767.
- 249 StvF 2421 72 30 april 1748 Resoluties.
- 250 StvF 2380 13v. Resoluties.
- 251 StvF 2384 31 Resoluties.
- 252 HvF 13013.
- 253 StvF 2421 72 Resoluties.
- 254 HvF 16783 189; GJ 1961 71.
- 255 RA FRL 52 5 okt. 1719.
- 256 GAB OA 242.
- 257 T 5 6885 72 Lijfrenten; *Nammen út âlde liifrinte-registers yn Fryslân (1624-1809)* fan R.S. Roarda, Ljouwert 1954 12.
- 258 *Quellen und forschungen zur Ostfriesischen Familien-und Wappen-kunde*. 13. Jahrgang 1964 Heft 5-8 105.
- 259 Verenigingscentrum NGV, Weesp, Boek 142-HEUS-05. *Heusden, Nederduits Gereformeerde Gemeente, lidmaten 1766-1807*, betreft hoofdzakelijk militairen die gelegerd waren in Heusden, uitgewerkt door P.J. Ritsema te Scheveningen 3.
- 260 T 5 6885 72 Lijfrenten.
- 261 StvF 2411 41v. Resoluties
- 262 StvF 2419 Resoluties.
- 263 HvF 16783 189; GJ 1961 71.
- 264 Album St. F. 334.
- 265 Romein 478.
- 266 StvF 2420 53 Resoluties.
- 267 Romein 547.
- 268 RA SCO 154 425.
- 269 DTB 763.
- 270 Veenbrief, artikel W. Westerdijk: "De Fortuyn" in Jaargang 20, nr. 5, okt. 2006 7-9, 13; idem deel 2 in Jaargang 20, nr. 6, nov. 2006 1-5.
- 271 Auditorium 368. Een exemplaar van de dissertatie De angelo Gabriele enz. Franeker 1740, is aanwezig in de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam, UBM:O 01-547.
- 272 *Naamlyst der heeren Predikanten*, Die onder 't ressort van de E. Classis van Dokkum, Zedert de Reformatie, gediend hebben. Geschreven door D. Wilhelmus Columba, Predikant te Morra en Lioessens. Met aanmerkingen vermeerderd en uitgegeven door wylen D. Anth.Gotfr. Dreas, (In Leven) Predikant te Ee en Engwierum. Leeuwarden 1766 101-102, 187.
- 273 SNOF Archief 248 7 278.
- 274 SNOF Archief 248 8 320, 423 en 430; *Dominee en kerk in Ternaard* door W.T. Keune, Korte geschiedenis van de hervormde predikanten en het kerkgebouw in Ternaard, uitgegeven ter gelegenheid van de kerkrestauratie in 1974 9-10, 21-22.
- 275 SNOF Archief 158 1070 en 1071.
- 276 RA AEN 8 33v.
- 277 T 5 6885 244 Lijfrenten; *Nammen út âlde liifrinte-registers yn Fryslân (1624-1809)* fan R.S. Roarda, Ljouwert 1954 12.
- 278 B.R. van der Leij, "Rijtuigen rond 1800 in Westdongeradeel" in *De Sneuper*, Officieel orgaan van de Vereniging van Archiefonderzoekers te Dokkum, 13e jaargang, nr. 1, maart 1999, nr. 49 22-25; idem, deel II (Franse tijd), 13de jaargang, nr. 2, juni 1999, nr. 50 73-80; T 8 Gewestelijke bestuursinstellingen van Friesland 1795-1807, 2364 jaar 1797.

- 279 Dr. G.A. Wumkes, *Stads- en dorpskroniek van Friesland I* (1700-1800), Leeuwarden 1930 395-396.
- 280 T 5 3670 Floreenkohier Wymbritseradeel, Tirns nr. 6.
- 281 T 5 3672 Floreenkohier Wymbritseradeel, Tirns nr. 6.
- 282 T 5 6885 244 Lijfrenten.
- 283 GJ 1960, Familieaantekeningen Cahais, 39-59; Zie voor de familie Cahais ook: Abe Brouwer, *IK wol dy de wei wize...* Histoaryske roman oer de famylje Cahais, Hugenoaten út Frankryk, 1686-1785, Ljouwert 1985.
- 284 RA SCO 154 425.
- 285 T 26 Notarieel archief 59008 90.
- 286 T 42 Memories van successie 8012 116.
- 287 CBG Dossier Vles in collectie Roëll.
- 288 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1530 166.
- 289 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1531 174v.
- 290 GA T 0136 ORA Bredevoort 239.
- 291 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1532 186.
- 292 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1533 26.
- 293 GA T 0128 ORA Bahr en Lathum 27.
- 294 GA T 0217 ORA Landdrost Zutphen 657 18 sept. 1787.
- 295 A.A.G. Teders, *Kwartierstaat van Pierre André Teders*, Woerden 1988 kwartier 344.
- 296 *Ned. Patriciaat*, 36e jaargang, 1950 8.
- 297 Album St. GZ. 113.
- 298 Album St. GZ. 119.
- 299 Album Pr. H. 201.
- 300 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1537 149v.
- 301 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1538 186.
- 302 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1540 321v.
- 303 J.W. van Petersen, *Van Zoete Wijn en Bittere Medicijn*, Zes eeuwen gezondheidszorg in de Liemers en Doesburg, Zutphen 1989 56.
- 304 GA T 0145 ORA Stad Doesburg 1538 315v.
- 305 GA T 0389 Archief van het huis Enghuisen 006 pak 29 22 juli 1788.
- 306 GA T 0459 Familiearchief Gallée 8 d.d. 18 aug. en 1 sept. 1814.
- 307 Album St. GZ. 131.
- 308 Album St. GZ. 134.
- 309 Album Pr. H. 233. Een exemplaar van de dissertatie *De Phrenitide*, Harderwijk 1776, is aanwezig in de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam, UBM:Br.M.G.4 to 12:3.
- 310 *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, VIIde jaargang, 's Gravenhage 1890 200.
- 311 GA T 0389 Archief van het huis Enghuisen 194 Particuliere brieven J.A. van Heeckeren 17 aug. 1792; 201 Particuliere brieven E.F. van Heeckeren, 27 sept. 1792.
- 312 GA T 0146 ORA Stad Doetinchem 661 boedels 1796.
- 313 Internet: members.ams.chello.nl/nordholt/societies1800/F.htm en idem /BO.htm
- 314 De gegevens over de familie Dikkens zijn grotendeels ontleend aan A.A.G. Teders, *Kwartierstaat van Pierre André Teders*, Woerden 1988, aanwezig in het CBG.
- 315 Brabants Historisch Informatie Centrum T 021.13, 23, kantoorplaats Brabant, memorie van successie 49. Deze bleek echter niet aanwezig te zijn.
- 316 T 7 Friese stadhouders 485.
- 317 T 7 Friese stadhouders 663.
- 318 CBG Heraldische collectie Muschart 5P, 37K, 69J.
- 319 GA T 0136 ORA Bredevoort civiele processen 239. Ook in T 0128 ORA Bahr en Lathum, civiele processen 27 kwam ik stukken tegen met het wapen van Ewoud Folperus Bornæus.
- 320 GA T 0389 Archief van het huis Enghuisen, 201 Particuliere brieven E.F. van Heeckeren, 27 sept. 1792.
- 321 GA T 0389 Archief van het huis Enghuisen, 194 Particuliere brieven J.A. van Heeckeren, 17 aug. 1792.
- 322 Volglyst 58.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.

KWARTIERSTAAT VAN IREEN WÜST

Ireen Wüst

Inleiding

In het Genealogysk Jierboek zijn in het verleden kwartierstaten van enkele fameuze schaatsers gepubliceerd.

Hiertoe leent zich ook de kwartierstaat van Ireen Wüst. Hoewel zij geboren en wonende is in het Brabantse zijn haar beide ouders van Friese komaf. Aan vaderskant blijkt de katholieke familie Wüst tot in de 18e eeuw in Friesland te blijven, maar de mannelijke voorouders halen met grote regelmaat vrouwen van buiten de provincie. Aan moeders kant, de eveneens katholieke familie Hoekstra, is de Friese afkomst constanter: er is maar één kwartier (nr. 31) niet Fries.

Ireen is een zeer bekende Nederlandse schaatster. Zij won in 2006 tijdens de Olympische Spelen in Turijn goud op de 3000 meter en brons op de 1500 meter. Op 4 februari 2007 werd ze te Heerenveen wereldkampioen allround. Ze behaalde medailles op alle vier de afstanden en reed persoonlijke records op zowel de 500 als de 3000 meter.

Op 21 december 2006 werd zij uitgeroepen tot sportvrouw van het jaar 2006.

Dankzij het behalen van de gouden medaille in Turijn is Ireen op 1 maart 2006 benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Bij de samenstelling van deze kwartierstaat wil ik een woord van dank richten aan Roeland Berkemeijer te Zwolle. Hij zorgde voor de gegevens van de Mettingse voorouders, en aan Harmen Foekema te Wergea. Hij zorgde voor de afstamming van de familie De Bruin en leverde een aantal waardevolle gegevens voor de kwartierstaat.

Groningen, mei 2007

Reid van der Ley

32 Johannes Gerardus Wüst 33 Sophia Woltring	34 Bartholomeus Decheane 35 Maria Sibilla Lichtendahl	36 Stephan Hermann Felix Heeger 37 Bernardina Rosina Becker	38 Bernard Joseph Tenambergen 39 Maria Theresia Westkamp	40 Johann Bernardus H. Covers 41 Henrika Julia ten Brink	42 Heinrich Böcker 43 Maria Theresia Brenninkmeijer	44 Ferdinand Blasing 45	46 Johann Hermann Brenninkmeijer 47 Maria Anna Covers
16 Christiaan Wüst inlands kramer te Dokkum, lid 3 ^e orde H. Franciscus * Dokkum 31 jan. 1848 † Dokkum 2 mei 1896	17 Hubertje Decheane * Franeker 12 sept. 1850 † Dokkum 26 dec. 1927	18 Gerhard Clemens Heeger koopman, manufacturier * Mettingen 25 sept. 1849 † Mettingen 7 april 1919	19 Maria Sophia Tenambergen * Kirchdornberg (D) 3 okt. 1856 † Harlingen 23 juni 1921	20 Hermann Julius Covers koopman, manufacturier * Mettingen 20 nov. 1830 † Mettingen 29 dec. 1910	21 Maria Emilia Böcker * Mettingen 14 okt. 1843 † Mettingen 18 okt. 1924	22 Willem Joseph Blasing koopman, manufacturier * Vorhelm-D 9 april 1817 † Mettingen 20 maart 1894	23 Josepha Brenninkmeijer * Mettingen 12 mei 1830 † Mettingen 19 nov. 1905
x Franeker 18 juli 1875		x Mettingen 25 juni 1878		x Mettingen 1 april 1863		x Mettingen 18 okt. 1859	
8 Bartholomeus Johannes Henricus Innocentius Wüst koopman grossier in klompen te Dokkum * Dokkum 3 nov. 1878 † Dokkum 6 febr. 1937		9 Emilie Paula Heeger * Mettingen 17 jan. 1882 † Dokkum 6 febr. 1963		10 Gerhard Heinrich Gregor Covers winkelier in manufacturen te Leeuwarden * Mettingen 6 juni 1865 † Leeuwarden 31 maart		11 Auguste Christiana Caecilia Blasing * Mettingen 22 nov. 1867 † Mettingen 16 april 1933	
x Mettingen (D) 21 febr. 1905				x Mettingen 14 jan. 1891			
4 Clemens Christiaan Wüst koopman in klompen * Dokkum 28 nov. 1905 † Dokkum 4 febr. 1962				5 Elisabeth Josepha Covers * Leeuwarden 8 maart 1906 † Leeuwarden 14 jan. 1990			
x Leeuwarden 30 maart 1929							
2 Wim Henry Wüst sales- en marketing manager levensmiddelen * Dokkum 24 april 1946							
x Leeuwarden							
IREEN KARLIJN * Goirle Nederlands schaatsster							

48 Auke Durks Hoekstra 49 Feikje Thyms Boersma	50 Arjen Arnoldus van Balen 51 Antje Rintjes Damama	52 Sikke Epkes Romkes 53 Sytske Rintjes Damsma	54 Abe Floris Jorna 55 Baukje Jans Hoeben	56 Harmen Symens de Bruin 57 Trijntje Lolkes Jelgersma	58 Jan Hovenier 59 Anna Dikmans	60 Petrus Antonius Poelsma 61 Juliana Ypes Jongma	62 Petrus Cornelis van Saase 63 Hendrina van Drill
24 Thijs Aukes Hoekstra arbeider te Dearsurn * Dearsurn 9 maart 1840 † Dearsurn 10 maart 1902	25 Jeltje Arjens van Balen * Jirnsum 4 sept. 1839 † Jirnsum 3 juni 1907	26 Johannes Sikkes Romkes timmerknecht en winkelier te Wergea Lytsiewierrum 24 jan. 1845 † Wergea 6 april 1891	27 Japke Abes Jorna * Wirdum 10 mei 1857 † Wergea 24 dec. 1941	28 Lolke de Bruin slager te Harlingen * Harlingen 20 febr. 1862 † Harlingen 25 juni 1931	29 Hermina Hovenier * Harlingen 24 okt. 1863 † Harlingen 10 febr. 1943	30 Franciscus Poelsma landbouwer onder Leeuwarden * Leeuwarden 11 juni 1853 † Leeuwarden 14 maart 1925	31 Hendrina van Saase * Hillegom 19 juli 1863 † Drachten 1 dec. 1951
x Rauwerderhem 14-5-1868		x Idaarderadeel 25-6-1879		x Harlingen 23 nov. 1885		x Haarl'meer 10 febr. 1892	
12 Anne Hoekstra melknecht te Dearsurn, venter met petroleum te Leeuwarden * Dearsurn 1 dec. 1876 † Leeuwarden 1 febr. 1954		13 Sietske Romkes * Wergea 16 mei 1883 † Leeuwarden 16 febr. 1963		14 Joannes de Bruin kruidenier te Makkum, Workum en Leeuwarden * Harlingen 29 nov. 1889 † Leeuwarden 16 febr. 1954		15 Jeanna Henderina Maria Poelsma * Leeuwarden 10 mei 1894 † Heerenveen 16 okt. 1981	
x Idaarderadeel 13 jan. 1912				x Leeuwarden 7 mei 1919			
6 Mattheus Titus Hoekstra bakker te Leeuwarden * Leeuwarden 22 juli 1920 † Leeuwarden 11 jan. 2002				7 Hermina de Bruin * Makkum 15 sept. 1921			
x Leeuwarden 8 aug. 1945							
3 Jeannet Hermien Hoekstra leerkracht * Leeuwarden 20 mei 1949 17 okt. 1970							
1 WÜST 1 april 1986 R.N.L.							

Een greep uit de verdere voorouders van Ireen Wüst

Inhoud:

- I De stamreeks Wüst (kwartiernummer 16).
- II Naene Folkerts Oostra haar voorouders (grootmoeder van kwartiernummer 17).
- III Voorouders uit Mettingen (kwartiernummers 18 tot en met 23).
- IV De afkomst van de Hoekstra's, van Balen's, Romkes en Jorna (kwartiernummer 24, 25, 26, 27).
- V De afkomst van De Bruin, Hovenier, Poelsma en van Saase (kwartiernummers 28, 29, 30, 31).

I De stamreeks Wüst (kwartiernummer 16).

- 16. Christiaan Wüst (1848-1896), tr. Hubertje Dechesne.
- 32. Johannes Gerardus Wüst, geb. Dokkum 24 okt. 1822, winkelier en koopman ald., overl. ald. 23 dec. 1891, tr. Dokkum 23 mei 1847
- 33. Sophia Woltring, geb. Dokkum 18 mei 1821, overl. ald. 2 febr. 1895, dochter van Antoon Woltring, weversbaas, commissionair, afkomstig uit Ammeloe in Pruisen, en Ida Johannes Boekhout.
- 64. Christiaan Wüst, geb. Dokkum, ged. Dokkum RK 15 aug. 1798, koopman, winkelier, tabakskerver, vellenbloter ald., overl. ald. 7 mei 1848, tr. Dokkum 11 juli 1819
- 65. Anna Elisabeth Theresia Westers, geb. Emsdetten (D) 15 dec. 1797, overl. Dokkum 28 febr. 1861, dochter van Johannes Gerardus Westers, koopman, en Anna Elisabeth Niessing.
- 128. Christiaan Wüst, geb. Frickhofen (D) 8 jan. 1764, soldaat, later koopman te Dokkum, overl. ald. 9 nov. 1826, tr. Leeuwarden (RK Grote Kerkstraat) 25 okt. 1789
- 129. Anna Barbara Joosten, geb. Brunssum 3 mei 1766, overl. Dokkum 24 dec. 1847, dochter van Jacobus Joosten, inlands kramer, winkelier in garen, laatstelijk rentenier, en Johanna Catharina Haenraets.
- 256. Jacob Wüst, ged. Frickhofen 17 nov. 1715, wonende ald., tr. ald. 4 okt. 1746
- 257. Anna Maria Kohlard.
- 512. Philippus Wüst, wonende te Frickhofen, tr. omstreeks 1714
- 513. Anna Catharina Jeuck.

II Naene Folkerts Oostra haar voorouders (grootmoeder van kwartiernummer 17).

In de kwartierstaat aan vaderskant zitten uiteindelijk maar twee Friese takken; één dezer takken volgt hieronder. Hierbij valt op dat een meisje van gereformeerde komaf (nr. 71 Naene Folkerts Oostra) met een katholieke man huwt en zorgt voor nageslacht in Fryslân. Dit nageslacht blijft hier generaties lang wonen, maar zoekt overwegend partners buiten de provincie.

35. Maria Sibilla Lichtendahl, geb. Dokkum 30 sept. 1815, overl. Franeker 17 jan. 1892, tr. Franeker 25 febr. 1838 (nr. 34) Bartholomeus Dechesne, geb. Glons (België) 9 nov. 1803, strohoedenmaker, overl. Franeker 9 aug. 1875, zoon van Hubert Dechesne/Duchesne en Maria Delabet.
70. Herman Heinrich Lichtendahl, geb. Wesel rond 1788, meester hoedenmaker te Dokkum, overl. Bolsward 23 maart 1862, zoon van Wilhelm Lichtendahl en Sibilla Rams tr. Dokkum 10 juli 1814
71. Naene Folkerts Oostra, geb. 18 febr. 1789, ged. Dokkum (NH) 22 febr. 1789, overl. Franeker 10 april 1859.
142. Folkert Ypes Oostra, ged. Dokkum 18 dec. 1763, meester leerlooier te Dokkum, overl. Harlingen 10 dec. 1842, tr. Dokkum 18 mei 1788
143. Marieke Jacobus Foekerda, ged. Dokkum 10 maart 1765, overl. ald. 17 mei 1815.
284. Ype Abels, afkomstig uit Dokkum, koperslager ald., overl. vóór 1789, tr. Dokkum op 15 mei 1758
285. Naene Folkerts, ged. Holwerd 12 juni 1735, overl. Dokkum 12 juni 1822.
286. Jacobus Jans Foekerda, ged. Dokkum 19 april 1722, timmerman ald., overl. geruime tijd voor 1784, tr. 1. Gerecht van Dokkum 11 mei 1749 Trijntje Gaukes, ged. Surhuisterveen 8 dec. 1726, dochter van Gauke Ruurds en Hiltje Edzes, tr. 2. Dokkum 29 dec. 1754
287. Antje Baukes, ook wel vermeld als Anke, afkomstig uit Bornwerderhuizen, overl. te Dokkum op 18 mei 1784.
Op 1 nov. 1784¹ wordt het sterfhuis van Antje Baukes weduwe Jacobus Foekerda geïventariseerd. Zij laat dan drie minderjarige dochters na, waarover de coopman Yge Creeft benoemd wordt tot curator. De inventarisatie gebeurt ten overstaan van de twee meerderjarige kinderen Trijntje Foekerda, huisvrouw van Claas Wytzes, en Jan Foekerda, in kerkelijke dienst. In huis is niet veel bijzonders aanwezig: bijvoorbeeld een spiegel en twaalf tinnen lepels. Er is geen onroerend goed.
568. Abel Ypes, ged. Dokkum 21 mei 1699, wonende aldaar, tr. Dokkum 13 febr. 1724
569. Trijntje Gaitses, afkomstig uit Dokkum, belijdenis ald. nov. 1726.
570. Folkert Dirks, geb. rond 1703, gedoopt Holwerd 11 mei 1708, visser ald., overl. na 1749, tr. (otr. Holwerd 16 april) 1728
571. Eelkje Gerlofs, ged. Holwerd 2 nov. 1704.
572. Jan Ruurds Fockarda, ged. Sneek 19 dec. 1680, wonende te Leeuwarden, Hollum op Ameland, vanaf 1711 tinnegieter en bode te Dokkum, overl. geruime tijd voor 1739, tr. Leeuwarden (Westerkerk) 21 maart 1706
573. Anna/Joanna Maria van Jeveren, ged. Leeuwarden 17 nov. 1686, overl. voor 14 aug. 1739.
Op 25 juni 1697² wordt voor het gerecht van Dokkum Gellius Feickens benoemd tot curator over de 17-jarige Jan Ruyrds Foeccaerda.
Op 7 aug 1739³ worden de oud-burgemeester Tjeerdt Higt en Haebele Horn-

stra, mr. bakker en koopman, aangesteld tot curatoren over Ruid Jansen Foeckerda, 24 jaar, zijn zuster Aaltie, oud 21 jaar en zijn twee broers Jacob, 17 jaar en Michiel, oud in zijn 13de jaar.

Een week later, op 14 aug. 1739⁴ wordt de inventaris van het sterfhuis van Anna Maria van Jever weduwe van wijlen de coopman J. Foeckerda beschreven. Dit gebeurt ten verzoeken van de twee genoemde curatoren. Aangifte wordt gedaan door de meerderjarige dochter Haebeltie Foeckerda, huisvrouw van Hendrik Tjeerds, "die wel eenige tijd nu affsonderlijk heeft gewoon, egter van dage tot dage bij haar wijlen moeder in de winkel verkeert". Deze inventaris geeft een interessant beeld wat aan voorraad in deze winkel aanwezig was. Daarom heb ik besloten deze akte integraal op te nemen.

Aan vastigheden: een huisinge bij de overledene met haar wijlen man stante matrimonio aangekocht, staande in de Hoogstraat ende bij de overledenen metter doot ontruimt.

In de Peikamer: een spijgel, vijftig delftse pannen so op de schorstienmantel als bedriggel, drie porseleinen spoelkoppen, twee glazen peperstrooijers, twee dito, veertien Romers op de schorstienmantel, een glazen soutvat, een olij eek vles, een glazen kanne, een wit en bont schorstienkleedt, twee glasgordijnen, twee dito, twee damasten gordijnen voor de pei, tien romers op de bedriggel.

In de Porseleinkast: seven porseleinen spoelkoppen groote, negen dito kleine, ses roode trekpotten soo groot als klein, een porseleinen theebos, twee en twintig kleine pastel vleskes, een hondert ses en dertig porseleinen theeschoteltjes, ellif kopkes, een half dosijn delfts porselein, een glaske etc., vier porseleinen boter schotelties, twee koperen blakers, een koperen theeketel, twee copen stooff chels, twee tinnen butterkoppen, een tin trekpot, een tin cierkantje, een dito kandelaer, 6 dito borden, een koperen coffijpot, twee dito kleinder, een paar gordijnen met een rabat, een bed en twee peulen, een Japonse deken, een Spaense dito, vier bedkussens met slopen, een servet, een cabinet, twee porseleinen spoelkoppen, ellif bierglazen, negen romers, een olij fleske, een cardens, twee stoelen, twee tafels, een koker met vijff messen, agt messen, een en vijftig stalen forken, negentien paar kuitriemen.

In 't cabinet: 12 slopen, 2 lakens, twee kantmutsen, een wit gordijn, vier kinderdoeken, een silveren tandstokeler, veertien halsdoeken soo groot als klein, ellif paer vrouwen handschoenen soo groot als klein, een witte scholdoek, twee witte glasgordijnen, vijff bonte glasgordijnen, twee waeijers, een bonte burstrok, vijff kindermutskes, twee witte mansmutsen, bont schorstien kleedt, swart sijden scholdoek, een bonte scholdoek, een regenkleedt, een chitsen tafelspreedt, een swarte cap, een bedqualt, bontschalten kleedt, twee groenen scholtienkleeden, een witte burstrok, een blauw schortte kleedt, drie en dertig kindermutsen, een kinderbrustrokkie, twee dito broekies, een doopdoek, drie kinderburstrokkies, een dito hemtie, een chitse dekentje, drie el camerdoek, 5/4 el camerdoek, 4 5/8 el warendorperdoek, 12 el dito, 3/4 el camerdoek, 5/2 damast, 4 el camerdoek, 8 damasten kinderdoek, 13/4 el doppies, 2 el doppies, 14 el damast, 13/4 el dito, 2 kinderdoeken, 2 1/2 el damast, 4 el bont oostindisch, 5/4 el blauw bont, 2 1/4 el bruin bont, 10 el uts.,⁵ 5 el rood uts., vele ellen bont, chits, bruin bont, 3 bonte doeken, 1 5/8 el bont, 2 doeken, 1 uts., een

cap rood bont, een genaaide muts, $1\frac{3}{4}$ el gingang, $5\frac{1}{4}$ el catoen, $1\frac{3}{4}$ el uts., 67 lappen neteldoek etc. van alderhande soorte.

Gouden oorijser, gouden koopring, armmofkes met gouden knopen, silveren beugel, ses silveren lepels, twee streng koralen met een gouden coort, een silveren haak en oog, $1\frac{1}{2}$ el kant, $7\frac{1}{2}$ el kant, 2 el uts., $3\frac{7}{8}$ el uts., $2\frac{5}{8}$ el uts., $7\frac{3}{4}$ uts., $4\frac{3}{4}$ el uts., $4\frac{1}{4}$ el uts., $2\frac{3}{4}$ el uts., $4\frac{1}{4}$ el uts., $1\frac{3}{4}$ el uts., 14 el uts., 8 el uts., 4 el uts., $5\frac{3}{4}$ el uts., $2\frac{1}{4}$ el uts., $2\frac{3}{4}$ el uts., $7\frac{1}{4}$ el uts., $1\frac{1}{2}$ el uts., $7\frac{1}{4}$ el uts., 6 el uts., 3 el uts., 7 el uts., $1\frac{1}{2}$ el uts., 2 el warendorper doek, $2\frac{1}{2}$ el, 2 el kant, 14 lapkes chits, 12 lapkes bont, 5 lapkes bont, 1 lapke vijlinnen, $15\frac{1}{2}$ el zijde lint, $10\frac{1}{4}$ el uts., 9 el uts., $12\frac{1}{4}$ el uts., $18\frac{3}{4}$ el uts., $6\frac{1}{2}$ el uts., $9\frac{1}{2}$ el uts., $3\frac{1}{2}$ el uts., 17 el uts., 18 el uts., 19 el uts., 4 el uts., $9\frac{1}{2}$ el uts., 22 el uts., 33 el uts., 17 el uts., 7 el uts., 37 el uts., 26 el uts.

In het voorhuis: vlas, 3 tinnen ondersteken, 50 tinnen mengels, 3 dito halfmengels, 6 tinnen vandelties, 42 half vandelties, 6 tinnen hangborden, 1 tinnen coffijpot, een tinnen kantie, 1 tin waterpot, 2 dito kannen, 17 tinnen mostertpotties, 14 dito soutvatten, 3 tinnen poppekanties, 4 dito kroeskes, 1 dito kandelaartie, 6 tinnen schotels, 4 dito deurslagen, 46 tinnen borden, 18 dito kannen, seven tinnen schotels, tienen tinnen bekers, 11 tinnen kandels, 5 dito backies, 2 stukken kandelaer, 2 tinnen butterkoppen, drie dito koppen, 2 tinnen melk halfmengels, nog 2 dito, 2 nieuwe biermengels, 2 tin flapkanties, drie dito halfvandelties, een vandeltie, 1 tin peperstrooijer, uts. mostertpot, uts. cop, seven tin trekpotten, een dito doopkop, een tin kroeske, ses tin trekpotten, een in melkhalfmengele, een dito flapkantie, een dito vandeltie, uts. kop, uts. piepkan, twee tin tragters, een tin bekerke, uts. trekpot, 25 tinnen koppen, 88 tin lepels soo groot als klein, drie tin mengels, een tin flapkantie, een bekerke, een tragter, twee tin speendopkes, een tin kop, drie lanteerns, eenige boeken, een blikken tromp, uts. een, een lanteerentie, drie blikken theeketels, ses blikken geverffde thee bekers soo groot als klein, twee koperen schalen, een coffijmolen op de toonbank vast, drie en twintig leuiwagens, een blikken coffijpot, een tinnen theebos, een dit kleinder, een groot partij delfse theeschotelties, negentien delfse clapmutsen, agt witte copkes, 27 steenen trekpotten soo groot als klein, ses delfse thee koppies en drie schotelties, een blikken theebos, eenige grauwe kannen sonder deksels, een tin mostertpot, een partije glasen van alderhande soort, 18 witte steenen borden, tien delfse schotels, agt delfse spoelkannen, eenige kannen grauw en kanties sonder deksels, drie ijseren wafelijzers, een laad met koperen naaringen en vingerhoeden, vijf agurkes vlessen, een dito, een partij glasen, een korffike met korte pijpen, twee vaten met pijpen, drie fekken met koorden en linten en weinig belang, drie kindermutskes, 15 leidbanden bont, vier taskes, drie laden waer in wat naelden, gaspen en koralen, twee toonbanken, de houten winkel, een drietrap, een tinnen backie waer in eenige letters en ijser, gordijnen voor de glasen, een partij linnen vodden.

In de gang: twee ledders, een theevak, een vloerveger, een rak daerop agt delfse schotels, een seeft, een theeblattien, een rak daer op vier delfse schotels, seven porseleins borties, een rak daarop vijf delfte kanties, twee mandelstokken, met een plank.

In de keuken: een eijer rak, een schilderij, een blikken blikkie, een tin bierkan,

een bakke daar in eenige steenwerk, twee tin schotels, een copere vijftel, vijf tinnen borden, een lanteern, een olij en eek glaske, een houtien backie aen de muir, 13 porseleinen theeschoteltjes, drie dito boterschoteltjes, 6 porseleinen kopkes, 16 romers, twee bonte schorstienkleeden, 4 bonte gordijnen voor de glasen, een ijseren rooster, een ijseren coekpan, een bolle pan, een ijseren pot, een coperen ketel met een deksel, drie stoelen, vier stoven, een tin theeketel.

Op de plaats: een tobbe, eenig steenwerk van weinig belang, twee emmers, een coperen theketel, een dito boffertpan, een hangijser.

Op de kelder: een ledekant daarop een beddenpeul, een klein bedtie, drie kus-sens met slopen, drie witte dekens, een bonte dito, een slaapbank, twee kleer-kasten, vijf porseleinen borden, een spijgel, een schilderij, drie porseleinen spoelkoppen, vier jackies waer van twee bonte en twee steffen, een schort, een vrouwe broek, een buistrock, een bont jackie, een dito anders, vier rokken soo baeijen als sarsjes, een cantoor, een armstoel en twee anders, een meelvat.

Op de voorkamer boven: niets als alle eenig hout tot stoelen.

De agterkamer boven: twee schilderijen met eenige rommelerij van weinig belang.

Op de agtersolder: een partij groote vlessen, een partij aquickes vlessen, een partij bierglasen, een partij fleskes, een partij buikvleskes soo groot als klein, een partij kannen grauwen.

Op de voorsolder: een ressie turff, een hekelbank, nog een.

In de kleerkast: seven lakens, 12 slopen, 3 vrouwenhemden, 3 streenmutsen, 4 tipmutsen.

Nog in de winkel: ses en twintig pond candij suicker, vijf sevenagtste pond tin.

Sijnde dit onder Haebeltie berustende die daer teegens ook, gelijk in de schadelijke staet, gemelt sal worden eenige penningen is competerende.

Schadelijke staat: De overledene Maria van Jever weduwe Foekerdia is debet aan Yttie Verbeek weduwe van de hopman Folkert Snip een somma van 400 cgl. gedateerd 6 mei 1728, Haebeltie Foekerdia heeft aan het sterfhuis te goede wegens penningen aen de overledene verstrekt, een somma van 100 cgl., en off wel waar te neffens geen handschrift is gepasseert, soo heeft nogtans de overledene op haar doodbedde gestelt aan haar dogter opregt schuldig te wesen.

1136. Ype Tjerks, geb. Dokkum rond 1659, ged. ald. 13 okt. 1661, tr. Dokkum 27 febr. 1687
1137. Trijntje Jacobs, geb. Dokkum.
1140. Dirk Folkerts, ged. op belijdenis Holwerd 3 april 1698, kistenmaker ald., tr.
1141. Naentje Gerrits, ged. Holwerd 14 mei 1676.
1142. Gerlof Jans, wonende te Holwerd, tr. ald. 13 sept 1691
1143. Antje Jacobs, afkomstig uit Holwerd.
1144. Ruyrdt Sybouts Foekarda, geb. Aldeboarn, bakker te Sneek, tr. 1. Eelck Hiddes, tr. 2. (otr. Sneek 21 febr.) 1680
1145. Haebeltje Jans Verbeek, ged. Sneek 1 jan. 1643, belijdenis Sneek 3 okt. 1672, overl. voor 1692, tr. 1. Sneek 19 febr. 1668 Aleph Taedes Longerhouw, afkomstig uit Longerhouw, tr. 3. Sneek 1 okt. 1682 Egbartus Haubois, ged.

Sneek 8 febr. 1663, notaris publicus ald., overl. voor 1699, zoon van Jan Haubois, majoor, en Janke Sybolts Albada.

Ruyrt Sybolts wordt op 29 aug. 1672 burger van Sneek: hij is dan geboortig van Oldeboorn en van beroep bakker.

Op 27 nov. 1685⁶ wordt Doeke Verbeek, wonende te Oostmahorn onder Anjum benoemd tot curator over Tjallingh in zijn 13de jaar en Claeske in haar 11de jaar, kinderen van wijlen Aleph Taedis Longerhouw, de eerste man van Habeltie Verbeek, nu gehuwd met de secretaris Egbertus Haubois. Zeven jaar later, op 17 okt. 1692,⁷ treedt Monsieur Augustinus Verbeek, bankhouder te Dokkum, op als volle oom en curator over genoemde Tjallingh en Claeske Longerhouw en over hun halfbroer Jan Ruyrds Foeckaarda, oud in zijn 12de jaar. Deze kinderen zijn dan erfgenamen van hun overleden moeder Habeltie Verbeek, de overleden huisvrouw van Egbertus Haubois, secretaris van Sneek. Deze regeling is vastgelegd in het testament van Haebeltje van 13 december 1686.

Op 27 dec. 1699⁸ wordt Monsieur Edger Sutor, koopman te Leeuwarden benoemd tot curator over de twee kinderen uit het huwelijk van Haebeltie met wijlen Egbertus Haubois. De twee kinderen zijn: Engeltie in haar 13de jaar en Joanna Egbertus Haubois, oud in haar 12de jaar.

Op 22 mei 1700⁹ wordt het sterfhuis van Egbertus Haubois in leven secretaris der stad Sneek beschreven. Uit de inventaris komen enkele stukken van Haebeltje Jans Verbeek naar voren: "een silveren mostertpot getekent met de letters H:V:B:, vier silveren eijerlepels getekent met de letters H:J:, een silveren soutvat getekend met H:J:v:B:, een testament en psalmboek in quarto met silveren beslag, platen en ketting, getekent met de letters segge naem Haebeltie Jans, een silveren brandewijns kroeske met de letters H:J:v:B:, twee silveren medaeltie met in een papiertie de naam van Johanna". Verder zijn er "eenige stucken raekende Alef Taedes en Habeltie Verbeek in tijden echtelieden, een obligatie tot laste van Taede Sjoerds cum uxore gedateerd 17e Martij 1682 holdende ten profijte van Aleff Taedes cum uxore ad 50 cgl., obl. ten laste van Augustijn Verbeek in de Lemmer, gedateerd den 24 Dec: 1689, ad 200 cgl.". Door Haebeltje en Egbertus werd bewoond een huis binnen Sneek op de Markstraet.

1146. Michiel van Jever, geboren te 's-Gravenhage 1650, notaris te Leeuwarden, overl. voor 27 april 1713,¹⁰ tr. Leeuwarden 10 september 1676

1147. Aeltje Dorenbos, afkomstig uit Leeuwarden, overl. omstr. 1713.

Burgerboek Leeuwarden 23-12-1676, Michiel van Jever, geboortig van Den Haag.

2272. Tjerk Ypes, afkomstig uit Foudgum, wonende te Dokkum, tr. 2. Foudgum 17 juli 1661 Antje Douwes, afkomstig uit Foudgum, tr. 1. omstr. 1648

2273. Antje Jans.

Op 10 okt. 1663¹¹ wordt Sijmen Jans Groenewoldt, equipagemeester der Raden ter Admiraliteit in Friesland, benoemd tot curator (volgens testament van de vader d.d. 5 okt. 1663) over Tietscke oud in haar 15de jaar, Grietie oud 13 jaar, Jan in zijn 12de jaar, Orsel 7 jaar en Epe Tiercks in zijn 4de jaar, kinderen van wijlen Tierck Epes en wijlen Antie Jans.

In december van hetzelfde jaar¹² wordt inventaris van het sterfhuis gemaakt. Dan blijkt dat Tierck bezit "seeckere huisinghe cum annexis met het mede gebruik van een steeg staende en gelegen binnen Doccum, nog seeckere halve huisinge cum annexis staende en gelegen binnen Dokkum op 't Blockhuijs bij de Woltspijpen". Uit het testament van Tierck blijkt dat hij onder andere heeft geregeld: "Voor Tietske Tiercx dochter een onderriem, ketting met een haeck en een silveren koocker met silver beslach tsamen 27 lood, voor Orsel Tiercks een silveren onderriem met kettingen en een haeck, swaer 28 lood". Op 4 sept. 1666 is de curator Symen Groenewolt overleden en wordt in zijn plaats Jacob Lubberts benoemd. Ook Jacob Lubberts leeft niet lang, op 27 mei 1673¹³ wordt de koopman Tierck Dircks benoemd in zijn plaats over de twee kinderen Orsel en Eepe Tiercks.

2282. Gerrit Sydses, wonende te Holwerd, tr.

2283. Auck Pieters, belijdenis Holwerd 29 april 1660.

2290. Jan Doeckes, geb. Tirns, met zijn vrouw doet hij belijdenis te Sneek op 22 maart 1635, schipper ald., tr. Sneek 7 nov. 1628

2291. Engeltie Augustijns Verbeeck, ged. Sneek 1 febr. 1605.

Het burgerboek van Sneek vermeldt op 16 mei 1634 een Jan Doockes, geboortig van Tirns. Ik ga ervan uit dat hij dezelfde persoon is.

Op 8 juni 1649¹⁴ kopen Jan Doeckes en Engeltie Verbeeck een huis "met sijn gerechtigheit hier te stede genaemt het Munckehuis" van Aerien Claessen voor 1215 ggl.

Jan Doeckes is in 1655 nog gereformeerd lidmaat te Sneek, hij woont dan bij de Leeuwarderpijp.

4582. Augustinus Clasen Verbeeck, van Delft, wordt burger van Sneek 24 dec. 1602, goudsmid, schepen te Sneek 1629, burgemeester 1638, doet belijdenis Sneek 11 dec. 1603, tr.

4583. Claeske Clases, belijdenis Sneek 15 juli 1632, overl. na 1632.

III Voorouders uit Mettingen (kwartiernummers 18 tot en met 23).

De kwartieren Heeger, Covers en Bisping waren allemaal textielhandelaren, de zgn. lapkepoepen: marskramers in textiel allemaal afkomstig uit Mettingen in Duitsland. Zij bezochten nog in de 19de eeuw hun klanten in Groningen en Fryslân met een grote mand op de rug. In de mand had men aanvankelijk fijn linnen te koop, later ook andere kledingstoffen. In de wintertijd zaten de kiepkerels, zoals ze ook wel genoemd werden, met hun hele gezin achter het spinnewiel of weefgetouw. Op hun tocht namen de handelaren het op die manier vervaardigde linnengoed mee. Op hun zware schoenen met ijzerbeslag en met een korf die wel 30 kilo woog, liepen ze uren achter elkaar, soms wel twaalf uur lang hun vaste routes. Hun rugkorf, of kiep, was gemaakt van wilgentakken en zat tot de rand toe vol met textiel, lappen en geweven stof, garen en band. Een pet met klep erop diende als bescherming tegen de regen en een stevige stok gebruikten ze om onder de korf te zetten als de handelaar even wilde uitrusten. De textielhandelaren die naar ons land kwamen huurden vaak bedsteden of hele vertrekken, die als opslag voor hun handelswaar dienden. Het onder-

nemersdevies in het Westfaals dialect was: "Mein Feld ist die Welt, buten und binnen, wugen und winnen".

De kwartierstaat van Ireen Wüst is aan vaderskant voor drievierde deel gevuld met deze Mettingse kooplieden. Een onderzoek hiernaar, leverde, met hulp van de gegevens van mede genealoog Roeland Berkemeijer uit Zwolle, een kleine tweehonderd voorouders op. Deze voorouders waren voor het overgrote deel woonachtig in Mettingen. Ireen stamt dan o.a. af van de Mettingse families Becker, Beckmann, Bietendüvel, Bisping, Bosse, Ten Brink, Böcker, Brenninkmeijer (meerdere keren), Covers (meerdere keren), Heeger, Kollman, König, Kortemeyer, Kreyemeyer, Lampe, Meyknegt, Mollefeld, Moormann, Porsemeyer, Schlickleemann, Siervermann, Stockmann, Tenambergen, Voss, Westkamp.

IV De afkomst van de Hoekstra's, Van Balens, Romkes en Jorna (kwartiernummer 24, 25, 26, 27).

De Hoekstra's zijn van hervormde komaf. Thijs Aukes Hoekstra (nr. 24) trouwt met de katholieke Jeltje Arjens van Balen. Zijn grootvader Durk Aukes Hoekstra zou omstreeks 1769 geboren zijn te Kuinre. Diens ouders waren Auke Durks en Anneke Sjoerds, arbeiders, beiden overleden in 1798 te Woudsend. Ik heb geen verdere gegevens over hen kunnen traceren.

Jeltje van Balen (nr. 25) is een nazaat van Arnoldus Arriens van Balen, geboren omstreeks 1698 in de Belgische Kempen. Arnoldus verhuist naar Jirnsum, hij en zijn nazaten wonen daar generaties lang en oefenen het beroep van kuiper uit. Arnoldus was gehuwd te Grou op 18 maart 1731 met Rinske Uiltjes.

De familie Romkes (nr. 26) stamt af van Johannes Romkes, tr. Mantgum 22 april 1714 Ymkje Sikkes. Via de zoon Sikke Johannes (circa 1725-1776, boer te Mantgum) neemt de kleinzoon Epke Sikkes (1771-1853) in 1811 de familienaam Romkes aan. Deze Epke Sikkes Romkes was boer aan de Ivige Leane te Scharnegoutum en op 17 juli 1799 te Reahûs getrouwd met Sytske Jacobs Postma.

Japke Abes Jorna (nr. 27) is een dochter van

54. Abe Floris Jorna, geb. Wytgaard 22 okt. 1823, veerschipper ald., overl. Leeuwarden 28 okt. 1903, tr. Baarderadeel 15 nov. 1849
55. Baukje Jans Hoeben, geb. Easterwierrum 20 dec. 1826, overl. Wytgaard 18 jan. 1874.
108. Floris Sybrens Jorna,¹⁵ ged. Wytgaard (RK) 5 okt. 1774, veerschipper ald., overl. Wytgaard 13 mei 1830, tr. Wytgaard (RK) 16 mei 1802
109. Sjoukje Sjoukes van der Weide, geb. Boazum 6 juli 1783, ged. Wytgaard (RK) 6 juli 1783, veerschipperske, overl. Wytgaard 20 juli 1845.
110. Jan Pieters Hoeben/Houben, ged. Poppenwier 5 aug. 1801, ged. Jirnsum (RK) 5 aug. 1801, koperslager, ketellapper, koopman te Easterwierrum, overl. ald. 24 jan. 1857, tr. Raerderhim 15 mei 1824
111. Japke Broers de Boer, ged. Jirnsum (RK) 22 juni 1802, overl. Easterwierrum

30 aug. 1860.

218. Sjouke Jacobs van der Weide, geb. Wirdum, ged. Wytgaard (RK) 15 okt. 1750, wonende te Weidum, tr. Wytgaard (RK) 6 febr. 1774
219. Akke Doedes Noordend, ged. Wytgaard (RK) 29 jan. 1752, overl. Wytgaard 27 juni 1818.
220. Pieter Mattheus Houben, ged. Overpelt (België) 11 mei 1764, ketellapper, koperslager te Poppenwier, tr. Poppenwier 8 maart 1795
221. Wyske Jans Ringalda, ged. Poppenwier (NH) 7 nov. 1773, overl. ald. 10 aug. 1827.
222. Broer Annes, geb. omstreeks 1752, bij huwelijk afkomstig van Raerd, overl. Jirnsum 21 febr. 1807, tr. Raerd 14 febr. 1786
223. Baukje Jorrits, geb. Jorwerd 9 sept. 1759, ged. Wytgaard (RK) 10 sept. 1759, overl. Jirnsum 18 nov. 1826.
-
436. Jacob Jans, bij huwelijk afkomstig van Swichum, boer te Wirdum, tr. Wirdum (NH) 7 febr. 1734
437. Sjoukje Eeltjes, van Wirdum.
438. Doede Gerbens, in 1749 een boer met goed reeuw en beslag, wonende onder Wirdum, tr. Wytgaard (RK) 24 sept. 1747
439. Sitske Jours.
440. Mattheus Houben, geb. Overpelt (B) 20 maart 1734, overl. ald. 15 febr. 1800, tr. Overpelt 31 mei 1763
441. Maria Catharina Kuppens, geb. Overpelt 12 april 1738, overl. ald. 29 febr. 1808.
442. Jan Willems, afkomstig van Dronrijp, wonende te Tersoal, Poppenwier en Dearsom, overl. voor 1783, tr. Poppenwier 15 juni 1755
443. Sjoukje Gerbens, van Dronrijp.
446. Jorrit Fopkes, huisman te Jorwerd en Tjeintgum onder Mantgum, tr. Mantgum 19 mei 1754
447. Trijntje Wytse, bij huwelijk van Mantgum.
-
876. Gerben Folkerts, kuiper te Wytgaard en Wommels, tr. 2. Aukje Allerts, van Wirdum, tr. 1. Witmarsum (NH) 25 sept. 1702
877. Trijntje Meinderts, van Witmarsum, overl. voor 1729.
880. Michel Houben, geb. 1 april 1700, overl. Overpelt 18 okt. 1772, tr. Overpelt 25 jan. 1729
881. Helena van Balen, ged. Overpelt 3 april 1705, overl. ald. 11 juni 1759 ten gevolge van de koude koorts.
882. Peter Kuppens, ged. Overpelt 8 mei 1699, overl. ald. 9 sept. 1753, tr. ald. 30 jan. 1726
883. Elisabeth Barthomeus, overl. Overpelt 7 mei 1766.
884. Fopke Jorrits, boer te Jorwert, vanaf 1708 boer op stem 8 ald., in 1749 "gemeen boer" ald.
-
1752. Folkert Sippes, afkomstig van Jorwert, kuiper te Wytgaard en Wommels, tr. Jorwerd (NH) 2 mei 1677

1753. Aaltje Gerbens, afkomstig van Oosterend, overl. Wommels 7 sept. 1709, tr. 1. Oosterend 21 mei 1665 Sinne Epes.
1760. Mattheus Houben, ged, Overpelt 6 aug. 1665, overl. ald. 4 nov. 1721, tr. ald. 9 jan. 1698
1761. Catharina Roelers, overl. Nederpelt 13 maart 1703.
1762. Gerardus van Balen, overl. Overpelt 12 sept. 1752, tr. ald. 8 jan. 1702
1763. Barbara in de Straet, alias Lemmens, overl. Overpelt 28 febr. 1752.
1764. Theodorus Kuppens, wonende te Overpelt, tr. voor 1699
1765. Aldegondis Nelis
3520. Jacobus Houben, wonende te Overpelt, tr. voor 1665
3521. Dympna.

V De afkomst van De Bruin, Hovenier, Poelsma en van Saase (kwartiernummers 28, 29, 30, 31).

De familie De Bruin (nr. 28) is van oorsprong hervormd en stamt af van Rintje Heins, geboren omstreeks 1670, boer te Legemeer en Idskenuizen, gehuwd met Trijn Jans.

Zijn zoon is Sytse Rinties, geboren omstreeks 1710, huisman te Idskenuizen, in 1749 "veel geleden door zware veesterfte", gehuwd met Akke Fetsets.

Hein Sytses leidt een mobiel bestaan, is arbeider en later boer, en woont achtereenvolgens te Idskenuizen, Friens, Ijsbrechtum, en overlijdt op 21 oktober 1807 te Nijland. Hij huwde voor 1772 met Baukje Oenes, geb. te Ijsbrechtum 9 aug. 1744, dochter van Oene Riemers, boer ald., en Antje Hessels.

De zoon Symon Heins de Bruin, geb. Friens 29 dec. 1781, arbeider, overl. Bolsward 11 nov. 1860 huwde een katholiek meisje: Lysbeth Harmens Silvius, ged. Roodhuis (RK) 7 nov. 1789, overl, Harlingen 6 jan. 1870, dochter van Harmen Kaspers Segevits, wonende te Rien, en Elisabeth Kornelis.

Hun zoon Harmen Symens de Bruin (1827-1904) huwde met Trijntje Lolkes Jelgersma, geb. Bolsward 17 febr. 1832, overl. Harlingen 26 april 1895, dochter van Lolke Ruurds Jelgersma en Aaltje Tjeerds Overmeer. Lolke Ruurds Jelgersma was een rechtstreekse nazaat van Nolle Jelgers te Bolsward.

De Hoveniers (nr. 29) komen van Harlingen en stammen af van Anne Martens Hovenier, geb. Harlingen 28 jan. 1767, hovenier ald., overl. ald. 5 juli 1824, en Anna van Lingen.

Hun zoon Willem Annes Hovenier (1802-1853) was hoveniersknecht en schoenmaker te Harlingen en huwde met Hermina Catrina Nak (1802-1832), dochter van Jan Nak en Paulina Jans Hulshof.

Hun zoon Jan Hovenier, geb. Harlingen 19 april 1830, huwde met Anna Dikmans. De verste voorouders Dikmans is Adrianus Wouters Dikmans, gehuwd met Maria Elisabeth van der Bemden, en zij laten op 31 mei 1764 te 's-Hertogenbosch hun zoon Gerrit dopen.

Poelsma (nr. 30) is een boerenfamilie uit de omgeving van Leeuwarden.

De kwartieren van Franciscus Poelsma zijn als volgt:

30 aug. 1860.

218. Sjouke Jacobs van der Weide, geb. Wirdum, ged. Wytgaard (RK) 15 okt. 1750, wonende te Weidum, tr. Wytgaard (RK) 6 febr. 1774
  219. Akke Doedes Noordend, ged. Wytgaard (RK) 29 jan. 1752, overl. Wytgaard 27 juni 1818.
  220. Pieter Mattheus Houben, ged. Overpelt (België) 11 mei 1764, ketellapper, koperslager te Poppenwier, tr. Poppenwier 8 maart 1795
  221. Wyske Jans Ringnalda, ged. Poppenwier (NH) 7 nov. 1773, overl. ald. 10 aug. 1827.
  222. Broer Annes, geb. omstreeks 1752, bij huwelijk afkomstig van Raerd, overl. Jirnsum 21 febr. 1807, tr. Raerd 14 febr. 1786
  223. Baukje Jorrits, geb. Jorwerd 9 sept. 1759, ged. Wytgaard (RK) 10 sept. 1759, overl. Jirnsum 18 nov. 1826.
-
436. Jacob Jans, bij huwelijk afkomstig van Swichum, boer te Wirdum, tr. Wirdum (NH) 7 febr. 1734
  437. Sjoukje Eeltjes, van Wirdum.
  438. Doede Gerbens, in 1749 een boer met goed reeuw en beslag, wonende onder Wirdum, tr. Wytgaard (RK) 24 sept. 1747
  439. Sitske Jours.
  440. Mattheus Houben, geb. Overpelt (B) 20 maart 1734, overl. ald. 15 febr. 1800, tr. Overpelt 31 mei 1763
  441. Maria Catharina Kuppens, geb. Overpelt 12 april 1738, overl. ald. 29 febr. 1808.
  442. Jan Willems, afkomstig van Dronrijp, wonende te Tersoal, Poppenwier en Dearsum, overl. voor 1783, tr. Poppenwier 15 juni 1755
  443. Sjoukje Gerbens, van Dronrijp.
  446. Jorrit Fopkes, huisman te Jorwerd en Tjeintgum onder Mantgum, tr. Mantgum 19 mei 1754
  447. Trijntje Wytseys, bij huwelijk van Mantgum.
-
876. Gerben Folkerts, kuiper te Wytgaard en Wommels, tr. 2. Aukje Allerts, van Wirdum, tr. 1. Witmarsum (NH) 25 sept. 1702
  877. Trijntje Meinderts, van Witmarsum, overl. voor 1729.
  880. Michel Houben, geb. 1 april 1700, overl. Overpelt 18 okt. 1772, tr. Overpelt 25 jan. 1729
  881. Helena van Balen, ged. Overpelt 3 april 1705, overl. ald. 11 juni 1759 ten gevolge van de koude koorts.
  882. Peter Kuppens, ged. Overpelt 8 mei 1699, overl. ald. 9 sept. 1753, tr. ald. 30 jan. 1726
  883. Elisabeth Barthomeus, overl. Overpelt 7 mei 1766.
  884. Fopke Jorrits, boer te Jorwert, vanaf 1708 boer op stem 8 ald., in 1749 "gemeen boer" ald.
-
1752. Folkert Sippes, afkomstig van Jorwert, kuiper te Wytgaard en Wommels, tr. Jorwerd (NH) 2 mei 1677

1753. Aaltje Gerbens, afkomstig van Oosterend, overl. Wommels 7 sept. 1709, tr. 1. Oosterend 21 mei 1665 Sinne Epes.
1760. Mattheus Houben, ged, Overpelt 6 aug. 1665, overl. ald. 4 nov. 1721, tr. ald. 9 jan. 1698
1761. Catharina Roelers, overl. Nederpelt 13 maart 1703.
1762. Gerardus van Balen, overl. Overpelt 12 sept. 1752, tr. ald. 8 jan. 1702
1763. Barbara in de Straet, alias Lemmens, overl. Overpelt 28 febr. 1752.
1764. Theodorus Kuppens, wonende te Overpelt, tr. voor 1699
1765. Aldegondis Nelis
3520. Jacobus Houben, wonende te Overpelt, tr. voor 1665
3521. Dympna.

V De afkomst van De Bruin, Hovenier, Poelsma en van Saase (kwartiernummers 28, 29, 30, 31).

De familie De Bruin (nr. 28) is van oorsprong hervormd en stamt af van Rintje Heins, geboren omstreeks 1670, boer te Legemeer en Idskenuizen, gehuwd met Trijn Jans. Zijn zoon is Sytse Rinties, geboren omstreeks 1710, huisman te Idskenuizen, in 1749 "veel geleden door zware veesterfte", gehuwd met Akke Fetses.

Hein Sytse leidt een mobiel bestaan, is arbeider en later boer, en woont achtereenvolgens te Idskenuizen, Friens, Ijsrechtum, en overlijdt op 21 oktober 1807 te Nijland. Hij huwde voor 1772 met Baukje Oenes, geb. te Ijsrechtum 9 aug. 1744, dochter van Oene Riemers, boer ald., en Antje Hessels.

De zoon Symon Heins de Bruin, geb. Friens 29 dec. 1781, arbeider, overl. Bolsward 11 nov. 1860 huwde een katholieke meisje: Lysbeth Harmens Silvius, ged. Roodhuis (RK) 7 nov. 1789, overl. Harlingen 6 jan. 1870, dochter van Harmen Kaspers Segevits, wonende te Rien, en Elisabeth Kornelis.

Hun zoon Harmen Symens de Bruin (1827-1904) huwde met Trijntje Lolkes Jelgersma, geb. Bolsward 17 febr. 1832, overl. Harlingen 26 april 1895, dochter van Lolke Ruurds Jelgersma en Aaltje Tjeerds Overmeer. Lolke Ruurds Jelgersma was een rechtstreekse nazaat van Nolle Jelgers te Bolsward.

De Hoveniers (nr. 29) komen van Harlingen en stammen af van Anne Martens Hovenier, geb. Harlingen 28 jan. 1767, hovenier ald., overl. ald. 5 juli 1824, en Anna van Lingen.

Hun zoon Willem Annes Hovenier (1802-1853) was hoveniersknecht en schoenmaker te Harlingen en huwde met Hermina Catrina Nak (1802-1832), dochter van Jan Nak en Paulina Jans Hulshof.

Hun zoon Jan Hovenier, geb. Harlingen 19 april 1830, huwde met Anna Dikmans. De verste voorouders Dikmans is Adrianus Wouters Dikmans, gehuwd met Maria Elisabeth van der Bemden, en zij laten op 31 mei 1764 te 's-Hertogenbosch hun zoon Gerrit dopen.

Poelsma (nr. 30) is een boerenfamilie uit de omgeving van Leeuwarden. De kwartieren van Franciscus Poelsma zijn als volgt:

60. Petrus Antonius Poelsma, geb. Leeuwarden 3 april 1821, overl. ald. 20 okt. 1869, tr. ald. 15 mei 1842
61. Juliana Ypes Jongma, geb. Leeuwarden 3 okt. 1820, overl. ald. 11 jan. 1896.
120. Heere Harmens Poelsma, ged. Leeuwarden (RK Grote Kerkstraat) 30 maart 1773, overl. Leeuwarden 29 juni 1860, tr. 1. Leeuwarden 15 april 1796 Elisabeth Franses Schaafsma, geb. Leeuwarden 10 jan. 1774, overl. 1804, begr. Jelsum, tr. 2. Leeuwarden (RK Over de Koormarkt) 1 sept. 1805
121. Baukje Pieters Talsma, geb. Scharnegoutum 7 maart 1781, ged. Reahûs (RK) 8 maart 1781, overl. Leeuwarden 8 juli 1848.
122. Ype Douwes Jongma, ged. Leeuwarden (RK Grote Kerkstraat) 3 mei 1772, boer in de Schrans onder Huizum, overl. Leeuwarden 1 febr. 1846, tr. Leeuwarden (RK Het Klooster) 18 juni 1809
123. Elisabeth Jans Jorna, ged. Leeuwarden (RK Het Klooster) 18 sept. 1784, overl. Leeuwarden 17 juli 1865.
240. Harmen Heeres, geb. 1729, huisman onder Leeuwarden, overl. Leeuwarden in 1784, tr. Leeuwarden 25 mei 1769
241. Trijntje Liewes, geb. omstreeks 1740, bij huwelijk afkomstig van Leeuwarden, overl. ald. 11 sept. 1828.
242. Pieter Wybes Talsma, bij huwelijk van Loënga, wonende aldaar en te Scharnegoutum, tr. Lytsewierrum 18 mei 1779
243. Akke Widmers, geb. Lytsewierrum, ged. Reahûs (RK) 13 aug. 1754, overl. Hidaard 16 dec. 1835.
244. Douwe Ypes, ged. Jirnsum (RK) 24 okt. 1729, wonende onder Leeuwarden, overl. Leeuwarden 27 juli 1802, tr. Leeuwarden 6 mei 1770
245. Sytske Gerbens, geb. omstreeks 1741, overl. Leeuwarden 22 jan. 1810.
246. Jan Tjeerds Jorna,¹⁶ ged. Leeuwarden (RK Het Klooster) 6 april 1756, boer te Jelsum, overl. ald. 11 maart 1792, tr. Cornjum 3 aug. 1783
247. Minke Gerbens Postma, ged. Leeuwarden (RK Breedstraat) 16 mei 1764, overl. Jelsum 19 jan. 1818.
480. Heere Harmens, tr. voor 1729
481. Hiltje Jelles.
486. Widmer Sipkes, meester timmerman en molenmaker te Rien, tr. 1. Wytgaard (RK) 7 okt. 1747 Akke Tjallings, van Easterwierrum, tr. 2. Reahûs (RK) 10 jan. 1750
487. Baukje Jantjes, bij huwelijk afkomstig van Easterein. Zij heeft een zuster Elbrich en twee broers: Tjeerd en Gerben.
488. Ype Hotzes Jongma, bij huwelijk van Grou, tr. Gerecht Idaarderadeel 12 juli 1712
489. Gatske Meinerts Galtema, van Folsgare.
972. Sipke Widmers, geb. circa 1690, molenaar te Rien, overl. 28 okt. 1744, tr. Gerecht Wonseradeel 7 aug. 1717, Blauwhuis (RK) 1 aug. 1717
973. Lysbeth Fopckes, geb. Tjerkwerd circa 1680, tr. 1. Gerecht van Wonseradeel 2 aug. 1710, Reahûs (RK) 6 aug. 1710 Hotse Riemers, van Greonterp.

976. Hotze Ypes, te Grou, tr. Gerecht Idaarderadeel 4 dec. 1676
977. Auck Gerbens, van Akkrum.
978. Meinert Ates Galtema, van Scharnegoutum wordt op 8 maart 1698 burger van Sneek, overl. voor 25 juli 1699, tr.
979. Hiltje Taedes, van Nijland.
1942. Widmer Clases, geb. Rien circa 1660, tr. Gerecht van Hennaarderadeel 12 mei 1680
1943. Metje Jacobs, van Schillaard.
1944. Fopke Fopkes Haersma,¹⁷ geb. Tjerkwerd circa 1640, tr. Gerecht van Wonseradeel 5 mei 1683
1945. Euck Ottes, van Wolsum.
1952. Ype Aerns, geb. omstreeks 1600, tr.
1953. Jeltje Hotzes.
1954. Gerben Rinties, tr.
1955. Gerbrich Hotzes.
1956. Ate Meinderts Galkema, boer te Gauw, overl. ald. 22 jan. 1659, tr.
1957. Hiltie Pytters, woont te Gauw en Scharnegoutum, tr. 2. Albert Jans.¹⁸

De familie Van Saase (nr. 31) kwamen uit Heemstede en waren daar boeren. De verste voorouder in rechte mannelijke lijn is Hendrik Dirks, tr. Heemstede 4 mei 1698 met Marijtge Jacobs. Hun zoon Casparus treffen wij aan met de familienaam van Saase. Kleinzoon Cornelis van Saase, geb. Loosterkant 26 okt. 1743 was kastelein in de herberg 't Bont Paerd' binnen de heerlijkheid Heemstede.

Gebruikte afkortingen: RA = Rechterlijke Archieven, HCL = Historisch Centrum Leeuwarden.

NOATEN

- 1 RA DOK inv. nr. 152, d.d. 1 nov. 1784.
- 2 RA DOK inv. nr. 103, d.d. 25 juni 1697.
- 3 RA DOK inv. nr. 103, d.d. 7 aug. 1739.
- 4 RA DOK inv. nr. 147, d.d. 14 aug. 1739.
- 5 Het woord uts, slaat op de Latijnse term ut supra wat betekent 'als boven' (vermeld).
- 6 RA SNE inv. nr. 125, d.d. 27 nov. 1685.
- 7 RA SNE inv. nr. 125, d.d. 17 okt. 1692.
- 8 RA SNE inv. nr. 125, d.d. 27 dec. 1699.
- 9 RA SNE inv. nr. 136 182v.
- 10 HCL LWN W 171.
- 11 RA DOK inv. nr. 101, d.d. 10 okt. 1663.
- 12 RA DOK inv. nr. 131 133v.
- 13 RA DOK inv. nr. 102, d.d. 27 mei 1673.
- 14 RA SNE inv. nr. 186 151.
- 15 Genealogysk Jierboek 1997, blz. 60.
- 16 Genealogysk Jierboek 1998, blz. 26.
- 17 RA WON inv. nr. 70 26v.
- 18 RA WYM inv. nr. 52 5.

IT ERFSKIP FAN FROUKJE WILLEMS

Ynlieding

Der hie dy sneins 28 augustus 1781 wat oanrin west by de 'innocente' Froukje Willems thús yn Goaiïngea. Froukje wenne dêr mei in faam. It wie in bysûndere dei foar it doarp, want de nije dûmny Gerrit Houwink soe befestige wurde en dat luts fansels in protte minsken. Moarns betiid hie Franciscus Keyert, de frijgeselle dûmny fan Sibrandabuorren en Tersoal, al mei syn suster by Froukje oan west. De Keyerts wiene goekunde fan Froukje har âlden. Dûmny syn suster hie dêr har âlde skuon omwiksele foar de sneinske, want dy wiene te kreas om der mei troch it wiete gers te gean. Letter hie Yge Sjoerds, de skroar út Tersoal en in soarte fan húsfreon, ek efkes by Froukje west. Doe't it tiid wie om nei tsjerke te gean seagen se Trijntje Anskes, de suster fan Froukje har ferstoarne mem, troch de buorren rinnen. "Sjoch, dêr komt Jan-om Nynke oan, dy is sa grutsk, dy wol net mei my nei tsjerke ta, ik bin har net kreas genôch." Muoike Nynke stie der om bekend dat se har o sa yn 'e pronk yn tsjerke sjen litte woe. En Jan-om, Froukje har kurator, hie foar har útris hast gjin sint oer. Se beklage har der oer tsjin Yge Sjoerds dat se in nij buisrok en een Leeuwarder rijlief nedich hie en dat har sinnehoed te hol en te swart wie, en al lang ferlyn keard wurde moatten hie. Trijntje Sjoerds, in oare húsfreondinne, hie op de earste Sinteklaas nei it ferstjerren fan Froukje har âlden by har west. Op de fraach hoe't it har gie hie se sein, wol goed, mar de faam hie Trijntje sein dat Froukje der in protte muoite mei hie dat se, no't Jan-om baas oer har jild wie, gjin sinteklazepresintsje krigen hie. Se gúlde hast oer de behanneling dy't se fan har omke ferduorje moast. Se hie tsjin Yge Sjoerds wolris sein: "Wat soe Jan-om dwaan? Hy sil wol wer yn myn jild om sitte te skuorren." Jan-om, dat wie Jan Everts, hie al in kear de faam, dêr't Froukje o sa goed mei koe, ferfongen. Se krige der foar yn it plak in frommes dat har sneintejûns al betiid op bêd brocht, dan wie de kust frij om mei har frijer de skoandere kofje fan Froukje op te drinken en der tegearre in noflike jûn fan te meitsjen. Ds. Keyert en syn suster sille nei de tsjinst ek wol wer by Froukje west hawwe. Froukje hiet dan wol 'innocent' te wêzen, mar in bytsje ferstân hie sy grif wol. Dûmny en syn suster koene de âlden fan Froukje, der't se mei yn Sibrandabuorren wenne hie, ommers goed. Heit hie mear as ien kear mei dûmny yn de tsjerkerie sitten. Yn it ferfolch sille wy fierder mei Froukje en har folk yn 'e kunde komme.

It Hearrenfean, april 2007

Jarich Renema

De âlden

Froukje Willems wie it iennichst oerbleuene bern fan Willem Annes en Ybeltje Anskes, begoedige troude lju út Sibrandabuorren. Mear oer it komôf fan Willem Annes is te lêzen yn Taheakke 2.

Ybeltje wie in dochter fan Anske Gerrits en Fetje Sjoerds, dy't as widdo fan Hette Annes op de pleats te Goaiïngea bleaun wie, stim 5, dy't Hette (ûnder oaren) neist oare eigendommen oerholden hie út it besit fan syn earste skoanfamylje, de Teppe-ma's. Blykber hiene Hette en Fetje ek net min buorke, hja hiene tegearre noch lân kocht.¹

Fan Willem Annes en Ybeltje Anskes hawwe wy it trouwen net fûn, lykwols moat dat foar 1742 west ha.

Hja buorken op Sibrandabuorren stim 1, Hesselhuistra state of -sate, in pleats mei 80 pûnsmiet grûn. Twa kear, yn 1742 en 1745, waard der in soantsje berne dat de namme Anske krige, mar achter beide nammen stiet yn it doopregister: "dood". It dochterke Froukje, berne op 11 oktober 1747, bleau wol yn libben, mar it die bliken dat hja slim handikapt wie. De tsjûgen binne letter sawat unanym fan miening dat Froukje "van een zeer zwak lichaamsgestel" wie, hurdhearrich en "belemmerd van spraak". It wie dúdlik dat Froukje nea op harsels stean koe.

Willem Annes en Ybeltje Anskes diene mei Pinkster 1743 belidenis yn de gemeente fan Sibrandabuorren en Tersoal. By de folkstelling fan 1744 wurdt Willem oanslein foar fjouwer 'hoofden', dat der sille wol twa ynwenjende personielsleden west ha.

Ut de tsjerkeboeken fan Sibrandabuorren docht bliken dat Willem Annes yn 1750 keazen waard ta diaken, en yn 1753 wer.² Yn 1754 sjogge wy bygelyks dat er ôfrefrekenet foar de tsjerkerie. Yn 1760, 1761 en 1762 fine wy syn hantekening ek ûnder stikken fan de tsjerkerie. Yn 1766 wurdt Willem wer keazen as âlderling en nochris yn 1773.

Op 14 augustus 1771 wurdt Willem Annis, húsman te Sibrandabuorren, mei Jannes Hessels út Boazum kurator oer de bern fan silger Lolcke Clases te Tersoal.³ Op 16 maaie 1774 keapje sweager Sjoerd Hettes en Willem Annes mei syn frou "een sathe en landen" te Easterein fan 60 pûnsmiet fan de widdo Ernsthuis.⁴ It giet hjir om stim 46, Eminga. Sjoerd en Willem hiene yn 1772 al besocht om twa stikken goed gerslân te keapjen by de Heidepleats ûnder Lytsewierrum, mar dêr hat de eignerske fan de oanswettende pleats it near op lein.⁵

Willem en Ybeltje wurde by it oantreden fan dûmny Petrus Brouwer op 16 novimber 1749 yn de nije list fan lidmaten fan Sibrandabuorren en Tersoal optekene.⁶ Achter de beide nammen stiet yn in oar hânskrift dat hja beide stoarn binne oan "de kinderziekte", Willem ein novimber en Ybeltje begjin desimber. It jiertal is skeind mar it moat 1775 west ha. It hânskrift is dat fan ds. Keyert, mei wa't wy yn de ynlieding al yn 'e kunde kamen. Mei de "kinderziekte" sil dûmny de pokken bedoeld hawwe, dy sykte waard doedestiids in bernesykte neamd en wie foar folwoeksenen tige gefaarlik.

Sa komt Froukje, 28 jier âld en kwetsber, allinne op de wrâld te stean. Op 20 desimber 1775 waarden foar it gerjocht fan Raerderhim as kuratoaren fan de 'innocente' Froukjen Willems autorisearre Sjoerd Hettes en Jan Everts, beide te Goaiïngea.⁷ Sjoerd Hettes wie in healbroer en Jan Everts in sweager fan Froukje har mem.

It stjerhûs waard begjin jannewaris 1776 ynventarisearre.⁸ Dat ferge fjouwer dagen, want der foel hiel wat te beskriuwen. De ynventaris is dy fan in begoedige boerefamylje, mei goede klean, aardich wat bêdeguod en in protte goud en sulver. It docht wol bliken dat dizze minsken sober yn de klean wiene. Op stâl stiene mear as tweintich "ziek geweeste koebeesten" en it boerereau wie navenant. It falt benammen op dat er foar in lytse 10.000 gûne oan "thoonder deses" obligaasjes fan "de Landschap" (de Provinsje) yn 'e hûs wiene en foar 13.000 gûne oan "particuliere

obligatien". Noch ôfsjoen fan de sparpot fan Froukje wie der mear as 4.000 gûne oan "gerede penningen" en dan hie men hast noch oer de holle sjoen dat yn de kas by it tsjerkeboek fan Sibrandabuorren ek noch mear as 700 gûne lei. By de "instrumenten" fine wy de keapakte fan de pleats te Easterein.

Oan ûnreplik guod wie der 1/16 part fan de pleats te Goaiïngea (stim 5) dy't brûkt waard troch mei-eigner Anne Hettes (dy't 7/8 part besiet), en in fjirde part fan in hûs yn Goaiïngea. De ynventarisasaasje waard tekene troch Jan Everts as fâd en troch Anne Hettes "voor mij en mijne broeder". Kurator Sjoerd Hettes hie blykber wat oars te dwaan.

De beide omkes hawwe in part fan it jild investearre yn ûnreplik guod. Hja keapje ein 1776, foar de iene helte foar Sjoerd Hettes sels en foar de oare helte als fâden fan Froukje in pleats mei in heale stim te Gau, stim nûmer 7, mei njoggen perselen grûn, yn totaal 41 pûnsmiet.⁹

Op 22 april 1782 hat Jan Everts op de siktarij van Wymbritseradiel oanjûn dat Froukjen Willems stoarn wie, "gevende hij als executeur en administrator van de boedel 't collateraal aan ..."¹⁰ It totale bedrach fan de erfenis wie in lytse 35.000 gûne.

As opfolger fan Willem Annes op Sibrandabuorren stim 1 (Hesselhuistra state) fine wy yn 1778 de eardere buorman Ype Jarings, dy't yn 1768 noch meier wie fan de helte fan stim 2. Om't wy letter hearre dat Froukje noch by Ype wenne hat, liket it der op dat Ype hjir al gau nei ta ferhuze is en dat Froukje foarearst noch yn it âlderlik hûs bleaun is.

It húshâlden fan Froukje

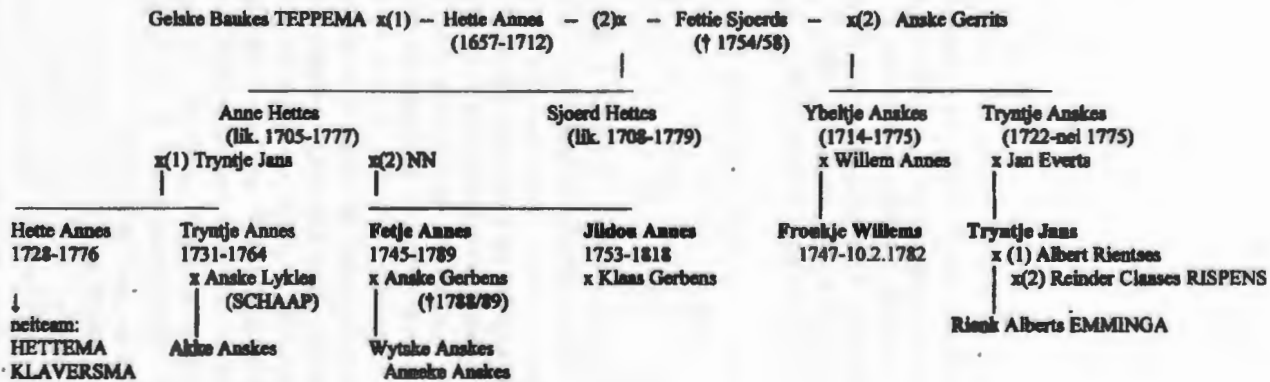
Yn it speesjekohier fan Wymbritseradiel 1777/1778 sjogge wy dat Froukje kaam te wenjen yn hûs nr. 34 yn 'e buorren fan Goaiïngea, dêr't ek in Willem Geerts wenne. Dat hûs stie yn it reëlkohier bekend ûnder nr. 46 en wie famyljebesit. It stie op namme fan Fettje Sjoerds, en letter fan har erven. Der wie dûbelde bewenning. Noch yn 1782 wie de iene helte eigendom fan "Fettje Sjoerds erven".

Froukje koe maklik ûnder begelieding fan in faam yn in hûs ûnderbrocht wurde, want der wie jild by de rûs. Al yn 1779/1780 wurdt der net mear foar ien, mar foar twa skoarstiens betelle.

Der kaam wol gauris ien by Froukje del. Wy ha al sjoen dat dêr foaroansteande minsken as ds. Keyert en syn suster by wiene. Ut lettere tsjûgenissen witte wy dat Froukje sa 'innocent' net wie of se mocht graach mei de geande en kommende man noflik in kopke tee of kofje drinke. Mar net altyd waard men sa gol ûnthelle. Der waard sein dat Froukje "zeer kloek" wie. Ien fan de betsjuttings fan it wurd kloek is sunich en ferstannich omgean mei jild. Dat sil de betsjutting by har ek west hawwe, want Froukje sei noch wolris tsjin har besite "dat de huishouding van hun beyden haar nog te veel opnam, zoo van eten als drinken".

As der ûnder itenstiid ien delkaam barde it wol dat Froukje it iten fan tafel helje liet, om foar te wêzen dat de besite mei-ite soe. Yn 'e simmer foar Froukje har dea hie der in frou seis dagen lang yn 'e hûs west te himmeljen. Froukje hie alle dagen oan in hûsfreon frege "of dat mensch niet haast gedaan had", want it koe sa gjin kant út mei har jild. It docht dus wol bliken dat Froukje de sunige kant neist wie. Dat wie har

miskien wol ynjin troch har âlden, want dy harren ynventaris liet net blike dat se yn wiele libben. Froukje is mei har handikap net âld wurden. Op 10 febrewaris 1782 stoar hja, 34 jier âld.

“Het naaste bloed erft het goed”

Wa moast ervje fan Froukje Willems? “Het naaste bloed erft het goed”, seit men dan, dat is de algemiene regel. Wa is it neiste bloed? Dat kinne wy it bêste sjen yn it bygeande skema. Sintraal yn dit skema stiet Fettje Sjoerds, de twadde frou fan Hette Annes.

Der wiene as neiste bloed noch trije nichten yn libben, allegearre beppesizzers fan Fettje Sjoerds. By neven en nichten is gjin ûnderskied tusken bern fan folle broers en susters en bern fan heale broers en susters. Fan Fettje har foarsoan Anne by Hette Annes wiene twa dochters út syn twadde houlik, Fetje en Jildou Annes, dy’t troude wiene mei de bruorren Anske en Klaas Gerbens. Fan Fettje Sjoerds en Anske Gerrits harren dochter Trijntje Anskes (dy’t mei Froukjes kurator Jan Everts troude wie) wie in dochter Trijntje Jans, frou fan Albert Rienks of Rientses. Trije nichten, dus it besit fan Froukje Willems moast ferparte wurde yn trijen. Dat liket sa dúdlik as wat. Mar dêr waard yn de famylje fan Trijntje hiel oars oer tocht. Froukje wie ommers ûnnoazel, en dan kin it mei it ervjen gâns oars komme te lizzen.

Om dêr mear oer oan ’e weet te kommen moatte wy earst sjen wat de wet seit. Wy lêze yn Hubers “Rechtsgeleertheit” dat ien fan syn foargongers, “Sande”, dat is Van den Sande, skriuwt: “dat als een uitzinnige sterft, de ervinge uit de Wet niet gaat op de geene, die naest zijn aan den uitzinnigen, maer op de naeste aan den geenen, van wien de goederen op den uitzinnigen zijn gekomen, om reeden, dewijl de uitzinnige de goederen niet heeft verkreegen nochte konnen verkrijgen, alsoo hy geen voor-nemen daer toe heeft konnen vatten, als geen zin der gedachten hebbende, sonder welke en sonder voorneemen van erfgenaam te willen zijn, geen verkrijginge en overdrachte van ervenisse kan geschieden”.¹¹

De kurator fan sa’n útsinnige kin it goed wol beheare, mar de útsinnige kin de erfenis net yn besit krije. Sande en twa oare rjochtsgelearden hawwe yn sa’n gefal útsprutsen dat “een Zathe Landts, van een Moeder afgekomen op een uitzinnigen Zoon, moeste vererven, niet op den naesten aen den Zoon, maer op den naesten van de Moeder”. Huber neamt ek in gefal út 1645, dat troch in oare rjochtsgelearde, Nauta, beskreaun is.¹² “Juffrou” Doed van Aysma, widdo fan “Procureur Generael” Van Doyem hie trije bern út har earste boask en twa út it twadde. Ien fan de bern út it earste boask, Rienk, wie útsinnich en stoar koart nei syn mem. De oare bern fan it foarste bêd easken as folle broers en susters de erfenis op fan de útsinnige (heal)broer. De bern út it twadde boask, redenearren dat Rienk net mei urven hie fan Doed, en dat hja as bern rjocht hiene op elk in fjirdepart fan it erfskip. Yn dit gefal hat it Hof fan Fryslân útsprutsen dat Rienk lyksteld wurde moast mei in gewoan bern dat koart nei de mem stjerft, en dat Rienk 1/5 part fan syn mem urven hie. Probleem is fansels wol de definysje, hoe útsinnich in útsinnige wêze kin, dat is foer foar advokaten.

No’t wy dat witte, kinne wy ús wol yntinke dat Trijntje Jans en har man fan oardiel wiene dat Froukje folslein útsinnich west hie en dus nea ervje kind hie fan har mem. It giet dan net om Froukje har neiste bloed, mar om dat fan de mem, Ybeltje Anskes, dy’t yn desimber 1775 stoarn wie. Yn dat gefal wie Trijntje Jans de iennichste erfgenamt, en dan hoecht de erfenis net dield te wurden. Fetje en Jildou Annes en harren manlju redenearren fansels dat Froukje, sa’t wy ek sjoen hawwe, sa ‘innocent’ net wie dat se fan gjin besit wist, en dat it erfskip yn trijen dield wurde moast. Dat

gie dus op in rjochtsaak oan.

It proses¹³

Earst in pear wurden oer proseszen yn it algemien.¹⁴ Proseszen foar it Hof fan Fryslân waarden fierhinne skriftlik ôfhannele. De advokaten fan de partijen skreaune harren pleit op grûn fan tsjûgenferklearrings en juridyske argumenten. It stik dêr't de eask fan de "*impetrant*" (easker) yn fêstlein wurdt, is it "*libel*".¹⁵ Dit stik wurdt beändere mei in "*antwoord*" fan de foarroppenen. Dan folget de "*replik*" fan de easker, de "*dupliëk*" fan de oare kant, de "*tripliëk*", de "*quadrupliëk*" ensfh. As de advokaten (fan de iene of de oare partij) tinke dat der genôch argumenten brûkt binne, kin it gerjocht mei de útspraak komme, de "*sententie*". De sintinsje kin ynhâlde dat de eask "*niet ontvangbaar*" is (yn moderne wurden: net ûntfanklik) of dat de eask tawiisd wurdt en yn hoefier dan wol. Yn de sintinsje wurdt ek opnommen wa't de kosten fan it proses betelje moat.

No werom nei ús saek. Yn de famylje wie grif al foar har dea ferskil fan miening oer it erfskip, want op 7 maart 1782, goed trije wike nei Froukje har ferstjerren, is de doarpsrjochter fan Goaiïngea út namme fan Fetje Annes nei in eardere tsjinstfaam fan Froukje Willems stjoerd om in tsjûgenis oer Froukje har geastfermogens. Dat is de earste hanneling yn de saak tusken Trijntje Jans, bystien troch har man Albert Rienks, húsman te Itens, as "impetrante" oan de iene kant en Fetje Annes, widdo fan Anske Gerbens, en Jildou Annes, (sterke mei har man) frou fan Klaas Gerbens, beide fan Goaiïngea, oan de oare kant as "gedaeghden", foarroppenen.

It "*libel*" fan it proses tusken Trijntje Jans en de partij fan Fetje Annes is behannele op 15 july 1782. It "*antwoord*" fan de foarroppe folge earst op 4 april 1783. Hoe stadich sa'n proses fierder rinne kin, sjocht men oan de datums fan repleyk, 21 oktober 1783, duplyk, 22 febrewaris 1785 en kwadruplyk, dy't levere waard op 21 april 1787. Op 22 maaie 1787 ferklearret it Hof dat it "de proceduiren niet in staet" fynt, en draacht it de partijen op "de eed van calumnie te doen, en onder deze eed elkaars artikelen, indien nodig en vereist, te beantwoorden". Dit wol sizze dat de rjochters de saak net dúdlik genôch yn byld hawwe en dat der noch mear tsjûgen heard wurde moatte. Ut de ferklearring fan it Hof docht it troch in ferbettering bliken dat Trijntje Jans yntusken widdo fan Albert Rienks wie. Dat rint net oer fan krektens, want Trijntje wie yn 1783 al wer trouw mei Reinder Klases. Der wie trouwens noch in feroaring, nammentlik dat nei de dea fan Fetje Annes yn 1788 beppe Dirkje Willems, widdo fan Gerben Gerrits út Goaiïngea, as "grootmoeder en wettige voogdesse" de saak foar de famkes Anneke en Wyske Anskes ferfette (dy't Fetje út eigen namme begûn wie).

De opdracht fan it Hof om neiere tsjûgenissen yn te winnen hat fan gefolgen hân dat yn 1788 in stikmannich nije tsjûgen oproppen binne, en sa duorret it noch oan 8 juny 1790 ta foar't de "*remonstrantie*" foar Trijntje Jans levere wurdt.¹⁶ De remonstrantie is it úteinlike pleit dat de advokaat yntsjinje moast om it stânpunt fan syn partij ûnder wurden te bringen. De "*sententie*" (útspraak) fan it Hof fan Fryslân is fan 15 july 1790, mar dêr wolle wy noch net op foarútrinne.

Wat soene de tsjûgen sein hawwe? Yn it foarste plak komt it der op del dat de measten fan oardiel wiene dat Froukje wol swak fan lichem wie en behindere fan spraak, mar dat minsken dy't bekend mei har wiene bêst mei har prate koene. Ek hie se wol besef fan besit en se hie ek wol nocht oan moaie dingen. Sa liet bygelyks op 7 maart 1782 Fetje Pyters, de eardere tsjinstfaam fan Froukje Willems, har út. Sa't wy begripe, binne sokke ferklearrings fansels geunstich foar de partij fan Fetje en Jildou Annes, de foarroppenen. Ommers, hie Froukje nei de dea fan har mem bliken jûn fan in bytsje ferstân, dan wie it besit by memme' dea op har oergien. De partij fan Trijntje Jans hat tink oankommen sjoen dat it op dizze manier ferkeard ôfrinne soe, en kaam yn 1788 mei tsjûgen dy't it oars fertelden. Neffens har kaam it der op del dat Froukje Willems by har libben altyd folslein bûten sinnen west hie en dat se ek sa stoarn wie. Se wie ta neat yn steat, groete de minsken allinnich as heit en mem har dat hjitten en se libbe boppedat sa bûten de tiid dat se "haar gevoeg" ek wol op bêd die. Fansels binne der ek tsjûgen dy't fan it lêste sizze dat se dat net witte omdat se der nea by west hawwe, mar it byld is nochal negatyf. Ien fan dy tsjûgen wie Ype Jarings, de opfolgjende hierder fan Hesselhuistra s(t)ate, dêr't Froukje noch by yn 'e hûs wenne hie. Dat ien fan dy tsjûgen deselde Fetje Pieters wie, eartiids tsjinstfaam fan Froukje Willems, dy't yn 1782 hiel oars ferklearre hie, jout te tinken. De advokaat fan Fetje en Jildou Annes fynt fan Fetje Pieters dan ek "dat zij haar heeft laten corrumperen". Wy sitte dan midden yn de fertinkings, want Jan Everts, Trijntje har heit, hat yn oktober 1788 twa manlju, Jan Flink, hoedemakker út Snits, en Oeble Tromp fan Tsjerkgaast nei Rigdje Abes stjoerd om te freegjen wat se oer Froukje tsjûge hie. Rigdje seit dat se har fregen om nei Snits te kommen, want "dat Jan Everts mij daar geeren wolde spreken en ik moeste maar op kosten van Jan Everts daar komen, en mij nog bij zeide, zo ik daar maar kwam het zoude mij geen schade zijn dog beloofde niets, maar ik heb het geweigerd, want ik vreesde dat ik verleid zoude worden, om in de zaak de waarheid te vervalschen."

Wat seine de advokaten? Dy fan Trijntje Jans is fansels wakker wiis mei de ferklearrings dat Froukje altyd sûnder sinnen west hat, en smyt der fierder in protte teory mei in soad Latynske frazen oerhinne, sa't advokaten graach dogge. Hy stelt dat keizer Justinianus al ynseach dat der in aparte wet komme moast dêr't yn stie dat foar "aditie" (oerdracht) fan erfgoed ferstanlike fermogens nedich wiene. It feit allinnich dat Froukje fanwegen har "*innocentie*" ûnder kuratele stie, sei al dat dy ferstanlike fermogens der net wiene. De advokaat fan Fetje en Jildou Annes wiist op de nocht dy't Froukje hie oan besit en opskik. Fierders wiist er der op dat in bern, dat yn de kream fuortendaliks nei de mem ferstjert, erfgenamt wurdt fan de mem, ek al hat it bern noch gjin teken fan eigen wil jûn. Dat Froukje "innocent" wie sei neffens him noch neat. Se hie blykber har momenten fan besef, sa't sels út de mûle fan Trijntje Jans' tsjûgen te hearren wie.

Dan de sintinsje fan 15 july 1790. No't wy sjoen ha dat Froukje Willems wol besef fan har besit hie, sil it ús as lêzers net fernuverje dat de easkers ûngelyk krigen. "Het Hof ... verklaard de Impetrante cum marito gesterkt ... tot haare genoomen eisch en conclusie niet ontvangbaar en om redenen compenseert de kosten van den processe". Net ûntfanklik, dus de eask dat Trijntje Jans de iennichste erfgenamt wêze soe, waard net honorearre. "Compensatie van de kosten" betsjut dat beide partijen har

eigen kosten betelje moatte. It hie ek oars kind, nammentlik dat ien partij alle kosten betelje moast, mar dat soe allinnich it gefal wêze as de eask folsein ûnreedlik wie.

Neiskrift

It is spitich dat wy net wat mear witte fan wat de gefolgen wiene fan de útspraak fan it Hof. It hie nijsgjirrich west te fernimmen wat men der yn it doarp fan sei, en hoe't de famylje it besit fan Froukje Willems ferdiel hat. Oer it earste is neat te sizzen, sa'n lange echo hat doarpsnijs net. Oer it lêste bestiet mar in bytsje yndirekte kennis.

Earst it hûs yn Goaiïngea (reëlkohier nr. 46), dat yn 't earst besit wie fan "Fetje Sjoerds erven". Yn de perioade 1782-1790 is it nûmer spjalte yn 46 fan "Fetje Sjoerds erven en Froukjen Willems erven" en 46½, in "nieuw gebouwde camer" fan "Froukjen Willems erven". Dat bliuwt sa oant 1790. Yn 1789 is Jan Everts de brûker fan nr. 46. In 1794 stiet er ek te boek as eigner, mar hoe krekt dat is, is net dúdlik. Jan is de heit fan Trijntje Jans en kin wol út har namme de saken dien hawwe.

Twad de pleats Eminga, Easterein stim 46, dy't Sjoerd Hettes en Willem Annes mei syn frou yn 1774 kochten. Dy stiet yn it stimkohier fan 1778 op namme fan Sjoerd Hettes en Vrouwtien Willems, elk foar de helte. Dat is yn 1788 ek noch sa. It floreenkohier fan 1798 seit dat "Sjoerd Hettes en Reinder Clases" eigners binne. It liket frjemd dat de sitewaasje oangeande de lêstneamde aktualisearre is, wylst Sjoerd Hettes al ferstoar op 3 desimber 1779 mar dat is skyn. It giet hjir om syn efterneef mei deselde namme, dy't ien fan de erfgenamten wie.

Ut de stikken oangeande it kollateraal kinne wy de ynhâld fan it testamint fan de âldomke Sjoerd Hettes sa'n bytsje rekonstruearje.¹⁷ Erfgenamten wiene de efterneven Anne en Sjoerd Hettes, en legaten wiene der foar de nichten Trijntje Jans (dy heale pleats, in pleats te Turns, dêr't sprake fan wie yn it proses), Fetje en Jildou Annes (deselden dêr't Trijntje Jans tsjin prosedearre) en de efternichten Mayke, Jildou en Ybeltje Hettes. Yn dy stikken sjogge wy ek dat it mienskiplike besit fan Sjoerd en syn broer Anne, dy't al earder stoarn wie, earst yn 1782 skieden waard. Der is sels in "memorie" by de papieren dêr't wy yn lêze kinne dat Sjoerd in pear kear as belêstingfraudeur grutte boeten krigen hat en dat syn broer Anne ek nochal min troch him behannele wie: hy hie as administrateur fan de mienskiplike boel de hieropbringsten brûkt om op syn eigen namme grûn te keapjen.

Wy sjogge de namme fan de pleats te Easterein werom by Rients Alberts, de soan fan Trijntje Jans by har earste man, Albert Rientses. Rients hat de namme Emminga brûkt, in oanwizing dat in part fan dy pleats yn syn hannen wie. Hokker part witte wy net. Dat yn it floreenkohier fan 1798 Reinder Clases as eigener fan de helte stiet, seit neat, want floreenkohieren binne net sa krekt mei de eigendomsferhâldingen en Reinder kin dêr wol stean as "pars pro toto", út namme fan mear minsken. It is spitich dat wy net mear witte hoe't de erfgenamten nei de sintinsje fan it Hof de erfenis ferdiel hawwe.

Taheakke 1: De tsjûgen

Wy jouwe hjir de nammen, skatte bertejierren op grûn fan de opjûne leeftiden, en beroppen fan de tsjûgen. Yn in inkeld gefal wurde noch in pear bysûnderheden neamd.

Akke Anskes (1758), frou fan Johannes Reinders te Sibrandabuorren, seit dat se in heale susters dochter is fan Jildouw Annes en dat de mem fan Trijntje Jans (de iene partij) ek in heale suster wie fan har (Akke'), pake Anne Hettes, de heit fan Jildouw Annes (de oare partij).^{1x}

Albert Gerryts (1727), húsman te Sibrandabuorren.

Anne Sjoerds (1751), húsman te Toppenhuizen.

Arjen Rinses (stoarn foar't er ferskine koe).

Arjen Arjens (1713), mr. timmerman te Gau.

Botje Teyes (1712), âld-ûntfanger fan Gau.

Claas Tresling (berne foar 1718), te Gau.

Dietske Riemers (berne om 1748 hinne), frou fan Lieuwe Piers, Goaiïngea.

Fetje Pieters (1731), widdo fan Albert Thijssen, fan 1781-1784 te Snits as tsjinstfaam by Rombartus la Haese, wie earder tsjinstfaam fan Froukje Willems.

Gerben Sjoerds Bokma (1737) wenne mei syn frou Romkje Egberts (1744) earder 17 jier yn it doarp Goaiïngea, wie dêrnei húsman te Friens en ferhuze nei 1788 nei Turns.

Yge Sjoerds (1765), mr. kleanmakker te Tersoal.

Ype Jarigs (1735), húsman te Sibrandabuorren.

Jentje Laases (1732), húsman en keapman te Gau.

Jouke Minks Tibma (berne om 1753 hinne) earst doarpsrjochter fan Goaiïngea en skoalmaster dêr, letter generaal ûntfanger fan Wymbritseradiel.

Lieuwe Piers (berne om 1753 hinne), húsman te Goaiïngea en man fan de niisneamde Dietske Riemers.

Rinske Tjeerds, gjin tsjûge, neamd as de frou dy't in wike by Froukje Willems wie te himmeljen.

Rigtje Abes (berne foar 1739), wie tsjinstfaam by Froukje Willems doe't dy stoar, letter faam by ds. Wesselius yn Langwar.

Rombartus la Haize (1721), mr. oerwurkmakker op it Kleinzand te Snits.

Romkje Egberts (1744), frou fan Gerben Sjoerds Bokma.

Symen Arjens (1743), timmerman te Gau.

Sjoerd Annes Fenema, doarpsrjochter te Tersoal.

Trijntje Sjoerds (berne om 1732 hinne), âldfaam te Tersoal.

Walle Hettema (berne om 1732 hinne), "geswooren clerq ter secretarie" fan Baarde-radiel.

Taheakke 2: Kertiersteat fan Froukje Willems

1 Froukje Willems, berne te Sibrandabuorren 11 okt. 1747, stoarn Goaiïngea 10 febr. 1782. Foar fierdere gegevens sjoch foargeand artikel.

2 Willem Annes, doopt Dearsum/Poppenwier 14 okt. 1714, stoarn novimber 1775 oan "de kinderziekte"; tr. om 1740 hinne

3 Ybeltje Anskes, neffens har berteleppel berne 5 okt. 1714, stoarn begjin desim-

ber 1775 oan "de kinderziekte". Willem en Ybeltje diene belidenis Sibranda-
buorren 2 juny 1743. Foar fierdere gegevens sjoch foargeand artikel.

- 4 Anne Annes, stoarn yn/foar 1767, boer, earst te Dearsum (florenekohier no. 23, Wolveland, gjin stim) en fan op syn lêst 1749 ôf te Skearnegoutum (stim 12), yn 1749 "redeljike boer" dêr. By de folkstelling fan 1744 binne 4 persoanen boppe de 12 jier yn 'e hûs; tr. yn/foar 1707
- 5 Froukje Willems. It pear is op 25.8.1720 lidmaat te Dearsum. Bern, doopt te Dearsum: Anne (20.11.1707), Vrouk (3.8.1710) en Willem (= 2).
- 6 Anske Gerrits, doopt Poppenwier 2 juny 1689, boer op Goaiïngea stim 5; tr. tusken 1712 en 1718
- 7 Fettie Sjoerds, stoarn om 1754 hinne. Fettie (tr. 1.) wie widdo fan Hette Annes (sjoch Taheakke 3 ûnder nr. 1) en hat har beide mannen oerlibbe. Under eigen namme wurdt hja neamd yn 1738 en 1748 as boerinne op Goaiïngea nr. 10 (famyljebesit), mar hja wurdt yn de florenkohieren en by de folkstelling oantsjut as widdo fan Hette Annes, krekt oft har twadde man nea bestien hie. Yn 1749 is Fettje Sjoerds in wolsteld boerinne, 3 persoanen boppe 12 jier. Bern fan Anske en Fettie: Ybeltje (= 3) en Trijntje (berne om 1722 hinne).
- 12 Gerrit Anskes, stoarn foar 1743, wenne te Poppenwier, letter Sibrandabuorren; tr. om 1684 hinne
- 13 Bycke Everts, berne 1663/64,¹⁹ stoarn nei 1743. Bern: Anske (1686), Evert (1687), Anske (1689, = 6), Trijntje (1691), Aage (1693), Jan (1695), Ids (1697), Rients (1698), Klaas (1700), Douwe, Rints (om 1705 hinne), Gerben (1708).
- 24 Anske Douwes te Jorwert, letter boer te Raerd; tr. 1. Sjouck Benedix (mooglik in suster of healsuster fan de twadde frou fan syn heit); tr. 2.
- 25 Rinck Gerrys; tr. 2. Yde Annes. Anske Douwes en Sjouck Benedix hiene fiif bern, dêr't fjouwer fan yn 1664 noch libben;²⁰ Anske en Rinck hiene trije: Sjouckjen, Gerrit (= 12) en Ydts.²¹
- 26 Evert Riencks, berne om 1625 hinne, boer op stim nr. 12 op Marsherne ûnder Poppenwier, stoarn foar 14 maart 1670;²² tr. Gerjocht Raerderhim 29 nov. 1652
- 27 Trijntje Jans, stoarn foar 20 maart 1681. Bern: Jan, Jacob, Albert, Jentie (1657), Majjcke, Bycke (1663, = 13).²³
- 48 Douwe Dyrks; tr. 2. Snits 8 july 1641 Luick Benedix, tr. 1.
- 49 N.N. Bern: Anske (= 24) en in dochter (tr. Ate Eelkes). Ut syn twadde houlik trije bern doopt te Snits.
- 50 Gerryt Idses, yn 1640 boer te Flânsom ûnder Raerd op stim nr. 30, stoarn foar 17 april 1646;²⁴ tr.
- 51 Ricxt Gerloffs, stoarn nei 4 okt 1655.²⁵ Bern: Rinck (= 25), Ids, Jisck (dochter) en Claes.
- 52 Rienck Jenckes, berne te Jirnsum om 1586 hinne, boer op Jirnsum stim nr. 15, stoarn dêr 1670, tr. foar 1610
- 53 Maycke Alberts. Bern: Jencke, Albert, Jacob, Tiebbe, Antie, Geertie, Tryntie, Sybrich, Hil en Evert (= 26).²⁶
- 54 Jan Jacobs, skuonmakker te Jirnsum, stoarn foar 5 nov. 1649; tr. om 1620 hinne

55 Bycke Byckes, stoarn Jirnsum foar 7 aug. 1662.

100 Idts Sipckesz; tr.

101 An(na) "Idtses". Idts en An sille ek wol buorke hawwe op Raerd stim 30.²⁷

104 Jencke Aerntsz, boer te Jirnsum, administrateur fan de geastlike opbringsten dêr (1580), doarpsrjochter dêr (1591), stoarn 1604;²⁸ tr.

105 Anna Dircksd, stoarn om 1598 hinne. Bern: Jan, Sytse, Willem, Wompck, Sybrich, Rienck (= 52), Tryn, Baucke.²⁹

106 Albert Evertsz, boer op de Burd ûnder Grou,³⁰ stoarn (Grou) foar 18 febr. 1614; tr. 2. Geert Clases; tr. 1.

107 N.N. Bern (fan Albert en N.N.): Maycke (= 53), Aefke (tr. Aucke Sames).

208 Aernt (Jansz)?

210 Dirck Willemsz, wenne te Raerd op de Blinck; tr. 2. Namme Pytersdr; tr. 1.

211 N.N.

Taheakke 3: Kertiersteat fan Hette Annes³¹

1 Hette Annes, berne om 1657 hinne, by foarste houlik fan Toppenhuzen, boer yn 'e Goaiïngeamieden ûnder Goaiïngea, stoarn 26 april 1712; tr. 1. (3de proklamaasje Winaam 20 maart 1687) Gelske Baukes Teppema, berne om 1646 hinne, stoarn 25 sept. 1700, widdo fan Harmen N., dochter fan Bauke Wybes Teppema, doarpsrjochter en ûntfanger te Goaiïngea, en Sjoukje Doitses; tr. 2. Fettie Sjoerds.

Bern út it twadde houlik: Anne, Sjoerd en de postume Hette (stoarn 6 maaie 1712, "out 17 dagen").³² Fettie Sjoerds troude wer mei Anske Gerrits, sjoch Taheakke 2 nûmers 6 en 7.³³ Hette Annes hie û.o. mei de erven Teppema grûnbesit, yn Goaiïngea (ek stim nûmer 5, dêr't hy op buorke), Gau en oare plakken.³⁴

2 Anne Sjoerds, berne om 1633 hinne, stoarn om 1679 hinne; tr. (proklamaasje Wommels 29 maaie 1657)

3 Trijntje Hettes. Mei syn trouwen sil Anne Sjoerds moai wis yn Goaiïngeamieden bedarre wêze. Under de rekken fan de tsjerkfâdij fan Gau-Goaiïngea-Offenwier fan 23 nov. 1674 stiet ek de hantekening fan Anne Sjoerds. Yn de rekken fan 25 july 1679 wurde de "kinderen wijlen Anne Siurds" neamd.³⁵ Yn 1686 is der sprake fan "de erffgenamen van w. Anne Sjoerds, in leven tot Goinga".³⁶ Ien fan de bern is Hette (= 1).

4 Sjoerd Gatses, menist, boer te Poppenwier (1636),³⁷ Mantgum (1640, stim nr. 24 te Skillaard) en Boazum (1648 en letter, stim nr. 1 op Klaaiterp)³⁸, stoarn nei 1663; tr. 2. Foock Hessels, stoarn om 1663 hinne, dochter fan Hessel Alckes te Ferwert op de Flappe; tr. 1. om 1629 hinne

5 Antie Hotses, stoarn foar 1636. Bern út 1: Sybe (1630 ; tr. Ytie Goitiens) en Anne (1633, = 2) ; út 2: Jetske (1642; tr. Rienck Dircks) en Foeck (1653; tr. 1. Gerben Franses ; tr. 2. Foppe Franses).

6 Hette Martens. Hy brûkt yn 1640 Goaiïngea stim nr. 16, meast tsjerkelân, neist

it besit fan Teppema dêr't Hette Annes cum socio yn 1700 eigner fan binne. Bern: Trijntje (= 3).

- 8 Gatse Olphertsz, berne yn/foar 1568,³⁹ menist, stoarn tusken 12 jann. 1634 en 22 maaie 1644;⁴⁰ tr. yn/foar 1600
- 9 Jets Syboutsdr, stoarn nei 19 nov. 1611. Gatse Olpherts wie boer op Poppenwier stim no. 7 ("Keestra"). Bern, yn folchoarder fan trouwen, mar net wis oft se allegearre fan Jets binne: Lolck (tr. 1615 Feike Goslycx); Gerlts (tr. 1619 Dirck Hotses); Douwe (tr. 1. 1624 Hylck Lolleddr, widdo fan Eme Hylckes; tr. 2. om 1653 hinne Attje Jans, widdo fan Sipke Jans); Atske (tr. 1626 Jorjyt Symens Wiarda);⁴¹ Obbe (tr. 1628 Rixt Johannesdr.); Sjoerd (= 4); Olphert (tr. 1636 Trijntje Jansdr.); Antie (tr. 1638 Goslyck Agges).
- 10 Hotse Sybes, boer op Sikkinga te Westerletens ûnder Wommels (stim nr. 23); tr.
- 11 Pytrick Hesselsdr. Bern: Antie (= 5); Sybe (1608); Yddtje (yn 1654 is Sybe Wytsesz har widner); Doecke (1612) en Lieuwe (1616).⁴²

- 16 Olphert Gattiesz, stoarn 1583,⁴³ tr. om 1565 hinne
- 17 Lolck Emedr. Olphert en Lolck buorken te Easterein en Tsjerkwert en hiene lân ûnder Lytsewierrum.⁴⁴ Bern: Gatse (= 8), Eme (Eagmaryp), Atske (tr. Sipcke Gerloffs te Lollum)⁴⁵ en Merck (Poppenwier).⁴⁶
- 18 Sybout Saeckesz, stoarn 1626/1635; tr.
- 19 Jets Jaecleddr, stoarn nei 20 april 1612. Sybout en Jets buorken te Lytsewierrum op Klein Oldehuys (1571), te Britswert (1575) en Poppenwier (1569).⁴⁷ Bern: Jets (= 9), Jackle (tr. Rints Douwedr.)⁴⁸ en Sijuw (tr. Fecke Baarnts).⁴⁹
- 20 Sybe Hommes; hat wenne te Tsjerkwert en Wommels,⁵⁰ wie dêr yn 1584 tsjerkfâd.⁵¹

- 32 Gatzie Olfertz, stoarn foar 1543; tr. foar 1533
- 33 Atz Tyebedr. "Atz Gatzie weduwe" wurdt yn de Beneficiaalboeken (1543) neamd als nêstlizzer fan de prebende fan Tsjerkwert.
- 38 Jaecle Douwes, yn 1543 tsjerkfâd yn Sibrandabuorren. Bern: Obbe (tr. Wyts Pybedr Abbema),⁵² Jets, Baucke, Syeuw en Douwe.⁵³
- 40 Homme Doeckesz, boer op Sikkinga te Letens onder Wommels;⁵⁴ tr.
- 41 Wyts Sybedr.

- 64 Olfert Ottoz, te Aerckum ûnder Tsjerkwert 1492,⁵⁵ tr.
- 65 Lyotje, syn widdo yn 1503.⁵⁶ Bern: Gatzie en Fryts.
- 66 Tyebbe N., stoarn foar 1510; tr.
- 67 Rixt Syboltsdr, stoarn nei 1535⁵⁷; hja tr. 2. foar 1510 Syuerdt Anckiszn, boer op Ynttema zate te Tsjerkwert. Bern fan Tyebbe en Rixt: Jessel en Atz (= 33).
- 82 Sybe Sybesz, (wenne) op Fensterasate te Kûbaard, neamd yn it "Register van de aanbreng".⁵⁸

Tankwurd

Ik tankje myn frou, Anny Bokkinga, foar har goede rie by it lêsbere meitsjen fan it ferhaal, en Ype Brouwers, Reid van der Lei en Pieter Nieuwland foar harren kommentaar, goede rie, korreksjes en oanfollings by it ta stân kommen fan myn earste artikel yn it Frysk.

Literatuer

- J.T. Anema, 'Het erfrecht in Friesland', yn: *Jaarboek CBG 2001*, 45-72.
Huber: Ulrik Huber en Zacharias Huber, *Hedendaegse Rechtsgeleertheit, soo elders als in Frieslandt gebruikelijk*, 3^e druk, 1726.
Bb HEN: D.J. van der Meer, Boerderijboek Hennaarderadeel 1511-1698 (Ljouwert, 2004).
Gjb: *Genealogysk Jierboek* fan it Genealogysk Wurkferbân fan de Fryske Akademy.
Prosesgids: B.S. Hempenius-van Dijk, *Prosesgids Hof van Friesland* (Hilversum, 2004).

NOATEN

De sitearre argyfstikken binne te finen yn Tresoar. De ôfkoartings fan gemeentenammen (RAU, HEN, ensfh.) betsjutte argiven fan nedergerjochten (ynventaris: Tagong 13). Fan dy argiven steane mikrofysjes op 'e stúdzjeseal fan Tresoar.

- 1 Hof van Friesland, Register van Decretale verkopeningen, tagong 14-16826 (1710-1716) 12.
- 2 Tagong 244-74 nr. 2, Tsjerkeriestikken Sibrandabuorren en Tersoal.
- 3 RAU 35 fan 14 aug. 1771 (fysje 4036/2 1ste rige, 2de blêd).
- 4 HEN 52 174v.
- 5 HEN 52 103.
- 6 DTB 583, Lidmatelist Sibrandabuorren en Tersoal.
- 7 RAU 35 fan 20 des. 1775 (fysje 4036/2 1ste rige, 6de blêd).
- 8 RAU 45 fan 3/4/5/6 jann. 1776 (fysje 4046/1, 5de rige, 6de blêd oant 4046/2, 4de rige, 4de blêd).
- 9 WYM 58 136v.
- 10 WYM 110 fol. 72 v.
- 11 Huber, side 199.
- 12 Huber, side 200.
- 13 Sivile prosessen Hof van Friesland, Tagong 14, ynv. nr. 15513.
- 14 *Prosesgids*, side 29-42.
- 15 *Prosesgids*, side 94.
- 16 *Prosesgids*, side 95.
- 17 WYM 109 47 e.f.
- 18 Ut dit tsjûgenis en út de gegevens fan it kollateraal wurdt dúdlik dat de kertieren 1725 en heger yn de kertiersteat Oostrâ, *GJb* 2004 s. 47, skrast wurde moatte.
- 19 RAU 34 fan 20 maaie 1681 (fysje 4035/2 2de rige, 7de blêd).
- 20 RAU 34 fan 21 maart 1664 en des./maart 1666 (fysje 4035/1 1ste rige, 3de en 6de blêd).
- 21 RAU 48 fol. 12 fan 16 okt. 1666.
- 22 RAU 34 fan 14 maart 1670 (fysje 4035/1 3de rige, 1ste blêd).
- 23 *GJb* 1967 side 30; RAU 40 152.
- 24 RAU 10 11v.
- 25 RAU 37 126v.

- 26 *GJb* 1967 side 30.
- 27 RAU 10 11v.
- 28 *GJb* 1967 side 21; *GJb* 1987 siden 69, 76.
- 29 Pieter Nieuwland, *Friezen Gezocht* (Leeuwarden/Den Haag 2005) side 283.
- 30 IDA 30 22v dd 18.2.1614
- 31 Mei tank oan mr. Hein Walsweer dy't my, in oere nei't wy oer Hette Annes praat hiene, witte liet dat er, tafallich of net, efter in fysje siet (FRA 306 102v, ynskreaun 9 sept. 1710), dêr't Hette Annes neamd wurdt ûnder de erfgenamten fan in Douwe Gatses. Bestiet tafal wol?
Ek tank oan de hear J.W. Zondervan te Vlissingen, fan wa't ik oanwizings út syn manuskript fan de kertiersteat fan Grietje Ulbes van Bons (net publisearre) brûkt ha.
- 32 Yn de ynventaris fan Willem Annes en Ybeltje Anskes fan 1776 fine wy in obligaasje fan 999 karoligûnen fan 13 maaie 1732 ta neidiel fan Jentje Ruurds Agricola as kurator oer Sjoerd en Anne Hettes. De stjergegevens fan Hette Annes, Gelske Teppema en Hette Hettes komme fan de "Teppema-stien" yn de tsjerke fan Goaiïngea.
- 33 Kertiersteat Rypkema-Keulen yn M. Koopmans e.o. (red.): *Frysk Kertiersteateboek* (Ljouwert 1996) side 417.
- 34 BAA 95 83v, 84, 90v en 91; *GJb* 1994 side 104, "Lijst van Dorpen en Steden": Goënga.
- 35 Tsjerkfâdijrekenboek Herf. gemeente Gau-Goaiïngea-Offenwier 1667-1811 (Tagong 244-24, ynv.nr. 1).
- 36 BAA 77 fol. 90v, registraasje 15 fan april 1701, akte fan 18 maaie 1686.
- 37 RAU 12v.
- 38 BAA 43 140.
- 39 Yn 1582 wiene Gatse, Eme en Atske "mer dan xiiii iaeren" âld", HEN 41 f 148v, 27 april 1582.
- 40 Testamint, RAU 10 16 ; RAU 9 160v.
- 41 Atske is nr. 7373 yn de kertiersteat Oostrâ, *GJb* 2004, side 126.
- 42 *Bb HEN* side 208.
- 43 HEN 41 148v; HEN 45 fol. 14v.
- 44 *Bb HEN* side 68; Y. Brouwers, 'Adama', *GJb* 1979 side 37.
- 45 WON 111 146; 120 36; 121 76.
- 46 HEN 45 14v, 29 maaie 1615.
- 47 *Bb HEN* siden 68 en 267.
- 48 Freonlike meidieling fan drs. Y. Brouwers.
- 49 RAU 5 108v.
- 50 *Bb HEN* siden 146, 193, 208, 209 en 244.
- 51 HEN 41 378.
- 52 SNE 145 66v.
- 53 Freonlike meidieling fan drs. Y. Brouwers.
- 54 *Bb HEN* side 208.
- 55 OFO IV 93.
- 56 OFO I 470.
- 57 HEN 36 115.
- 58 *Bb HEN* side 243 en 244.

HET NAGESLACHT VAN ANDRIES JANS (1668-1730) EN ANTJE PIETERS OP DE HARSTE ONDER SUMAR

Inleiding

Andries Jans en Antje Pieters boerden eind 17de en begin 18de eeuw op de buurschap de Harste onder Sumar. Veel is er verder niet over hen bekend, behalve dat zij een achttal kinderen kregen, die op hun beurt weer zorgden voor 19 kleinkinderen en 71 achterkleinkinderen.

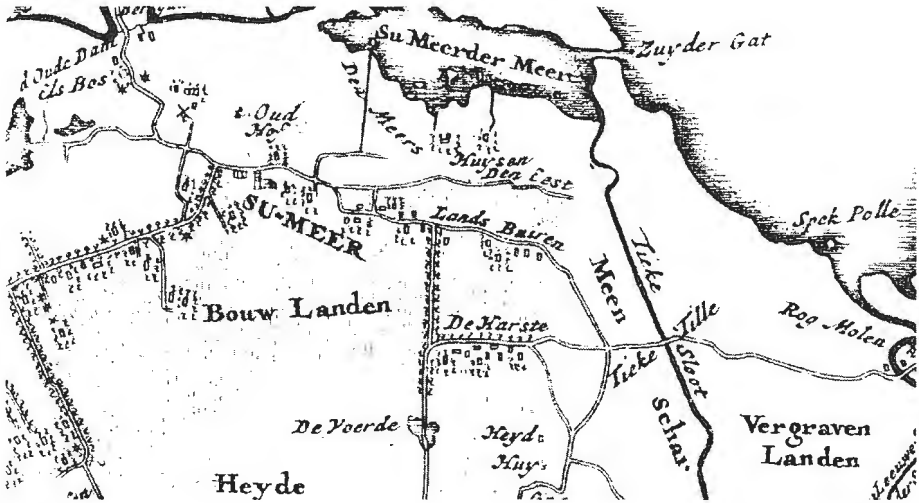
Ondergetekende is drie keer afstammeling van genoemd echtpaar en leek het een uitdaging om een zo compleet mogelijke parenteel samen te stellen. Dit is wonderwel gelukt.

Andries en zijn nageslacht waren over het algemeen in het boerenbedrijf werkzaam, en men bleef zeker tot in de vierde generatie in de omgeving van Sumar woonachtig. Zelfs de Harste bleef tot op heden de woonplek van hun nazaten.

Een woord van dank bij het samenstellen van deze parenteel is op zijn plaats aan Pieter Nieuwland, Jan Post, Melle Koopmans en aan Geert Zijlstra.

Groningen, mei 2007

Reid van der Ley

Eerste generatie

I Andries Jans, geb. omstreeks 1668, huisman op de Harste onder Sumar, overl. Sumar in het jaar 1730, zoon van Jan Sjoerds, landbouwer, en Saakje Andries, tr. omstreeks 1690 Antje Pieters, ged. Garyp 3 nov. 1671, overl. voor 1730, dochter van Pieter Eelzes en Antje Sytses.

Andries Jans was in 1698 boer op stem 7 te Sumar, deze stem, met huizinge, was 88 pondematen groot, eigenaar dr. Marius Beuckens uit naam van zijn vrouw. In 1708 woonde hij op stem 10 aldaar, groot 50 pondematen, in 1698 was zijn vader Jan Sjoerds meier van deze stem. In 1728 was Andries boer op stem 31 ald., een boerderij van 60 pondematen, eigenaar Johanna van Vierssen, weduwe Glinstra. In 1738 is zijn zoon Pieter boer op deze plaats.

De leeftijd van Andries blijkt in 1705 als hij getuige is in een proces van de ouderlingen en diakenen van Sumar tegen de diakenen van Eastermar betreffende de periode dat het echtpaar Jan Roelefs en Auck Everts te Sumar gewoond heeft.¹ Andries Jans is dan "huijsman woonaghtig tot Suameer oud ontrent 36 jaer".

In het jaar 1730² blijken Andries Jans en Antje beiden te zijn overleden. Het sterfhuys wordt op 3 oktober van hetzelfde jaar geïnventariseerd op verzoek van Jetske Andrijs, huisvrouw van Minse Wybrens te Opeinde, Jan Andries, huisman te Drogeham, Grietje Andries, huisvrouw van Jochum Wierds te Drogeham, Saak Andries meerderjarige ongetrouwde dochter te Sumar en Pieter Andrijs huisman aldaar. Voor de minderjarige kinderen Fentie en Sjoerd zijn Oebele Rinses en Jelke Lykles benoemd tot curatoren. Bezit van onroerend goed bestaat uit "een stuckje veen, gelegen tot Suameer agter Hedman Emckes lant". De roerende goederen zijn op 3 oktober 1730 bij boelgoed verkocht. Het bedrag van de opbrengst is helaas niet in de akte ingevuld. Niet verkocht werden vier lakens, een peuldoek, negen sacken, een tinnen mes, een kiste welke Sjoerd Andries sal hebben, een spinwiele voor Fintie Andrijs, de rogge in de schuijre staande. Aan silver: "een silveren knoop int hemd". Verder komt Pieter Andries toe "wegens darde half jaar bode loon" 75 caroligulden, en Saak Andrijs "wegens vierde half jaar boode loon" 52 caroligulden en 10 stuivers. Douwe Hayes krijgt "wegens de doodskiste" 19 caroligulderen en 4 stuivers toe, Douwe Jans voor "t leetbroodt" 12 caroligulden en 10 stuivers.

Vijf jaar later, in 1735,³ wordt verantwoording afgelegd door Oebele Rinses en Jelke Lykles als curatoren over Fintie en Sjoerd Andrijs. Beide kinderen zijn dan meerderjarig, Fentie woont dan te Sumar, Sjoerd te Nijega. Dan blijkt dat de gehele ontvangst 753 caroligulden en 9 stuivers bedraagt. De uitgaaf is 326 caroligulderen, 19 stuivers en 4 penningen. Er blijft voor de zeven kinderen over 426 caroligulden, 9 stuivers en 12 penningen. De zuster Saakje Andries is op dat moment overleden. Haar erfdeel is op 9 mei 1733 vereffend met de andere erfgenamen. Fentie en Sjoerd ondertekenen beiden de akte met een handmerk.

Uit dit huwelijk:

1. Jetske Andries, geb. omstreeks 1692, volgt onder II-a.
2. Jan Andries, geb. omstreeks 1694, volgt onder II-b.
3. Grietje Andries, geb. omstreeks 1696, volgt onder II-c.
4. Saakje Andries, ged. Sumar op 7 aug. 1698,

5. Saakje Andries, ged. te Garyp op 1 mei 1701, wonende aldaar, overl. tussen 3 okt. 1730 en 5 jan. 1733.
6. Pieter Andries, ged. Sumar op 22 april 1703, volgt onder II-d.
7. Fintje Andries, ged. Sumar op 25 maart 1708, wonende aldaar, overl. na 1735.
8. Sjoerd Andries, geb. omstreeks 1710, volgt onder II-e.

Over de voorouders van Antje Pieters (kwartierstaat)

1. Antje Pieters, ged. Garyp 3 nov. 1671. Zij wordt op 16 mei 1693⁴ genoemd als mede verkoperse van de helft van zes mad maden in Garyp, vrij van lasten, met de bomen en plantagien daarop staande. De koopsom is 200 caroligulden. Antje verkoopt het deel dat zij heeft geërfd van Fentie Wolters. Jan Cornelis te Garyp verkoopt zijn deel dat hem door recht van scheiding toekwam als erfgenaam van zijn vader Cornelis Wolters. De helft van deze zes mad land was dus oorspronkelijk bezit van Fentie en Cornelis Wolters.

Op 8 april 1695⁵ vindt de verkoping plaats van "seeckere huisinge, schuijre, hie-minge, hovinge, boomen en plantagien met alle de landen daeronder behorende, bestaende in bouw, maden, veenen en scharren int Meenschar, alles te Suameer". Verkopers zijn Idtie Dirx Laurman, huisvrouw van Sytse Tierdts te Surhuisterveen voor tweederde deel, Jan Cornelis te Garyp, Hincke Cornelis, huisvrouw van Eelcke Binnes samen een zesde deel, en Antie Pijtters, huisvrouw van Andrijs Jans te Sumar een zesde deel. De koopsom bedraagt 900 caroligulden. Ik heb Idtie Dirx Laurman niet kunnen plaatsen in familieverband binnen deze verkopers.

2. Pieter Eelzes, wonende te Garyp, tr. omstreeks 1670
3. Antke Sytses.
Dopelingen te Garyp: Antje (3 nov. 1671) en Aelse (30 sept. 1677)
4. Eelze Pieters, boer te Sumar (1657), overl. tussen 1665 en 1667. Met Pieter Wopkes wordt hij op 28 augustus 1657⁶ benoemd tot curator over de twee minderjarige kinderen van Jan Wolters en Trijn Pieters, in leven echtelieden te Nijega (S). Eelze ondertekent deze akte met: "Eltse Pijtter". Uit de akten blijkt dat zijn vrouw een zuster is van Jan Wolters. Dit gelet op de akten die genoemd worden onder nr. 1, tr.
5. ik neem aan N. Woltersdr, boerin te Sumar, in 1667⁷ wordt zij als "Eltse Pyters weduwe" genoemd als gebruikerse van een sate te Sumar, die eigendom is van Sybrandus en Julius Hoytsma
6. Sytse Sierts, wonende te Beetsterzwaag (1644), vanaf 1648 te De Wilgen, overl. voor 4 juni 1668,⁸ tr. 2. voor 1663 Saecck Johannes, tr. 1. voor 1644
7. Hylck Steffens.
Op 29 februari 1644⁹ koopt Sytse met zijn vrouw "sekere huisinge ende plaets, staende en gelegen binnen Beetsterswaeg aen de suidkant van de strate". Drie jaar later¹⁰ kopen zij een "huis met plaets, bomen en plantagien" in De Wilgen onder Boornbergum. In de daarop volgende jaren blijven zij wonen in De Wilgen en

kopen meerdere keren onroerend goed onder Boornbergum.¹¹ Op 4 februari 1663¹² blijkt Sytse Sierts hertrouwd te zijn met Saeck Johannes, zij kopen dan een huizinge, tuin en plaats in De Wilgen. Sytse leeft nog op 23 oktober 1666,¹³ als hij, met Geert Arents, een pondemaat "ofte polle hooilant" onder Boornbergum koopt.

Uit zijn eerste huwelijk drie kinderen. Deze kinderen erfden ieder een derde deel van hun moeders onroerend goed, waaronder "een huisinge, tuijninge ende plaets", met "landerien, sijnde twie campen met boomen ende plantagien daerop staende gelegen inde Wilgen". Op 20 maart 1666¹⁴ verkoopt Sybe Sytsets zijn derde deel "hem aengeervet van sijn w: L: moeder" aan zijn broer Jan Sytsets, die vanaf dat moment tweederde deel toebehoort. Zuster Antke Sytsets, gesterkt met haar man Pieter Eeltses, en geassisteerd door haar oom Cornelis Wolters, verkoopt haar derde part op 14 maart 1671¹⁵ aan broer Jan Sytsets. De klerk heeft hier natuurlijk bedoeld dat het zijn oom was.

Jan Sytsets is vanaf 1671 dus eigenaar van het geheel.

Kinderen: Jan Sytsets, wonende in de Wilgen onder Boornbergum, tr. Ildie Hendriks, Sybe Sytsets en Antke Sytsets (nr. 3).

8. Pieter Dircx, "in leven gewoont hebbende op d'harsten" onder Sumar, overl. voor 28 okt. 1652.¹⁶ Hij bewoonde een "3 fack binnenhuys, enige plantagie, 4 fack buytenhuys en een klein huys". Aan levende have was aanwezig vier koeien, twee paarden, één twenter rier, twee hoklingen, twee kalveren, acht schapen, vijf hennen en twee ganzen. Vanwege landhuur was er een schuld aan Gelt Yffs. Op genoemde datum wordt inventaris van zijn sterfhuis opgemaakt ten verzoeken van Wierdt Pytters en Eelse Pytters, gebroeders, mede wonende aldaar. Zij zijn dan curatoren over de weeskinderen van wijlen Douwe Pytters.
10. Wolter N., waarschijnlijk wonende te Sumar. Van hem zijn de volgende kinderen bekend:
  - a. Fenne Wouters (genoemd bij nr. 1), gegoed te Garyp, overl. voor 16 mei 1693, was waarschijnlijk ongehuwd, Antje Pieters (nr. 1.) is haar erfgenaam.
  - b. Cornelis Wouters, ook wel Wolters, boer te Sumar en Garyp, overl. voor 12 jan. 1693,¹⁷ gehuwd met Sjouck Frankes. Cornelis wordt als oom vermeld van Antje Pieters (nr. 1).
  - c. Rienck Wolters, in 1674 genoemd als naastleger op de Harsten onder Sumar.¹⁸ Hij was gehuwd met Ibel Sybes.¹⁹ Mogelijk is hij verhuisd naar Opsterland, overl. voor 12 jan. 1693. Op deze datum worden Siouck Franckes, weduwe van Cornelis Wolters te Garyp, en Wolter en Jan Cornelis voor zichzelf genoemd als erven van wijlen Rienck Wolters. Siouck zal dan optreden voor haar minderjarige kinderen (Hincke) en de kinderen Wolter en Jan Cornelis zijn volwassen en treden voor zichzelf op.
  - d. Jan Wolters, boer te Nijega (S), overl. voor 28 aug. 1657,²⁰ tr. Sumar 22 febr. 1638 Trijn Pieters, beiden van Sumar. In 1657 verkopen Eltse Pieters en Pieter Wolters als voogden over hun kinderen "alle weeskinderen patrimoniale en matrimoniale goederen, soo van leeuendige have als peerden, koken, ossen, schapen ende swijn, mitsgaders rogge, haver en boekweit en huismanne reeuw" voor 457 goudgulden aan Cornelis Wolters en Siouck Franckedr te

Sumar. In de kantlijn van deze akte tekenen beide voogden (Eeltse en Pietter) in 1665 voor ontvangst van de koopsom van Cornelis Wolters. Een tweede aantekening in de marge vermeldt in 1674 dat Evert Hemckes als man van Doedke Jans, en Eebe Pyters als man van Aeffke Jans, tekenen voor de ontvangst van hun erfdeel van de twee genoemde voogden.

- e. Waarschijnlijk N. Wouters, tr. Eelze Pieters (nr. 4).
- f. Pieter Wolters, in 1657 wonende te Sumar, dan één der curatoren over de kinderen van wijlen Jan Wolters (onder d).

Tweede generatie

II-a Jetske Andries, geb. omstreeks 1692, wonende te Opeinde, Sumar en Oudega (S), overl. na 1765, tr. 1. Garyp 25 mei 1715 Lammert Gerbens, ged. Garyp 8 nov. 1685, landbouwer op de Harste onder Sumar, overl. voor 1726, zoon van Gerben Fokkens; tr. 2. Sumar 7 jan. 1726 Minse Wybrens, ged. te Oudega (S) 22 jan. 1688, wonende te Nijega, overl. voor 1737, zoon van Wybren Minses en Tjitske Egberts; tr. 3. Sumar 13 april 1738 Oense Dirks, geb. Aldtsjerk rond 1683, landbouwer, dorpsrechter, ontvanger en kerkvoogd te Sumar, vanaf 1744 te Oudega (S), overl. aldaar tussen 1749 en 1752, zoon van Durk Oenzes en Trijntje Sijes.

In 1737 komen Minse Wybrens weduwe en kinderen met 260 caroligulden voor op het personele kohier te Sumar, van 1738 tot 1747 wordt deze post met hetzelfde bedrag gesteld op Oense Dirks "nomine uxoris en kinderen".

Uit het eerste huwelijk:

1. Fintje Lammerts, ged. Sumar 10 april 1718.
2. Minne Lammerts, geb. omstreeks 1724, volgt onder III-a.

Uit het tweede huwelijk:

3. Wybren Minses, ged. Opeinde 24 aug. 1727, volgt onder III-b.
4. Andries Minzes, ged. ald. 30 dec. 1731, volgt onder III-c.

II-b Jan Andries, geb. omstreeks 1694, landbouwer op de pastorieplaats te Drogeham, overl. Drogeham 21 maart 1751, tr. omstreeks 1724 Tjitske Wygers, geb. circa 1692, overl. Harkema 13 dec. 1759, dochter van Wyger Jans, landbouwer te Sumar, en Jeltje Rinnerts.

In 1748 is Jan Andries een welgesteld boer te Drogeham, met een gezin van vier personen boven de twaalf jaar. De overlijdensdatum van Jan blijkt uit het door ds. Heringa aangelegde overlijdensregister van Drogeham. Het overlijden van zijn vrouw wordt in 1759 in hetzelfde register genoteerd: "Tjitske Wychers Wed: van Jan Andries in Harkema-Opeinde overleden den 13 Decemb: in de Ouderdom van ... [niet ingevuld] jaren en in Someer begraven den 21 dito, na dat de begraffenis de vorige dag gehouden was in Drogenham, en zij toen aldaar was in de Kerk in gezet."

Uit dit huwelijk:

1. Jeltje Jans, ged. Drogeham 5 juni 1725, volgt onder III-d.
2. Antje Jans, ged. Drogeham 31 dec. 1730, volgt onder III-e.

II-c Grietje Andries, geb. omstreeks 1695, tr. Drogeham 13 mei 1720 Jochum Wierds, ged. Drogeham 13 okt. 1695, huisman te Drogeham en Harkema, overl.

Drogeham 1 maart 1750, zoon van Wierd Tjebles en Jantje Jochums.²¹

In de quotisatie van 1749 woont Jochum Wierds te Harkema: meyerboer, beesten verloren, de huishouding bestaat uit vijf personen boven twaalf jaar en één persoon onder twaalf jaar.

Uit dit huwelijk:

1. Wierd Jochums, geen doopdatum gevonden, hij zal geboren zijn tussen 1720 en 1724, bij huwelijk woont hij te Drogeham, overl. nà 1776, tr. Veenwouden 27 dec. 1774 Grietje Melles, ged. Veenwouden 8 febr. 1725, dochter van Melle Durks en Sytske Teunis. Grietje was eerst getrouwd Veenwouden 11 mei 1746 Lykle Jans, in 1749 arbeider ald.
2. Antje Jochums, ged. Drogeham 4 nov. 1725.
3. Andries Jochums, ged. ald. 31 aug. 1727, volgt onder III-f.
4. Antje Jochums, ged. ald. 5 febr. 1730, volgt onder III-g.
5. Rinske Jochums, ged. ald. 13 maart 1735, volgt onder III-h.
6. Roelof Jochums, geb. 1736, ged. Drogeham op 21 mei 1741, volgt onder III-i.

II-d Pieter Andries, ged. Sumar 22 april 1703, landbouwer op de Harste onder Sumar, overl. in 1756 of 1757, tr. Sumar 29 okt. 1730 Geertje Roords, van Kûkherne, geb. omstreeks 1705, ged. op belijdenis Sumar 28 febr. 1740, overl. aldaar op 15 dec. 1758, dochter van Roord Edzes, mr. timmerman te Kûkherne, en Haebeltje Jans.

In 1738 is Pieter boer op stem 31 te Sumar, hij is zijn vader daar opgevolgd. Pieter was in 1748 meier van stem 32, in 1758 zijn weduwe, vanaf 1768 is zijn zoon Andries Pieters de gebruiker.

Op 17 maart 1739 kopen Pyter en Gertie "echtelieden tot Suameer op de Harste" een kamp land groot 'na naem en faem' vier lopenstal voor 400 ggl. van Sybren Jelles en Grytie Gjalts,²² echtelieden te Garyp.²³ Op 27 februari 1741 kopen zij voor 910 goudgulden land te Sumar van Sybren Jelles erven.²⁴ Op 8 december 1741²⁵ kopen Pieter en Gjetsje achttien pondematen greidland en vier mad maden in de buijren te Sumar, voor 1261 caroligulden van de erfgenaam van wijlen Hedman Emkes. Op 25 februari 1753²⁶ koopt Gertie Roods, huisvrouw van Pytter Andrys, huisman te Suameer twee mad mieden te Garyp van haar broer Eetse Roods, wonende in Kûkherne.

In 1749 is Pieter Andries een gemeen boer te Sumar, zijn gezin bestaat uit vier personen boven 12 jaar en twee personen onder 12 jaar.

Uit dit huwelijk:

1. Andries Pieters, geb. Sumar omstr. 1730, volgt onder III-j.
2. Trijntje Pieters, ged. Sumar 22 febr. 1733, volgt onder III-k.
3. Roord Pieters, geb. omstr. 1736, volgt onder III-l.
4. Antje Pieters, geb. omstr. 1736, volgt onder III-m.
5. Haebeltje Pieters, geb. omstr. 1741, volgt onder III-n.

II-e Sjoerd Andries, geb. omstr. 1710, huisman te Twijzel, begraven te Buitenpost op 27 juni 1770, tr. omstr. 1748 Minke Binnes, leeft nog in 1796, dochter van Binne Rinses, landbouwer, en Hinke Klazes. Minke tr. 2. Paesens 4 aug. 1771 Wybren Meinderts, wonende te Paesens, overl. voor 1777, weduwnaar van Trijntje Andries.

Sjoerd woont in 1730 te Sumar, in 1749 is hij gemeen boer te Twijzel met een gezin van twee personen boven en twee personen onder twaalf jaar. Uit het Diaconie-

rekeningboek van Buitenpost en Lutjepost blijkt dat op 27 juni 1770 van Menke Bennes wordt ontvangen "voor het lijklaaken over haar mans keeste, 0-14-0". Minke komt op 2 sept. 1782 met attestatie van Twijzel naar Surhuizum, en vertrekt op 1 sept. 1795 naar Drogeham.

Uit dit huwelijk:

1. Antje Sjoerds, geb. Twijzel, ged. ald. 18 juni 1749, volgt onder III-o.
2. Andries Sjoerds Koning, ged. ald. 29 juli 1753, volgt onder III-p.

Derde en vierde generatie

III-a Minne Lammerts, geb. omstreeks 1724, arbeider (in 1749 te Sumar, "wint de cost") en vallaatsman te Sumar, Rottevalle en Zuiderdrachten, overl. na 1777, zoon van II-a, tr. Garyp 7 nov. 1745 Antje Taekes, ged. Garyp 16 nov. 1721, overl. na 1777, dochter van Taeke Jelles, schoenmaker en landbouwer, en Sjoukje Jans.

Volgens het speciekohier woonde Minne Lammerts in 1750 te Opeinde, vanaf 1755 te Zuiderdrachten, vanaf 1772 te Boornbergum. In 1774 vertrekt het gezin naar Garyp, in 1775 wonen zij te Nijega. In 1777 wordt in het speciekohier van Smallingerland vermeld dat het gezin van Minne Lammerts vertrokken is.

Op 30 maart 1776²⁷ wordt Minne Lammerts veroordeeld door het Hof van Friesland om door de scherprechter op het schavot gebracht te worden, en "strengelijk gegeeseld ende gebrandteekend". Daarna wordt hij door de dienaar van de justitie naar 's Landschaps tuchthuis gebracht "om aldaar te werken de tijd van vijf jaaren".

Wat heeft Minne Lammerts misdaan? Hij heeft in de nacht tussen 4 en 5 september 1775 uit het land van zijn halfbroer Wybren Minses (zie IIIb) te Oudega een "swart kol twenter merrij" gestolen. Deze merrie heeft hij verkocht aan iemand van Stegerda voor 60 caroligulden en een halve ducaton. Dat bedrag zou betaald worden op Berkooper markt. Maar Wybren Minses en Mindert Cornelis gingen de gang van Minne na en vonden de bewuste merrie op de markt of in een boerenstal tot Oldeberkoop. Wybren herkende de merrie direct als de zijne, en heeft het paard mee terug gekregen.

Uit dit huwelijk:

1. Jetske Minnes Zeilstra, ged. Sumar 14 dec. 1749, schipperse te Drachten, overl. Warten op 8 febr. 1838, tr. Garyp 27 jan. 1771 Jan Bouwes, ged. Burgum op 2 jan. 1746, schipper te Burgum, Garyp en te Warten, overl. aldaar op 13 febr. 1809, zoon van Bouwe Johannes en Saakje Aukes. Hun kinderen noemen zich Zeilstra.
2. Sjoukje Minnes, ged. Rottevalle 7 sept. 1754, verder niet bekend.
3. Ytje Minnes Keizer, ged. Drachten 9 okt. 1757, overl. Nijega 25 jan. 1832, tr. Nijega 18 dec. 1785 Marten Wytzes Keizer, geb. omstreeks 1751, bij huwelijk afkomstig uit Dronrijp, arbeider te Nijega, overl. aldaar 29 nov. 1834, zoon van Wytze Martens en Grietje Wilts.
4. Antje Minnes, ged. Drachten op 27 juni 1760, verder niet bekend.

III-b Wybren Minses, ged. Opeinde 24 aug. 1727, landbouwer te Oudega (S), overl. aldaar 26 dec. 1810, zoon van II-a, tr. Oudega (S) 26 mei 1765 Tjitske Oebeles, geb. Opeinde in het jaar 1741, ged. Oudega (S) II febr. 1798, overl. ald. 14 juni 1825,

dochter van Oebele Jans, huisman en schipper, en Janke Durks.

Wybren is ten tijde van zijn overlijden 83 jaar, gehuwd en laat vier kinderen na.

Uit dit huwelijk:

1. Jitske Wybrens, ged. Oudega (S) 9 maart 1766.
2. Janke Wybrens, geb. Oudega (S) 4 nov. 1767, overl. Doezum dec. 1800, tr. Drogeham 14 nov. 1790 Eise Hillebrands Wijma, geb. Harkema op 24 nov. 1762, landbouwer te Grootegast, overl. Grootegast op 18 sept. 1834, zoon van Hillebrand Eises Wijma, landbouwer, en Antje Jans (zie III-e).
3. Jitske Wybrens, geb. Oudega (S) 23 jan. 1770.
4. Minse Wybrens, geb. Oudega (S) 14 febr. 1772.
5. Antje Wybrens de Jong, geb. Oudega (S) 27 nov. 1773, overl. Harkema op 26 nov. 1854, tr. Drogeham 9 juni 1793 Jan Hillebrands Wijma, geb. Harkema 19 juli 1768, landbouwer ald., overl. ald. 3 febr. 1805, zoon van Hillebrand Eises Wijma, landbouwer, en Antje Jans (zie III-e). Antje werd ten tijde van de afscheiding (1836) christelijk gereformeerd.
6. Froukje Wybrens de Jong, geb. Oudega (S) 22 maart 1777, overl. Augustinusga 6 maart 1855, tr. Augustinusga 23 mei 1802 Pieter Wybes Faber, geb. omstreeks 1766, smid te Augustinusga, overl. ald. 28 mei 1841, zoon van Wybe Jans Faber en Froukje Pieters.
7. Saakje Wybrens de Jong, geb. Oudega (S) 13 mei 1779, boerin aldaar, overl. aldaar op 1 nov. 1858, tr. 1. Oudega (S) 13 mei 1803 Hedzer Teyes, geb. Oudega (S) 18 febr. 1759, landbouwer aldaar, overl. ald. 14 dec. 1807, zoon van Teye Hedzers, landbouwer, executeur van Smalingerland, en Jeltje Wytzes. Teye tr. 1. Oudega (S) 3 mei 1801 Aukje Hylkes, afkomstig uit Oudega (S).
Saakje tr. 2. Oudega (S) 26 maart 1809 Romke Jeens de Boer, geb. Drachten 26 aug. 1771, huisman te Noorderdrachten en Oudega (S), overl. ald. 27 nov. 1838, zoon van Jeen Jelles de Boer, landbouwer, en Ykje Cornelis.
Uit het huwelijk van Saakje en Hedzer werd één zoon geboren: Teye Hedzers Brandsma (1807-1888). In 1833 waren Saakje en haar tweede man eigenaars van een boerderij en een arbeidershuis te Oudega.
8. Oebele Wybrens de Jong, geb. Oudega (S) 10 juni 1781, overl. Oudega 21 aug. 1834, ongehuwd.

III-c Andries Minzes, ged. Opeinde op 30 dec. 1731, wonende te Hurdegaryp en te Kollum, zoon van II-a, tr. voor 1758 Wytse Klazes.

Volgens de speciekohieren van Tytsjerksteradiel vertrekken Andries en Wytse in 1767 van Hurdegaryp naar Kollum.

Uit dit huwelijk:

1. Minse Andries, geb. Hurdegaryp 14 aug. 1758.
2. Sytske Andries, geb. Veenwouden 7 nov. 1761, ged. Hurdegaryp 29 nov. 1761, overl. Kollum 29 juli 1826, tr. (3e procl. Buitenpost 27 mei) 1792 Pieter Hylles Veenstra, geb. Buitenpost rond 1764, schipper te Kollum, overl. ald. 22 maart 1829, zoon van Hylle Wobbes, boerderijhouder en vervener, en Antje Berends. Pieter Hylles was een buitenbeentje: hij neemt in 1811 de naam Veenstra aan, al zijn broers en zusters gaan na 1811 door het leven met de familienaam Reitsma.
3. Jetske Andries, geboren Hurdegaryp 5 jan. 1765.
4. Antje Andries, ged. Kollum 3 april 1768, overl. ald. 18 sept. 1806, tr. Kollum 9

nov. 1794 Jan Andries Keuning, geb. Rottevalle rond 1767, mr. timmerman te Kollum, overl. aldaar op 13 juni 1849. Jan tr. 2. Kollum op 22 juli 1810 Yke Daniels de Vries, geb. Leeuwarden 14 nov. 1778, overl. Kollum 12 okt. 1826, dochter van Daniel Tymens de Vries en Sjoukje Eelkes. De afkomst van Jan Andries Keuning is niet gevonden.

III-d Jeltje Jans, ged. Drogeham 5 juni 1725, overl. ald. 8 mei 1788, dochter van II-b, tr. Drogeham 12 febr. 1747 Rinse Binnes, geb. omstreeks 1722, huisman te Drogeham, overl. aldaar 20 mei 1779, begraven Eastermar 28 mei 1779, zoon van Binne Rinses, landbouwer, en Hinke Klazes.

Rinse en Jeltje overlijden zonder kinderen na te laten. Hun erfenis wordt collateraal vererfd. Als Rinse Binnes overlijdt worden zijn zusters en broer erfgenamen: Gerk, Antje, Minke en Uble Binnes. De erfenis bedraagt 663 caroliguldens.

Als Jeltje overlijdt (1788) zijn haar erfgenamen: Hillebrant Eises, huisman te Harkema Opeinde, als vader en voorstander over Imkjen, Eise en Jan Hillebrants voor drierde deel en Atze Aukes te Drogeham, als man en voogd van Tjitske Hillebrands een vierde deel. Na inventarisatie wordt de erfenis van Jeltje vastgesteld op 1118 caroliguldens, 17 stuivers en 6 penningen.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Rinses, geb. Drogeham 22 okt. 1754, overl. ald. 11 juni 1760.
2. Binne Rinses, geb. Drogeham 23 maart 1760, overl. ald. 7 juli 1760, begraven Eastermar 11 juli 1760.
3. Binne Rinses, geb. Drogeham 2 sept. 1761, overl. ald. 12 febr. 1768, begraven Eastermar 19 febr. 1768. Volgens ds. Heringa's lijst van overledenen te Drogeham is "Benne Rinses oud in zijn 7de jaar, na enen geruimen tijd gesukkeld en ene verslapping in zijn linkerzijde, overleden in Drogenham den 12 Febr., en begraven den 19 dito te Oostermeer".

III-e Antje Jans, ged. Drogeham 31 dec. 1730, dochter van II-b, tr. Drogeham 11 mei 1755 Hillebrand Eises Wijma, geb. Opende (Gr.) 12 mei 1728, landbouwer te Harkema, overl. aldaar op 6 dec. 1815, zoon van Eise Hendriks en Imke Jans.

Uit dit huwelijk:

1. Ymkje Hillebrands Wijma, geb. Harkema 13 aug. 1756, overl. 20 febr. 1828, tr. 1. Drogeham 23 okt. 1791 Jelle Tjibbes, ged. Buitenpost 31 maart 1737 oud drie en een halve week, wagenmaker te Drogeham, overl. aldaar juni 1796, zoon van Tjebbe Jelles, wagenmaker, en Wijke Alberts.
Ymkje tr. 2. Nuis (3e procl. Drogeham 27 sept. 1797) Wobbe Alberts, ged. Nuis 14 jan. 1742, wonende te Kornhorn, zoon van Albert Geerts en Trijntje Ieuwes.
De twee dochters van Ymkje bij haar eerste man en de dochter bij haar tweede man gebruiken de familienaam Wijma.
2. Tjitske Hillebrands Wijma, geb. Harkema 29 aug. 1759, overl. Drogeham 24 mei 1819, tr. Drogeham 17 febr. 1788 Atze Aukes Akkerman, geb. Drogeham 16 april 1744, landbouwer, overl. ald. 11 juli 1817, zoon van Auke Oedses, huisman en kerkvoogd, en Antje Jans.
3. Eise Hillebrands Wijma, geb. Harkema 24 nov. 1762, landbouwer te Grootegast, overl. Grootegast 18 sept. 1834, tr. 1. Drogeham 14 nov. 1790 Janke Wybrens, geb. Oudega (S) 4 nov. 1767, overl. Doezum dec. 1800, dochter van Wybren

Minses (zie III-b) en Tjitske Oebeles.

Eise tr. 2. Grootegast 14 febr. 1802 Rinske Gerbens, geb. omstreeks 1766, overl. Grootegast 29 jan. 1829, dochter van Gerben Pieters Roo en Trijntje Berends.

4. "Dogtertje", geb. Harkema 5 jan. 1767, overl. ald. 8 jan. 1767, begraven te Drogeham 16 jan. 1767.
5. Jan Hillebrands Wijma, geb. Harkema 19 juli 1768, landbouwer, overl. ald. 3 febr. 1805, tr. Drogeham 9 juni 1793 Antje Wybrens de Jong, geb. Oudega (S) 27 nov. 1773 (christelijk afgescheiden), overl. Harkema 26 nov. 1854, dochter van Wybren Minses (zie III-b) en Tjitske Oebeles.
6. Geert Hillebrands Wijma, geb. Harkema 29 okt. 1772.

III-f Andries Jochums, ged. Drogeham 31 aug. 1727, havencherger te Kortwoude en Burgum, overl. ald. 14 okt. 1809, zoon van II-c, tr. Drogeham 30 april 1747 Trijntje Everts, bij huwelijk afkomstig uit Surhuizum, overl. Munnekezijl 28 okt. 1785.

Uit dit huwelijk:

1. Pieter Andries Pal, ook wel van der Pal, geb. Burum rond 1747, rentenier (1839), overl. Opeinde (S) 15 aug. 1839, tr. Opeinde 5 febr. 1775 Grietje Roels Veenstra, ged. Rottevalle 19 april 1733, overl. Opeinde (S) 29 febr. 1820, dochter van Roel Durks, huisman, diaken en ouderling, en Tjitske Sweitses.
Grietje was eerder getrouwd te Opeinde 27 febr. 1762 met Liebbe Foppes, geb. Noorderdrachten 1716, huisman te Opeinde, overl. ald. 1773/1774, zoon van Foppe Liebbes, landbouwer, en Lutske Uilkes.
2. Janke Andries, geb. omstr. 1751, overl. Franeker 25 sept. 1808, tr. Augustinusga 16 febr. 1777 Abel Wybrens Keuning, geboren Gerkesklooster 22 aug. 1750, schoenmaker, "castelein" te Augustinusga, Oudwoude (1789), Garyp, Franeker, overl. Franeker 15 nov. 1820, zoon van Wybren Simmes, landbouwer, en Trijntje Abels. Abel huldigde in de Franse tijd de patriottische denkbeelden. Van hem is een geschrift overgeleverd waarin hij vertelt dat zijn ouders aanvankelijk het plan hadden om hem te laten studeren voor predikant. Door het vroegtijdig overlijden van zijn vader heeft dit geen doorgang gevonden.
3. Freerk Andries Pal, geb. Augustinusga rond 1758, arbeider te Munnekezijl, overl. onder Burum 25 dec. 1824, tr. Munnekezijl 14 mei 1786 Trijntje Jacobs Dijkstra, overl. tussen 1815 en 1824.
4. Antje Andries Pol, geb. Drachten rond 1760, overl. Leeuwarden 12 nov. 1830, tr. Leeuwarden (Galileeërkerk) 5 nov. 1790 Willem Lucas Meijer, ged. Leeuwarden (Jacobijnerkerk) 13 aug. 1760, overl. Leeuwarden 18 juni 1830, zoon van Lucas Hendriks Meijers en Marijke Willems.

III-g Antje Jochums, ged. Drogeham 5 febr. 1730, arbeidster aldaar, overl. voor 1776, dochter van II-c, tr. Drogeham 27 febr. 1752 Popke Sybes, bij huwelijk afkomstig van Twijzel, arbeider te Drogeham, overl. na 1776.

Uit dit huwelijk:

1. naamloos kraamkind, geboren jan. 1753, overl. Drogeham febr. 1753.
2. Trijntje Popkes Hoekstra, geb. Drogeham rond 1755, overl. ald. 18 okt. 1831, tr. Kooten 31 mei 1801 Gerben Jans, geb. Oentsjerk 29 dec. 1754, ged. Twijzel 27 april 1800.
3. Sybe Popkes Hoekstra, geb. Drogeham rond 1759, arbeider, overl. ald. 6 maart

1831, tr. Drogeham 28 april 1782 Hinke Roels, geb. onder Kooten omstreeks 1752, arbeidster te Drogeham, overl. aldaar 20 dec. 1822, dochter van Roel Jochums, arbeider en landbouwer, en Aafke Ruurds.

III-h Rinske Jochums, ged. Drogeham 13 maart 1735, overl. ald. 1 juni 1820, dochter van II-c, tr. 1. Drogeham 11 april 1756 Gerrit Gerlofs, afkomstig uit Surhuizum, wonende te Drogeham (1763); tr. 2. Drogeham 28 aug. 1785 Abele Sints, zoon van Sent Dooties en Geertje Jans.

Uit Rinske haar eerste huwelijk:

1. Aukje Gerrits, geb. Drogeham 29 mei 1763, overl. ald. 31 maart 1764, begr. ald. 6 april 1764.

III-i Roelof Jochums, geboren 1736, ged. Drogeham 21 mei 1741, overl. ald. 5 mei 1770, begr. ald. 11 mei 1770, zoon van II-c, tr. Drogeham 18 mei 1760 Saapke Sapes, geb. aug. 1737, ged. Buitenpost 6 okt. 1737, dochter van Sape Metskes, huisman, en Enne Willems.²⁸

Saapke tr. 2. Drogeham 22 sept. 1776 Sipke Jans van der Veen, geb. Kootstertille, ged. Kooten 29 nov. 1744, winkelier te Drogeham, overl. ald. 7 febr. 1814, zoon van Jan Jans en Romkje Sipkes. Sipke tr. 2. Aaltje Berends, geb. Witveen onder Eastermar omstreeks 1757, ged. Eastermar 26 mei 1763, overl. Buitenpost 4 dec. 1830, dochter van Berend Berends, linnenwever, en Sjoukje Wierds. Aaltje Berends was eerder getrouwd Rottevalle nov. 1778 met Marten Harmens, geb. omstreeks 1751, bij huwelijk afkomstig uit Rottevalle, wonende te Opeinde (S) en Drogeham, overl. ald. 19 febr. 1811.

Volgens ds. Heringa's onvolprezen lijst van overledenen te Drogeham en Harkema overlijdt Roel Jochums op 5 mei 1779 "nalatende een wed: met een zoontje".

Op 5 september 1776²⁹ zijn Jan Meckes en Jacob Roels, veenbaas en huisman in Drogeham geautoriseerde curatoren ad actum administrationis over de elfjarige Jochum Roels. Zijn moeder Saapke Sapes heeft "sig wederom in tweede egte begeven" met Sipke Jans. Zij verklaren te zijn overeengekomen (ten overstaan van Andries Jochums, havencherger, volle oom, ende Popke Sybes, aangetrouwde oom, beiden vaderswegen over gedachte Jochum Roels) een scheiding en deling van de boedel van Roel Jochums. Jochum behoudt het aandeel in de koopschat van de verkochte huisinge cum annexis in Drogeham. Dit is hem aangeërfd van zijn grootmoeder Grietje Andries. Moeder Saapke behoudt de huisinge cum annexis in Drogeham, door haar gekocht van Jilles Jans. Zij behoudt ook "alle replijke goederen, soo van winkel als winkelwaren, meubels en inboelen en huisgeraden".

Uit dit huwelijk:

1. Jochum Roelofs, overl. Drogeham 9 sept. 1763, begr. ald.
2. Jochum Roelofs Zandstra, geb. Drogeham 2 nov. 1764, landbouwer en veenbaas, overl. ald. 2 juni 1823, tr. Drogeham 21 okt. 1792 Aaltje Teekes van Teeken, geb. Surhuisterveen rond 1770, Doopsgezind, overl. Drogeham 1 maart 1844, dochter van Taeke Sapes van Teeken, huisman, veenbaas en koopman, en Aaltje Hepkes Feenstra, winkeliere.
3. Willem Roelofs, geb. Drogeham 31 aug. 1767, overl. ald. 26 april 1769, begr. ald. 2 mei 1769.
4. "Dogtertje van weinige weken", begr. Drogeham 2 mei 1769.

III-j Andries Pieters, geb. de Harste onder Sumar rond 1730, landbouwer op de Harste onder Sumar, overl. Sumar mei 1798, zoon van II-d, tr. Sumar 26 mei 1765 Grietje Gjalts Boersma, ged. Sumar 4 okt. 1739, landbouwerse, overl. Sumar 29 maart 1818, dochter van Gjalt Sybrens, landbouwer, en Hiltje Sjoerds.

Andries was van 1768 tot 1788 meier van stem 32 te Sumar als opvolger van zijn moeder.

Uit dit huwelijk:

1. Pieter Andries Haarsma, geb. Sumar rond 1768, landbouwer en rentenier, overl. ald. 13 sept. 1826, ongehuwd.
2. Roorda Andries Haarsma, geb. Sumar juni 1770, landbouwer, overl. ald. 13 mei 1852, tr. Tytsjerksteradiel, mairie Eastermar 8 febr. 1813 Fetje Jans Harstman, geb. de Harste onder Sumar 12 sept. 1786, overl. ald. 16 nov. 1855, dochter van Jan Alles Harstman, landbouwer, arbeider, en Sytske Ypes, boerin.
3. Gjalt Andries Haarsma, geb. Sumar rond 1770, landbouwer, aanvankelijk te Kûkherne en later te Sumar, overl. ald. 10 april 1853, tr. Sumar 24 mei 1795 Hiltje Uitses van der Wier, ged. Sumar 23 febr. 1766, overl. ald. 11 aug. 1858, dochter van Uitse Melles, landbouwer, en Wyske Harts.
4. Geertje Andries Haarsma, geb. Sumar rond 1776, overl. ald. 17 febr. 1853, tr. Sumar 13 jan. 1799 Jouke Petrus Bosma, geb. Sumar 7 aug. 1760, landbouwer, overl. ald. 27 jan. 1838, zoon van Petrus Jelkes, landbouwer, en Antje Arends.
5. Jan Andries Haarsma, geb. Sumar rond 1780, overl. ald. 14 maart 1813. ongehuwd.
6. Sjoerd Andries Haarsma, geb. Sumar tussen nieuwe en oude Allerheiligen 1783, landbouwer ald., overl. ald. 30 maart 1865, tr. Tytsjerksteradiel, mairie Eastermar 2 okt. 1813 Wypkje Folkerts Riemersma, geb. Sumar 23 maart 1795, boerin, overl. ald. 14 sept. 1875, dochter van Folkert Riemers Riemersma, landbouwer, en Trijntje Melles Sibma.

III-k Trijntje Pieters, ged. Sumar 22 febr. 1733, overl. Garyp mei 1790, dochter van II-d, tr. Sumar 30 april 1758 Melle Harings, ged. Garyp 3 mei 1714, landbouwer, voerman te Sumar en Garyp, overl. ald. januari 1799, zoon van Haring Melles, landbouwer, en Sytske Uilkes, boerin.

Uit dit huwelijk:

1. Geertje Melles Roorda, geb. Garyp rond 1755, overl. ald. 12 april 1842, tr. Garyp 12 juni 1785 Thomas Tjibbes Pebesma, ged. Garyp 26 jan. 1749, arbeider ald., overl. ald. 11 april 1826, zoon van Tjebbe Thomas en Hiltje Melles.
2. Haring Melles Roorda, geb. Garyp rond 1762, overl. ald. 23 juni 1833, tr. Garyp 7 aug. 1791 Froukje Melles, geb. Burgum 1766, ged. Garyp 12 jan. 1772, "casteleinse" ald., overl. ald. 11 febr. 1843, dochter van Melle Elias en Hinke Joukes.
3. Maaïke Melles Roorda, geb. Garyp rond 1764, "winkeliërsche", overl. ald. 22 juni 1832, tr. Garyp 31 juli 1796 Harmen Theunis Dijkstra, geb. Garyp rond 1745, wonende aldaar, overl. ald. 11 april 1816, zoon van Theunis Karels en Wyske Klazes.
4. Andries Melles Roorda, geb. Garyp 1767, arbeider, overl. Garyp 17 aug. 1851, tr. Garyp 20 mei 1804 Trijntje Broers Meijer, geb. Garyp 5 nov. 1777, overl. ald. 28 april 1839, dochter van Broer Pieters en Aaltje Sybes.

5. Pieter Melles Roorda, geb. omstreeks 1769, arbeider te Garyp, overl. Garyp 28 nov. 1840, tr. Gerecht van Tytsjerksteradiel 13 mei 1798 Roeltje Engberts, geb. Ureterp 27 maart 1772, overl. Garyp januari 1804, dochter van Engbert Sybrens Stoker en Wypkje Bokes.
6. Sytske Melles Roorda, geb. omstreeks 1770, overl. Garyp 19 okt. 1825, ongehuwd.
7. Roorde Melles Roorda, geb. Garyp "eenige weken na de maand mei 1775", landbouwer ald., overl. ald. 5 jan. 1846, tr. Tytsjerksteradiel 11 nov. 1826 Stijntje Jochums van der Woude, geb. Eastermar 18 nov. 1798, ged. ald. 12 mei 1799, arbeidster te Leeuwarden, overl. Burgum 28 febr. 1881, dochter van Jochum Roels van der Woude, schipper, en Antje Johannes van der Werf, schipperse en arbeidster.
Stijntje komt op 8 mei 1867 van Oudega naar Eastermar en woont daar in het armenhuis. Zij tr. 2. Smallingerland 5 maart 1859 Wytze Gjalts Adema, arbeider en landbouwer, geb. Oudega (S) 10 juni 1794, arbeider, landbouwer te Eastermar en Oudega (S), overl. ald. 1 juli 1865, zoon van Gjalt Ates Adema, huisman, en Jinke Teyes. Wytze Adema tr. 1. Tytsjerksteradiel 9 dec. 1815 Fopkje Willems Sipkens, geb. Witveen onder Eastermar juli 1791, landbouwerse, overl. Oudega (S) 26 dec. 1845, dochter van Willem Liebbes Sipkens en Janke Petrus Bouma.

III-l Roord Pieters, geb. omstreeks 1736, wonende op de Schilkampen onder Leeuwarden, zoon van II-d, tr. Sumar 14 juni 1761 Hiltje Uitses, ged. Sumar 24 febr. 1743, dochter van Uitse Melles, landbouwer, en Antje Melles.

Uit dit huwelijk:

1. Antje Roodes Pasma, geb. Schilkampen onder Leeuwarden, ged. Leeuwarden 9 maart 1763, overl. Opeinde (S) 3 febr. 1814, tr. 1. Oudega (S) 24 febr. 1788 Hendrik Allardus Feenstra, ged. Oudega (S) 30 juni 1766, overl. Oudega (S) 1789/1790, zoon van Allardus Hendriks, veenbaas, koopman en veerschipper, en Tjitske Hylkes; tr. 2. Opeinde (S) 10 juni 1792 Molle Liebbes Postma, ook wel Pasma, ged. Opeinde 8 juli 1759, huisman, overl. ald. 3 maart 1833, zoon van Liebbe Tjeerds, landbouwer, en Fokje Molles.

III-m Antje Pieters, geb. omstreeks 1736, bij huwelijk wonende te Hurdegaryp, dochter van II-d, tr. Dantumawoude 7 juni 1767 Alle Jurjens Roda, ged. Kollumerzwaag 11 okt. 1739, landbouwer te Zwaagwesteinde (1776),³⁰ Sumar en Lutjegast, zoon van Jurjen Alles en Marijke Gerrits.

Alle tr. 2. (3e procl. Anjum 31 jan.) 1808 Antje Floris Lettinga, ged. Aldtsjerk 28 okt. 1753, overl. Hurdegaryp 11 aug. 1824, dochter van Floris Baukes, landbouwer, en Maaïke Oebeles. Antje tr. 1. Gytsjerk 21 april 1776 Keimpe Feitzes, geb. Gytsjerk 1749, zoon van Feitze Keimpes en Saakje Minnes.

Uit dit huwelijk:

1. Jurjen Alles Roda, ged. Dantumawoude 4 sept. 1768, landbouwer te Lutjegast, overl. Grootegast 2 sept. 1826, tr. Lutjegast 20 april 1805 Maaïke Wybes van der Molen, geb. Twijzel 16 sept. 1775, overl. Oldekerk 20 mei 1849, dochter van Wybe Ludzers van der Molen, mr. bakker, molenaar en rentenier, en Sjoukje Nannes Bouma.
2. Geertje Alles Roda, geb. omstreeks 1770, bij huwelijk wonende te Damwoude, overl. 1805, begraven te Lutjegast, tr. Lutjegast 25 april 1790 Willem Garbrands

Rinkema, ged. Sebaldeburen 15 maart 1761, landbouwer, overl. Lutjegast 6 okt. 1840, zoon van Garbrand Jacobs en Martje Willems.

Willem Garmts Rinkema is later getrouwd te Lutjegast 17 dec. 1809 Aagje Davids, geb. Gerkesklooster 18 mei 1786, overl. Lutjegast 25 sept. 1826, dochter van David Hillebrands en Aaltje Tammes.

3. Marijke Alles Roda, geb. 1776, ged. Lutjegast 2 okt. 1808, overl. ald. 5 okt. 1826, tr. Lutjegast 28 mei 1798 Reinje (ook: Reintje) Simons Heemstra, ged. Lutjegast 29 sept. 1771, overl. ald. 9 febr. 1826, zoon van Simon Renjes Heemstra en Froukje Jacobs.

III-n Haebeltje Pieters, geb. omstreeks 1741, overl. Sumar 20 juli 1816, dochter van II-d, tr. omstreeks 1763 Jurjen Meinderts Groenewoud, geboren december 1734, ged. Rypstjerk 23 jan. 1735, landbouwer ald., te Sumar en Burgum, laatstelijk gealimenteerd, overl. Sumar 13 jan. 1814, zoon van Meindert Jurjens, arbeider, en Hinke Theunis.

Uit dit huwelijk:

1. Geertje Jurjens Groenewoud, geb. Sumar 1764, ged. ald. 8 aug. 1776, gardenierse te Finkum, overl. ald. 24 juni 1819, tr. Vrouwenparochie 27 dec. 1795 Leendert Abrahams Heidanus, ged. Stiens 14 okt. 1753, overl. voor 1818, zoon van Abraham Jurjens Heidanus en Rixtje Arjens. Uit dit huwelijk twee kinderen, beide kinderen zijn ongehuwd overleden.
2. Meindert Jurjens Groenewoud, geb. Sumar 1766, ged. ald. 8 aug. 1776, arbeider te Stiens, overl. ald. 15 maart 1827, tr. 1. Stiens 26 okt. 1794 Tietje Haitzes, geb. Marssum 6 mei 1774, overl. Stiens februari 1797, dochter van Haitze Johannes en Ytje Sjoerds; tr. 2 Stiens 25 febr. 1798 Anke Coenraads, geb. Stiens 29 jan. 1776, dochter van Koene Frederiks en Froukje Tysses. Van Meindert Jurjens zijn zeven kinderen bekend: één uit het eerste en zes uit het tweede huwelijk.
3. Roode Jurjens Groenewoud, geb. Sumar 1769, ged. ald. 8 aug. 1776, wonende te Stiens, overl. ald. 16 okt. 1827, tr. Stiens 22 mei 1796 Idske Louws Bouma, geb. Stiens maart 1769, overl. ald. 10 nov. 1863, dochter van Louw Symens en Ymkje Idses. Uit dit huwelijk drie kinderen.
4. Hinke Jurjens Groenewoud, geb. Sumar 1771, ged. ald. 8 aug. 1776, arbeidster te Burgum, overl. ald. 7 april 1842, tr. Garyp 25 mei 1794 Johannes Martens van der Kool, geb. Burgum omstreeks 1767, arbeider, overl. ald. 18 febr. 1817, zoon van Marten van der Kool en Jilleske Tjeerds. Uit dit huwelijk zes kinderen.
5. Pieter Jurjens Groenewoud, geb. Sumar 22 maart 1777, zonder beroep (1848), wonende te Stiens, overl. ald. 27 april 1848, tr. Stiens 17 mei 1801 Sjoerdjtje Hettes Hofma, geb. Oentsjerk 2 jan. 1774, overl. onder Stiens 5 mei 1846, dochter van Hette Oeges Hofma en Grietje Willems. Uit dit huwelijk vijf kinderen.
6. Theunis Jurjens Groenewoud, geb. Sumar rond okt. 1782, ged. Garyp 24 jan. 1796, gardenier te Stiens, overl. ald. 15 mei 1841, tr. Stiens 10 dec. 1809 Sybrigje Nannes Terpstra, geb. omstreeks 1751, bij huwelijk afkomstig van Beetgum, gardeniersche te Stiens, overl. ald. 12 juli 1851, dochter van Nanne Sjoerds Terpstra en Grietje Sjoerds. Uit dit huwelijk elf kinderen.
7. Andries Jurjens Groenewoud, geb. Sumar op 5 dec. 1784, ged. Garyp 24 jan. 1796, overl. Sumar 22 aug. 1812, ongehuwd.

8. Antje Jurjens Groenewoud, geb. Sumar in de hooitijd van 1787, ged. Garyp 24 jan. 1796, overl. Harkema 15 aug. 1833, tr. Achtkarspelen, mairie Augustinusga 2 juni 1814 Pieter Hendriks van der Heide, geb. Drogeham 30 juli 1792, arbeider onder Harkema, overl. Harkema 11 nov. 1873, zoon van Hendrik Wybrens van der Heide, arbeider, en Dieuwke Pieters van der Heide.
Pieter Hendriks van der Heide tr. 2. Achtkarspelen 20 april 1839 Elizabeth Pieters Dekker, geb. Surhuisterveen 7 juli 1817, overl. Grijpskerk 8 okt. 1900, dochter van Pieter Luitzens van Dekken, timmerman, en Tjetje Tjeerds Tjeerdsma. Antje en Pieter krijgen vier kinderen.
9. Trijntje Jurjens Groenewoud, geb. Sumar 14 febr. 1792, ged. ald. 24 jan. 1796, rentenierse te Eastermar, overl. ald. 31 jan. 1839, tr. Tytsjerksteradiel 16 dec. 1826 Andries Jacobs van der Slee, geboren de Joere onder Eastermar, ged. Eastermar 7 juli 1766, overl. ald. 20 jan. 1838, zoon van Jacob Andries van der Slee, huisman, en Yke Atzes. Uit dit huwelijk geen kinderen.

III-o Antje Sjoerds, ged. Twijzel 18 juni 1749, overl. ald. 19 april 1815, dochter van II-e. tr. Twijzel 28 aug. 1771 Sjoerd Harts Boersma, geb. Surhuizum rond 1742, landbouwer te Twijzel, overl. ald. 14 dec. 1816, zoon van Hart Andries, landbouwer, en Trijntje Gaukes.

Uit dit huwelijk:

1. Sjoerd Sjoerds, geb. Twijzel 9 sept. 1773, overl. voor 1783.
2. Minke Sjoerds, ged. Twijzel 20 juli 1777, overl. voor 1811.
3. Trijntje Sjoerds, ged. Twijzel 20 juli 1777, overl. voor 1811.
4. Hart Sjoerds Boersma, geb. Twijzel 24 maart 1780, landbouwer te Twijzel, overl. ald. 16 febr. 1856, tr. 1. Twijzel 14 okt. 1804 Martje Jakobs van der Veen, geb. Veenklooster onder Westergeest 25 okt. 1782, boerin, overl. Twijzel 19 maart 1815, dochter van Jacob Sierks van der Veen, landbouwer, en Antje Andries; tr. 2. Achtkarspelen 8 mei 1819 Geertje Dootjes Ophuis, geb. Veenwouden 24 nov. 1772, boerin te Twijzel, dochter van Dootie Sents en Baukje Aukes. Geertje tr. 1. (3e procl. Twijzel 17 mei) 1801 Kollumerzwaag Anne Boeles, landbouwer te Twijzel, doopsgezind, overl. ald. september 1808, zoon van Boele Annes, huisman, en Lolkje Piers.
Hart Sjoerds Boersma tr. 3. Achtkarspelen 20 maart 1823 Wytse Sytse Fenne-
ma, geb. Sumar 23 febr. 1799, overl. Twijzel 29 aug. 1841, dochter van Sytse Folkerts Fennema en Sybrigje Fokkes.
5. Sjoerd Sjoerds Boersma, geb. Twijzel 20 juli 1783, landbouwer ald., overl. Twijzel 19 sept. 1850, tr. Twijzel 21 mei 1809 Lutske Jakobs van der Veen, geb. Veenklooster onder Westergeest 2 jan. 1791, overl. Twijzel 17 aug. 1859, dochter van Jacob Sierks van der Veen, landbouwer, en Antje Andries.
6. Andries Sjoerds Boersma, geb. Twijzel 27 april 1788, landbouwer, overl. ald. 2 maart 1833, tr. Achtkarspelen 12 juli 1818 Lysbeth Okkes Bosgra, geb. Burgum 15 juli 1799, overl. Twijzel 27 aug. 1873, dochter van Okke Tietes Bosgra, boomkweker, en Trijntje Klazes.
Lysbeth is later getrouwd Achtkarspelen 15 nov. 1834 Jelle Jacobs van der Veen, geb. Drogeham 17 okt. 1810, boerenarbeider en koemelker, overl. Triemen onder Westergeest 27 juni 1880, zoon van Jakob Jans van der Veen, arbeider, en Iebeltje Jelles Tjipkema.

III-p Andries Sjoerds Koning, ged. Twijzel 29 juli 1753, huisman en rentenier te Twijzel en Jistrum, overl. ald. 17 jan. 1829, zoon van II-e, tr. Jistrum 23 sept. 1781 Ybeltje Jans Koning, ged. Twijzel 28 maart 1751, overl. Jistrum 28 dec. 1817, dochter van Jan Jans Koning en Trijntje Ypes.

Uit dit huwelijk:

1. Minke Andries Koning, geb. Jistrum 5 sept. 1787, overl. ald. 9 mei 1830, tr. Jistrum 3 febr. 1811 Melle Melles Postma, geb. Hurdegaryp 7 okt. 1781, arbeider, huisman, landbouwer te Kooten en Twijzel, overl. Hurdegaryp 4 nov. 1856, zoon van Melle Sjoerds en Baukje Alberts.
2. Trijntje Andries Koning, geb. Jistrum 17 juni 1791, renteniersche (1861), overl. ald. 12 febr. 1861, tr. Tytsjerksteradiel (mairie Eastermar) 16 mei 1812 Popke Daniëls van der Meulen, geb. Tytsjerk 29 maart 1780, bakker te Jistrum, overl. ald. 18 febr. 1848, zoon van Daniël Bouwes, mr. bakker, en Sjoukje Popkes. Hij is eerder getrouwd Jistrum 28 okt. 1804 Trijntje Roels de Graaf, geb. 1782, overl. Jistrum 31 dec. 1808, dochter van Roel Tjeerds de Graaf, koopman, en Hendrikje Jurjens Jurjens.

Gebruikte afkortingen:

RA Rechterlijke Archieven

HvF Hof van Friesland

NOTEN (bronnen aanwezig in Tresoar te Leeuwarden)

- 1 HvF inv. nr. 8402.
- 2 RA TIE inv. nr. 45, d.d. 3 okt. 1730.
- 3 RA TIE inv. nr. 51, d.d. 11 nov. 1735.
- 4 RA TIE inv. nr. 98 102v.
- 5 RA TIE inv. nr. 56 33.
- 6 RA SMA inv. nr. 35 108.
- 7 RA TIE inv. nr. 95 150v.
- 8 RA SMA inv. nr. 5, d.d. 4 juni 1668.
- 9 RA OPS inv. nr. 110, d.d. 29 febr. 1644.
- 10 RA SMA inv. nr. 65 151.
- 11 RA SMA inv. nr. 65 215, 230. RA SMA inv. nr. 66 165, 249, 518, 353, 360, 400, 428.
- 12 RA SMA inv. nr. 66 616.
- 13 RA SMA inv. nr. 67 148.
- 14 RA SMA inv. nr. 67 139.
- 15 RA SMA inv. nr. 67 388.
- 16 RA TIE inv. nr. 33 482.
- 17 RA OPS inv. nr. 43 9.
- 18 RA TIE inv. nr. 54 70.
- 19 RA TIE inv. nr. 54 25.
- 20 RA SMA inv. nr. 35 116.
- 21 Wierd Tjebles te Drogeham is een zoon van Tjebble Hendriks, tr. ald. 1 juni 1666 Rins Wierds van Sumar. Deze Rins is een dochter van Wierd Pieters, genoemd onder nr. 9 in de kwartierstaat van Antje Pieters in dit artikel.
- 22 Sybren Jelles en Grietje Gjalts zijn de grootouders van hun latere schoondochter Grietje Gjalts.
- 23 RA TIE inv. nr. 64 91.
- 24 RA TIE inv. nr. 64 283.
- 25 RA TIE inv. nr. 64 357.
- 26 RA TIE inv. nr. 66 37.
- 27 HvF inv. nr. 3569.

- 28 Deze Enne Willems is gedoopt te Grijskerk op 23 dec. 1702 als dochter van Willem Jans en Enne de Sighers. Via haar moeder stamt zij uit Groninger families als De Sighers, Gruijs, Aldringa, thoe Nansum, Schaffer.
- 29 RA ACH inv. nr. 50, d.d. 5 sept. 1776.
- 30 RA DAN inv. nr. 83 185.

HET NAGESLACHT VAN CARST DOUWES UIT OUDEGA (SM.), CA. 1600 - CA. 1850

Inleiding

Genealogisch onderzoek is alsof men een avontuur beleeft. Een avontuur door de geschiedenis waarin jouw voorouders de hoofdrol spelen. Maar let wel, het avontuur moet geen fictie zijn. Het verhaal moet gebaseerd zijn op feiten uit onderzoek verkregen.

Geachte lezer, waarom deze woorden.

Wel het is ongeveer 40 jaar geleden dat ik begon mijn familie uit te zoeken en dat ging reuze vlot. In enkele middagen op de Kanselarij, het toenmalige onderkomen van het Rijksarchief, lukte het met aanwijzingen van Auke de Vries, de latere 'skriuwer' van het 'Genealogysk Wurkferbân', de afstamming in rechte lijn terug te brengen via het stemkohier van Oudega (Sm) tot 1640. Het betrof stem nr. 5 waarvan het eigendom in handen was van twee broers Foocke en Melle Carstes.

Al spoedig bleek mij dat er omtreeks 1600 een Carst Douwes in Oudega leefde. Ik dacht in mijn euvele overmoed, dat zal wel de vader van deze twee broers zijn. Op aanwijzing van Auke de Vries begon ik verder te zoeken naar een mogelijke vader met de naam Douwe. En inderdaad in het register van de 'Geestelijke Opkomsten van Oostergo' komt een Douwe Hemkesz voor die op 9 jan. 1581 patroonsland en pastorieland huurde in Nijega. Een mogelijke broer zou Lieuwe Hemkes kunnen zijn waarvan de erfgenamen als naastliggers in Oudega werden genoemd.

In 1975 was D.J. van der Meer voorzitter van het 'Genealogysk Wurkferbân' bereid om in zijn thuisarchief te zoeken naar de hiervoor genoemde namen. Inderdaad, er kwam toch nog heel wat boven tafel, allemaal uit het Hof van Friesland. Carst Douwes bleek gehuwd te zijn met Sydts Oedsdr. Lieuwe Hemckes en Douwe Hemkes zouden kinderen kunnen zijn van Hempcke Lieuwes, die in 1537 een proces voerde samen met Rynnert en Melle Lyeuwesz. In het Charterboek (1543) wordt Hempke genoemd als naastligger in de "Waldwarren" te Oudega.

Met al deze gegevens maakte ik toenmaals een hypothese van een verdere afstamming van Foocke en Melle Carstes, n.l. via Carst Douwes naar Douwe Hemkes en dan naar Hemke Lieuwes, die ook een broer Melle had.

Enige jaren later was het wederom Auke de Vries die een, voor het onderzoek belangrijke, akte vond in Wonseradeel waarin sprake was van Haebel Carstes gesterkt met haar broeders Douwe, Melle en Foocke Carstesz uit Oudega. Met dit gegeven en de naam Sytske en Sytse bij de kinderen van de drie broers, stond voor mij vast dat Carst Douwes en Sydts Oedsdr inderdaad de ouders waren. De hypothese van de verdere afstamming heb ik laten vallen omdat ik de bewijsvoering wel erg mager vond.

De heer Hendrik Zwart uit Opeinde had allerlei bronnen betreffende de gemeente Smallingerland uitgewerkt. Van hem kreeg ik in de zeventiger jaren dan ook meerdere verwijzingen naar vindplaatsen van akten die van belang waren voor dit onderzoek.

Door de jaren heen ben ik altijd erg royaal geweest om mijn gegevens aan anderen te

verstrekken. Achteraf moet ik constateren dat wat voor mij een hypothese was bij anderen al spoedig als vaststaand werd beschouwd. Bovendien werden mijn gegevens vaak zonder een vermelding van herkomst gebruikt.

De reden waarom het zolang heeft geduurd om tot een publicatie te komen was het feit dat ik eerst alle eigenaren van stem nr. 5 in 1698 terug wilde voeren naar Foocke en Melle Carstes van 1640. Dit probleem heb ik pas enkele jaren geleden gedeeltelijk opgelost door een getuigenverklaring uit het gemeentearchief van Leeuwarden (thans Historisch Centrum Leeuwarden) waarin wordt vermeld dat Evert Sytses en Egbert (Eibert) Jans neven zijn. Hierdoor werd het mij duidelijk hoe de afstamming was van het weeskind van Foocke Jans, dat samen met Evert Sytses voor 1/18 part eigenaar was. Helaas heb ik tot nu toe geen koopakte gevonden van de familie Van Haersma die in 1698 voor 3/18 part eigenaar was.

Gaarne wil ik nog enkele bekende 'Friezen' noemen die eveneens van Carst Douwes afstammen n.l.:

- Titus Brandsma, stamt af van het echtpaar Tietje Foockes en Yeb Matheus;
- Friso Wiegersma, kunstschilder, tekstschrijver en partner van Wim Sonneveld en later van Hans van der Woude, stamt af van het echtpaar Tacke Wobbjes Rinsema en Sjoukje Wybes Wiering.¹ Antoon Coolen droeg zijn boek *Dorp aan de rivier* op aan Hendrik Wiegersma, de vader van Friso;
- de broers Thijs en Evert Rinsema uit Drachten waren van beroep schoenmakers, maar Thijs werd vooral bekend als kunstschilder en Evert als dichter. Werk van Thijs hangt in het museum Belvédère te Oranjewoud en in het museum Smaltingerland te Drachten. De broers stammen af van het echtpaar Thijs Wobbjes Rinsema en Rienkje Durks Keuning. Thijs was een broer van Tacke, hiervoor genoemd;
- de vele hardrijders uit het nageslacht van Melle Baukes Castelein, waaronder Sipke Jans Castelein, die samen met Abe S. de Vries in 1933 de elfstedentocht won.

De kinderen van Rinse Melles en Joukje Cornelis namen allemaal in 1811 verschillende familienamen aan. Hierdoor werd mijn nieuwsgierigheid gewekt naar de andere afstammelingen in mannelijke lijn. Welke familienamen zouden die in 1811 hebben aangenomen of reeds voor 1811 gebruikt? Het resultaat na al die jaren van onderzoek was groot n.l. 23 verschillende familienamen. Toch denk ik dat er nog meer zijn, want het onderzoek liep op verschillende plaatsen vast. Wellicht leidt deze publicatie tot aanvullingen.

Ik heb niet altijd consequent de mannelijke lijn gevolgd. In de eerste plaats om de eigenaren van de boerderij in 1698 te kunnen plaatsen moest soms ook de vrouwelijke lijn worden gevolgd. Daarnaast heb ik nog enkele vrouwelijke lijnen gevolgd die tot buiten de provincie leiden.

Veel dank ben ik verschuldigd aan enkele redactieleden waaronder Piet Nieuwland met zijn vele gegevens betreffende de inwoners van Tytsjerksteradeel voor 1811, gepubliceerd door de stichting 'Freonen fan de argiven yn Fryslân'. Reid van der Leij voor de jarenlange ondersteuning en de onlangs nog nieuw gevonden afstammelingen. Jarich Renema voor de hulp in de laatste weken. Daarnaast wil ik vooral

de voorzitter van de redactiecommissie Ype Brouwers niet vergeten voor zijn zeer kritische en deskundige beoordeling van dit artikel.

Grijskerk, december 2007

Melle Oenez Koopmans

De stemdragende boerderij nr. 5, floreennummer nr. 4 te Oudega (Sm.)

Melle en Foocke Carstes waren in 1640 eigenaar van stem nr. 5 te Oudega.

In 1698 was de situatie aanmerkelijk veranderd. Het stemkohier noemt de volgende eigenaren (de meiers heb ik tussen haakjes geplaatst).

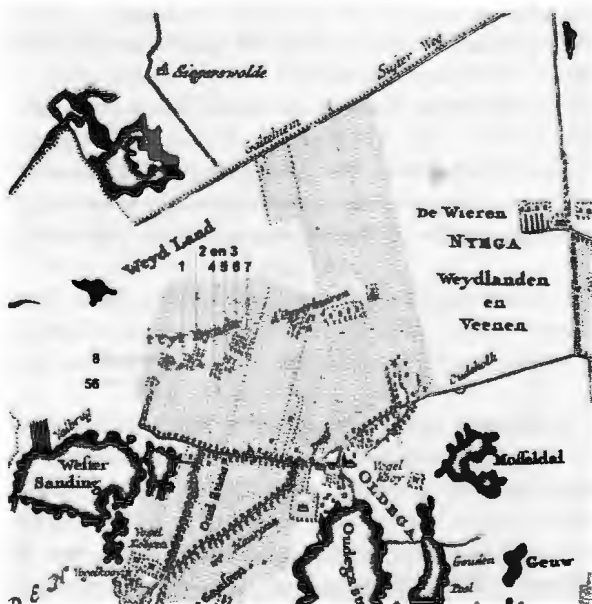
"De Ed: Heere Arnoldus van Haersma voor 6/18 parten (Jets Johannes). Sytse Foockes pro se et nomine uxoris voor 3/18 parten (selfs bruijker). Sybe Melles ende Walter Melles elcx voor de gerechte helftie van 3/18 parten (de mede Eijgenaer Sybe Melles). Sioerd Pieters nomine uxoris voor 1/18 part. Evert Sytses insgelijx voor 1/18 part. Evert Sytses voornoemt, sampt Hendrick Sytses en Foocke Sytses elx voor een gerechte darde part van een achthiende part. Lammert Keympes als curator over de drie kinderen van Carst Foockes voor 1/18 part. De voornoemde Evert Sytses ende het weeskintd van Foocke Jans elx voor de helftie van een achtiende part. Antie Sierds, Gaucke Sierds ende Geeske Gauckes elx voor een gerechte darde part van de resterende achtiende part. Ende alsoo te saemen met malkanderen voor 't geheel (meijer van 't resterende Emke Geukes). Stemminge een."

Op 10 oktober 1699 vermeerderde Sytse Foockes zijn aandeel tot de helft door de aankoop van het deel van Evert Sytses cum uxore acsociis.

Het floreenkohier van 1700 zegt ook iets over de ligging n.l. "streckende insgelijx van het Zandt noordwaerts tot aen de gryetenije scheidinge".

In 1708 waren naast Arnoldus van Haersma (1/3) en Sytse Foockes met zijn vrouw Gebke Melles (1/2) tevens Gebke haar broers Sybe (1/12) en Walter Melles (1/12) eigenaar van de gronden.

In 1718 waren de kinderen en erfgenamen van Arnoldus van Haersma eigenaar voor 1/3 (huurder Jelke Wisses) en Sytse Foockes weduwe en erfgenamen voor 2/3 (zelf gebruikers). Maar de Raadsheer Hector Livius van Haersma had, zolang hij leefde, de rechten van de hele stem via een codicil van Sytse en van Arnoldus verkregen.

De waarschijnlijke stem-nummering op 't Uyt Eynde te Oudega, aangegeven op een fragment van de kaart van Smallingerland (1702) uit de Schotanusatlas (bewerkt door J.H. Oosterbrug).

In 1728 had Melle Sytses het deel van zijn vader overgenomen en was hij zelf ook de gebruiker. Bij de familie van Haersma was de situatie nog gelijk.

In 1738 was Grietman Livius van Haersma voor 1/3 deel eigenaar (huurder Hendrik Jans) en bij Melle Sytses was alles nog als in 1728. Tien jaar later was de eigendomssituatie niet veranderd maar de huurder van het 1/3 deel is nu Jan Hendriks.

In 1758 wordt de oppervlakte op het stemkohier vermeld n.l. "De plaats groot dertig pondemate met husenge" dus 11 ha. Rinse Melles was zijn vader opgevolgd als eigenaar en verhuurde zijn deel aan zijn broer Foke Melles.

In januari 1766 wordt de verkoop van Rinse Melles' deel afgekondigd en wel voor een bedrag van 1450 caroligulden en daarbij nog een gouden rijder en 14 gelijke guldens. Koper was Foppe Jans. Maar Grietman Livius van Haersma verzoekt het niaar vanwege naastlegerschap en dit wordt hem toegekend op 15 april 1766.

Op het stem- en floreenkohier van 1768 had Grietman Livius van Haersma inderdaad de gehele boerderij in eigendom en was de oppervlakte toegenomen tot 60 pondematen, dus 22 ha. Huurders waren Roel Hinnes en Rinnert Meinderts.

Uit het Historisch Geografisch Informatie Systeem (hisgis.nl) van de Fryske Akademy en Tresoar is mij gebleken dat slechts 6 ha met floreenrente is belast en wel voor een bedrag van 3-24-0.

Met de verkoop in 1766 was een einde gekomen aan meer dan 126 jaar eigendom van nazaten van Carst Douwes.

Generatie I

I. Carst Douwes, wonende te Oudega (Sm.), overl. na 3 okt. 1625 en voor 25 mei 1652, trouwt omstr. 1590 met **Syts Oedsdr**, overl. voor 25 mei 1652.

Het bestaan van het echtpaar Carst Douwes en Sydts Oedsdr blijkt voor het eerst uit een civiele sententie van het Hof van Friesland d.d. 22 mei 1604. Uit deze sententie blijkt dat Folckard Ipema, burger te Leeuwarden, een proces voert tegen Carst Douwes ende Sydts Oedsdr, echtelieden wonende te Oudega. De kwestie handelt over een obligatie groot 41 carg., gedateerd op 21 dec. 1599. Hieruit mag worden opgemaakt dat Carst en Sydts reeds in 1599 getrouwd waren.²

Karst Douwes wordt genoemd als naastligger van eigendommen te Oudega (Sm.) d.d. 20 dec. 1603 in een civiele sententie van het Hof van Friesland betreffende Rudolphus Jacobi nomine qua contra Oeds Fetses c.s. (waaronder ook behoort Jel Fetsesdr) Hieruit blijkt dat Carst Douwes eigendommen had te Oudega die naast de eigendommen van Oeds Fetses c.s. lagen. Zou Sydts Oedsdr misschien een dochter zijn van Oeds Fetses?³

Op 26 okt. 1611 voert Carst Douwes te Oudega een proces voor het Hof tegen Foeck Jansdr huisvrouw van Melle Bottes te Sumar en Carst Jans, kinderen van wijlen Jan Carstes. De kwestie ging over het niet terugbetalen van 100 philipsguldens met negen jaar interessen.⁴

Het is mij niet duidelijk of hier sprake is van een familierelatie. Het lijkt er wel op, gezien de namen Melle en Carst. Volgens P. Nieuwland is Melle Bottes een zoon van Bote Melles en Wytke Oebeles die in 1614 te Sumar wonen. Jan Carstes woont in 1580/81 in Smalle Ee.⁵

Karst Douwes wordt verschillende malen als naastligger genoemd te Oudega, o.a. op de "hooge Warren" of "Hoge Werne", n.l. in 1616 en 1618. In 1616 ook als Karst

Douwes c.s. Op 30 jan. 1616 wordt Kerst Douwes als naastligger genoemd in Nijega.⁶

In een verkoopakte van "seekere percelen van landen en gronden in Oldega en Nijga gelegen" bij het uitgaan van de brandende kaars, eigendom van "Aebe Alma toe Collum sampt sijne kinderen" op 26 april 1616 staat het volgende vermeld:

"Noch een Rusck-camp negae in Gale Michiels Saate over hoog en leegh met de wech voor quota te repareren mandel(ig) met Karst Douwes cum socijs".

Uit een artikel van Douwe de Vries over de familie Alma in het Genealogysk Jierboekje van 1970 blijkt dat Aebe Alma gehuwd was met Tet Tjaardsdr. De familie Alma heeft haar wortels in Kollumerland zodat de verkochte bezittingen in Smaltingerland waarschijnlijk van zijn vrouwskant komen.

Het is mij niet duidelijk of Carst Douwes in 1616 gemeenschappelijk bezit had met Aebe Alma en zijn vrouw in Gale Michiels sate te Nijega, of dat het alleen gaat over het gemeenschappelijk repareren van de weg.⁷

In het interlocutoir sententieboek van Tytsjerksteradeel komt Carst Douwes ook voor op 3 okt. 1625 als eiser tegen Edse Gyelts.

Verder wordt op 5 jan. 1624 in Opsterland een Karst Douwes genoemd in de boedelinventarisatie van wijlen Aeble Claes getrouwd met Aeltie Wyssedr. Karst Douwes heeft 17 carg. rente betaald over een lening van 100 phg.⁸

In de volgende akte is sprake van de erven van Karst Douwes:

"Tyebbe Hinnesz gesterkt ende geadjungeert met mijne curators ende voormomers V.I.B.C. op de wandelcoop van seekere drie mad maden hooilandts gelegen buiten Oldegae buyten Luidse Forde, hebbende Mr. Evert Lyebbes erffgen. ten oosten, Sicke Mellis cum soc. ten westen, den Ee ten suiden ende Karst Douwis erven ten noorden ten naesten" d.d. 25 mei 1652. M.a.w. de boedel is in 1652 nog niet verdeeld.⁹

Het lijkt gezien de namen van de kinderen en kindskinderen aannemelijk dat Carst Douwes en Syts Oedsdr in ieder geval vier kinderen hadden. Deze vier kinderen blijken uit een verkoopakte in Wonseradeel door de erfgenamen van Yme Douwes, "Haebel Carstedr naegelatene wedue van w: Yme Douwes verstorven tot Witmarsum voor haer selven en in desen gesterckt met Douwe, Melle en Foocke Carstezn haer resp. broeders wonend in Oudegae" etc. "voorde somma van achthondert goltguldens van 28 st 't stuck". De eerste proclamatie was op 28 aug. 1641 en de laatste op 18 dec. 1641.¹⁰

Yme en Haebel hadden blijkbaar geen kinderen.

Van Carst en Syts zijn vier kinderen bekend:

1. Haebell Carstes, te Witmarsum, overl. na 1641, trouwt Yme Douwes, overl. Witmarsum voor 28 aug. 1641.
2. Douwe Carstes, volgt IIa.
3. Melle Carstes, volgt IIb.
4. Foocke Carstes, volgt IIc.

Generatie II

IIa. Douwe Carstes, zoon van Carst Douwes (I) en Syts Oedsdr, geb. voor febr. 1593, schipper, wonende te Oudega, overl. tussen 1651 en 1666, trouwt **Griet Geerts**, overl. na 20 mei 1651.

De eerste vermelding van Douwe Carstes is in een akte van verkoping bij het uitgaan

van de brandende kaars d.d. 20 febr. 1618 door de erfgenamen van "W. Oetske Gielts in lewen echtewijff van Gielt Gote in Oldega" van een "sekere Saate ende Landen gelegen in Oldega door Gielt Johaans meijer wijse gebruijckt".

Hierin staat het volgende vermeld: "voorts d' seste keerse ontsteecken ende opge-roepen sijnde verscheenen Douue karste in Oldega gebooden hebbende ten vuitgaen vanden brandende keerse voor het bouwlant met d' heeminghe en tijen weesende 't seste ende laaste percheel in deesen voor en verhaelt d' somma van tweehondert en vier goude g geschiet sijnde vt supra".¹¹

Uit deze akte blijkt dat Douwe Carstes zelfstandig optreedt. Hij is derhalve in febr. 1618 minimaal 25 jaar (meerderjarig) en zal geboren zijn voor febr. 1593.

Ook Carst Douwes doet op 6 febr. 1618 een bod van 230 goudgulden op een perceel van "sewen mad hoijlants gelegen bowen in de maden". Bij de definitieve veiling wordt hij inderdaad eigenaar voor voor dit bedrag.

*Op 20 mei 1651 lenen Douwe Carstis en Griet Geertsdr, echtelieden, 100 goudg. van 28 st. elk van Aules van Haersma, grietman van Smallingerland en Catherina van Scheltinga, echtelieden. Douwe ondertekent met een huiskerk.*¹²

*Op 27 april 1651: "Syuert Sytses cum uxore, harbargier in Oldega Douwe Karstis, schipper cum uxore aldaer V.I.B.C. op de coop van seeckere vijff mad maden hoilandts gelegen ten westen buyten Oldegae ontrent d' Swarte poel", van Marten Wiardts en Lieb Eebledr met instemming van Eeble Jans, haar vader, voor de som van 350 goudg.*¹³

*Op 10 mei 1670 koopt Geeske Douwes huisvrouw van Syuert Tyeerts de andere helft eigendom van Syuert Sytses en Tyet Hidsersdr echtelieden.*¹⁴

*Uit een boedelinventaris d.d. 30 maart 1652 bij wijlen Alle Rinnerts te Hurdegaryp blijkt het volgende: "Twie huizen staende in Oldegae die eene bij Syt Gjelts en de 't ander bij Douwe Castes t' maije sullende werden bewoont" (niet genoemd waar precies en geen eeuwige rente genoemd).*¹⁵

Op 27 maart 1666 verklaart Trijntie Tjebbes in Nijega wed. wijlen Sytse Douwes als moeder over haar vier minderjarige kinderen te hebben ontvangen van Luytsen Douwes en Syuert Tyeerts en Geeske Douwes, echtelieden, "de somma van 300 ggls. ter causa van der weeskinderen aandeel van haar bestevader Douwe Carstes erfenisse".¹⁶

Hieruit blijkt dat Douwe Carstes drie kinderen had, nl. Geeske, Sytse en Luytsen Douwes.

Griet Geerts heeft waarschijnlijk een broer Liebbe Geerts te Nijega op stem nr. 9 in 1640. Griet haar kleinkinderen erven van hem (zie bij Sytse Douwes).

Van Douwe en Griet zijn drie kinderen bekend:

1. Luytsen Douwes, volgt IIIa.
2. Sytse Douwes, volgt IIIb.
3. Geeske Douwes, volgt IIIc.

IIb. Melle Carstes, zoon van Carst Douwes (I) en Syts Oedsdr, boer, in 1640 eigenaar samen met zijn broer Foocke Carstes van stem nr. 5 te Oudega, overl. voor 6 nov. 1664, trouwt voor 10 juli 1628 met **Trijn Walters**, dochter van Walter Ubles en Jell NN.

In een proces voor het Hof van Friesland d.d. 10 juli 1628 is er sprake van de "huijsvrouw van Foocke Carstes" en ook van Melle Carstes. Zij zijn getuigen in een proces over brandstichting door Empcke Wilckes met zijn dochter te Oudega bij de

weduwe en kinderen van Gielt Tjebbes mede aldaar. Emke had ruzie met de weduwe over de afwatering van een "groupe".¹⁷

De boedel van Carst Douwes was zoals we eerder gezien hebben in 1652 nog niet verdeeld. Uit onderstaande akte blijkt dat zijn kleinkinderen in 1664 nog steeds gezamenlijk bezit hadden.

"Sybe ende Walter Melles soonen, sampt Gebke ende Syts Walters (= Melles) dochters, gesusters ende gebroeders voor de gerechte helfte, mitsgaders Hendrick ende Karst Fockes soonen mede gebroeders voor ande gerechte helfte V I B C op de coop van seeckere sestepart vande Gaerene alsoo genaempt, mandelich ende ongescheiden metten proclamanten gesamentl. hebbende 't geheel Sytse Hylles dorprechter ten westen, Focke Hidsers ten oosten, Lambert Eryts ten Suiden ende den stringen ten Noorden, ten naesten, vrie Landen, aldus in titul van coop vercregen hebbend van Geeske Douwedr in Oldegae met aduys ende mederaet van Syuert Tyeerts haer echte man alhier present consenterende voorde somma van 95 gglens 't stuck 28 stvrs doende met een silver ducaton propijn gereets geldt breder vermogens coopbrieff daeraff sijnde." 1e proclamatie 7 juni 1664, 2e 14 juni 1664 en 3e proclamatie 23 aug. 1664.¹⁸

Op 6 nov. 1664 neemt Trijn Walters, weduwe Melle Karstes, het niaer op de verkoop van een huis te Oudega door Gyelt Johannes gesterkt met zijn oom Louwrens Walters. Louwrens en Trijn zijn broer en zuster.¹⁹ De uitspraak: "partijen elcx voorde gerechte helfte gerechticht te wesen tot het niaer der huisinge cum annexis" etc.²⁰

Op 7 nov. 1688 zijn Sybe en Walter Melles curatoren over Maycke en Joucke Sickes, minderjarige kinderen van wijlen Sicke Jouckes. Sytze Fockes legt rekening af over de goederen geërfd van bestemoeder Trijn Walters. Sytze Fockes heeft de rekening bijgehouden sinds 18 aug. 1676.²¹

In het weesrekeningboek van Tytsjerksteradiel wordt op 14 juni 1682 verantwoording afgelegd over de periode 13 aug. 1676 tot 15 juni 1682 door Sytze Fookes te Smallinger Opeinde en Riensk Wytses weduwe wijlen Willem Jans te Burgum als curatoren over Maaike en Jouke Sikkas contra Wouter Melles te Gaestmabuorren mede curator.²²

Van Melle en Trijn zijn vier kinderen bekend:

1. Syts Melles, volgt III d.
2. Gepke Melles, volgt III e.
3. Walter Melles, volgt III f.
4. Sybe Melles, volgt III g.

IIc. Foocke Carstes, zoon van Carst Douwes (I) en Syts Oedsdr, boer, overl. tussen 1652 en 1658, trouwt voor 10 juli 1628²³ met **Eelck Hendriks**, overl. tussen 1667 en 1670, dochter van Hendrik Dirks en Rixt Roelofs.

Eelck doet belijdenis op 10 aug. 1661 te Opeinde en woont dan te Oudega.

Foocke is samen met zijn broer Melle Carstes eigenaar van stem nr. 5 te Oudega. Wie van hen op de boerderij woont, is niet bekend.

In het weesrekeningboek van Smallingerland d.d. 22 juli 1685 wordt in de akte van de weduwe en erfgenamen van Dirck Hendriks o.a. genoemd "Sytze Fockes en Hendrick Fookes als adm. erfgen. van hun wijlen moeder Eelckien Hendriks".²⁴

In 1663 verkoopt Eelckien Hendriks, weduwe wijlen Foocke Carstes, uit Oudega

*land onder de klokslag van Oliterterp aan Joucke Bruchts van de Zuiderdrachten.*²⁵
*Op 17 mei 1640 (geregistreerd 13 febr. 1654) verklaart Foocke Karstzn in Oudega voor zichzelf en voor zijn vrouw Eelckien Hindricksdr 40 ggd. schuldig te zijn aan Melle Kerst en Trijn Waltersdr, echtelieden, mede in Oudega.*²⁶

*Op 7 nov. 1644, (geregistreerd in 1654) lenen zij 50 ggd. van hun "broeder en swager" Melle Karstes en Trijn Waltersdr., echtelieden, mede aldaar.*²⁷

Verder komen ze nog een paar keer in het hypotheekboek voor.²⁸

Hij ondertekent de hypotheekakten een paar keer met zijn handmerk in de vorm van een metseltroffel.

In 1992 is dit handmerk verwerkt in een familiewapen gepubliceerd in het *Genealogysk Jierboek 1992* en bestemd voor de nakomelingen van Melle Rinses Koopmans (zie VIh), ged. Beets 16 febr. 1749. Hij is een achterkleinzoon van Foocke.

In het recesboek staat op 12 okt. 1658 een zaak ingeschreven tussen de weduwe en erfgenamen van wijlen Focke Carstes contra Geert Jans Bosscha.²⁹

*In 1663 kopen Joucke Briuchts cum uxore 1/10 deel van een zate lands te Zuiderdrachten met aandeel van opstallen en annexen, zoals schapeweide, van het Meer in de Drait, Lieppe Sytses ten noorden, en Aulus van Haersma ten zuiden; met deel van legerstede op het kerkhof, van Eelkjen Hendriksdr, weduwe Focke Karstes, voor 450 g.gld.; d.d. 6 okt. 1663.*³⁰

Van Foocke en Eelck zijn zeven kinderen bekend:

1. Carst Foockes, volgt IIIh.

2. Rins/Reinsk Foockes, afkomstig uit Nijega, ged. Opeinde 5 maart 1672 (volwassen) samen met haar broer Sytse Foockes, trouwt Oudega 25 mei 1679 Claes Claeses.

3. Hendrik Foockes, volgt IIIi.

4. Sytse Foockes, volgt IIIj.

5. Jan Foockes, volgt IIIk.

6. waarschijnlijk Melle Foockes, ged. Oudega 10 dec. 1676 (volwassen).

7. Griet Foockes, volgt IIIl.

Generatie III

IIIa. Luytsen Douwes, zoon van Douwe Carstes (IIa) en Griet Geerts.

Dat Douwe Carstes een zoon Luytien Douwes heeft, staat wel vast. Het lijkt erop dat er twee Luitjen Douwes zijn. Het is dan mogelijk dat de Luitsen Douwes afkomstig van Oudega en weduwnaar die voor het gerecht te Leeuwarden in ondertrouw gaat d.d. 15 juli 1626 met Grietie Jacobs de grootvader is van één van beide.

Voorlopig ga ik er vanuit dat Luytsen eerst getrouwd was met **Griet Jans**, overl. tussen 9 maart 1652 en 25 maart 1657.

Luytsen trouwt 2 Oudega 25 maart 1657 **Jets Sickes**, overl. tussen 27 mei 1658 en 17 mei 1664, dochter van Sicke Melles, weduwe van Wybren Gjalts; Luytsen trouwt 3 Oudega 17 mei 1664 **Tettie Cornelis**.

Op 19 maart 1650 wordt Luitien Douwes genoemd als naastleger te Nijega. Op 10 maart 1657 en tussen 9 febr. en 23 mei 1658 en 10 mei 1660 als naastleger te Oudega.³¹

Op 9 maart 1652 bekennen Luytien Douwes en Griet Jansdr, echtelieden te Oldega, schuldig te zijn aan Melle Utses en Wyske Aeyse dr, echtelieden mede aldaar, de

somma van 42 carg.³²

Van Luytsen en Griet Jans zijn geen kinderen bekend.

Op 24 dec. 1648 wordt wel een Sytse Luytiens gedoopt te Oudega, als zoon van Luytien Douwes zonder verdere vermelding. Als hij gedoopt wordt op belijdenis dan zou hij geboren zijn omstr. 1630 en kan dan onmogelijk een zoon zijn van Luytsen en Griet.

*Op 25 maart 1657 worden Wisse Taekes en Wybe Drús (Drieus) aangesteld als curatoren over de weeskinderen van wijlen Wybren Gialts bij Jets Sickes, thans huisvrouw van Luytien Douwes.*³³

*Inventarisatie vindt plaats op 27 mei 1658 ten verzoeke van Minne Hidsers en Michiel Sjoerds als curatoren over de weeskinderen van wijlen Wybren Gialts en Jetske Sickes in leven echtelieden, doch Jetske thans huisvrouw van Luitsen Douwes, op aangifte van Luitsen.*³⁴

*"Luitien Douwes in Oldegae B.B.&C. op de koop van een kwantiteit klijn gelegen binnen Oldegae in de Graskampen, zonder ondergrond", eerste proclamatie 14 april ende laatste 9 mei 1657.*³⁵

Van Luytsen en Jets Sickes zijn geen kinderen bekend.

Van Luytsen en Tettie zijn twee kinderen bekend:

1. Gryet Luytiens, ged. Oudega 22 febr. 1665, trouwt Opeinde 8 mei 1687 Alle Hendriks, beiden afkomstig van Rottevalle.
2. Douwe Luytiens, ged. Oudega 14 okt. 1666.

IIIb. Sytse Douwes, zoon van Douwe Carstes (IIa) en Griet Geerts, wonende te Nijega, overl. voor 5 aug. 1670. Sytse, afkomstig uit Oudega, trouwt Nijega 10 dec. 1654 **Trijn Tyebbes**, afkomstig uit Eastermar.

Sytse en Trijn doen samen op 20 sept. 1657 belijdenis te Opeinde en wonen dan te Nijega.

*Op 5 aug. 1670 wordt Anne Wybes dorprechter van Nijega curator over de vier weeskinderen van wijlen Sythie Douwes bij Trijn Tyebbesdr en dat gedurende de scheiding van de goederen van wijlen Liebbe Geerts volgens testament.*³⁶

Liebbe Geerts is waarschijnlijk een oudoom van de kinderen n.l. een broer van hun grootmoeder Griet Geerts. Hij was in 1640 meier van stem nr. 9 "De Pastorie" van Nijega. In 1698 was meier Trijn Sytses, dit zou Trijn Sytse Douwes weduwe kunnen zijn.

Van Sytse en Trijn zijn vier kinderen bekend:

1. Geert Sytses, volgt IVa.
2. Gryet Sytses, ged. Nijega 15 febr. 1657.
3. Tjebbe Sytses, volgt IVb.
4. Douwe Sytses, ged. Nijega 20 april 1663, wonende te Oudega en Nijega, overl. na 20 maart 1730. Hij was waarschijnlijk ongehuwd, zie bij zijn broer Tjebbe.

IIIc. Geeske Douwes, dochter van Douwe Carstes (IIa) en Griet Geerts, overl. in 1674, trouwt **Sioerd Tiaerds**, overl. in 1685. Geeske en Sioerd wonen te Oudega; Sioerd hertrouwt Oudega-Nijega-Opeinde 29 maart 1676 Dieucke Lamberts.

Geeske wordt op belijdenis gedoopt te Oudega, Nijega of Opeinde op 1 juni 1671 tegelijk met haar zoon Douwe Sjoerds.

Zoals we reeds bij Melle Carstes zagen, verkoopt Geeske Douwes gesterkt met haar

man Sjoerd Tjeerds 1/6 deel van een stuk land de "Gaerene" genaamd aan haar neven en nichten Siebe, Walter, Gepke en Siets Melles en aan Hendrik en Karst Fookes.³⁷

Van Sjoerd en Geeske zijn vijf kinderen bekend:

1. Trijntje Sjoerds, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 2 maart 1664.
2. Jantje Sjoerds, ged. Oudega 6 sept. 1665.
3. Griet Sjoerds, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 5 juni 1668.
4. Douwe Sjoerds, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 1 juni 1671.
5. Geeske Sjoerds, ged. Oudega 18 sept. 1674, overl. voor 1680.

IIId. Syts Melles, dochter van Melle Carstes (IIb) en Trijn Walters, trouwt Oudega 22 mei 1664 **Sicke Jouckes**, afkomstig van Hurdegaryp, overleden voor 7 nov. 1688, zoon van Joucke Sickes en Maaïke Jelckes. Sicke hertrouwt Hurdegaryp 4 juli 1669 Baukje Wopkes, afkomstig van Driesum.

Op 2 april 1677 is er een decretale verkoop door Willem Jans te Hurdegaryp en Sytse Fookes te Opeinde als curatoren over de twee voorkinderen van wijlen Sicke Joukes bij Syts Mellesdr en Bauk Wopkesdr weduwe Sicke Jouckes voors. als moeder en voorstander van haar kind bij Sicke Jouckes. Verkocht wordt: "huysinge, schuyre, howinge bomen en plantagie, met de zate en landen, daeronder behoorende, groot ontrent twe en vijftich pondtematen, met coij en veerspil, sampt de watermolen ter plaetse gelegen op Hardegarijp in lewen bij Sicke Jouckes als eygenaer bewoont," met het recht van een vrije stem en bezwaard met een half floreen schatting. Gekocht door secretaris Recalf voor 830 carg.³⁸

In het weesboek van Tytsjerksteradiel wordt op 14 juni 1682 rekening gedaan over de periode vanaf 13 aug. 1676 door Sytse Fookkes te Sm. Opeinde en Riemk Wyttes weduwe wijlen Willem Jans te Burgum als curatoren over Maaïke en Jouke Sickes contra Wouter Melles te Gaestmabuorren mede curator.³⁹ Op 14 mei 1658 verkopen Melle Sickes en Antie Tierckxdr echtelieden te Garyp, en Luitien Douwes en Jets Sickedr echtelieden in Nijega hun aandeel in een zate en landen te Garyp.⁴⁰

Op 7 nov. 1688 legt Sytse Fookkes als curator over Joucke en Maycke Sickes, kinderen van wijlen Sicke Jouckes en Syts Melles, verantwoording af over de rekening sedert de autorisatie d.d. 18 aug. 1676, met goedvinden van Sybe en Walter Melles als geautoriseerde curatoren over de goederen geërfd van "bestemoeder" wijlen Trijn Walters. Getekend Sytse Fookkes, Syebbe Melles, Joucke Syckes, Walter Melles merck en Maycke Sickes Merck.⁴¹

Van Syts en Sicke zijn twee kinderen bekend:

1. Maycke Sickes, leeft in 1688.
2. Joucke Sickes, leeft in 1688.

IIIe. Gepke Melles, dochter van Melle Carstes (IIb) en Trijn Walters, overl. 1721 of 1722 te Opeinde volgens het personele kohier, ged. op belijdenis Opeinde 27 mei 1674, trouwt Opeinde 1 febr. 1674 haar neef **Sytse Fookkes**, afkomstig van Opeinde, volgt IIIj.

Van Sytse en Gepke is één kind bekend:

1. Melle Sytse, geb. Oudega 1676, volgt IVc.

IIIf. Walter Melles, ook geschreven als Wolter en Wouter, zoon van Melle Carstes

(IIb) en Trijn Walters, geb. voor 11 nov. 1641, boer te Gaastmaburen, overl. Burgum tussen 2 febr. 1707 en 11 dec. 1710, trouwt voor 14 jan. 1683 **Maaïke Geerts**, overl. voor of op 20 dec. 1693, dochter van Geert Thomas en Maaïke Baukes. Walter hertrouwt (ondertrouw Burgum 21 sept. 1694) met **Trijntje Baukes**. Trijntje hertrouwt (ondertrouw Burgum 19 juli 1710) met Gjolt Lykles, afkomstig van Burgum.

*Walter Melles, vrijgezel te Oudega leent 100 carg. uit aan Tibbe Jacobs en Berber Wilts echtelieden te Garyp, d.d. 11 nov. 1666.*⁴² Hij is blijkbaar dan meerderjarig.

Op 26 april 1675 wordt Walter Melles genoemd als "bruijker ten Westen" te Garyp.⁴³ *Hector van Glinstra en Johanna van Vierssen, echtelieden te Burgum kopen een sate groot 62 pondematen door Walter Melles gebruikt te Gaestmabuorren onder de klokslag van Hurdegaryp, huur 44 carg., bestaande uit bouw-, gras en clijnlanden, op 17 april 1676 gekocht van Frans van Iminga, residerende op Sythiema state te Hallum.*⁴⁴

*Op 8 mei 1691 is de afrekening van Wouter Melles en Folkert Symens als curatoren over de kinderen van Thomas Geerts en Engel Jans in leven echtelieden, contra Maaïke Thomas getrouwd met Rinnert Aedes, Gaatske Thomas getrouwd met Hendrik Cornelis, "sedert de scheiding d.d. 3 okt. 1689".*⁴⁵

*Op 30 jan. 1696 compareren Rinnert Aedes en Hendrik Cornelis als curatoren over Melle Wouters, 13 jaar, kind van wijlen Maaïke Geerts bij Wouter Melles, contra Wouter Melles te Gaestmabuorren die is hertrouwd met Trijntje Baukes.*⁴⁶

*Op 3 sept. 1696 lenen Hendrik Cornelis, getrouwd met Gaatske Thomas en Rinnert Aedes, getrouwd met Maaïke Thomas, 200 carg. van Walter Melles cum uxore te Gaestmabuorren onder Hurdegaryp.*⁴⁷

In 1698 zijn Sybe en Walter Melles voor 3/18 part eigenaar van stem nr. 5 te Oudega (Sm.), meier van dat deel is Sybe Melles. In 1708 is Walter Melles nog eigenaar voor 1/12 part.

In 1698 is Walter gebruiker van stem nr. 7 te Gaestmabuorren onder Hurdegaryp.

Gebruiker van floeren nr. 37 te Hurdegaryp in 1708 is de weduwe.

*Op 11 dec. 1710 compareren Sytse Fokes te Burgum, aangehuwde oom, en Melle Wouters mede aldaar, halfbroeder, voorsprekers over Maaïke 15 jaar, Trijntje 9 en Bauke 6 jaar, kinderen van wijlen Wouter Melles en Trijntje Baukes, die hertrouwt met Gjolt Lykles.*⁴⁸

*Op 8 mei 1696 lenen Ritske Sybes te Noardermar onder Burgum en Rinske Reitses, echtelieden, 100 carg. van Walter Melles te Gaestmabuorren onder Hurdegaryp.*⁴⁹

*Op 4 juni 1690? lenen Uble Woltersz, gortmaker te Burgum, en Saeckjen Haeies echtelieden, 100 carg. van Walter Melles, getrouwd met Maeyke Geerts, te Gaestmabuorren onder Hurdegaryp.*⁵⁰

Diaconierekening Burgum 20 december 1693: "Van Walter Melles van het swart laecken 1-8-0". Ik neem aan dat dit het overlijden van zijn eerste vrouw betreft.

*Op 2 febr. 1707 cederen Benedictus en Melle Ybeles gebroeders, schuitmakers aan de Burgumer Daam, 360 carg. volgens bijlage brief d.d. 30 juli 1696, hun compe-terende van Harne (Harmen?) Harkes, aan Walter Melles, huisman op de Gaestmabuorren onder Hurdegaryp.*⁵¹

*Op 5 juli 1701 lenen Roeloff Jansen mr. linnenwever en Jantsen Arends, echtelieden (zij is een dochter van Arend Egberts) te Burgum, 60 carg. van Walter Melles cum uxore mede aldaar.*⁵²

Van Walter en Maaïke is een kind bekend:

1. Melle Wouters, volgt IVd.

Van Walter en Trijntje zijn drie kinderen bekend:

2. Maaïke Walters, ged. Burgum 10 mei 1695, overl. voor 10 juni 1732, trouwt (ondertrouw Burgum 18 nov. 1718) Pieter Steffens, afkomstig van Drachten, geb. omstr. 1694, overl. Opeinde omstr. 1775, zoon van Steffen Hendriks en Janke Alberts.

3. Trijntje Walters, ged. Burgum 31 maart 1700.

4. Bauke Walters, volgt IVe.

IIIg. Sybe Melles, zoon van Melle Carstes (IIb) en Trijn Walters, ged. Oudega 13 jan. 1682 (bejaard), overl. na 1708, trouwt voor 23 mei 1672 **Rixt Symens**, dochter van Symen Eerds en Jell Jan Doekes. Rixt trouwde eerder, dan afkomstig van Hurdegaryp, Oudega 23 aug. 1665 Jasper Meynerts, eveneens afkomstig van Oudega.

Sybe Melles en Rixt Symens worden genoemd als echtelieden in 1674, 1702, 1706.⁵³

*Op 15 april 1683 lenen Sybe Melles en Rixt Symens echtelieden tot Nijega 100 goudg. van Meyndert Cornelis en Jets Alberts echtelieden. Rixt ondertekent met O als merck, Sybe ondertekent als Sebe Mellis.*⁵⁴

*Op 21 dec. 1691 lenen zij wederom 100 goudg. van Meyndert Cornelis en ondertekent Rixt wederom met haar merk en Sybe als Sybe Melles.*⁵⁵

*Op 11 juli 1692 verklaren Sybe Melles en Rixt Symens echtelieden tot Nijega 50 goudg. schuldig te zijn aan Jan Geerts als diaken in Nijega vanwege verschoten penningen d.d. 31 mei 1678 en zij ondertekent als in 1691.*⁵⁶

Op 31 maart 1690 en in een decretale verkoping d.d. dec. 1692 en jan. 1693 wordt in een koopakte genoemd "met Sybe Melles landen" te Earnewâld.⁵⁷

In 1698 zijn Sybe en Walter Melles voor 3/18 part eigenaar van stem nr. 5 te Oudega (Sm.), meier voor dat deel is Sybe Melles zelf. In 1708 is Sybe Melles nog eigenaar voor 1/12 part en tevens meier van dat deel plus meier van het deel (3/6) van Sytse Foockes pro se et nomine uxoris.

In 1698 is Sybe Melles meier van stem nr. 30 te Oudega, eigendom van Arnoldus van Haersma.

*Op 17 dec. 1661 wordt inventarisatie gedaan bij wijlen Tybbrich Symens, overleden te Burgum ten verzoeke van Sibbel Baukes getrouwd met Else Wijtses, Marij Baukes getrouwd met Geert Thomas en Sije Baukes, Geert Thomas en Heerke Jacobs als curatoren over Pieter Baukes kinderen en Sije Baukes als curator over Eerd Baukes wezen, Eerd Rienks voor hem en mede voor zijn broeders, Rixt en Eerd Symens voor hun zelf, tezamen erfgenaam van Tybbrich.*⁵⁸

*Op 23 mei 1672 wordt de scheiding gemaakt van geld en goederen door Meynardt Cornelius, curator over de twee kinderen van wijlen Jasper Meynerts bij Rixtie Symensdr, thans huisvrouw van Sybe Melles. Onder andere wordt de onenigheid genoemd over de verdeling van de erfenis van Grietie Douwes.*⁵⁹

Op 15 juli 1674 is er een proces voor het Hof van Friesland tussen Ericus Haersma, volmacht van Gialt Haersma te Eastermar en Wybe Aebes te Oudega Sm. ex. testamento mede erfgenaam van wijlen Wisse Gialts in leven te Oudega, voor Tierck Folkerts bijzitter van Tytsjerksteradeel getrouwd met Eelckien Haersma, Sytse Wilts tot Eastermar getrouwd met Meinsche Haersma, Trintie Piers Rinckema moeder van zoon Pier Haersma bij Meyert Haersma haar wijlen man, Jan Wybes getrouwd met Mincke Wymers, Gjalt Wymers, Geertruydt Wymers, weduwe Jan Jansen, alle

verdere erfgenamen van Wisse Gialts en (contra?) Rixt Simens gesterkt met Sybe Melles haar tegenwoordige man tot Oudega, als moeder en voorstander over haar kinderen bij wijlen Jasper Meynerts ex testamentato erfgenaam van Griet Douwes, die erfgenaam was van wijlen haar man Wisse Gialts.

"Wisse Gialts der requir. w. oom nagelaten" etc. "seeckeren testamentaire dispositie met Griet Douwesdr zijn huisvr. opgericht in dato 22 april 1654 malcanderen gemaakt volle bezit en gebruik. Griet Douwes nadere testamentaire dispositie d.d. 3 okt. 1669".⁶⁰

Op 8 mei 1679 verkoopt Rixt Symens weduwe van Jasper Meynerts voor zichzelf en als moeder en wettige voormond over haar kinderen "sekere 2 mad Clijnlandt onder de cloclslag van Oldega aan Meynard Cornelis, bijsitter", getrouwd met Jets Alberts te Oudega. Rixt is gesterkt met haar tegenwoordige man Sybe Mellis tot Nijega. Rixt ondertekent met "O" als "merck" en Sybe met zijn handtekening als "Sebbe Mellis".⁶¹

Van Sybe en Rixt zijn drie kinderen bekend:

1. Melle Sybes, volgt IVf.
2. Tjebbrig Sybes, ook genaamd Tybbrigh, ged. Oudega 1 juni 1673, trouwt (ondertrouw Oudega 10 maart 1709) met Linse Roels. Linse hertrouwt (ondertrouw Oudega 26 april 1711) Wytse Hessels.
3. Symen Sybes, volgt IVg.

IIIh. Carst Foockes, zoon van Foocke Carstes (IIc) en Eelck Hendriks, overl. voor 14 nov. 1691, trouwt **Angeniet Hotses**, overl. voor 10 okt. 1676, dochter van Hotse Yes en Antje Jacobs. Carst hertrouwt omstr. 1676 **Angeniet Rienks Winia**, overl. voor 14 nov. 1691 wonende te Goëngahuizen, dochter van Rienk Sytses Winia en Hylck Tjaerds. Zij trouwde eerder, afkomstig van Dronrijp, Grou 1 febr. 1663 Willem Clases, afkomstig van Grou.

Op 23 aug. 1664 kopen Hendrik en Carst Foockes gebroeders samen met Sybe, Walter, Gepke en Syts Melles, broers en zusters, 1/6 deel van hun nicht Geeske Douwes uit een gezamenlijk eigendom.⁶²

Op 9 mei 1678 leent Carst Foockes tot Goëngahuizen getrouwd met Angeniet Rienckx 200 goudg. van Meynert Cornelis, dorprechter en ontvanger te Oudega getrouwd met Jets Albertsdr. Carst Foockes ondertekent met een merk.⁶³

Op 14 nov. 1691 vindt inventarisatie plaats ten "sterfhuyse van Angniet Riencks weduwe Karst Foockes, ten versoeke van Hendrick Foockes" oom van de weeskinderen. Bij de inventarisatie o.a. 1/6 part land te Oudega west, mandelig met Evert Sytses, "recepis van Lambert Keimpes op Dronrijp die onder hem berust een testament van Hylck Tieerds d.d. 23 febr. 1682, reversaal ten laste van de Kerkvoogden van Dronrijp van zijn huisvrouwen zuster Angeniet Riencks als mede erfgenaam van Hylck Tieerts". De scheiding vond plaats op 20 febr. 1690.⁶⁴

Op 14 mei 1692 wordt Lambart Keimpes, "laeckencoper" op Dronrijp, aangehuwde oom moederswegen, benoemd tot curator over "Willem Carstes in 't 17e jaar, Eelk Carstes in 't 12e jaar en Foocke Carstes out ontrent 9 jaar, kinderen van Carst Foockes en Agnietie Rienx in leven echtelieden te Goingahuizen".⁶⁵

In 1698 is Lammert Keimpes als curator over de drie weeskinderen van Karst Foockes eigenaar voor 1/18 part van stem nr. 5 te Oudega (Sm.).⁶⁶

In verband met de verkoop van landen wordt op 8 mei 1699 Evert Sytses te

*Leeuwarden curator over Willem 22 jaar, Eelck 19 en Foocke Karstes 16, kinderen van wijlen Karst Foockes.*⁶⁷

*Op 9 aug. 1676 wordt inventarisatie opgemaakt ten verzoeke van Johannes Feykes en Hylcke Riemers als curatoren over Walle en Jacob Hotses, Feyte Everts man en voogd van Japcke Hotses en Ruyrdt en Sytse Hotses, samen erfgenamen van Angeniet Hotses, in leven huisvrouw van Carst Foockes te Goëngahuizen. Aangevers en taxateurs zijn Baucke Wytses, Oene Gerbens, Wyger Tibbis en executeur Cornelis Wybes. Genoemd wordt o.a. een "reversael" ten laste van Ruyrd en Sytse Hotses ten bate van de erfgenamen van Hotse Jies.*⁶⁸

*Op 10 okt. 1676 wordt een scheiding van geld en goederen gemaakt met Carst Foockes door Johannes Feyckes en Hylke Riemers als curatoren over Walle en Jacob Hotses, Feyte Everts man en voogd van Japcke Hotses, Ruyrd en Sytse Hotses voor henzelf, samen als erfgenamen van wijlen Angeniet Hotses in leven huisvrouw van Carst Foockes te Goëngahuizen.*⁶⁹

Carst Foockes zijn zoon Foocke is rooms-katholiek, maar hijzelf niet, want het doopboek van Grou vermeldt het volgende: "1678 den 1e april zijn Kerst ..... tot Gonjehuisen sijn twee kinders ged. en genaamt d' eene Willem en d' ander Fooke".

De kinderen van Carst en Angeniet Rienks wonen na de dood van de ouders bij hun katholieke oom van moederszijde en curator te Dronrijp. Ik veronderstel dat Angeniet van huis uit eveneens katholiek was.

Van Carst en Angeniet Hotses zijn geen kinderen bekend.

Van Carst en Angeniet Rienks zijn vier kinderen bekend:

1. Willem Carstes, volgt IVh.
2. Foocke Carstes, ged. Grou 1 april 1678, overl. voor 1683.
3. Eelck Carstes, geb. omstr. 1680.
4. Foocke Carstes, volgt IVi.

IIIi. Hendrik Foockes, zoon van Foocke Carstes (IIc) en Eelck Hendriks, wonende te Oudega, ged. Oudega 8 dec. 1669 (volwassen, samen met Aeltye Foockes), overl. tussen 14 juni 1692 en 18 dec. 1707, trouwt Oudega 22 jan. 1668 **Martjen Jans**, afkomstig uit Nijega, overl. na 27 maart 1725. Zij doet belijdenis op 12 dec. 1669 te Nijega en komt op 20 mei 1707 te Eastermar met attestatie van Oudega als weduwe. Volgens de lidmatenlijst van Eastermar woont ze in 1709 bij de Wal. Martjen hertrouwt Eastermar 18 dec. 1707 Pieter Leukes. Hij trouwde eerder (ondertrouw Ryptsjerk 25 maart 1660) Antje Piers van Eastermar.

Op 12 dec. 1669 staat hij samen met zijn vrouw Martjen Jans te Nijega op de lidmatenlijst.

*Op 14 juni 1692 leent "Hendrick Foockes in Nijega voor mij selven en voorts onder naevolgend verbandt en submissie de rato caverende voor Martsen Jans mijn echte huisvrouw 100 gglnd van 28 stuivers het stuk, van Arnoldus van Haersma Grietman van Smalingerland gehuwd met Aurelia van Glinstra". De akte is ondertekend met "Hendrick Foockes" en "Martsen Jans".*⁷⁰

*Op 27 maart 1725 vindt de scheiding plaats met de kinderen van Sjoerd Pieters door Martien Jans weduwe Pieter Leukes (bestevader) te Eastermar, gesterkt met haar schoonzoon Roel Folkerts mr. schoenmaker te Eastermar.*⁷¹

Van Hendrik en Martjen zijn twee kinderen bekend:

1. Rinske Hendricks, volgt IVj.

2. Eelck Hendricks, volgt IVk.

IIIj. Sytse Foockes, zoon van Foocke Carstes (IIc) en Eelck Hendriks, huisman, wonende te Oudega, Opeinde, Nijega en Burgum, overl. Opeinde 1717 of 1718, trouwt Oudega 27 jan. 1655 **Roeltyen Andrys**. Sytse hertrouwt Opeinde 1 febr. 1674 zijn nicht **Gepke Melles** (IIIe), afkomstig van Nijega, dochter van Melle Carstes en Trijn Walters.

In het doopboek van Opeinde staat op 15 maart 1672 vermeld: “gedoopt Sijtse Foockes en sus Rins Foockes”.

Sytse wordt genoemd als “huisman” in 1682 te Opeinde en in 1698 als gebruiker van stem nr. 12 te Nijega. In 1710 woont hij te Burgum. In 1698 is hij “pro se en nomine uxoris” voor 3/18 part mede eigenaar van stem nr. 5 te Oudega. In 1708 is zijn aandeel gestegen tot 3/6 part.

*Op 21 nov. 1681 wordt, met “goedvinden van Sytse Foockes als diacon” van Opeinde en ds. Petro Meilma, predikant te Oudega, de rekening opgesteld door Fedde Clases en de weduwe van Hedsard Cornelis als curatoren over de weeskinderen van Jochem Sytzes en Frouck Jans in leven echtelieden.*⁷²

*Op 5 nov. 1694 en 18 juni 1695 zijn Christiaan Coops te “Suiderdragten” en Sytse Foockes te Nijega geautoriseerde curatoren over Pieter Coops 20 jaar, zoon van wijlen Geb Ubles (overleden Kletten onder Opeinde) weduwe van wijlen Coop Pieters. Ook worden genoemd Rins Martens, (tweede?) vrouw van Coop, Uble Foppes te Nijega en Jan Coops op de Kletten onder Opeinde.*⁷³

Geb Ubles is waarschijnlijk een nicht van Gepke Melles en een dochter van Uble Walters, broer van Trijn Walters.

Volgens het stemkohier van 1698 te Oudega is Sytse Foockes “pro se et nomine uxoris” eigenaar voor 3/18 part van stem nr. 5, in 1708 voor 3/6 part.

Hij is meier in 1698 van stem nr. 12 te Nijega met Arnoldus van Haersma als eigenaar.

Onderstaande akte betreft de koop door Sytse Foockes van een gedeelte van stem nr. 5 te Oudega van een deel van de familie.

“Sytse Foockes cum uxore B B en C op de coop van seeckere plaetske landts met de huijsinge en thuijninge cum annexis staende in 't uijteijnde ten Westen van Oudega bij Emcke Gaukes bewoont bestaende in drie ackers ten noorden ende in een acker ten Zuiden van de huijsinge benefens in de helffte van de loon calvercamp, en van 't geene over de wegh in 't mienschar is gelegen, sampt in de helffte van de oude hie-minge ende cleijne thuijn midtsgaders in de Zuidercant van de groote thuijn ende helffte van 't veen off de fenne ten Noorden van 't bouwlandt ende ten laesten in de helffte van een stuck weijdlandts de Gaeren genaempt, exempt dat de Ed: Heere Arnoldus Van Haersma over 't geheel een hocklinghs grasinge competeert, alles met de proclamanten cum sociis mandeligh, hebbende voor 't meerendeel de Ed: Heere Arnoldus Van Haersma ten Oosten ende de Ed: Heere Grietman Aulus van Haersma ten westen, beswaert met anderhalff floreen des inbeurende wederom een oerd van de Nots Thijssen gecochte drie mad ende belast met twee jaeren huijringe de voornde meijer op petri en 1e Maij 1699 jaerlijcx voor 17 Cargls 2 strs daer aen competerende, wijders met reed en driffte onderhoudt van de Leppedijck en andere wegen, wijders begeregticht met een darde part stem, des de lasten daer toe specterende voor gelijcke quota hoedende, voorts met actien servituten gerechtigheden

*daer toe en aen behoorende, Alsoo vercofft en in cope becomen van Evert Sijtses cum uxore ac sociis voor de Somma van vier hondert vijff en 't negentigh goltgls seven strs ijder gulden 28 strs doende te betaelen op drie termijnnen en 1e Maijdagen annorum 1699, 1700 en 1701 respe. telckens een gerechte darde part in vrij cost en schaedeloos geldt breder vermogens de coopbrieff in dato den 8 Maij 1699 daer aff sijnde. 1e procl: den 12 sept. 1699, de 2 proclamatie den 19 dito, de 3 procl den 10 okt. 1699. Fiat Consent."*⁷⁴

Sytse en Gepke worden in 1709 lidmaat te Burgum en komen in 1714 weer als lidmaat over te Oudega met attestatie van Burgum.

*Op 8 febr. 1708 koopt Sytse Foockes een half huis in Oudegaasterburen met Sybe Melles c.s. mandelig, hetzelfde huis dat bij wijlen "Jan Sytses c.u. van Lieppe Gabriëls c.s. in coop was becomen, gekocht van Marten Sytses en Gialt Gerlofs in qlt"*⁷⁵

*Op 8 okt. 1709 kopen Sytse Foockes c.u. 1/4 part van een huis bij de mede eigenaar Sybe Melles gebruikt, staande "in 't gebuurte" van Oudega ten oosten van de weg, zoals de verkopers van hun vader Walter Melles is aanbeërfd. Gekocht van Melle Walters van Burgum voor 209 carg.*⁷⁶

*Op 11 dec. 1710 is Sytse Fokes als aangetrouwde oom curator over de kinderen van Wouter Melles en Trijntje Bauckes, in leven echtelieden.*⁷⁷

Op 4 nov. 1714 komen Sytze Fokis en Gepke Mellis echtelieden en Melle Zytses en Hylck Lycklis echtelieden met attestatie van Burgum naar Oudega. Ze wonen blijkbaar bij elkaar in.⁷⁸

Op 11 okt. 1718 is Melle Sytses erfgenaam van wijlen zijn vader Sytse Foockes en is hij "last hebbende" van zijn moeder Gepke Melles.⁷⁹

Van Sytse en Roeltyen zijn drie kinderen bekend:

1. Evert Sytses, volgt IVl
2. Foocke Sytses, volgt IVm.
3. Hendrik Sytses, volgt IVn.

Van Sytse en Gepke is één kind bekend:

4. Melle Sytses, volgt IVc.

IIIk. Jan Fockes, zoon van Foocke Carstes (IIc) en Eelck Hendriks, wonende te Leeuwarden.

Jan Fockes is mij slechts bekend uit het doopboek van Leeuwarden, maar dat hij een zoon is van Foocke Carstes blijkt in de volgende generatie waarbij Evert Sytses (IVl) samen met het weeskind van Foocke Jans in 1698 elk de helft van 1/18 deel van stem nr. 5 te Oudega in bezit hebben. Bovendien blijken Egbert Jans en Evert Sytses neven te zijn.

Van Jan zijn drie kinderen bekend:

1. Focke Jans, ged. Leeuwarden 9 jan. 1657.
2. Focke Jans, volgt IVo.
3. Egbert Jans, volgt IVp.

IIIl. Griet Foockes, dochter van Foocke Carstes (IIc) en Eelck Hendriks, overl. voor 1680, trouwt Oudega 21 febr. 1666 **Gaucke Jans**, afkomstig uit Oudega, zoon van Jan Wybrands.⁸⁰ Griet hertrouwt omstr. 1670 met **Sierd Gaukes**, afkomstig uit Nijega. Sierd trouwt 1 Nijega 8 mei 1664 Sytske Jans, afkomstig van Nijega. Hij

trouwt 3 Oudega 14 mei 1680 Jatje Tjerks.

Griet Foockes wordt volwassen gedoopt te Oudega op 12 febr. 1673 en is dan huisvrouw van Sierdt Gauckes. Op 9 nov. 1673 staat ze ook op de lidmatenlijst van Oudega zonder haar man en woont dan te Nijega.

In 1698 zijn haar kinderen Antie Sierds, Gaucke Sierds en Geeske Gauckes samen voor 1/18 part eigenaar van stem nr. 5 te Oudega.

Van Gaucke en Griet is een kind bekend:

1. Geeske Gauckes, leeft nog 1698.

Van Sierd en Griet zijn vier kinderen bekend:

2. Eelk Sierds, ged. Oudega 24 april 1672, overl. voor 1698.

3. Gauke Sierds, ged. Nijega 29 maart 1674, leeft nog 1698.

4. Fokje Sierds, ged. Nijega 24 sept. 1676, overl. voor 1698.

5. Antie Sierds, geb. omstr. 1678, leeft nog 1698.

Generatie IV

IVa. Geert Sytses, zoon van Sytse Douwes (IIIb) en Trijn Tijebbes, ged. Nijega 24 juni 1655, wonende aldaar, overl. na 4 febr. 1703, trouwt (derde procl. Oudega 21 febr. 1697) **Jeltje Jans**, afkomstig van Nijega, overl. na 4 febr. 1703.

Het floreenkohier van 1700 vermeldt onder Boornbergum (geen nr.) "Geert Sytses gebruyckende plaetske Jan Geerts Bosscha toebehorende, hebbende Girbe Hansis ten Oosten, mr Jelto Magema ten Westen, Jantsen Jans ten Zuijden en de wegh ten Noorden, belast met één floreen één stuijver vier penn."

Op 26 mei 1700 doet Jel Jans huisvrouw van Geert Sytzes belijdenis te Boornbergum, daarachter wordt vermeld "abiit aug. 1702". Op 4 febr. 1703 is in Opeinde het avondmaal en vermeldt de dominee dat "Jel Jansen huysvrouw van Geert Sytses met attestatie tot ons is overgekomen".

Van Geert en Jeltje is één kind bekend:

1. Sytse Geerts, volgt Va.

IVb. Tjebbe Sytses, zoon van Sytse Douwes (IIIb) en Trijn Tyebbes, ged. Nijega 4 april 1659, huisman, wonende te Oudega en te Nijega, overl. na 20 maart 1730, trouwt (ondertrouw Oudega maart 1704) **Trijntje Alles**, afkomstig van Nijega, overl. na 22 maart 1730.

Tjebbe Sytses en Trijntie Allis doen als echtelieden belijdenis op 2 febr. 1710 te Oudega.

Het floreenkohier van Smalingerland vermeldt op 5 juli 1718 onder Nijega nr. 21, "seekere thien mad maeden bij Tiebbe Sytses cum soc. gebruyckt en de patroon toebehorende". In 1728 is Jan Oenes gebruiker.

Hetzelfde floreenkohier vermeldt in 1728 onder Oudega nr. 49, "Tjebbe Sytses gebruyckende bouwlanden Boellandt en Emcke Landt genaempt, de Heere Colonel Cornelius van Scheltinga toebehorende." In 1738 is Riemer Jans gebruiker.

Tjebbe Sytzes huisman te Nijega en Trijntie Alles echtelieden voor de helft en Douwe Sytses mede aldaar voor de andere helft "verklaren 100 cargl schuldigh te zijn aan Wybren Claeses dorprechter en ontvanger tot Garijp en Jetske Mentises echtelieden wogens coop en leverantie van koeijen en verscheenen landhuijr". Was getekend Tjebbe Sytses, Douwe Sytses etc, geregistreerd 22 maart 1730.⁸¹

Trijn Alles had in ieder geval twee zusters, Sjouck Alles en Hincke Alles, hetgeen blijkt uit de twee navolgende akten.

*Op 11 mei 1720 wordt Tjebbe Sytses als aangetrouwde oom van moederswegen curator over personen en goederen van wijlen Jelle Foukes en Sjouck Alles in leven echtelieden. De kinderen zijn: "Jansen int 23e jaar, Suster int 20 jaar en Jouck Jelles int 18e jaar".*⁸²

*"Tjebbe Sytses en Douwe Sytses gebroeders beyde tot Oudega verklaren 100 cargl schuldigh te zijn aan Sytse Geerts en Hincke Alles echtelieden mede te Oudega". Beiden ondertekenen de akte die geregistreerd wordt op 20 maart 1730.*⁸³

Van Tjebbe en Trijntje zijn drie kinderen bekend:

1. Sytse Tjebbes, ged. Oudega 4 juli 1706.
2. Alle Tjebbes, volgt Vb.
3. Antie Tjebbes, volgt Vc.

IVc. Melle Sytses, zoon van Sytse Foockes (IIIj) en Gepke Melles (IIIe), geb. Oudega 1676, huisman, wonende te Eastermar en te Oudega, overl. ald. 19 maart 1759 (lidmatenlijst), trouwt Eastermar 5 dec. 1706 **Hylk Lykles**, geb. omstr. 1680, overl. Oudega 12 febr. 1757 (lidmatenlijst) dochter van Lykle Joukes en waarschijnlijk Trijntje Rinses.

Melle Sytses is mede-eigenaar voor 2/3 deel van stem nr. 5 te Oudega in 1728, 1748. In 1758 is dat bezit van Rinse Melles.

*Op 22 nov. 1733 zijn Oebele Rinses en Melle Sytses curatoren over de 3 minderjarige kinderen van wijlen Melle Wolters en Jetske Baukes in leven echtelieden te Garyp.*⁸⁴

Volkstelling 1744: Melle Sytses te Oudega, 1 huisgezin, vrijwillig aangeboden belasting bedrag 2-0-0 carg., aantal personen 3.

Quotisatiekohier 1749: Oudega: Melle Sytzes, boer, 4 personen boven en 3 beneden de 12 jaar, aanslag 41-3-0 carg. Hetgeen overeenkomt met een kapitaal van 800 carg.

Volgens de personele goedschatting, d.d. 10 maart 1731, bezat Melle Sytses te Oudega een kapitaal van 800 carg.

*Op 7 aug. 1750 kopen Melle Sytses, huisman te Oudega, en Hylkje Lykles echtelieden vastgoed van Gjalt Folkerts getrouwd met Oedske Hattums.*⁸⁵

De lidmatenlijst van Oudega vermeldt het volgende: "Melle Sytses obiit maart 1759 en zijn huisvrouw Hylk Lykles obiit febr. 1757". Hun zoon Foke Melles "obiit oct. 1756" maar volgens het speciekohier is hij overleden in 1767.

Het speciekohier vermeldt Melle Sytses te Oudega in 1748 en 1749 ongenummerd en vanaf 1750-1753 op nr. 72, in 1754 gaat hij van nr. 72 naar nr. 8. In 1757 is zijn vrouw overleden en in 1758 trekt Fokke Melles bij hem in. In 1759 is Melle Sytses overleden en sindsdien woont Fokke Melles tot 1767 op nr. 8. Dat jaar is hij overleden en vertrekt de weduwe zonder vermelding waarheen. Roel Hinnes komt dan op dit nummer.

Van Melle en Hylk zijn acht kinderen bekend:

1. Foocke Melles, volgt Vd.
2. Walter Melles, volgt Ve.
3. Trijntie Melles, ged. Burgum 10 nov. 1709, trouwt (ondertr. Oudega 17 febr. 1731) Jacob Hendriks, beiden afkomstig van Oudega.
4. Rinse Melles, ged. Burgum 30 aug. 1711, volgt Vf.

5. N.N. Melles, ged. Oudega 19 febr. 1716. In het doopboek staat alleen vermeld dat er een kind is gedoopt van Melle Zijtses. Dit kind zou Ynskje Melles kunnen zijn die ca 1753 komt te overlijden en getrouwd was met Jan Foppes. Melle Sytses huisman te Oudega is curator.⁸⁶ Jan Foppes en Ynskje Melles laten geen dochter Hylkje dopen, wel een dochter Antie in 1736 en Theuntie in 1739. De laatste is genoemd naar Jan Foppes zijn moeder Theuntje Gerbens getrouwd met Foppe Ynses.
6. Limke Melles, ged. Oudega 28 juni 1717, overl. voor 28 sept. 1754, trouwt (ondertrouw Oudega 1 mei 1739) Idsge Atzes, zoon van Atse Idsges en Antje Tjitses, ged. Oudega 29 jan. 1708. Hij hertrouwt (ondertrouw Oudega 28 sept. 1754) Jeltje Dirks.
Idsge Atzis en Limke Melles echtelieden te Oudega zijn aldaar lidmaat d.d. 6 nov. 1740. Quotisatiekohier 1749: Idsge Atses, boer te Opeinde, 2 personen boven en 1 persoon beneden de 12 jaar, aanslag 23-2-0.
7. Systke Melles, ged. Oudega 28 maart 1720.
8. Gepke Melles, ged. Oudega 18 jan. 1722.

IVd. Melle Wouters, zoon van Walter Melles (IIIf) en Maaïke Geerts, ged. Burgum 14 jan. 1683, huisman, overl. Garyp voor 23 dec. 1732, trouwt Burgum 29 jan. 1711 **Jetske Baukes**, ged. Oentsjerk 1 nov. 1691, dochter van Baucke Sierds en Auckjen Pyters.

Op 23 dec. 1732 vindt de sterfhuisinventarisatie plaats bij Melle Wolters en Jetske Baukes, huislieden, overleden te Garyp, ten verzoeke van Wolter Melles en Aukje Melles, beiden aldaar met veniam aetatis van het Hof van Friesland en Melle Sytses, huisman te Oudega en Oebele Rinzes huisman te Sumar als curatoren over Maaïke 15 jaar, Bauke 12 en Antje Melles 9 jaar; o.a. wordt zilverwerk genoemd, gemerkt Auk Pieters 1661 en 1684 en Bauke Sjeerds (Sierds) als bestevader.⁸⁷

Op 19 jan. 1739 verkopen Walter en Aukje Melles, Melle Sytses, huisman te Oudega en Oebele Rinzes huisman te Sumar als curatoren over Mayke Melles, Antie en Baucke Melles, kinderen van Melle Wolters, 6 pondematen land onder Rinsumageest.⁸⁸

Op 1 april 1707 wordt 50 carg. schuld aan Melle Wolters, vrijgezel te Burgum geregistreerd van Uble Wouters te Burgum op de Nieuwstad getrouwd met Saakjen Hayes, mede wegens restant "coopscha" die wijlen mijn vader schuldig was.⁸⁹

Op 14 maart 1713 wordt 200 carg. schuld geregistreerd van 17 juni 1698 van Tierk Folkerts bijzitter van Tytsjerksteradiel te Sumar getrouwd met Jetske Andrewes aan Bauke Sieerts en Trijntje Sijes echtelieden te Hurdegaryp, onder vermelding van het transport van deze obligatie aan Itske Baukes huisvrouw van Melle Walters te Garyp, tot vermindering van het "competerende" wegens moederlijke goed.⁹⁰

Er worden nog meer hypotheekakten geregistreerd.⁹¹

Van Melle en Jetske zijn zes kinderen bekend:

1. Wouter Melles, volgt Vg.
2. Aukje Melles, ged. Garyp 19 dec. 1714, overl. Burgum jan. 1755, begr. aldaar, trouwt voor 1735 Douwe Heds, schuitemaarder te Burgum, overl. juni 1760, begr. Burgum.⁹² Hun zoon Wouter noemt zich in 1811 Hetteema.
3. Maaïke Melles, ged. Garyp 21 nov. 1717, trouwt (ondertrouw Oudega 13 april 1738) Lieuwe Gjalts, afkomstig van Opeinde.

Op 4 maart 1760 en 24 juli 1761 wordt rekening gedaan door Wouter Melles, huisman in Garyp en Johannes Rinses, huisman in Opeinde als geautoriseerde curatoren over Jitske en Antie Lieuwes, nagelaten dochters van wijlen Lieuwe Gjalts en Maaïke Melles "intijden egtelieden op de Tieke onder Smalinger Opeinde". Curator over Jitske Lieuwes is Wytse Pybes, huisman te Oudega.⁹³ Het nageslacht noemt zich in 1811 Van der Lei.

4. Bauke Melles, volgt Vh.

5. Antje Melles, ged. Garyp 30 juli 1724, trouwt Sumar 20 nov. 1740 Uitse Melles, geb. Drogeham omstr. 1714, landbouwer te Sumar, zoon van Melle Uitzes en Hiltje Binnes. Uitse hertrouwt Sumar 27 april 1760 Wytse Harts, geb. Sumar omstr. 1738, overl. ald. 11 jan. 1827, dochter van Hart Wygers en Antje Tjeerds.

6. Pytter Melles, ged. Garyp 12 okt. 1727, overl. voor 23 dec. 1732 aldaar.

IVe. Bauke Walters, zoon van Walter Melles (III) en Trijntje Baukes, ged. Burgum 24 febr. 1704, stokersknecht, distellateur en mr. stoker, wonende te Burgum en op Camstraburen te Leeuwarden, overl. voor 28 juni 1782, trouwt Leeuwarden (Galileërkerk) 12 nov. 1741 **Bregje Lieuwes**, ged. Burdaard 28 febr. 1712, dochter van Lieuwe Nammens en Uilkje Tjeerds.

Op 13 jan. 1731 leent Halbe Harryts, huisman te Garyp 60 carg. van Bauke Walters vrijgezel te Burgum.⁹⁴

Quotisatiekohier 1749 te Burgum vermeldt: Bauke Walters stokersknecht, bestaat redelijk wel, 2 personen boven en 4 personen beneden de 12 jaar, aanslag is 23-12.

Op 29 juli 1771 verklaren Ynse Gjolts, thans binnenvoogd in "t Landschaps tugt- en werkhuis en Bauke Walters distellateur op Camstrabuiren" buiten Leeuwarden dat zij beiden verscheidene jaren hebben gewoond bij wijlen Roelof Eebes, destijds "distellateur" te Burgum aan de Dam, bij wiens gebruikte plaats behoorde "de vrije visscherie", thans toebehorende hoodcommies Binkes.⁹⁵

Op 16 april 1778 is volgens het informatieboek van Leeuwarden Bauke Wolters stoker op Camstrabuiren.⁹⁶

Op 28 juni 1782 wordt inventaris opgemaakt bij wijlen Bauke Walters, "old mr stoker", getrouwd met Bregtie Lieuwes. Er is een testament van 19 sept. 1780. Curatoren over hun nagelaten boedel zijn W.S. Busing, "old castelein", Jan Douwes Mulner, "mr stoker" en Hidde Haanstra toeziend voogd. Ze zijn tevens curatoren en resp. toeziend voogd van Uilke Jouwersma, nagelaten zoon van Uilkie Baukes in leven huisvrouw van Cornelis Egberts Jouwersma en van Bregtie Lieuwes Walters en Dieuwke Lieuwes Walters, dochters van Lieuwe Baukes Walters.⁹⁷

Op 9 mei 1788 is nagenoeg dezelfde akte geregistreerd waarin een testament wordt genoemd van 19 sept. 1780 en een codicil 18 mei 1781, maar nu is Hidde Haanstra administrator i.p.v. wijlen Willem Busing, toeziend voogd is Egbert Miedema i.p.v. Hidde Haanstra.⁹⁸

Op 17 sept. 1790 als voren, maar dan is Egbert Miedema, "coopman alhier administrator" i.p.v. wijlen Jan Douwe Mulner, toeziend voogd is Foppe Wiegersma, bode bij het Hof van Friesland i.p.v. Egbert Miedema.⁹⁹

Van Bauke en Bregje zijn zes kinderen bekend:

1. Trijntje Baukes Wolters, ged. Leeuwarden 22 april 1742, overl. op 12 maart 1816 ald. (met familienaam Wolters), trouwt (zonder familienaam) Leeuwarden (Galileërkerk) 27 sept. 1761 Jan Douwes Muller (Mulner), afkomstig van Leeuwarden.

2. Wolter Baukes, ged. Leeuwarden sept. 1743, jong overleden.
3. Wolter Baukes, ged. Leeuwarden 6 dec. 1744.
4. Tjeerd Baukes, ged. Leeuwarden 14 sept. 1746.
5. Lieuwe Baukes, volgt Vi.
6. Uilkje Baukes, volgt Vj.

Op 27 jan. 1752 wordt bij de Oldehoofsterkerk een kind van Bauke Walters begraven. Dit kan Wolter of Tjeerd zijn, maar een naam wordt niet vermeld. Van beide jongens heb ik geen huwelijk kunnen vinden.

IVf. Melle Sybes, zoon van Sybe Melles (IIIg) en Rixt Symens, ged. Oudega 1 juni 1673, kooiker aldaar, overl. voor 1732, trouwt (ondertrouw Oudega 18 april 1706) **Janke Johannes**, afkomstig van Oudega. Janke hertrouwt (ondertrouw Oudega 9 aug. 1732) Gauke Annes.

In 1708 is Melle Sybes meier van 3/6 part van stem nr. 5 te Oudega. Dit deel is eigendom van Sytse Fooockes "prose et nom. uxoris".

Melle Sybes is in 1717 kooiker op de Hollandse Kooi die lag in de Goudjepoel te Oudega, eigendom van de familie Van Haersma.¹⁰⁰

"Op huden Den 22 December 1732 compareerden voor de Bisitter Mennert Allardus Nicolaii als Commissaris benefens de Sectrs Henricus Duyff in de Recht Camer tot Oudega, Joannes Melles althans voljarig ende Melle Sytse als geauthoriseerde tot het maacken deses over Sybe Melles te samen kinderen en erfgen. van Melle Sybes en Jancke Joannes in echte verwekt" etc. "omme te procederen tot Scheidinge en delinge der goederen bij originele Requertens wijlen vader Melle Sybes ende Reqnde Jancke Joannes wederzijds te echte ingebracht". Jancke was hertrouwd met Gauke Annes. Het uiteindelijke akkoord is op 25 januari 1734.¹⁰¹ Uit deze akte blijkt dat Johannes op 22 december 1732 reeds meerderjarig was, dus geboren voor 22 december 1707. Hij wordt pas gedoopt op 15 juli van het jaar daarop.

Van Melle en Janke zijn twee kinderen bekend:

1. Johannes Melles, volgt Vk.
2. Sybe Melles, geb. omstr. 1717, boer en arbeider te Wartena, overl. na 9 febr. 1778. Volgens het quotisatiekohier van 1749 is Sybe Melles een sobere boer te Oudega, 2 volwassenen en geen kinderen, belasting 22-11. Volgens het speciekohier woont hij van 1748-1760 in Oudega en is hij daarna vertrokken. *Op 10 okt. 1765 verklaart Sybe Melles, "arbeyder woonende bij zijn broeder Johannes Melles onder Wartena in desen mede get. old in 't 49e jaar, wel te weten dat sedert 18 jaren dat hij daar bij zijn broeder verkeerd heeft (in de kantlijn: hebbende voor de laatste 5 jaren anders te Oudega gewoont)" etc.*¹⁰² *Op 30 okt. 1775 zijn erfgenamen ex testamento van Ybeltje Minzes overl. op 15 okt. 1775 en weduwe van Jan Johannes gewoond hebbende tot Oudega, Wietske Hendriks, meerderjarige jongedochter te Leeuwarden voor 1/4 part, Siebe Melles, kooiker onder Wartena voor 1/4 part, Maaike Rinses getrouwd met Adolph Petreus te Gorredijk voor 1/4 part, Johannes Gaukes, mr. kuiper te Oudega, als man en voogd over zijn huisvrouw Aaltje Minzes voor 1/4 part. De erfenis bedraagt 900 carg.*¹⁰³ De familierelatie ligt waarschijnlijk via Janke Johannes, de moeder van Sybe Melles.

IVg. Symen Sybes, zoon van Sybe Melles (IIIg) en Rixt Symens, ged. Oudega 27

febr. 1676, overl. na 1746 en voor 1749, trouwt (ondertrouw Burgum 31 maart 1700) **Antie Jochums**, overl. na 1746 en voor 1749. Bij huwelijk zijn beiden van Burgum. Symen en Antie doen belijdenis op 26 nov. 1702 te Aldtsjerk. Op de lidmatenlijst van Aldtsjerk in 1746 staat achter hun namen vermeld "obiit". Geen van beiden komt voor op het quotisatiekohier van 1749.

Van Symen en Antie zijn twee kinderen bekend:

1. Jochum Symens, volgt VI.
2. Eerd Symens, ged. Aldtsjerk 16 maart 1704. Eerd komt niet voor op het speciekohier. Verder werd van hem niets gevonden.

IVh. Willem Carstes, zoon van Carst Foookes (IIIh) en Angeniet Rienks Winia, geb. omstr. 1677, ged. Grou 1 april 1678, trouwt Menaldum 27 okt. 1700 **Trijntie Bouwens**. Bij huwelijk beiden van Menaldum. Willem hertrouwt Marssum 24 mei 1705 **Trijntje Jacobs**. Hij is dan afkomstig van Engelum en Trijntje van Marssum.

Van Willem en Trijntie Bouwes is één kind bekend:

1. Agnietie Willems, ged. Menaldum 15 april 1703, trouwt Marssum 26 sept. 1723 Bauke Sjoerds. Op het quotisatiekohier van 1749 staat Baucke Sjoerts als arbeider te Engelum met 2 personen boven en 1 beneden de 12 jaar, de aanslag bedraagt 24-1-0 carg.

Van Willem en Trijntje Jacobs is één kind bekend:

2. Trijntie Willems, ged. Engelum 4 april 1706, het doopboek vermeldt daarbij "obiit".

IVi. Foocke Carstes (Fouke, Vocke of Voeke), zoon van Carst Foookes (IIIh) en Angeniet Rienks Winia, geb. Goëngahuizen omstr. 1683, huisman te Schingen, overl. ald. 6 febr. 1742, trouwt **Yttje Harings**, geb. omstr. 1685, overl. Schingen 21 mei 1753, dochter van Haring Claasses en Tietje Jans.

In 1698 is Lammert Keimpes als curator over de drie kinderen van Karst Foookes voor 1/18 part eigenaar van stem nr. 5 te Oudega (Sm.).

In 1718-1738 is Foocke Carstes meier van de stemmen nrs. 1 t/m 4 en 6 te Schingen. Quotisatiekohier 1749: Foke Carstens weduwe te Schingen, boerin, gezin van 5 personen boven de 12 jaar. De aanslag bedraagt 51-9-0 carg. Dit is een kapitaal van ca. 2100 carg.

Van Foocke en Yttje zijn negen kinderen bekend:

1. waarschijnlijk Tjeerd Foookes, geb. omstr. 1708, trouwt (ondertrouw Marssum 28 dec. 1728) Dieuke Wytseys, hij afkomstig van Dronrijp en zij van Marssum, attestatie wordt afgegeven naar Menaldum.

Op 24 febr. 1745 was een Tjeerd Foookes doopgetuige te Bolsward bij de doop (RK) van Fokke Yebs (geb. te Arum) zoon van Yeb Mattheus en Tietje Fokkes.

2. waarschijnlijk Jarig Fokkes.

Op 6 nov. 1743 was Jarig doopgetuige te Bolsward bij de doop (RK) van Jan Yebs (geb. te Arum) zoon van Yeb Mattheus en Tietje Fokkes.

3. Carst Foookes, volgt Vm.

4. Tietje Foookes, overl. Lollum 28 okt. 1767, trouwt (RK) Bolsward 10 aug. 1743 Ype Mattheus ook genaamd Yeb Mattheus, geb. Arum omstr. 1696, overl. ald. 10 mei 1753, zoon van Mattheus Ybes en Dieucke Wybes. Getuige bij het huwelijk was Imke Thomas. Yeb trouwde eerder Wonseradeel (gerecht) 1 mei 1723 Detje

Jans, beiden afkomstig van Arum.

Op 17 sept. 1767 zijn Carst Fokkes huisman te Menaldum en Paules Douwes huisman te Witmarsum curatoren over Jan 24 jaar, Fokke 22, Ytje 19 en Obe Yebs 16 jaar, kinderen van wijlen Tietje Fokkes en Yeb Matheus.¹⁰⁴ Het nageslacht van Yeb Matheus noemt zich na 1811 Ypma.

5. Agnietje Foockes, geb. Schingen en RK ged. Dronrijp 8 mei 1716, als Agnes, trouwt (RK) Dronrijp 9 mei 1734 Sybren Gerbens, hij afkomstig van Peins en zij van Schingen.
6. Willemke Foockes, geb. Schingen, RK ged. Dronrijp 19 okt. 1718.
7. Haring Foockes, volgt Vn.
8. Jeltje Foockes, geb. Schingen, RK ged. Dronrijp 15 nov. 1724.
9. Claes Foockes, geb. Schingen, RK ged. Dronrijp 21 aug. 1727, "objijt", is jong overl., peter is Claes Haarings, moeders halfbroer.

IVj. Rinske Hendricks (Reniske/Reinsk), dochter van Hendrik Foockes (Illi) en Martjen Jans, ged. Oudega 3 febr. 1669 als Reinsk, overl. Eastermar voor 1697, trouwt Eastermar 28 april 1689 **Sjoerd Wolters**, zij afkomstig van Oudega en hij van Eastermar, geb. omstr. 1660 aldaar, mr. linnenwever te Eastermar, overl. na 23 febr. 1703. Sjoerd trouwt 1 Eastermar 25 maart 1683 Fokje Fokkes, afkomstig van Kollum. Hij trouwt 3 Eastermar 2 april 1697 Ypkje Klazes. Hij trouwt 4 Eastermar 13 nov. 1701 Gepke Wisses, afkomstig van Oudega.

Sjoerd doet belijdenis op 26 febr. 1686 te Eastermar en staat op de lidmatenlijst in 1709, wonende bij de Wal.

Van Sjoerd en Rinske zijn drie kinderen bekend:

1. Gerben Sjoerds, ged. Eastermar 24 mei 1691.
2. Engeltje Sjoerds, ged. Eastermar 3 dec. 1693 (tweeling met volgende), overl. voor 27 juni 1697 aldaar.
3. Sytske Sjoerds, ged. Eastermar 3 dec. 1693 (tweeling met vorige).

IVk. Eelck Hendricks, dochter van Hendrik Foockes (Illi) en Martjen Jans, ged. Nijega 24 maart 1672, trouwt Eastermar 21 febr. 1692 **Sjoerd Pieters**, mr. schoenmaker te Eastermar, overl. tussen 1704 en 1709 zoon van Pieter Leukes en Antje Piers. Eelck hertrouwt in 1711 met **Roelof Folkerts**, mr. schoenmaker te Eastermar, wellicht een zoon van Folkert Cornelis; in dat geval ged. op 20 maart 1692 te Drachten. Sjoerd trouwde eerder Eastermar 31 jan. 1686 Geertje Sytses, afkomstig van Jistrum.

Roelof Folkerts doet belijdenis op 28 aug. 1718 te Eastermar.

Op 19 dec. 1692 compareert Sytse Sjoerds te Jistrum als "bestevader" van Antje Sjoerds, kind van Gertje Sytses bij Sjoerd Pieters, tegen Sjoerd Pieters die hertrouwd is. Antje Sjoerds echt huisvrouw van Sjoerd Hettes te Gerkesklooster ontvangt haar erfdeel d.d. 24 mei 1707.¹⁰⁵

Op 27 maart 1725 compareert Martien Jans weduwe van wijlen Pieter Leukes te Eastermar en gesterkt met Roel Folkerts, mr. schoenmaker aldaar, haar schoonzoon, contra Antje Sjoerds weduwe van Sjoerd Hettes te Augustinusga, Hendrik Sjoerds te Gerkesklooster, Geertje Sjoerds getrouwd met Freerk Tjallings bij Frieschepalen, Trijntje Sjoerds getrouwd met Hendrik Symens te Gerkesklooster en Hendrik Dirks, ontvanger en dorprechter te Eastermar, als curator over Rinske Sjoerds, allen

*kindskinderen van Pieter Leukes, overleden te Eastermar.*¹⁰⁶

Martje Jans de moeder van Eelck hertrouwde op 18 dec. 1707 te Eastermar met Pieter Leukes de vader van Sjoerd.

In 1698 is Sjoerd Pieters nomine uxoris voor 1/18 deel eigenaar van stem nr. 5 te Oudega.

Van Sjoerd en Eelck zijn zes kinderen bekend:

1. Geertie Sjoerds, ged. Eastermar 18 juni 1693, overl. voor 1698.
2. Hendrick Sjoerds, ged. Eastermar 16 aug. 1695, wonende te Gerkesklooster, overl. na 27 maart 1725.
3. Geertie Sjoerds, ged. Eastermar 27 maart 1698, trouwt Freerk Tjallings, echtelieden te Frieschepalen 27 maart 1725.
4. Trijn Sjoerds, ged. Eastermar 29 dec. 1700, trouwt Hendrik Symens, echtelieden te Gerkesklooster 27 maart 1725.
5. Rinskjen Sjoerds, ged. Eastermar 30 nov. 1704, overl. na 27 maart 1725.
6. Pieter Sjoerds, ged. Eastermar 5 dec. 1706, jong overl.

Van Roelof en Eelck zijn twee kinderen bekend:

7. Tiek Roelofs, ged. Eastermar 20 dec. 1711.
8. Wylske Roelofs, ged. Eastermar 5 okt. 1714.

IV. Evert Sytses, zoon van Sytse Foockes (III) en Roeltyen Andrys, ged. Oudega 31 mei 1657, metselaarsgezel en metselaar, wonende "op de Thuijnen" te Leeuwarden, overl. ald. tussen 1703 en 1706, trouwt Leeuwarden 7 nov. 1678, als metselaarsgezel, met **Visien Roelofs**, afkomstig van Leeuwarden, overl. ald. voor 15 okt. 1682. Hij hertrouwt Leeuwarden 15 okt. 1682, als metselaar, **Sara Jeppes**, ged. Dokkum 28 maart 1658, dochter van Jeppe Sydses en Antje Douwes. Sara hertrouwt Leeuwarden 28 nov. 1706 Wouter Heertjes, afkomstig van Leeuwarden.

*Op 2 nov. 1691 treedt Evert Sijtses, "metselaersgesel" alhier (Leeuwarden), oud 32 jaar, op als getuige van mishandeling van hem en van Bottie Everts gepleegd door haar echtgenoot Egbert Jans, mr. kleermaker, neef van getuige.*¹⁰⁷

In 1698 is Evert Sytses samen met zijn broers Hendrik en Fooke Sytses voor 1/18 part mede-eigenaar van stem nr. 5 te Oudega. Tevens is hij voor zichzelf ook nog voor 1/18 part eigenaar en samen met het weeskind van Foocke Jans ieder voor de helft van 1/18 part.

*Op 10 okt. 1699 verkoopt Evert Sijtses "c.u. ac sociis" zijn deel in stem nr. 5 bestaande uit land en huis ten westen van Oudega, bij Emcke Geuckes bewoond, aan Sytse Foockes en vrouw voor 495 ggd. en 7 stuivers, volgens koopbrief d.d. 8 mei 1699.*¹⁰⁸

*Op 8 mei 1699 is Evert Sytses te Leeuwarden curator over Willem, 22 jaar, Eelck 19 en Fooke Carstes 16 jaar, kinderen van Carst Foockes ten behoeve van verkoop landen (zie vorige akte).*¹⁰⁹

*Op 21 mei 1703 zijn Evert Sytses 46 jaar, metselaarsgezel op de "thuijnen" te Leeuwarden en Sara Jeppis, 44 jaar, echtelieden, getuige inzake diefstal (zakkenrollen) meermalen gepleegd door Jilles Barley en Maria Willems.*¹¹⁰

"Claes Douwes Houterus burgemeester in leven ende Lijske Adsis, echtel: binnen Doccum B:B: ende consent op de coop van seeckere twee darde parten van seeckere huijsenge tuijn cum annexis ende twee caemers staende ende gelegen binnen Doccum op het Vleeschmarckt, hebbende Christoffel Brantsma meester chirurgijn

ten oosten, Elingh Douwes hujsenge te westen, het vleeschmarckt te noorden, belast met sijn huysflorenen doch vrij van grondpacht. Voorts met lasten profijten servituten ende gerechtigheden van olts daertoe ende aenbehorende. Aldus in coop becomen van Evert Sytses als man ende vooght over Sara Jeppes ende als last ende procuratie hebbende van Andries Hansen als erfgenaem van Sibbellie Jeppes, beijde tot Leeuwarden, Sioerdt Jmmes (Iemmes of Ynes) als man ende voocht over Brechie Jeppes woonaghtig tot Drijsum, sampt Siouck Sickes desnoodt gesterckt met haer man Abel Harmens alles mede erven van wijlen de olde burgemeester Douwe Jeltet", voor 184 goudg. blijkens koopakte van 27 dec. 1684.¹¹¹

Van Evert en Sara zijn vijf kinderen bekend:

1. Sytse Everts, ged. Leeuwarden 15 jan. 1686.
2. Antie Everts, ged. Leeuwarden 26 sept. 1688.
3. Grietie Everts, ged. Leeuwarden 12 aug. 1691, jong overl.
4. Grietie Everts, ged. Leeuwarden 23 april 1693.
5. Roelofke Everts, volgt Vo.

IVm. Foocke Sytses, zoon van Sytse Foockes (IIIj) en Roeltyen Andrys, ged. Oudega 24 juli 1659, overl. na 1698, trouwt Boornbergum 21 nov. 1680 **Eelck Cornelis**, afkomstig van Kortehemmen. Foocke hertrouwt Drachten 22 nov. 1685 **Gertje Jochums**, beiden afkomstig van Drachten.

Volgens de lidmatenlijst van Boornbergum/Kortehemmen zijn "Fooke Sydses ende Eelck Cornelis syn huysvrouw" in 1681 vertrokken, maar er is niet vermeld waarheen. In 1686 is hij met attestatie teruggekeerd en abiit (vertrekt) 21 nov. 1694.

Volgens de lidmatenlijst van Drachten komen op 4 juni 1682 met attestatie binnen Focke Sytses en Eelck Cornelis van Boornbergum.

In 1698 is volgens het stemkohier van Oudega 1/18 part van plaats nr. 5 gezamenlijk eigendom van Evert Zytses, Hendrik Sytses en Fooke Sytses.

Van Foocke en Eelck zijn geen kinderen bekend.

Van Foocke en Gertje zijn twee kinderen bekend:

1. Claaske Fokkes, ged. Boornbergum 15 mei 1687.
2. Sytse Fokkes, ged. Boornbergum 15 dec. 1689.

IVn. Hendrik Sytses, zoon van Sytse Foockes (IIIj) en Roeltyen Andrys, ged. Oudega 3 febr. 1667, huisman te Boornbergum, overl. ald. 16 febr. 1742 (lidmatenlijst), trouwt Oudega 20 mei 1689 **Stijn Jansdr**, afkomstig van Boornbergum, overl. Boornbergum 23 maart 1728 (lidmatenlijst). Hendrik en Stijn doen belijdenis te Boornbergum op 2 maart 1690.

Hendrik Sytses is in 1698 mede-eigenaar van stem nr. 5 te Oudega samen met Evert Zytses en Fooke Sytses, "elx een gerechte derde part van een achtiende part". Hij is in 1728 meier van stem nr. 11 te Boornbergum.

Volgens het florenkohier van 1718 is Hendrick Sijtses gebruiker van een hornleger te Boornbergum, "de Ed Heere Schelto van Heemstra toebehorende, beswaert met vier Floren en veertien stuivers".

Op 23 dec. 1712 is Hendrik Sytses te Boornbergum curator over Jelcke Hayes 20 jr, zoon van wijlen Haye Jelckes en wijlen Meth Lieuwes te Boornbergum.¹¹² Van een familierelatie is mij niets gebleken.

Van Hendrik en Stijn zijn zes kinderen bekend:

1. Sytse Hendriks, volgt Vp.
2. Hiltje Hendriks, ged. Boornbergum 7 april 1692.
3. Jan Hendriks, ged. Boornbergum 25 aug. 1693, jong overleden.
4. Roeltje Hendriks, ged. Boornbergum 8 jan. 1696.
5. Jan Hendriks Saeckie, volgt Vq.
6. Andries Hendriks, volgt Vr.

IVo. Focke Jans, zoon van Jan Fockes (IIIk), ged. Leeuwarden 19 dec. 1658, gardenier wonende te "Camstrabuynen", overl. aldaar, begraven op 18 aug. 1692 op het kerkhof bij de Jacobijnerkerk, trouwt Leeuwarden 9 febr. 1688 **Tettie Sybes**, afkomstig van het Vliet.

Van Focke en Tettie zijn drie kinderen bekend:

1. waarschijnlijk Willemke Fockes, ged. Leeuwarden 23 mei 1688.
2. waarschijnlijk Janke Fockes, ged. Leeuwarden 10 nov. 1689.
3. waarschijnlijk Jan Fockes, ged. Leeuwarden 3 sept. 1690.

In 1698 is Evert Sytzes samen met het weeskind van Foocke Jans ieder voor de helft van 1/18 part eigenaar van stem nr. 5 te Oudega.

Blijkbaar is er in 1698 nog 1 kind van Foocke Jans in leven.

IVp. Egbert Jans ook genaamd Eibert Jans, zoon van Jan Fockes (IIIk), ged. Leeuwarden 7 okt. 1660, mr. kleermaker ald., trouwt Leeuwarden 5 febr. 1691 **Bottie Everts**, afkomstig van Weidum.

Egbert wordt op 14 dec. 1688 pro deo ingeschreven in het burgerboek van Leeuwarden met als beroep kleermaker en geboortig van Leeuwarden. Hij wordt verdacht van mishandeling van zijn zwangere huisvrouw en zijn neef Evert Sytzes d.d. 2 nov. 1691.¹¹³

Van Egbert en Bottie zijn vier kinderen bekend:

1. waarschijnlijk Jan Egberts, ged. Leeuwarden 19 febr. 1692 (vader woont St. Jacobsstraat).
2. waarschijnlijk Wytse Egberts, ged. Leeuwarden 4 juni 1693, jong overl.
3. waarschijnlijk Wybrich Eyberts, ged. Leeuwarden 25 nov. 1694.
4. waarschijnlijk Wytse Egberts, ged. Leeuwarden 4 juni 1702.

Generatie V

Va. Sytse Geerts, zoon van Geert Sytzes (IVa) en Jeltje Jans, ged. als Sijtje Boornbergum-Kortehemmen 6 aug. 1699, overl. voor 1744, trouwt (ondertrouw Oudega 28 mei 1726) **Jancke Douwes**, overl. tussen 1744 en 1749.

De volkstelling van 1744 vermeldt Sytse Geerts weduwe te Nijega en het speciekohier van 1749 geeft geen vermelding meer, dan is Jancke blijkbaar ook overleden.

Van Sytse en Jancke zijn vier kinderen bekend:

1. Jeltje Sytzes, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 10 maart 1726.
2. Douwe Sytzes, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 27 febr. 1729, jong overl.
3. Douwe Sytzes, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 10 jan. 1734. Op 12 maart 1752 trouwt er te Ureterp een Douwe Sytzes afkomstig van Zuiderdrachten met Sytse Durks van Ureterp. Verder heb ik van dit echtpaar niets kunnen vinden.
4. Aucke Sytzes **Pijl**, volgt VIa.

Vb. Alle Tjebbes ook genaamd Aalle Tiebbs, zoon van Tjebbe Sytses (IVb) en Trijntje Alles, ged. Oudega 28 nov. 1710, overl. voor 1739, trouwt (ondertrouw Oudega 8 juli 1729) **Tjemkje Tjeerds**, dochter van Tjeerd Rinnerts en Antje Feytses, ged. Oudega 31 jan. 1697, overl. na 1739. Tjemkje trouwt 1 (ondertrouw Oudega 30 maart 1720) Jilt Pyters. Zij trouwt 3 (ondertrouw Oudega 1 mei 1739) Roel Wiegers, weduwnaar van Aukje Lammerts.¹¹⁴

Van Alle en Tjemkje zijn twee kinderen bekend:

1. Tjebbe Alles, ged. Oudega 5 maart 1730, koopman te Oudega, overl. ald. 1799, trouwt (ondertrouw Oudega 18 juni 1752) Aatje Wopkes, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 23 dec. 1708, overl. 1783, dochter van Wopke Harmens en Jel Sierks. Zij trouwde eerder Rottevalle 22 jan. 1730 Berend Roels.

Aatje Wopkes, huisvrouw van Tjibbe Alles, doet belijdenis op 28 april 1775 te Oudega. Het speciekohier van 1756 te Oudega op nr. 91 vermeldt: "Berent Roels weduwe getrouwd aan Tjibbe Alles". In 1783 vrouw overl. en in 1784 op nr. 90 Tjibbe Alles vrijgezel, 1798 naar nr. 101 en 1799 op Oudega nr. 90 Tjibbe Alles vrijgezel overl. en in 1802 nogmaals Tjibbe Alles overl. Het lijkt erop dat er twee Tjibbe Alles woonden.

*Op 1 febr. 1760 zijn Goytse Harmens, huisman te Oudega en Tiebbe Alles, "coopman te Oudega" curatoren over Tjeerd in het 18e jaar, Roel in het 15e, Gaele in het 12e, Imke in het 9e en Antie Rinnerts in het 6e jaar, kinderen van wijlen Rinnert Tjeerds in leven huisman en kooiker onder Oudega.*¹¹⁵

2. Alle Alles, ged. Oudega 30 sept. 1731, genoemd naar zijn vader die blijkbaar is overleden.

Vc. Antie Tjebbes, dochter van Tjebbe Sytses (IVb) en Trijntje Alles, ged. Oudega 9 juli 1713, overl. ald. 1791, trouwt (ondertrouw Oudega 29 okt. 1733) **Jan Roelofs**, afkomstig van Opeinde. Antie hertrouwt (ondertrouw Oudega 13 jan. 1748) **Feitse Joekes**, ged. Oudega 25 sept. 1726, zoon van Joecke Feitses en Jancke Tjeerds.

Volgens het speciekohier van 1791 woont ze bij haar zoon Tjebbe Jans in te Oudega op nr. 81, want dan wordt vermeld dat ze overleden is.

Van Jan en Antie zijn vier kinderen bekend:

1. Roel Jans, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 12 juni 1735.

2. Tjebbe Jans, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 18 maart 1738, overl. voor 27 dec. 1790, trouwt (ondertrouw Oudega 8 april 1763) Antje Jans, afkomstig van Oudega, overl. na 27 dec. 1790. *Op 27 dec. 1790 worden Roel Beernds, mr. timmerman te Oudega en Cornelis Beerlings, mr. gortmaker te Oudega curatoren over Jan in het 25e jaar, Sytze in het 23e, Ate in het 21e en Aaltie Tiebbs in het 19e jaar, kinderen van wijlen Tiebbe Jans en Antje Jans echtelieden, in verband met de erfenis van grootmoeder Antie Tiebbs laatste weduwe van Feitse Joekes.*¹¹⁶

Kinderen van Jan Tjibbes noemen zich na 1811 Sietzema.

3. Trijntje Jans, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 4 april 1740.

4. Ate Jans, landbouwer te Noorderdrachten, overl. ald. juni 1789, trouwt Aukje Jochums, geb. Oudega omstr. 1748, arbeidster, overl. Noorderdrachten 14 dec. 1829, dochter van Jochum Jelkes en Hiltje Gosses. Aukje hertrouwt Roelof Rinderts Kooistra, geb. omstr. 1742 en ged. Oudega 2 mei 1745, huisman, overl. Noorderdrachten 22 sept. 1824, zoon van Rindert Tjeerds en Hinke Hendriks.

Ates nageslacht noemt zich na 1811 Dokkuma, Adema en Atema.

Van Feitse en Antie zijn twee kinderen bekend:

5. Janke Feitses, geb. onder Oudega 1749 en ged. Garyp 10 okt. 1790, overl. Garyp 24 juni 1814, trouwt Minse Feddes, ged. Garyp 25 febr. 1731, overl. ald. 12 aug. 1807, nalatende 2 kinderen uit één huwelijk, zoon van Fedde Minses en Tjitske Jans.
6. Joeke Feitses Bouma, geb. Oudega 12 mei 1752 en ald. ged. 26 jan. 1783, huisman te Opeinde, overl. ald. 30 maart 1829, trouwt Opeinde 24 mei 1772 Trijntje Jochums geb. Opeinde 14 okt. 1750, overl. ald. 29 maart 1824, dochter van Jochum Linses en Grietje Jacobs.

Vd. Foocke Melles, zoon van Melle Sytses (IVc) en Hylk Lykles, ged. Eastermar 3 jan. 1707, boer, wonende te Heerenveen, Aengwirden, Katlijk, De Knipe en te Oudega, overl. ald. okt. 1766 (lidmatenlijst), trouwt Heerenveen 5 mei 1737 **Ymkje Bralts**, hij afkomstig van Aengwirden en zij van Heerenveen. Hij trouwt 2 omstr. 1741 **Tjitske Yntses**; trouwt 3 (ondertrouw Oudega 25 april 1751) **Sjoukje Severijns**, ged. Opeinde 16 juni 1716, dochter van Severijn Wytzes en Aaltje Sybrens.

*Op 21 jan. 1737 leent Fooke Melles, vrijgezel wonende op het Heerenveen "74 cargl. van 20 st. ijder van Sjoukjen Eeijtes wede Auke Pijlters" wonende te Joure. Akte geregistreerd d.d. 12 juni 1737.*¹¹⁷

Foocke Melles komt op 3 maart 1743 met attestatie van De Knipe naar Oudega.

Volgens de volkstelling van 1744 woont Fooke Melles te Oudega met een huisgezin bestaande uit 4 personen, aangeboden kapitaal 1-0-0. Hij komt niet voor in het quoti-satiekohier van 1749, maar uit het speciekohier blijkt dat hij inwoont bij zijn ouders. In 1758 op Oudega nr. 8 en in 1767 overleden en de weduwe vertrokken.

In 1758 is hij meier van stem nr. 5 te Oudega voor 2/3 deel eigendom van zijn broer Rinse Melles te Beets.

*Op 20 okt. 1766 worden Rinse Melles, huisman te Beets en Wouter Melles, huisman te Sumar aangesteld als curatoren over Hylkje in het 24e jaar, en Trijntje Fokes in het 21e jaar, kinderen van wijlen Foke Melles en wijlen Tietske. Op 24 okt. 1766 zijn dezelfde geautoriseerde curatoren over de twee nagelaten minderjarige weeskinde-ren van wijlen Fooke Melles bij wijlen zijn huisvrouw Tjitske Yntses in echte verwekt, met namen Trijntje en Hylkjen Fookes, samen met Aaltje Fookes getrouwd met Wijtse Karstes huisman op het Swartveen onder Opeinde, erfgenamen van wijlen Fooke Melles in leven huisman te Oudega en aldaar overleden.*¹¹⁸

Van Foocke en Tjitske zijn drie kinderen bekend:

1. Aaltje Fokkes, volgt VIc.
2. Hylkje Fokes, volgt VIId.
3. Trijntje Fokes, ged. Oudega 6 juni 1745, arbeidster, overl. Surhuizum 8 okt. 1825, oud 80 jaar, dochter van Foke Melles en Hielkje Ienzes (moet zijn Tjitske Ienzes), in leven landbouwers te Oudega, trouwt Opeinde 24 jan. 1773 Klaas Geerts Schriemer, ged. Drachten 4 jan. 1750, arbeider te Surhuizum, overl. Rottevalle onder Achtkarspelen 19 febr. 1832, zoon van Geert Sytzes en Janke Clases.

Ve. Walter Melles, zoon van Melle Sytses (IVc) en Hylk Lykles, ged. Eastermar 15 juli 1708, overl. Sumar 1778 (speciekohier), trouwt Drogeham 8 mei 1735, hij

afkomstig van Oudega en zij van Drogeham. **Doetje Jacobs**, ged. Drogeham 15 aug. 1713, overl. Sumar 1788 (speciekohier), dochter van Jacob Brughts en Aalzen Aebes. Het speciekohier van Sumar vermeldt in 1748 op nr. 9 de weduwe Jacob Bruchts (1765 overl.) en Wouter Melles (1778 overl.), bezit in 1753 geen 600 carg.; 1778 de weduwe van Wouter Melles (1788 overl.), dochter getrouwd, woont te Beetsterzwaag; 1779 dochter getrouwd met Pieter Tjeerds te Oudega; 1784 dochter getrouwd; 1778 Melle Wouters Kroon (1794 overl.); 1791 vrouw overl.; 1794 komt Jouke Petrus van Garyp op nr. 9 te Sumar tot 1806 (einde speciekohier).

Op 27 dec. 1774 leent Wolter Melles, getrouwd met Doetje Jacobs huislieden te Sumar, 615 carg. aan hun zoon en schoondochter Jacob Wolters en Gertje Johannes echtelieden te Garyp.¹¹⁹

Op 20 dec. 1738 is de uitspraak in een proces voor het Hof van Friesland aangespannen door Dr. Johannes Dotingh als gevolmachtigde van Dr. Quirijn Eppinga mede-advocaat van het Hof van Friesland en Johanna Gesina Eppinga gehuwd met Johannes van Greven, secretaris van Doniawerstal te Langweer als erfgenamen van wijlen hun vader Dr. Jacobus Eppinga, in leven insgelijk mede-advocaat van het Hof van Friesland contra Dr. Georgius Hiddema senior namens Auckien Jacobs gehuwd met Tjebbe Sjoerds te Beets en Doetie Jacobs gehuwd met Wouter Melles te Sumar. De kwestie handelt over niet betaald advocatensalaris door Brugt Idses aan Dr. Jacobus Eppinga ten bedrage van 66 carolusguldens, 8 stuivers en 8 penningen, plus de rente hierover. Brugt is de grootvader van Aukje en Doetje. Het Hof verklaart de zaak niet ontvankelijk omdat de kwestie meer dan dertig jaar oud is.¹²⁰

Van Walter en Doetje zijn dertien kinderen bekend:

1. Dochtertje, ged. Drogeham 5 febr. 1736 waarbij vermeld "obiit".
2. Jacob Wolters, volgt VIe.
3. Hylkje Wolters Kroon, geb. Sumar 16 dec. 1738, overl. ald. 1 april 1809, trouwt Folkert Annes, na 1811 Fennema, ged. Sumar 2 febr. 1726, overl. Eastermar 1 juli 1812, zoon van Anne Folkerts en Grietje Benedictus.
4. Melle Walters Kroon, volgt VIi.
5. Sytse Walters, ged. Sumar 10 maart 1743, overl. voor 1747.
6. Aaltje Walters, geb. Sumar 21 juli 1744, overl. 14 aug. 1785, trouwt Opeinde 3 jan. 1773 Sjoerd Roels, afkomstig van Opeinde, overl. voor 1783. Aaltje trouwt 2, afkomstig van Sumar, Burgum 13 juli 1783 Wytse Hendriks van der Heide, afkomstig van Burgum, geb. omstr. 1762 en ged. Sumar 28 aug. 1768, arbeider, overl. Tytsjerk 15 nov. 1817, zoon van Hendrik Wytses en Lysbeth Reiners. Wytse hertrouwt Ryptsjerk 23 juni 1799 Aaltje Harkes, beiden afkomstig van Ryptsjerk, geb. Ryptsjerk 31 juli 1762, overl. Tytsjerk 3 maart 1832, dochter van Harke Sybes en Trijntje Pyters.
7. Gepke Walters, trouwt Beets 22 febr. 1778 met haar neef Melle Rinses Koopmans, zie VIh.
8. Sytse Walters, geb. Sumar 1 maart 1747.
9. Aebe Walters, ged. Sumar 3 aug. 1749, overl. voor 1752.
10. Aebe Walters, ged. Sumar 9 jan. 1752.
11. Trijntje Walters, geb. 5 juli Sumar 1753, overl. voor 13 juni 1784, trouwt Oudega 23 mei 1779 Pyter Tjeerds, afkomstig van Oudega, geb. omstr. 1756, boer en ontvanger aldaar, overl. Oudega 26 aug. 1828 als Tjeerdsma, zoon van Tjeerd Pyters en Tettje Jacobus. Hij hertrouwt Oudega 13 juni 1784 Willemina Pytters,

afkomstig van Oudega.

12. Jan Walters, ged. Sumar 6 okt. 1754.
13. Limke Walters, geb. Sumar 16 mei 1756, trouwt Garyp 20 mei 1781, hij afkomstig van Hurdegaryp en zij van Sumar, Gerben Tjeerds, boer, wonende te Garyp, overl. in 1791 aldaar, zoon van Tjeerd Feijes en Baukje Gerbens. Hij hertrouwt Garyp 20 mei 1787 Trijntje Sjoerds.

Vf. Rinse Melles, zoon van Melle Sytses (IVc) en Hylk Lykles, huisman, ged. Burgum 30 aug. 1711, wonende te Beets, overl. omstr. 1805 ald. (speciecohier), trouwt Oudega 26 febr. 1741 **Joukje Cornelis**, overl. Beets nov. 1760, dochter van Cornelis Jacobs en Romkje Wobbes. Rinse hertrouwt Beets 5 juli 1761 **Willemke Eyses**, afkomstig van Ureterp.

Joukje is volgens de lidmatenlijst van Beets overleden in 1760, waarschijnlijk in het kraambed bij de geboorte op 29 oktober van dochter Joukjen Hylkjen. Vandaar dat zij naar haar moeder is genoemd.

Rinze Melles is in 1758 voor 2/3 eigenaar van stem nr. 5 te Oudega, meier is zijn zoon Foke Melles. Rinse Melles was huurder van de stemmen 14, 15 en 16 te Beets vanaf circa 1748 tot zijn dood in 1805. Het was eigendom van de erven Dido van Andringa tot 1788, daarna in eigendom van Grietman baron van Echten en in 1798 eigendom van Deditje Cecilia van Echten. Deze boerderij werd in 1860 gehuurd door een "oerpakesizzer" Melle Alberts Koopmans tot 18 mei 1878 toen hij vertrok naar Kollumerland.¹²¹

Rinse Melles cum soc. zijn collateraal erfgenaam van Wobbe Cornelis die op 19 jan. 1754 is overleden. Wobbe is een broer van Joukje, Rinses vrouw. De erfenis bedraagt 979 carg.¹²²

Op 11 mei 1759 is Rinse Melles getuige van een pikant voorval tussen Sybe Tieds-gers Meetsma, de zoon van de mederechter van Opsterland, en Trijntje Geerts van Drachten. Rinse was huisman te Beets en had Sybe en Trijntje samen gezien op "haar vaders land met de wagen sijn uitgereden en alsdan vleeschelijk met elkander hebben geconverseert". Hij had "seer wel gesien dat sij op elkander lagen hebbende hij de broek los en Trijntje de rokken op geligt en onder leggende, so als man en vrouw met elkanderen gewoon sijn".

Dit voorval wordt bevestigd door twee andere getuigen: Sierd Eisses en de turf-graver Wybe Hendriks. Wybe Hendriks uit Lippenhuizen verklaarde bovendien dat hij met zijn kinderen zo dicht in de buurt was, dat het oudste kind, dat ongeveer 14 jaar was, vroeg "wat doet Sybe hij leidt boven op den faem". Wybe verklaart dan ook dat het hem leek dat Trijntje "doe rede swanger was".

Trijntje was inderdaad zwanger, op 31 december 1759 schenkt zij het leven aan een kind, zonder dat ze getrouwd was. In het proces wordt beschreven dat Sybe wel de vader is van dit kind. Hij blijft echter steeds weigeren om met Trijntje te trouwen, ondanks dat hij dit wel beloofd heeft, "so ras zijn moeder dood was". Zijn moeder was al geruime tijd overleden, maar Sybe had nog steeds geen stappen ondernomen om het huwelijk aan te gaan.

Op 14 december 1762 wordt in de rechtkamer te Oudega het proces behandeld. Sybe wordt bevolen om het huwelijk te doen voltrekken en het kind "voor het sijne aan te nemen". Ook moet hij de kraamkosten betalen.

Tekening van J. Stellingwerf (foto Fries Museum).

Toch is dit niet het gelukkig einde van het verhaal. De zaak wordt, op verzoek van Sybe, door het Hof van Friesland behandeld. Op 14 juli 1764 oordeelt het hof Sybe "niet te zijn beswaard", maar hij wordt wel veroordeeld in de kosten van het proces.¹²³

Quotisatiekohier 1749 te Beets, Rinse Melles redelijk gestelde boer, 4 personen boven en 3 beneden de 12 jaar, aanslag 44-15-0. Dit komt overeen met een kapitaal van 1000 carg. Volgens het speciekohier mocht Rinse Melles minder belasting betalen in verband met het verlies van beesten aan de veepest.

*Op 20 en 24 okt. 1766 worden Rinse Melles, huisman te Beets en Wouter Melles, huisman te Sumar geautoriseerd tot curatoren over de kinderen van wijlen Foke Melles in leven huisman te Oudega en wijlen Tietske in leven echtelieden.*¹²⁴

Van Rinse en Joukje zijn zeven kinderen bekend:

1. Romkjen Rinses, ged. Oudega 21 jan. 1742, overl. voor 14 maart 1747.
2. Cornelis Rinses Rinsema, volgt VIg.
3. Romkjen Rinses, geb. Beets 14 maart 1747, overl. Beetsterzwaag 20 febr. 1784 in de kraam, trouwt Beetsterzwaag 28 april 1782 Rieuwert Jans, afkomstig van Beetsterzwaag.
4. Melle Rinses Koopmans, volgt VIh.
5. Sytse Rinses van der Wal, volgt VIi.
6. Wobbe Rinses, volgt VIj.
7. Joukjen Hylkjen Rinses, geb. Beets 29 okt. 1760.

Van Rinse en Willemkje zijn zes kinderen bekend.

8. Hylkje Rinses, geb. Beets 31 okt. 1762, winkeliersche, wonende te Joure, daar overl. 18 aug. 1826, trouwt Beets 7 maart 1784 Hylke Douwes Hoekstra, afkomstig van Beets, geb. Joure 13 nov. 1752, winkelier aldaar, daar overl. 20 nov. 1819, zoon van Douwe Freerks en Akke Hylkes.
9. Eise Rinses, geb. Beets 21 sept. 1764, overl. voor 1773.
10. Jan Rinses **Beetsma**, volgt VIk.
11. Antje Rinses, ged. Beets 18 dec. 1768, overl. in 1771 (in de herfst).
12. Sierd Rinses, ged. Beets 3 maart 1771, jong overl. (obiit infans).
13. Eijze Rinses, geb. Beets 27 nov. 1773, jong overleden.

Vg. Wouter Melles (Walter), zoon van Melle Wouters (IVd) en Jetske Baukes, geb. omstr. 1711, huisman te Garyp, overl. ald. 1790, trouwt Garyp 17 mei 1739, **Trijntje Douwes**, ged. Garyp 4 dec. 1712, dochter van Douwe Taedes en Aaltje Tjiders.

*Op 5 december 1769 legt Walter Melles, huisman te Garyp (59 jaar in het jaar daarop), een getuigenis af in een proces voor het Hof van Friesland tussen de "Diaconen van Stiens" als eisers en de "Ingezetenen van Sumar" als gedaagden. De kwestie gaat over het onderhoud van het gezin van Antie Theunis, als weduwe van Lammert Harryts destijds te Sumar. Antie woont nu te Stiens en is hertrouwd met Doede Botes.*¹²⁵

*Op 12 april 1733 lenen Tieerd Tjallinghi, mr. schoenmaker te Garyp en zijn vrouw Jeltie Sioerds 200 carg. van Walter Melles, vrijgezel te Garyp.*¹²⁶

*Op 21 mei 1738 leent Hedman Emkes, huisman en vrijgezel te Sumar 500 carg. van Walter Melles, vrijgezel te Garyp.*¹²⁷

*Op 4 maart 1760 leggen Wouter Melles, huisman in Garyp en Johannes Rinses, huisman in Opeinde rekening en verantwoording af als geautoriseerde curatoren over Jitske en Antie Lieuwes, nagelaten dochters van wijlen Lieuwe Gjalts en Maaïke Melles "intijden egtelieden op de Tieke onder Smalinger Opeinde". Op 24 juli 1761 is Wytse Pybes, huisman te Oudega, curator over Jitske Lieuwes.*¹²⁸

Dat Melle en Douwe in 1811 de familienaam **Sipma** of **Sibma** aannamen is niet zo verwonderlijk. Blijkbaar was in de familie bekend dat grootmoeder Jetske Baukes haar moeder Auckjen Pyters (ged. Ryptsjerk 14 jan. 1672, trouwt Aldtsjerk 8 febr. 1691 Baucke Sierds) een dochter is van Pyter Gosses die op 3 maart 1661 te Ryptsjerk trouwde met Grietje Oenes. Deze Pyter is een zoon van Gosse Oebeles van Sipma in 1640 boer op en eigenaar van stem nr. 3 en 4 te Ryptsjerk.

Van Wouter en Trijntje zijn vijf kinderen bekend:

1. Melle Wouters, ged. Garyp 15 april 1740, jong overleden.

2. Jetske Wouters, ged. Garyp 13 mei 1742, jong overleden.
3. Melle Walters **Sipma**, volgt VII.
4. Jetske Wouters, ged. Garyp 4 dec. 1746, overl. Sumar 6 mei 1787, trouwt Garyp 27 juni 1773 Fokke Jacobs, geb. Garyp 29 april 1737, veerschipper van Sumar op Leeuwarden, wonende te Sumar, overl. in 1803 of 1804, zoon van Jacob Egberts en Dina Alles. Fokke hertrouwt Sumar 6 mei 1787 Wytske Ates, afkomstig van Burgum. Wytske trouwt 1 (ondertr. Burgum 31 mei 1760) Abe Jacobs Nauta, scheepstimmerman ald. en zij trouwt 2 Burgum 10 sept. 1769 Jan Daniëls Bakker, bakker en dorprechter aldaar. Van Jetske en Fokke zijn 3 kinderen bekend. Hun dochter Dina trouwt te Leeuwarden 12 juni 1803 als Dina Fokkes de Vries met Pieter Douwes Terpstra.
5. Douwe Wolters **Sibma**, volgt VI m.

Vh. Bauke Melles, zoon van Melle Wouters (IVd) en Jetske Baukes, ged. Garyp 19 febr. 1721, huisman, wonende te Altenburch onder Tytsjerk, overl. voor 20 april 1783, trouwt Garyp 15 okt. 1747 **Corneliske Cornelis**, afkomstig uit Garyp, ged. Hempens 17 febr. 1732, overl. omstr. 1790, dochter van Cornelis Aukes en Antje Douwes. Zij hertrouwt Leeuwarden 20 april 1783 Sybe Pyters, wonende op Camstraburen.¹²⁹

Voor de verder afstamming van Bauke en Corneliske verwijs ik naar *De Friese Casteleins* van Jolt Oostra Rzn. Alleen de kinderen noem ik, met nog enkele aanvullingen op dat boek.

Van Bauke en Corneliske zijn tien kinderen bekend:

1. Melle Baukes, ged. Garyp 22 juni 1749, jong overleden.
2. Melle Baukes, ged. Garyp 14 nov. 1751, overl. voor 26 nov. 1759.
3. Cornelis Baukes, ged. Garyp 24 febr. 1754, herbergier te Menaldum, overl. ald. op 4 mei 1809, trouwt ald. 27 sept. 1795 Klaaske Sjoukes Uwma, ged. Jistrum 9 juli 1769, overl. Dronrijp 3 april 1851, dochter van Sjouke Hendriks en Aaltje Klazes. Klaaske hertrouwt Menaldum 18 maart 1810 Lieuwe Klazes Hofstra, ged. Beetgum 5 sept. 1763, veldwachter, overl. Menaldum 8 dec. 1823, zoon van Klaas Lieuwes en Sijberig Aedes.
4. Jitske Baukes, geb. op Altenburch onder Tytsjerk 29 jan. 1757, trouwt omstr. 1776 Hart Hinnes, geb. Wergea 10 okt. en ged. ald. 9 nov. 1749, zoon van Hinne Hinnes Posthumus en Sjoukje Gerbens.
5. Melle Baukes, geb. op Altenburch onder Tytsjerk 26 nov. 1759, jong overleden.
6. Melle Baukes **Castelein**, geb. op Altenburch onder Tytsjerk 24 maart 1761, herbergier en boer te Huizum en Menaldum, overl. Leeuwarden 19 maart 1811, trouwt Suwâld 18 mei 1783 Ruurdte Hedzers, geb. Suwâld 26 april 1761, overl. Leeuwarden 13 okt. 1839, dochter van Hedzer Nuttes en Elisabeth Wouters.
7. Nieske Baukes, geb. op Altenburch onder Tytsjerk 8 nov. 1763, overl. Midlum 23 maart 1844, trouwt Tytsjerk 8 dec. 1782 Douwe Rienks, afkomstig van Wergea, ged. Eagum 1 jan. 1756, huisman te Grou, overl. ald. 20 jan. 1809, zoon van Rienk Sipkes en Jitske Doekes. Zij hertrouwt Grou 6 mei 1810 Jacob Sjoerds Visser, ged. Grou 8 aug. 1756, overl. Grou 19 april 1826, zoon van Sjoerd Jacobs en Pytrik Gerrits.
8. Anke Baukes, geb. op Altenburch onder Tytsjerk 11 jan. 1767, overl. voor dec. 1803, trouwt Suwâld 16 okt. 1785 Klaas Sytses Kroodsmâ, geb. Wergea 3 mei

1763, landbouwer onder Hallum, overl. ald. 14 febr. 1836, zoon van Sytse Klases en Antje Abrahams. Klaas hertrouwt Suwâld 4 dec. 1803 Aagtje Jans, geb. Tytsjerk 19 nov. 1767 en ged. Suwâld 20 nov. 1803, overl. Hallum 17 jan. 1847, dochter van Jan Harmens, landbouwer te Tytsjerk en Rinske Harmens.

9. Aukjen Baukes, geb. op Altenburch onder Tytsjerk 21 aug. 1769, overl. Menaldum 1 jan. 1830, trouwt Menaldum 22 mei 1791, beiden van Menaldum, Dirk Taekes Taekema, geb. Menaldum 26 juli 1769, schipper aldaar, overl. Menaldum 19 mei 1818, zoon van Taeke Gosses en Tjamke Durks. Aukje hertrouwt Menaldumadeel 6 juni 1819 Jouw Tjeerds Fokkema, geb. Menaldum 28 dec. 1795, arbeider te Menaldum, overl. ald. 23 dec. 1868, zoon van Tjeerd Fokkes Fokkema en Adriaantje Jouws. Jouw hertrouwt Menaldumadeel 13 dec. 1837 Trijntje Aukes van der Wal, geb. Menaldum 29 juni 1783, overl. ald. 22 jan. 1862, dochter van Auke Hendriks en Lysbert Keimpes Kempes. Trijntje was weduwe van Jan Kornelis Alberda. In de overlijdensakte van Jouw wordt Aukje met de familienaam **Sapma** genoemd.
10. Douwe Baukes, volgt VIIn.

Tekening van J. Stellingwerf (foto Fries Museum).

Vi. Lieuwe Baukes, zoon van Bauke Walters (IVe) en Bregje Lieuwes, ged. Burgum 2 mei 1748, overl. voor 1783, trouwt Leeuwarden (Galileeërkerk) 1 juni 1777 Aafke Egberts Jousma, ged. Leeuwarden 9 sept. 1753, overl. ald. 28 jan. 1837, dochter van Egbert Cornelis Jousema en Dieuwke Ruurds Adama. Zij hertrouwt Leeuwarden 7 sept. 1783 Arius Harmens Sylstra, geb. omstr. 1759, overl. Leeuwarden 12 jan. 1813. Van Lieuwe en Aafke zijn twee kinderen bekend:

1. Brechje Lieuwes **Walters**, geb. Leeuwarden 12 mei 1778, overl. ald. 16 okt. 1843, trouwt ald. 20 jan. 1799 Jan Harmens, beiden afkomstig van Leeuwarden.
2. Dieuwke Lieuwes **Walters**, geb. Leeuwarden 19 febr. 1780, trouwt Leeuwarden (Westerkerk) 15 juni 1797 Klaas Siersma, geb. Dokkum 7 jan. 1774, koopman

aldaar, overl. Dokkum 20 april 1847, zoon van Jan Doekes Siersma, vroedsman en Maaik Klases Wijnja. Klaas hertrouwt Leeuwarden 30 juni 1824 Geertje Jans van Belkum, geb. Berlikum 28 juli 1776, overl. Dokkum 31 juli 1840, dochter van Jan Feyes en Antje Tymons. Geertje was gescheiden op 21 juli 1822 te Leeuwarden van Johannes Jurjens Blauwstra.

Vj. Uilkje Baukes, dochter van Bauke Walters (IVe) en Bregje Lieuwes, ged. Leeuwarden 1 maart 1750, overl. ald. 14 maart 1780 in de kraam, trouwt Leeuwarden (Galileeërkerk) 25 april 1779 **Cornelis Egberts Jouwsma**, ged. Leeuwarden 9 mei 1751, mr. vleeshouwer aldaar, zoon van Egbert Cornelis Jousema en Dieuwke Ruurds Adama. Cornelis hertrouwt Leeuwarden 14 april 1782 Dieuwke Baukes, afkomstig van Burdaard.

Van Cornelis en Uilkje is één kind bekend:

1. Uilke Cornelis Jouwsma, geb. 10 maart en ged. Leeuwarden 24 maart 1780, met de vermelding dat de moeder op 14 maart is overleden.

Vk. Johannes Melles, zoon van Melle Sybes (IVf) en Janke Johannes, geb. voor 22 dec. 1707 en ged. Oudega 15 juli 1708, huisman en kooiker, wonende onder Warten, trouwt (ondertrouw Oudega 1 mei 1745) **Uilkjen Jouckes**, ged. Oudega 26 dec. 1719, dochter van Joucke Pyters en Oentie Symens.

De volkstelling van 1744 vermeldt te Oudega: Johannes Melles huisgezin van 3 personen, aangeboden kapitaal 3-0-0.

Het quotisatiekohier van 1749 vermeldt Johannes Melles te Warten als arm arbeider met 2 personen boven en 1 persoon beneden de 12 jaar. De aanslag is 13-1 carg.

*Op 10 okt. 1765 is Johannes Melles, huisman en kooiker onder Warten "old in 't 56e jaar" en hij verklaart dat het mei 17 jaren geleden was dat hij op zijn tegenwoordige plaats is komen wonen en dat de Leeuwardersloot de scheiding is tussen Tytsjerksteradiel en Idaarderadeel.*¹³⁰

*Op 8 juli 1776 begeren Johannes en Sybe Melles "beijde wonend onder Wartena bode en consent op de coop van zekere vier mad clijnland gelegen onder Eernevoude aan de Folkertsloot, hebbende Johannes Keimpes ten Oosten en Noorden, de Folkertsloot ten Zuiden en Rienk Hedsers gekogte ten Westen" etc. gekocht van Baucke Hoytes erven. Johannes Keimpes legt het niaar.*¹³¹

*Op 9 febr. 1778: "Johannes Melles en Melle Johannes onder Wartena b.b.c. op seekere Poltig de Leijkers polle genaamd, groot ruim 1 pondemaat gelegen onder Wartena, bezwaart met een tente daarop gebouwd door Jan Jacobs cu. Gekocht voor 100 ggld van Saakjen Jans weduwe wijlen Heere Jelles te Wartena ex testamento erfgenaam van haar wijlen swagers Pier en Gerben Jelles".*¹³²

Van Johannes en Uilkjen is één kind bekend:

1. Melle Johannes Kooistra, geb. omstr. 1745, wonende onder Warten, ongehuwd overl. Earnewâld 29 nov. 1831.

VI. Jochum Symens, zoon van Symen Sybes (IVg) en Antie Jochums, ged. Aldtsjerk 3 juli 1701, kuiper te Aldtsjerk, overl. ald. 1780, trouwt voor 22 april 1725 met N.N. Hij hertrouwt voor 1 juli 1742 **Wytske Binnes**, ged. Ryptsjerk 2 mei 1717, dochter van Binne Aebes en Akke Pyters.

Bij de doop van Jochum in 1701 wordt de vader vermeld als zijnde Symen Sybrens,

maar dat lijkt mij een vergissing. Er woont inderdaad wel een Symen Sybrens in Aldtsjerk, maar in zijn familie komt de naam Jochum niet voor.¹³³

Wyske is in 1742 mede-erfgenaam van haar oom Sierd Aebes die overleden is te Gytsjerk. Zij is dan reeds getrouwd met Jochum Symens en ze wonen te Aldtsjerk.¹³⁴

Het quotisatiekohier 1749 vermeldt Jochum Symens te Aldtsjerk als kuiper met 2 personen boven en 3 beneden de 12 jaar. De aanslag is 20-0 carg.

Het speciekohier vermeldt hem in 1759 te Aldtsjerk op nr. 27 in de armenkamer met de opmerking "heeft gediend en gealimenteerd" en in 1780 als overleden.

Van Jochum en een onbekende vrouw is één kind bekend:

1. Symen Jochums, volgt VIo.

Van Jochum en Wyske zijn acht kinderen bekend:

2. Akke Jochums, ged. Aldtsjerk 1 juli 1742.

3. Binne Jochums, volgt VIp.

4. Pieter Jochums, ged. Aldtsjerk 19 maart 1747.

5. Sybe Jochums, volgt VIq.

6. Antje Jochums, ged. Aldtsjerk 12 april 1754.

7. Aede Jochums, ged. Aldtsjerk 12 april 1754.

8. Gerben Jochums **Kuipers**, volgt VIr.

9. Anne Jochums, volgt VIs.

Vm. Carst Fookes (Kerst), zoon van Fookke Carstes (IVi) en Yttje Harings, boer, wonende te Menaldum en te Witmarsum, bediend Menaldum 21 febr. 1759, trouwt Dronrijp (RK) 1 mei 1746, hij afkomstig van Schingen en zij van Menaldum, **Hincke Siekes**. Zij trouwde eerder Dronrijp (RK) 14 juli 1739 Claas Tjeerds, hij afkomstig van Menaldum en zij van Huizum.

Getuigen bij het huwelijk van Kerst en Hincke zijn Pier Gerlofs, Baan Willems en Trientje Tjeerds.

Op 17 sept. 1767 worden Carst Fokkes huisman te Menaldum en Paules Douwes huisman te Witmarsum, aangesteld tot curatoren over de kinderen van wijlen Carst zijn zuster Tietje Fokkes en Yeb Mattheus.¹³⁵

Het quotisatiekohier van 1749 vermeldt Carst Fokes als boer te Menaldum met een gezin van 3 personen boven en 3 beneden de 12 jaar en een aanslag van 52-9- 0 carg. Dit komt overeen met een kapitaal van ca 2100 carg.

Op 8 jan. 1759 is Kerst Voekes getuige bij de doop van Voeke, zoon van zijn broer Hering Fookes en Baukje Clases te Dronrijp.

Volgens het personele kohier trouwt Carst Fokkes met de weduwe van Klaas Tjeerds te Menaldum en is hij nom. uxoris over de periode 1748-1764 goed voor een kapitaal van 500 carg. In 1773 staat er vermeld "vertrokken naar Witmarsum".

Van Carst en Hincke zijn drie kinderen bekend:

1. Fooke Karstes, ged. Dronrijp (RK) 1 april 1747, mater patris is Idtje Fookes.

2. Claas Karstes, ged. Dronrijp (RK) 10 mei 1751, mater patris is Itje Harings, overl. Makkum 25 sept. 1774.

3. Sicke Karstes, ged. Dronrijp (RK) 8 mei 1754, doopheffer is Sicke Siekes, overl. op of na 16 jan. 1766. Op deze datum heeft hij het sacrament der zieken ontvangen, maar de overlijdensdatum is niet vermeld. Verder vermeld "filius 12 annodum inunctus".

Vn. Haring Foockes ook genaamd Haring Voekes, zoon van Foocke Carstes (IVi) en Yttje Harings, geb. Schingen en RK ged. Dronrijp 30 maart 1721, huisman te Schingen, overl. ald. 24 mei 1763, trouwt Dronrijp (RK) 7 febr. 1758, hij afkomstig van Schingen en zij van Dronrijp. **Bauckjen Claases**. Zij hertrouwt Dronrijp 5 juli 1767 Hessel Douwes.

*Op 9 nov. 1784 maakt Bauke Hanses, curator over Fokke Harings die nu meerderjarig is, de zoon van Haring Fokkes, de weesrekening op.*¹³⁶

Van Haring en Bauckjen zijn vier kinderen bekend:

1. Fokke Harings, volgt VIi.
2. Itje Harings, ged. Dronrijp (RK) 3 mei 1761, doophefster Hinke Sickes, jong overleden.
3. Itje Harings, ged. Dronrijp (RK) 5 april 1762, doophefster Hinke Keerstes.
4. Haring Harings, ged. Dronrijp (RK) 14 dec. 1763 als Haslindus, doophefster Willemke Voekes, overl. ald. op of na 1 okt. 1778.

Vo. Roelofke Everts, dochter van Evert Sytses (IVi) en Sara Jeppes, ged. Leeuwarden 11 aug. 1695, trouwt IJlst 12 dec. 1717 **Sjoerd Annes**, ged. Sneek 1 juli 1695, mr. kleermaker, zoon van Anne Sjoerds en Hiltje Hendriks. Bij huwelijk komt hij van IJlst en zij van Sneek.

Van Sjoerd en Roelofke zijn twee kinderen bekend:

1. Hiltje Sjoerds, ged. IJlst 19 mei 1720.
2. Sara Sjoerds, ged. IJlst 26 maart 1723.

Vp. Sytse Hendriks, zoon van Hendrik Sytses (IVn) en Stijn Jansdr, ged. Boornbergum 5 okt. 1690, schuitemaker te Makkum, trouwt (ondertrouw Groningen 17 febr. 1720) **Geesien Jacobs**, hij afkomstig van Boornbergum in Friesland en zij van Groningen. Zij wordt geassisteerd door haar halbroer Adam Adams.¹³⁷ Hij hertrouwt (ondertrouw Boornbergum 11 nov. 1724) met **Yfke Willems**, afkomstig van Makkum, overl. ald. 13 febr. 1774.¹³⁸

Op het quotisatiekohier 1749 van Makkum wordt Zytze Hendrix vermeld met een kapitaal van 100 carg. en "seer geringe schuitemaker" genoemd. Het gezin bestond uit 6 personen boven de 12 jaar en de aanslag bedroeg 30-1 carg.

Yfke Willems getrouwd met Sytse Hendriks staat als weduwe op de lidmatenlijst van Makkum op 1 mei 1772.

Van Sytse en Geesien is een kind bekend:

1. Jacob Sytses, volgt VIu.

Van Sytse en Yfke zijn vijf kinderen bekend:

2. Hendrik Sytses, geb. Makkum 2 aug. 1725. Hij doet belijdenis op 19 dec. 1754 te Makkum als jongeman en is nog lidmaat op 1 mei 1772 en overl. 6 aug. 1781.
3. Stijntje Sytses, ged. Makkum 11 april 1727, overl. ald. 13 okt. 1813, trouwt 1 Makkum 12 mei 1748 Sybolt Dirks, ged. ald. 12 febr. 1712, schipper, wonende te Makkum, zoon van Dirk Sybolts en Ysch Melchers; trouwt 2 Makkum 8 mei 1757 Jan Johannes Koning, ook genaamd Jan Buddes, wonende te Makkum; trouwt 3 Makkum 14 dec. 1777 Hielke Melles Tromp, overl. voor 13 okt. 1813. Styntje Sytses doet belijdenis te Makkum op 19 dec. 1748.
4. Sipkje Sytses, ook genaamd Seepk Sytses, ged. Makkum 12 juni 1729, overl. ald. 18 maart 1805, trouwt Makkum 8 juli 1753 Jan Jansen, ged. Idsegahuizen 17

maart 1726, overl. Makkum 23 april 1799, zoon van Jan Jans en Yts Sybes.

Seepkjen Sytses en Jan Jans echtelieden staan 1 mei 1772 op de lidmatenlijst te Makkum, daarbij is vermeld dat hij overleden is op 23 april 1799 en zij op 18 maart 1805.

5. Willem Sytses, volgt Vlv.

6. Tietske Sytses, ged. Makkum 12 aug. 1734, overl. voor 1749.

Vq. Jan Hendriks Saeckie, zoon van (Hendrik Sytses IVn) en Stijn Jansdr, ged. Boornbergum 19 juni 1698, overl. Noorderdrachten 1770, trouwt (ondertrouw Boornbergum 4 aug. 1737) **Minke Erryts**, ged. Drachten 25 mei 1711, dochter van Errit Errits en Jitske Jarichs.

Jan staat op het speciekohier van 1750-1770 te Noorderdrachten als Jan Hendriks Saeckie. In 1770 wordt vermeld dat hij is overleden en dat Carel Nieuwman nu op dit nummer woont. Dit is zijn schoonzoon.

Van Jan en Minke zijn drie kinderen bekend:

1. Stijntje Jans **Numan**, geb. Drachten omstr. 1738, overl. ald. 1 mei 1827, trouwt Drachten 25 juni 1758, Karel Karels Numan ook genaamd Neuman, Nieuman en Nieuwman, geelgieter, wonende te Noorderdrachten, overl. ald. 7 april 1816, zoon van Karel Karels en Duijke Jans. Kinderen, geboren te Drachten, zijn: Carel geb. 8 mei 1759, Minke geb. 24 okt. 1761, Jan geb. 15 maart 1763.
2. Errit Jans, ged. Drachten. 24 febr. 1743.
3. Jitske Jans, ged. Drachten 16 jan. 1746.

Vr. Andries Hendriks, zoon van Hendrik Sytses (IVn) en Stijn Jansdr, ged. Boornbergum 25 dec. 1701, molencherger, wonende te Boornbergum, Sneek en Blija, overl. na 1769, trouwt Boornbergum 14 nov. 1730 **Wyke Ates**, geb. Boornbergum omstr. 1706, dochter van Ate Haies en Wybkien Oenes.

Volgens het quotisatiekohier van 1749 woont Andries Hendriks te Boornbergum en is hij "gemeen in staat". Het gezin bestaat uit 3 personen boven en 1 persoon beneden de 12 jaar en de belastingaanslag is 27-10-0 carg., hetgeen overeenkomt met een kapitaal van circa 500 carg.

Volgens de volkstelling van 1744 en het speciekohier van 1748-1765 woont hij te Boornbergum en vertrekt in 1766 naar Sneek. Voor hem in de plaats komt zijn schoonzoon Coene Geerts in zijn woning. Hij vertrekt in 1769 van Sneek naar Blija, waarbij vermeld wordt dat hij molencherger is.

Van Andries en Wyke zijn zes kinderen bekend:

1. Wybkien Andries, ged. Boornbergum 14 mei 1733, trouwt ald. 16 nov. 1755 Coene Geerts, ged. Boornbergum 9 jan. 1729, zoon van Geert Ebeles en Elisabeth Koenes.
2. Stijntje Andries, ged. Boornbergum 28 aug. 1735, jong overleden.
3. Ate Andries, ged. Boornbergum 25 jan. 1739, jong overleden.
4. Ate Andries, ged. Boornbergum 5 juni 1740.
5. Stijntje Andries, ged. Boornbergum 25 febr. 1742.
6. Hendrik Andries, ged. Boornbergum 24 april 1744.

Generatie VI

Vla. Aucke Sytse Pijl, zoon van Sytse Geerts (Va) en Jancke Douwes, ged. Oudega-Nijega-Opeinde 10 jan. 1734, huisman en arbeider te Nijega, overl. ald. 29 jan. 1829, trouwt (ondertrouw Oudega 10 dec. 1757) **Wytske Geerts**, geb. omstr. 1715, overl. volgens het speciekohier in 1769. Wytske trouwde eerder Oudega 3 juni 1737 Gerben Sjoerds, afkomstig van Opeinde, waarschijnlijk zoon van Sjoerd Hines en Foltsen Molles. Aucke hertrouwt (ondertrouw Oudega 4 aug. 1771) **Jeltie Jans**, afkomstig van Nijega, geb. ald. 16 juli 1752 (huwelijksbijlagen), overl. Nijega 16 febr. 1841, dochter van Jan Oenes en Maaike.

De overlijdensakte van Jeltie Jans vermeldt dat ze een dochter is van Jan Oenes en Maaike. Dit echtpaar heb ik nergens kunnen plaatsen. Wel woont er een Jan Oenes in Noorderdrachten, in 1749 een sobere arbeider, in 1751 molenopzichter in Zuiderdrachten en 1752 evenzo in Opeinde, vertrekt 1754 naar Eastermar. Volgens een civiele sententie van het Hof van Friesland is hij havencherger te Drachten in 1750 en 61 jaar. Hij is in 1759 overleden in het provinciaal (opzichters)huis te Burgum.

Op 9 dec. 1757 worden Molle Sjoerds, mederechter en Wybren Harmens, huisman te Rottevalle onder Opende aangesteld tot curatoren over Jetske 15 jaar, Sjoerdie 13, Wyke 10 en Froukje Gerbens ruim 2 jaar, kinderen van wijlen Gerben Sjoerds, in leven huisman te Nijega en Wytske Geerts die hertrouwt met Aucke Sytse, huisman te Nijega, t.b.v. de scheiding met de moeder.¹³⁹

Op 31 mei 1766 worden Liebbe Wytse te Opeinde en Hendrik Foppes mede aldaar, aangesteld tot curatoren over Jetske 24 jaar, Sjoerdie 22, Wijke 19 en Froukje Gerbens ruim 10 jaar, kinderen van wijlen Gerben Sjoerds in leven huisman te Nijega en Wytske Geerts ter vervanging van de overleden bijzitter Molle Sjoerds.¹⁴⁰

Het speciekohier vermeldt te Nijega in 1758 op nr. 19 Auke Sytse getrouwd aan Gerben Sjoerds weduwe (hij had tevoren bij haar gediend). Van 1759 t/m 1768 bleef hij op hetzelfde nr. wonen en in 1769 is de vrouw overleden en vertrekt hij zonder vermelding waarheen. Van 1779-1782 woont hij op nr. 13 en in 1782 gaat hij naar nr. 9. In 1790 wordt hij gealimenteerd en gaat dan naar nr. 8 tot 1805 (einde speciekohier). In 1782 komt Melle Sytse in zijn plaats op nr. 9.

Auke Sietzes wonende te Nijega nam in 1811 de familienamen **Pijl** aan en had de volgende kinderen en kindskinderen: Sietze 52 jaar, Klaaske 40, Janke 37 te Drachten, Douwe 32, Jan 29, Auke 27 en Haaye 23 jaar. Kindskinderen zijn: (van Sietze) Wietske 25 jaar, Tryntje 23, Auke 20; (van Klaaske) Mettje 14, Fokke 9, Auke 5, Jan 3, Jeltje 1; (van Janke) Aaltje 11, Jeltje 8, Jantje 5, Auke 3 en Jan 1 jaar.

Van Aucke en Wytske is één kind bekend:

1. Sytse Aukes Pijl, volgt VIIa

Van Aucke en Jeltie zijn zes kinderen bekend:

2. Klaaske Aukes Pijl, geb. Nijega 31 dec. 1771, overl. ald. 16 nov. 1826, trouwt Nijega 17 sept. 1797 Wieger Fokes Tiekstra, geb. De Tike omstr. 1764, arbeider, overl. 17 febr. 1818 aldaar, zoon van Foke Oebles en Mekke Wygers.

3. Janke Aukes Pijl, geb. Nijega 26 juli 1774, overl. Surhuisterveen 30 dec. 1868, trouwt Drachten 13 mei 1798 Frans Franses Bosgraaf, geb. Rottevalle omstr. 1773, arbeider, overl. Rottevalle (Sm.) 30 maart 1826, zoon van Aaltje Franses Bosgraaf.

4. Douwe Aukes Pijl, geb. Nijega 21 febr. 1780, arbeider aldaar, ongehuwd overl.

Nijega 17 juni 1858.

5. Jan Aukes Pijl, geb. Nijega 10 febr. 1782, arbeider aldaar, ongehuwd overl. Nijega 20 dec. 1863.
6. Auke Aukes Pijl, volgt VIIb
7. Haije Aukes Pijl, volgt VIIc

Vic. Aaltje Fokkes (Altie Fakes), dochter van Foocke Melles (Vd) en Tjitske Yntses, ged. De Knipe 25 febr. 1742, trouwt Rottevalle 2 sept. 1764 **Wytse Kerstes**, ged. Surhuisterveen 7 mei 1739, huisman, arbeider, overl. omstr. 1787, zoon van Karst Pyters en Wytse Rienks.

Van Wytse en Aaltje zijn tien kinderen bekend:

1. Kerst Wytzes, ged. Opeinde 17 maart 1765, overl. voor 1774.
2. Fokke Wytzes de Vries, ged. Opeinde 9 aug. 1767 als Fake, arbeider te Noorderdrachten en te Zevenhuizen, overl. ald. 2 maart 1845, trouwt Drachten 15 mei 1796 Antje Wytzes, ged. Drachten 1 juli 1770, overl. Zevenhuizen voor 1806, dochter van Wytse Sytzes en Bontje Oenes. Fokke hertrouwt Leek 9 nov. 1806 Gelske Eelkes Blou, geb. Zevenhuizen omstr. 1766 en ged. Leek 11 sept. 1768, overl. Zevenhuizen 15 jan. 1848, dochter van Eelke Jacobs en Geertruid Jans.
3. Wytse Wytzes, ged. Opeinde 16 okt. 1768, trouwt Niekerk (Wk) 28 mei 1797 Menne Jacobs, ged. Niekerk (Wk) 17 dec. 1747, overl. ald. 14 febr. 1806, zoon van Jacob Roelofs en Trijntje Jans. Bij overlijden nalatende 2 kinderen uit een voorgaand huwelijk en drie kinderen bij de laatste echtgenote.
4. Tjitske Wytzes, ged. Opeinde 1 juli 1770, overl. Noorderdrachten 1 nov. 1820, trouwt Drachten 6 april 1800 Hendrik Ynses, afkomstig van Noorderdrachten, zoon van Ynse Dirks en Roelofje Hendriks Adema. Zij hertrouwt Jan Jeens, geb. omstr. 1775, arbeider te Noorderdrachten, overl. ald. 15 mei 1810, zoon van Jeen Hemkes en Geeske Roels. Bij overlijden wordt vermeld, tweemaal gehuwd, uit het laatste huwelijk nalatende twee kinderen. Nageslacht van Tjitske en Hendrik noemt zich na 1811 Wielsma en Adema, van Tjitske en Jan Veenstra.
5. Rienk Wytzes, geb. Surhuisterveen 1 okt. 1772.
6. Jetske Wytzes de Vries, geb. Surhuisterveen 6 okt. 1776, arbeidster, overl. Enumatil onder Zuidhorn 4 juli 1850, trouwt Niekerk (Wk) 18 jan. 1807 Johannes Jans Hollander, geb. omstr. 1781, arbeider te Oostwold (Wk), overleden ald. 16 sept. 1818. Jetske hertrouwt Zuidhorn 16 mei 1831 Wyger Douwes Hooghuis, weduwnaar van Maaïke Jannes, geb. Faan en ged. Oldekerk 24 febr. 1765, arbeider, overl. voor 1850, zoon van Douwe Wiegers, landbouwer en Trijntje Gerbens.
7. Ynse Wytzes, geb. Surhuisterveen 22 aug. 1779, overl. voor 1781.
8. Ynse Wytzes, geb. Surhuisterveen 5 juni 1781.
9. Hylkjen Wytzes de Vries, geb. Surhuisterveen 30 jan. 1784, overl. Harkema 4 mei 1839, trouwt Achtkarspelen 26 juli 1832 Eise Eises Postma, geb. Workumer Nieuwland 29 jan. en gedoopt Piaam 6 juni 1808, koopman te Harkema, overl. ald. 27 juli 1841, zoon van Eise Halbes en Trijntje Lieuwes Kingma. Eise hertrouwt Achtkarspelen 17 juli 1841 Dieuwke Pieters van der Heide, geb. Harkema 16 juli 1821, dochter van Pieter Hendriks van der Heide en Antje Jurjens Groenewoud.¹⁴¹
10. Jan Wytzes, geb. Surhuisterveen 27 okt. 1787.

Vid. Hylkje Fokes, dochter van Foocke Melles (Vd) en Tjitske Yntses. ged. Oudega 3 nov. 1743, overl. Drogeham 5 okt. 1824, trouwt Drogeham 4 febr. 1770, hij van Drogeham en zij van Opeinde, **Jan Jochums**. ged. Drogeham 29 jan. 1741, koopman en beurtschipper aldaar, overl. voor 1811, zoon van Jochum Jans en Antje Hendriks.

Van Jan en Hylkje zijn zes kinderen bekend:

1. Jochum Jans Kortland, geb. Drogeham 6 maart 1772, arbeider, overl. Burgum 22 jan. 1840, trouwt Antje Idzes, geb. omstr. 1761, overl. Burgum 14 nov. 1840, dochter van Ids en Maaïke.
2. Fokke Jans Hamstra, geb. Drogeham 29 april 1773, schoenmaker aldaar, overl. Drogeham 26 dec. 1840, trouwt Dieuwke Hendriks de Vries, geb. Stiens 17 april 1775, overl. Drogeham 3 mei 1837, dochter van Hendrik Meints en Jeltje Jacobus.
3. Hendrik Jans, geb. Drogeham 24 aug. 1774, overl. ald. 24 okt. 1775.
4. Hendrik Jans, geb. Drogeham 13 aug. 1776.
5. Tjitske Jans, geb. Drogeham 17 dec. 1778.
6. Oege Jans Kortland, geb. Drogeham 30 nov. 1783, arbeider te Burgum, overl. ald. 11 okt. 1840, trouwt Ybeltje Sjoerds Westra, geb. Burgum omstr. 1770, overl. 28 nov. 1841, dochter van Sjoerd Pieters Westra en Jaïke Gerrits van der Velde.

Vie. Jacob Wolters, zoon van Walter Melles (Ve) en Doetje Jacobs, geb. Sumar 16 jan. 1737, koopman, winkelier en veenbaas te Garyp, overl. Engelum 1783 (speciecohier), trouwt Garyp 1 febr. 1767 **Gertje Johannes**, afkomstig van Garyp.

In het proces van 1769 genoemd bij Wouter Melles (Vg) legt ook Jacob Walters, winkelier te Garyp een getuigen verklaring af. Volgens het speciecohier is hij in 1780 vertrokken van Garyp naar Engelum.

Van Jacob en Gertje zijn vijf kinderen bekend:

1. Antje Jacobs, ged. Garyp 7 febr. 1768.
2. Doetje Jacobs, geb. Garyp 23 dec. 1769.
3. Antje Jacobs, geb. Garyp 5 jan. 1772, overl. Rinsumageest 19 april 1820 als Antje Johannes, trouwt Sibren Jacobs, geb. omstr. 1757, overl. Rinsumageest 7 juli 1811, nalatende 4 kinderen, zoon van Jacob Sybrens, timmerman te Rinsumageest en Sjoukje Rinzes. Antje hertrouwt mairie Rinsumageest 29 jan. 1815 Jan Jans Heegstra, geb. Bornwird 9 aug. 1777, arbeider, overl. Rinsumageest 22 okt. 1850, zoon van Jan Jansen en Trijntje Wiltjes.

De overlijdensakte van Antje Jacobs alias Johannes vermeldt het volgende: 49 jaar, huisvrouw van Jan Jans Heegstra, dagloner te Rinsumageest, geb. te Garyp, dochter van Johannes Fokkes en Grietje Jacobs.

4. Meike Jacobs Elsma, volgt VIII.
5. Johannes Jacobs, geb. Garyp 20 maart 1777.

Vif. Melle Walters Kroon, zoon van Walter Melles (Ve) en Doetje Jacobs, geb. Sumar 20 maart 1741, huisman aldaar, overl. Sumar 1794 (speciecohier), trouwt ald. 26 aug. 1787, hij van Sumar en zij van Zuiderdrachten, **Trijntje Jans**, geb. Beets 12 dec. 1765, overl. Sumar 1791 (speciecohier), dochter van Jan Jelles en Antje Lieuwes.¹⁴²

Op 3 maart 1794 worden als curatoren benoemd over Doetje Melles, dochter van wijlen Melle Walters Kroon, huisman te Sumar, Albert Jelmers, huisman te Sumar en Jelke Hedzers, huisman mede aldaar, volgens testament d.d. 27 jan. 1794 van de

vader.¹⁴³

Op 17 dec. 1794 zijn *Liebbe Taekes, veenbaas en Wytse Rienks echtelieden te Garyp 200 carg. schuldig aan Albert Jelmers en Jelke Hedzers, huislieden te Sumar, als curatoren over Doedtje Melles, nagelaten kind van wijlen Melle Walters Kroon, in leven te Sumar. De akte is geroeyerd 25 april 1799.*¹⁴⁴

Op 21 jan. 1795 zijn *Joeke Taekes, mr. wagenmaker en Trijntje Douwes, echtelieden te Garyp 60 carg. schuldig aan Albert Jelmers en Jelke Hedzers, huislieden te Sumar, als curatoren over Doedtje Melles, nagelaten kind van wijlen Melle Walters Kroon, in leven te Sumar.*¹⁴⁵ Op 6 mei 1795 zijn *Folkert Annes en Hylkjen Walters echtelieden te Sumar 1000 carg. schuldig aan Albert Jelmers en Jelke Hedzers, huislieden te Sumar, als curatoren over Doedtje Melles, nagelaten kind van wijlen Melle Walters Kroon, in leven te Sumar.*¹⁴⁶

Op 7 dec. 1795 en 21 maart 1796 zijn *Folkert Annes en Hylkjen Wouters echtelieden erfgenaam van Doetje Melles, "door testament disponibel van haar vader".*¹⁴⁷

*De kinderen van Jan Jelles en Antje Lieuwes (Arends) zijn erfgenaam van Doetje Melles die overleden is zonder kinderen na te laten en een dochter van Melle Wouters Kroon, wiens testament ook wordt genoemd.*¹⁴⁸

Van Melle en Trijntje zijn twee kinderen bekend:

1. Doetje Melles Kroon, geb. Sumar 15 sept. en ged. Garyp 26 okt. 1788, overl. Sumar 8 sept. 1795.
2. Antje Melles Kroon, geb. Sumar 24 dec. 1789 en ged. Garyp 24 jan. 1790, overl. voor 3 maart 1794.

Vlg. Cornelis Rinses Rinsema, zoon van Rinse Melles (Vf) en Joukje Cornelis, geb. Beets 17 maart 1744, landbouwer en rentenier te Ureterp, overl. ald. 28 nov. 1823, trouwt Beets 29 juli 1770 **Attje Tjeerds**, geb. Terwispel april 1749, overl. Boornbergum 22 aug. 1796, dochter van Tjeerd Hendriks en Janke Feddes.

Voor het gerecht van Opsterland is 17 sept. 1767 een interlocutaire sententie van Tiedsger Sybes Meetsma en zijn zoon contra Cornelis Rinses, zoon van Rinse Melles te Beets.¹⁴⁹

Kornelis Rinses wonende te Boornbergum nam in 1811 de familienamen **Rinsema** aan en had de volgende kinderen en kinds kinderen: Rinse 41 jaar te Beets, Wobbe 25 te Ureterp, Jan 19, Grietje 27 te Beetsterzwaag. Kleinkinderen (van Rinse) Kornelis 10, Jan 4, Tjeerd 1, Aatje 15, Trijntje 12 en Antje 6 jaar.

Van Cornelis en Aatje zijn negen kinderen bekend:

1. Rinse Cornelis Rinsema, volgt VIIe.
2. Joukjen Cornelis, geb. Beetsterzwaag 2 april 1773, overl. Beets 25 juli 1806, trouwt Beets 4 febr. 1798 Tjeerd Tjeerds Posthumus, geb. Beets omstr. 1758, boer aldaar, overl. Beetsterzwaag 27 mei 1826, zoon van Tjeerd Tjeerds en Aukjen Feddes.
3. Tjeerd Cornelis, geb. Beets 13 feb. 1775, overl. voor 1811.
4. Fedde Cornelis, geb. Beets 6 jan. 1777, overl. voor 1782.
5. Janke Cornelis, geb. Beets 3 febr. 1779, overl. voor 1811.
6. Fedde Cornelis, geb. Beets 4 april 1782, overl. voor 1811.
7. Grietje Cornelis Rinsema, geb. Beets 2 maart 1784, overl. Beetsterzwaag 4 nov. 1845, trouwt Boornbergum 18 dec. 1803 Sybren Rienks Zestiene, geb. omstr. 1767, timmerman te Beetsterzwaag, overl. ald. 11 febr. 1828, zoon van Rienk

Watses Zestiene en Rimke Sibbeles. Bij huwelijk is hij afkomstig van Beetsterzwaag en zij van Boornbergum.

8. Wobbe Cornelis Rinsema, volgt VIII.

9. Jan Cornelis Rinsema, geb. Boornbergum 8 nov. 1792, landbouwer en slachter, overl. Ureterp 29 jan. 1869, trouwt Smallingerland 9 mei 1818 Maaïke Willems Sytsema, geb. Zuiderdrachten 8 mei 1790, overl. Ureterp 21 febr. 1875, dochter van Willem Jans en Minke Gerrits Sytsema.

VII. Melle Rinses Koopmans, zoon van Rinse Melles (Vf) en Joukje Cornelis, ged. Beets 16 febr. 1749, huisman, koopman, winkelier en bijker, overl. Beetsterzwaag 12 maart 1836, trouwt Beets 22 febr. 1778 met zijn nicht **Gepke Walters**, geb. Sumar 1 maart 1747, overl. voor 17 sept. 1780, dochter van Walter Melles (Ve) en Doetje Jacobs. Melle hertrouwt Beetsterzwaag 17 sept. 1780 **Harmke Alberts**, geb. Ureterp 25 nov. 1756, overl. Beetsterzwaag 12 aug. 1846, dochter van Albert Alberts en Antje Siebes Posthuma.

* * * Heden morgen ten 9 ure, werd ik met mijne Kinderen en Behuwdkinderen, in diepen rouw gedompeld, door het overlijden van mijnen dierbaren Echtgenoot, **MELLE RINZES KOOPMANS**, in den gezegenden ouderdom van 87 jaren en 2 maanden, aan de gevolgen van het rheumatisme en verval van krachten, na eene gelukkige Echtvereeniging van 55 jaren en bijkans zes maanden, nalatende 7 Kinderen en 36 Kleinkinderen.
Beetsterzwaag, **H. ALBERTS**, Wed. M. R. KOOPMANS.
den 12 Maart 1836. *Mede namens de Kinderen en Behuwdkinderen.*

Overlijdensbericht uit de Leeuwarder Courant van 25 maart 1836.

Melle Rinses wonende te Beetsterzwaag nam in 1811 de familienamen **Koopmans** aan en had de volgende kinderen: Albert 24 jaar, Rinse 19, Sieger 14, Joukjen 30 te Ureterp, Romkjen 22, Antje 17, Aukje 9 en Hylkje 8 jaar, allen te Beetsterzwaag. Hij ondertekende de akte als Melle Rinses Coopmans, maar zette daarna een "K" door de letter "C", want de ambtenaar had de familienaam ook met een "K" in de akte gezet. Melle Rinses gebruikte de familienaam Koopmans voor het eerst in 1806. Dit blijkt uit het testament van Benedictus van Teyens van 13 oktober 1806. Hierin staat het volgende vermeld:

"Aangezien ik buiten mijne particuliere goederen nog veele vastigheden, effecten en andere dingen massaal en ongescheiden bezit met meergemelde mijne broeder en zuster, en ik de administratie der goederen te lastig voor mijne huisvrouw oordeele te zijn, zoo stelle ik bij deesen tot administratoren over mijne kinderen, mijn broeder Tinco van Teyens en Melle Rinzes Koopmans beide wonende te Beetsterzwaag, welke beide ik verzoeke deze moeite op hun te willen nemen".

Melle Rinzes Koopmans woont volgens de volkstelling van 1829 te Beetsterzwaag in huisnummer 48, oud 80 jaar, geboren te Beets, van beroep koopman en bijker. Harmke Alberts zijn echtgenote is 72 jaar, geboren te Ureterp en van beroep winkeliersche. Bij hen in woont hun jongedochter Hylkje Melles Koopmans, oud 26 jaar, geboren te Beetsterzwaag, zonder beroep.

Van Melle en Harmke zijn tien kinderen bekend, allen geboren te Beetsterzwaag:

1. Joukjen Melles Koopmans, geb. 27 nov. 1781, overl. Ureterp 25 juli 1817, trouwt Ureterp 12 mei 1805 Oene Teekes Meek, geb. Zuiderdrachten 6 febr. 1777 en

- ged. Ureterp 11 mei 1777, timmerman en metselaar te Ureterp, overl. ald. 27 okt. 1856, zoon van Teeke Oenes en Ytje Koenes.
2. Rinse Melles, geb. 5 okt. 1783, overl. Beetsterzwaag voor 29 maart 1792.
  3. Antje Melles, geb. 13 mei 1785, overl. Beetsterzwaag voor 4 sept. 1794.
  4. Albert Melles Koopmans, volgt VIIg.
  5. Romkjen Melles Koopmans, geb. op 6 okt. 1789, overl. Beetsterzwaag 18 april 1869, trouwt Beetsterzwaag 14 mei 1813 Klaas Jannesz Prakken, geb. Elslo omstr. 1776, percepteur (ontvanger) der directe belastingen te Beetsterzwaag, overl. ald. 24 juli 1834, zoon van Jannes Klases en Geertje Hendriks Prakken.
  6. Rinse Melles Koopmans, volgt VIIIh.
  7. Antje Melles Koopmans, geb. 4 sept. 1794, overl. Langezwaag 16 okt. 1870, trouwt Beetsterzwaag 16 okt. 1817 Wytse Tjeerds Bakker, geb. Kortezwaag 2 sept. 1794, kroeghouder te Terwispel, overl. ald. op 10 april 1858, zoon van Tjeerd Wytse Bakker en Fokje Klazes Klasma (Klosma).
  8. Sieger Melles Koopmans, volgt VIIIi.
  9. Aukjen Melles Koopmans, geb. 14 jan. 1801, overl. Leeuwarden 14 april 1882, trouwt Opsterland 26 aug. 1824 Jacob Jurjens Faber, geb. St. Annaparochie 1 mei 1795, overl. Hurdegaryp 8 maart 1869, zoon van Jurjen Tjommies en Grietje Jacobs van Dijk.
  10. Hylkjen Melles Koopmans, geb. 25 aug. 1803, overl. Beetsterzwaag 7 sept. 1868, trouwt Opsterland 12 mei 1830 Lucas Alberts Bouma, geb. Langezwaag 23 april 1800, logementhouder, wonende in de Wijngaarden te Langezwaag, overl. ald. 5 juli 1862, zoon van Albert Lucas en Djeuwke Meinderts Meinsma.

Vii. Sytse Rinses van der Wal, zoon van Rinse Melles (Vf) en Joukje Cornelis, geb. Beets 23 maart 1752, boer aldaar, overl. ald. 31 mei 1812, trouwt Beets 19 mei 1782 **Joukjen Hanzes**, geb. Beets 26 nov. 1760, overl. ald. 21 dec. 1832, dochter van Hans Ates en Klaske Klases.

Sytse huurde in 1788 en 1798 stem nr. 6 te Beets, eigendom van R. van Lynden. Na zijn overlijden in 1812 wordt de weduwe als huurster genoemd in 1818 en 1828.

Het floreenkohier van 1798 van Beets vermeldt het volgende: "Sytse Renses en Roel Roels Eigenaars van de Fenne strekkende van de weg tot aan de Walle, hebbende ten oosten het vorige perceel en ten westen Benedictus van Teijens, wordende bij haar zelfs gebruikt, beswaart met een half Floreen".

Sytze Rinses had dus land liggen "aan de Walle" te Beets en nam derhalve in 1811 wonende te Beets de familienaam **Van der Wal** aan en had de volgende kinderen: Hans 24 jaar, Melle 15, Rinse 9 en Klaaske 27 jaar te Terwispel.

Van Sytse en Joukjen zijn zes kinderen bekend:

1. Klaaske Sytzes van der Wal, geb. Beets 24 juni 1784, overl. ald. 15 april 1848, trouwt Opsterland 26 april 1811 Eit Foppes Klooster, geb. Donkerbroek 23 okt. 1784, boer te Beets, overl. ald. 28 sept. 1845, zoon van Foppe Hinkes en Martje Jacobs.
2. Hans Sytzes van der Wal, geb. Beets 14 juni 1787, wonende te Lippenhuizen, overl. ald. 15 febr. 1855, trouwt mairie Beetsterzwaag 22 okt. 1812 Antje Tjeerds Brandsma, geb. Wijnjeterp 10 jan. 1793, renteniersche te Lippenhuizen, overl. ald. 6 juli 1871, dochter van Tjeerd Jans Brandsma en Trijntje Jans.

Hans en Antje hadden negen dochters en één zoon. Zes dochters en de enige

zoon overleden op jonge leeftijd.

3. Joukje Sytzes, geb. Beets 5 mei 1791, overl. voor 1812.
4. Melle Sytzes, geb. Beets 8 april 1794, overl. voor 1796.
5. Melle Sytzes van der Wal, geb. Lippenhuizen 8 juni 1796, ged. Beets 10 juli 1796, overl. Lippenhuizen 5 mei 1863, trouwt Opsterland 17 dec. 1818 Pietje Jans Wever, geb. Ureterp 20 nov. 1794, overl. Lippenhuizen 5 jan. 1877, dochter van Jan Hendriks Wever en Aukje Jans.
6. Rinse Sytzes van der Wal, geb. Beets 3 febr. 1803, ongehuwd overl. ald. 26 jan. 1824.

Vij. Wobbe Rinses, zoon van Rinse Melles (Vf) en Joukje Cornelis, geb. Beets en ged. Beetsterzwaag 14 sept. 1755, huisman te Beets, overl. ald. 17 aug. 1811, trouwt Beets 28 april 1782 **Antje Douwes**, ged. Boornbergum 23 sept. 1759, overl. Beets 7 april 1843, dochter van Douwe Dirks en Wyske Bouwes.

In 1788 huurt Wobbe Rentses tot zijn dood in 1811 een deel van stem nr. 12 te Beets, eigendom van mevr. E.R. van Idsinga. Daarna huurt zijn weduwe Antje Douwes deze boerderij tot 1828. De boerderij is dan in eigendom van R. van Lynden en kinderen.

Antje Douwes te Beets neemt in 1811, als weduwe van Wobbe Rinses, de naam **Idsinga** aan als familienaam en heeft één minderjarige zoon Bauwe Wobbes.

Het blijkt dat de meisjes zich later ook allemaal Idzinga noemen. Van de jongens noemt alleen Rinse Wobbes zich Idzinga en van de andere twee noemt Douwe Wobbes zich **Ploegstra** en noemt Kornelis Wobbes zich **Kirkenier**. Deze laatste is wel een heel bijzondere naam, maar volgens wijlen D.J. van der Meer uit Reduzum kwam deze naam wel in Friesland voor. Ik meen mij te herinneren dat er een chirurgijn was die zo heette. Maar helaas mijn aantekeningen zijn zoek.

Van Wobbe en Antje zijn tien kinderen bekend:

1. Rinse Wobbes Idzinga, geb. Beets 16 aug. 1783 met de vermelding dat “De moeder heeft 6 weken voor de geboorte de pokken gehad, t.z.t. moet bewezen worden dat 't kind niet besmet is”, schoenmakersknecht en schoenmaker te Beetsterzwaag, overl. ald. 4 juni 1855, trouwt Opsterland 19 juni 1817 Wybrigje Wybes, geb. Beetsterzwaag 8 juli 1782, overl. ald. 9 maart 1852, dochter van Wybe Jans en Sietske Wiebes. Wybrigje was eerder gehuwd met Lammert Theunis Elzinga, geb. Oudega 13 juni 1777, schoenmaker te Beetsterzwaag, overl. ald. 16 aug. 1814, zoon van Teunis Lammerts en Sytske Gerlofs.
2. Douwe Wobbes **Ploegstra**, geb. Beets 14 mei 1785, ongehuwd overl. 23 jan. 1815 aldaar.
3. Wietske Wobbes, geb. Beets 17 febr. 1787.
4. Kornelis Wobbes **Kirkenier**, geb. Beets 1 maart 1789, arbeider te Beetsterzwaag, overl. ald. 10 febr. 1866, trouwt mairie Beetsterzwaag 30 sept. 1814 Antje Alberts Hofman, geb. Beetsterzwaag 23 nov. 1792, overl. 2 dec. 1875 aldaar, dochter van Albert Berends Hofman en Froukje Baukes Plantinga.
5. Joukje Wobbes, geb. Beetsterzwaag 15 april 1791 (waarschijnlijk Beets, maar ged. te Beetsterzwaag, maar dat staat niet in het doopboek), arbeidster te Noorderdrachten, overl. ald. 3 mei 1834, trouwt mairie Drachten 30 mei 1812 Jan Jans Nijboer, geb. Noorderdrachten 24 dec. 1781, arbeider aldaar, overl. Noorderdrachten 20 juni 1834, zoon van Jan Jans Nijboer en Grietje Harmens.

Uit de huwelijksbijlagen blijkt dat Jan niet gedoopt is, maar dat zijn vader zijn testament toont waarop aantekening gemaakt is van "des comparants kinderen of familie" onder anderen "1781 den 24 December is geboren ons zoon Jan Jans op een Maandag". De notaris vergewist zich ervan dat het reeds lang geleden is opgeschreven en dat er onder Jan zijn familie geen andere registers bestaan, "vermits zij hunne kinderen niet hadden laten dopen".

6. Bouwe Wobbles, geb. Beets 4 april 1793, overl. voor 1805.
7. Romkjen Wobbles **Idzinga**, geb. Beets 24 juli 1795, overl. Drachten 28 maart 1863, trouwt mairie Beetsterzwaag 22 aug. 1813 Bauke Alberts Hofman, geb. Beetsterzwaag 14 febr. 1787, arbeider, overl. Drachten 6 okt. 1851, zoon van Albert Berends Hofman en Froukje Baukes Plantinga.
8. Aukje Wobbles **Idzinga**, geb. Beets 28 okt. 1797, overl. ald. 21 nov. 1872, trouwt Opsterland 30 maart 1820 Sieger Fokkes Fokkema, geb. Wijnjeterp 15 dec. 1795, arbeider te Beets, overl. ald. 24 okt. 1841, zoon van Fokke Aises en Wiske Lucas van der Velde.
9. Hielkje Wobbles **Idzinga**, geb. Beets 27 april 1800, overl. Beetsterzwaag 23 juli 1879, trouwt Opsterland 23 mei 1822 Geert Ybes van den Bosch, geb. Beetsterzwaag 11 dec. 1795, tuinman te Beetsterzwaag, overl. ald. 4 april 1839, zoon van Ybe Geerts en Tjitske Jacobs van den Berg.
10. Bouwe Wobbles **Idzenga**, geb. Beets 9 jan. 1805, arbeider, ongehuwd overl. Beetsterzwaag 15 maart 1873.

Vik Jan Rinses Beetsma, zoon van Rinse Melles (Vf) en Willemke Eyses, geb. op nieuwe Sint Jacob (25 juli), ged. Beets 13 sept. 1767, kastelein en veldwachter te Duurswoude, overl. ald. 14 nov. 1832, trouwt Beets 25 mei 1788 **Sytske Geerts Faber**, afkomstig van Beets, geb. Frieschepalen 29 dec. 1762, overl. Duurswoude 17 okt. 1828, dochter van Geert Jitses Faber en Lemke Jans.¹⁵⁰

Jan Rinses wonende te Duurswoude nam in 1811 de familienaam **Beetsma** aan en had de volgende kinderen: Rinse 14 jaar te Duurswoude, Willemke 21 te Beets, Limke 17 jaar te Duurswoude. Dat Jan zich Beetsma noemde lag voor de hand want hij was geboren in Beets.

Van Jan en Sytske zijn zes kinderen bekend:

1. Willemke Jans, geb. Beets 15 juni 1789, jong overleden.
2. Willemke Jans Beetsma, geb. Beets 16 sept. 1790, overl. Duurswoude 5 febr. 1873, trouwt mairie Drachten 30 dec. 1813 Johannes Karels Friso, geb. Leeuwarden 21 sept. 1793, koemelker te Duurswoude, overl. ald. 7 sept. 1859, zoon van Karel Barts Friso, koperslager en Anna Margaretha Keidel.
3. Limke Jans Beetsma, geb. Wijnjeterp 10 dec. 1793, arbeidster te Duurswoude, overl. ald. 15 nov. 1832, trouwt mairie Ureterp 15 febr. 1816 Albert Everts Aardema, geb. Ureterp 22 april 1796, overl. Haulerwijk 6 maart 1886, zoon van Evert Alberts Aardema, boer te Duurswoude en Aaltje Jans Veenstra. Albert trouwt 2 Opsterland 13 febr. 1834 Antje Jaspers Postma, geb. Drachten april 1798, overl. Wijnjeterp 18 dec. 1837, weduwe van Berend Abeles Postma, dochter van Jasper Freerks en Aukje Jurjens Pool. Albert trouwt 3 Opsterland 29 sept. 1838 Grietje Annes, geb. Ureterp 23 aug. 1789, overl. Wijnjeterp 24 febr. 1841, weduwe van Hendrik Melles Bron, dochter van Anne Klazes en Gerharda (Grada) Abbing (Abbink). Albert trouwt 4 Ooststellingwerf 18 april 1849 Geertje Louwes

Louwes, geb. Zevenhuizen 1 nov. 1814, arbeidster, overl. Haulerwijk 12 maart 1880 als Grietje Louwes Louwes, dochter van Louwe Harms Louwes en Boukje Hendriks Bos.

4. Rinse/Rintje Jans Beetsma, geb. Wijnjeterp 30 maart 1797, arbeider te Haulerwijk onder Haule, overl. ald. 29 juni 1844, trouwt Ooststellingwerf 24 dec. 1820 Aaltje Luites Veenstra, geb. Haulerwijk 11 okt. 1798, daar overl. 25 jan. 1838, dochter van Luite Hendriks Veenstra en Grietje Jakobs. Rinse hertouwt Ooststellingwerf 5 april 1840 Rinske Johans Houwer, geb. Winsum 29 mei 1805, overl. Haulerwijk 8 juni 1843, dochter van Johan Johans Houwer en Jantje Gerrits.
5. Geert Jans, geb. Wijnjeterp 13 dec. 1799, overl. voor 1811.
6. Hylke Jans, geb. Wijnjeterp 23 maart 1801, overl. voor 1811.

VII. Melle Walters Sipma, zoon van Wouter Melles (Vg) en Trijntje Douwes, ged. Garyp 31 mei 1744, kastelein en rentenier te Garyp en te Sumar, overl. ald. 31 maart 1823, trouwt Garyp 22 dec. 1771 **Wypkjen Gerbens**, ged. Feanwâlden 4 jan. 1733, overl. Sumar 6 april 1808, dochter van Gerben Bouwes en Tietje Melles. Wypkjen trouwde eerder Feanwâlden 22 juni 1752 Hendrik Cornelis.

Melle Walters wonende te Sumar nam in 1811 de familienaam **Sipma** aan en had één dochter genaamd Trijntje oud 39 jaar.

In 1777 is Wypkjen Gerbens te Garyp erfgename van Folke Melles, een broer van haar moeder Tietje Melles.¹⁵¹

Op 4 febr. 1772 compareren Oeble Egberts, mr. smid te Eastermar en Rones Reitses, huisman mede aldaar, curatoren over Bouwe, Uilkje, Cornelis, Gerben en Tietje Hendriks, kinderen van wijlen Hendrik Cornelis, overleden te Garyp, bij Wypkjen Gerbens die hertrouwd is met Melle Wolters, mede aldaar.¹⁵²

Op 6 mei 1772 hebben Jan Roelofs en Uitse Melles, beiden huislieden te Sumar, zich borg gesteld voor Oeble Egberts en Rones Reitses te Eastermar, als curatoren over de kinderen van wijlen Hendrik Cornelis bij Wypkjen Gerbens nopens betaling van de helft van 1835 carg., die Wypkjen Gerbens, gesterkt met haar man Melle Walters, volgens accoord geregistreerd in het weesboek van Tytsjerksteradiel, wegens de haar "toegetaxeerde" goederen, moet betalen. De borgen wensen te worden ontslagen, hiervoor komen nu in de plaats Franciscus Piersma en Leenart Jans, mr wagenmaker, beiden te Garyp, alsmede ook Walter Melles en Trijntje Douwes echtelieden, huislieden aldaar.¹⁵³

Van Melle en Wypkjen is één kind bekend:

1. Trijntje Melles Sibma, geb. Garyp 15 april 1772, overl. ald. 13 okt. 1842, trouwt Sumar 23 aug. 1789 Folkert Riemers Riemersma, geb. Surhuisterveen omstr. 1764, boer te Sumar, overl. Tytsjerk 19 mei 1848, zoon van Riemer Johannes en Trijntje Folkerts.

VIm. Douwe Wolters Sibma, zoon van Wouter Melles (Vg) en Trijntje Douwes, ged. Garyp 21 mei 1752, veehouder en huisman te Garyp, overl. ald. 29 aug. 1818, trouwt Garyp 11 febr. 1776 **Grietje Harmannes Ritzema**, ook genaamd Ritsma, afkomstig van Sumar, ged. Buitenpost 17 maart 1754, overl. Garyp 5 nov. 1828, dochter van Harmannus Rudolf Ritzema en Jitske Annes Sibma.

Van Douwe en Grietje zijn zeven kinderen bekend:

1. Walter Douwes Sibma, volgt VIIj.

2. Harmannus Douwes Sibma, geb. Garyp 14 juli 1777, jong overleden.
3. Harmannus Douwes Sibma, geb. Garyp 1 juli 1780, landbouwer, ongehuwd overl. ald. 30 maart 1867.
4. Trijntje Douwes Sibma, geb. Garyp 5 okt. 1782, overl. Sumar 13 sept. 1854, trouwt Sumar 25 mei 1806 Melle Uitzes van der Wier, ged. Sumar 17 dec. 1769, veehouder aldaar, overl. Sumar 22 mei 1851, zoon van Uitze Melles en Wytse Harts.
5. Jitske Douwes, geb. Garyp 1 juli 1785, overl. voor 1811.
6. Melle Douwes Sibma, geb. Garyp 22 jan. 1789, landbouwer te Garyp, ongehuwd overl. ald. 24 jan. 1856.
7. Taede Douwes Sibma, volgt VIII.

VIn. Douwe Baukes, zoon van Bauke Melles (Vh) en Corneliske Cornelis, geb. op Altenburch onder Tytsjerk 4 juli 1772, schipper te Drachten, verdronken bij de Hoodam omstr. 1805 (huwelijksbijlagen 1825), trouwt Suwâld 18 mei 1794 **Eelkje Douwes Douma**, ged. Jistrum 9 juli 1769, grootschippersche, overl. in het schip te Drachten 25 juni 1830, dochter van Douwe Hendriks en Clara Franses. Eelkje hertrouwt Drachten 13 mei 1810 Hoite Willems Doornbos, geb. Oudega 31 aug. 1775, potschipper en koopman te Drachten, overl. ald. 4 nov. 1847, zoon van Willem Huites Doornbos en Pietje Volkerts.

Douwe Baukes komt één keer voor met de familienaam Castelein en wel in de trouwakte van zijn dochter Clara van der Zee in 1821.

*Op 11 mei 1799 zijn Douwe Baukes, schipper en Eelkje Douwes echtelieden te Burgum 550 carg. schuldig aan Jan Alberts, mr scheepstimmerman te Burgum, wegens een nieuw coffeschip cum annexis lang 36-10 voet. Borgen zijn Melle Baukes, cipier te Leeuwarden, Cornelis Baukes, hospes te Menaldum en Klaas Sytses Kroodstra, huisman onder Suwâld.*¹⁵⁴

Uit deze akte blijkt dat Douwes familie borg voor hem is, namelijk zijn broers Melle en Cornelis Baukes en zijn zwager Klaas Sytses getrouwd met zijn zuster Anke Baukes.

Een kofschip werd niet alleen gebruikt voor de binnenwateren maar ook voor de kustvaart, waarschijnlijk is dat de reden dat zijn kinderen zich **Van der Zee** noemen.

Van Douwe en Eelkje zijn drie kinderen bekend:

1. Bauke Douwes **van der Zee**, volgt VIII.
2. Clara Douwes **van der Zee**, geb. Drachten 1 nov. 1802, naaister, overl. Rottevalle (Sm.) 22 maart 1856, trouwt Smallerland 29 dec. 1821 Anne Hendriks Bergsma, geb. Gorredijk 15 juni 1788, koopman te Drachten, overl. Rottevalle (Sm.) 26 jan. 1856, zoon van Hendrik Jans Bergsma en Antje Sytses. Anne hertrouwt Rottevalle 15 okt. 1809 Maria (Marijke) Catharina van Os, geb. Leeuwarden 30 nov. 1784, overl. Drachten 2 okt. 1821, dochter van Jacobus van Os, opzichter te Rottevalle, en Aafke Simons Blom.
3. Douwe Douwes, geb. Menaldum 20 mei 1806, overl. Noorderdrachten 4 febr. 1808.

VIo. Symen Jochums, zoon van Jochum Symens (VI), ged. Aldtsjerk 22 april 1725, mr. smid te Hallum, trouwt ald. 1 maart 1750, **Grietje Klazes**, afkomstig van Oudebildtzijl. Symen hertrouwt Hallum 2 juli 1769 **Jietske Hessels**. Zij trouwt 1

Hallum 12 juni 1757 Tjeerd Hendriks te Hallum.¹⁵⁵

Volgens het lidmatenboek van Hallum doet Symen Jochums, smid, belijdenis op 17 mei 1757 en hij staat op de lidmatenlijst van 1758 en in 1762 met zijn vrouw Grietje Klases, die belijdenis doet op 15 aug. 1762 en op 20 aug. daaropvolgend volwassen gedoopt wordt.

Op 26 april 1751 kopen Symen Jochums en Grytje Clases echtelieden tot Hallum een "huysinge, agter huys, hovinge, homen en plantagie gelegen onder Hallum aan de hoge herenweg, bij de copers bewoont". De hoge Herenweg ligt ten westen van het huis. Bij de koop is het smidsgereedschap inbegrepen. Gekocht van Hantje Clases en Jannigie Hilbrands, echtelieden op de Oudebildtziyl, voor een bedrag van 1200 carg., inclusief 300 carg. voor het gereedschap.¹⁵⁶

Dit huis ligt op de Hallumerhoek en is in 1832 eigendom van Hessel Tjeerds Hoekstra, geb. Hallum 1764, overleden ald. 1 april 1840, zoon van Tjeerd Hendriks en Jetske Hessels. Dit is een zoon van Symen Jochums' tweede vrouw uit haar eerste huwelijk. De familienaam **Hoekstra** komt dus van de Hallumer Hoek.

Van Symen en Grietje zijn zeven kinderen bekend:

1. Aaltje Symens, geb. omstr. 18 aug. 1750 en ged. Hallum 29 april 1753, oud 3 jaar min 15 weken.
2. Klaas Symens **Hoekstra**, volgt VIII m.
3. Ytje Symens, ged. Hallum 2 nov. 1755.
4. Antje Symens, ged. Hallum 18 dec. 1757.
5. Jochum Symens, ged. Hallum 6 jan. 1760, jong overleden.
6. Akke Symens, ged. Hallum 25 dec. 1762.
7. Jochum Symens **Hoekstra**, volgt VII n.

Van Symen en Jetske zijn twee kinderen bekend:

8. Aede Symens **Hoekstra**, volgt VII o.
9. Botje Symens **Hoekstra**, bij huwelijk afkomstig van Welsrijp, geb. Hallum omstr. 21 april 1770, ged. ald. 5 mei 1771, oud 1½ jaar min veertien dagen, overl. Vrouwenparochie 7 okt. 1829, trouwt ald. 3 juli 1796 Tymen Paulus, geb. Oude Zijl 11 jan. 1770 en ged. Vrouwenparochie 25 maart 1770, overl. ald. 21 april 1809, zoon van Paulus Jans, mr wagenmaker en Atske Jans. Na 1811 hebben de twee kinderen Tymen en Botje de familienaam Boorsma of Boersma.

VIp. Binne Jochums, zoon van Jochum Symens (VI) en Wyske Binnes, ged. Aldtsjerk 7 febr. 1745, smid te St. Jacobiparochie, trouwt aldaar 3 juni 1770 **Jetske Hermens** (Yetske), overl. voor 1777. Binne hertrouwt omstr. 1777 **Janke Lammerts**, ged. St. Jacobiparochie 7 april 1749, overl. ald. 12 nov. 1825, dochter van Lammert Eelkes en Neeltje Leenderts.

Van Binne en Jetske is een kind bekend:

1. Harmen Binnes, geb. St. Jacobiparochie 22 okt. 1775, overl. Vrouwenparochie 13 aug. 1808.

Van Binne en Janke zijn vier kinderen bekend:

2. Neeltje Binnes **Smidt**, geb. St. Jacobiparochie 21 nov. 1777, werkvrouwe ald., overl. St. Jacobiparochie 11 sept. 1839, trouwt Haye Klazes van der Ley, geb. Vrouwenparochie omstr. 1763, niet gedoopt, werkman te St. Jacobiparochie, overl. ald. 1 mei 1829, zoon van Klaas Hayes van der Lei en Atje Jans.
3. Wyske Binnes, geb. St. Jacobiparochie 29 sept. 1779, overl. St. Annaparochie 7

april 1828, trouwt Dirk Okkes de Pett, geb. St. Jacobiparochie 16 april 1774, gardenier te St. Annaparochie, overl. ald. 19 dec. 1825, zoon van Okke Dirks de Pett en Trijntje Berends Stroosma.

4. Antje Binnes **Smith**, geb. St. Jacobiparochie 27 dec. 1782, overl. ald. 30 okt. 1834, trouwt Andries Hendriks, niet gedoopt, overl. St. Jacobiparochie 3 nov. 1809. Antje hertrouwt Het Bildt, mairie St. Jacobiparochie 5 sept. 1812 Rense Ypes de Vries, geb. St. Jacobiparochie 22 okt. 1772, zoon van Ype Hiddes en Antje Gerrits.
5. Tjitske Bennes **Smidt**, geb. Firdgum 8 jan. 1786, ged. St. Jacobiparochie 15 maart 1796, overl. ald. 20 april 1838, trouwt Het Bildt, mairie St. Jacobiparochie 11 nov. 1815 Dirk Minnes Buuren, geb. St. Jacobiparochie 4 juli 1791, zoon van Minne Dirks en Saapje Louws.

Viq. Sybe Jochums, zoon van Jochum Symens (VI) en Wyske Binnes, ged. Aldtsjerk 21 juni 1750, trouwt Stiens 9 mei 1779, hij van Stiens en zij van Jelsum, **Aukje Pieters**.

Van Sybe en Aukje zijn twee kinderen bekend:

1. Jochem Sybes, volgt VIIp.
2. Sybe Sybes **Postmus**, geb. Cornjum 4 april 1784, bakker, fuselier, korporaal, fourier en sergeant, overl. na 1 sept. 1811.

Uit de collectie Visser betreffende de soldaten in het leger van Napoleon blijkt het volgende: Postmus, Sybe Sybes, bakker, geb. Cornjum 11-04-1780 zoon van Sybe Jochems en Ankje Pieters; vrijwilliger; 13.06.1806 fuselier 5e reg.; 09.06.1809 korporaal; 06.10.1810 126e reg. inf. onder nr. 954, 4e bat., 4e comp.; 18.01.1811 fourier; 01.09.1811 sergt.; veldtochten 1807 t/m 1811.

Vir. Gerben Jochums Kuipers, zoon van Jochum Symens (VI) en Wyske Binnes, ged. Aldtsjerk 11 sept. 1756, arbeider en gardenier te Britsum, overl. ald. 12 okt. 1825, trouwt Britsum 21 mei 1797 **Grietje Jans Algra**, geb. Britsum omstr. 1769, overl. ald. 21 febr. 1852, dochter van Jan Tjeerds Algra en Maaïke Doedes.

Gerben Jochums wonende te Britsum neemt in 1811 de naam **Kuipers** aan als familienaam en hij heeft één zoon die Jochum heet en 12 jaar oud is. Dat Gerben zich Kuipers noemt is niet zo verwonderlijk want zijn vader was kuiper te Aldtsjerk. Hij kon de akte niet ondertekenen omdat hij niet kon schrijven.

Van Gerben en Grietje is één kind bekend:

1. Jochum Gerbens Kuipers, geb. Britsum 5 mei 1799, arbeider, boerenknecht, gardenier en werkman ald., overl. Britsum 30 sept. 1865, trouwt Leeuwarderadeel 22 mei 1823 Uilke Sjoerds Wagenaar, geb. Stiens 11 sept. 1791, dienstmeid te Britsum en Hallum, overl. Britsum 7 juli 1846, dochter van Sjoerd Jacobs Wagenaar en Lijsbert Jans Klinkert. Jochum hertrouwt Leeuwarderadeel 24 maart 1848 Wimke Saakes Ritsma, geb. Britsum 1 mei 1797, overl. ald. 17 maart 1860, dochter van Saake Minnes en Klaaske Sipkes.

Vis. Anne Jochums, zoon van Jochum Symens (VI) en Wyske Binnes, geb. Aldtsjerk 5 maart 1762, ged. ald. 4 mei 1769, werkman te Vrouwenparochie, overl. ald. 28 febr. 1815, trouwt Stiens 22 mei 1791 **Tjitske Tjisses Fynia**, ook wel **Veenje**, ged. Vrouwenparochie 25 maart 1770, overl. St. Annaparochie 17 febr.

1835, dochter van Tjisse Formers en Jeltje Nannes. Zij hertrouwt Het Bildt 21 aug. 1834 Jan Dirks van der Ploeg, ged. Drachten 11 juli 1773, timmerknecht en werkmans te St. Annaparochie, overl. ald. 22 aug. 1846, zoon van Dirk Jans en Grietje Lourens. Jan trouwt 1 St. Annaparochie 16 mei 1802 Tjerkje Minzes de Boer, ged. ald. 18 dec. 1763, overl. St. Annaparochie 9 aug. 1826, dochter van Minse Michiels en Atje Beerns. Jan trouwt 3 Het Bildt 14 april 1836 Dieuwke Jacobs, geb. Minnertsga 20 nov. 1774, dochter van Jacob Jans en Jeltje Hendriks.

Van Anne en Tjitske zijn zes kinderen bekend:

1. Jeltie Annes **Kuipers**, geb. Stiens 10 sept. 1792, overl. Dronrijp 4 aug. 1836, trouwt Het Bildt 11 juni 1826 Jacob Tjipkes Loonstra, geb. Dronrijp 17 sept. 1795, koopman, overl. ald. 8 april 1861, zoon van Tjepke Klaases en Wytse Jacobs. Jacob trouwt 2 Het Bildt 22 maart 1838 Jantje Romkes de Blaauw, geb. 26 dec. 1799 en ged. St. Annaparochie 10 jan. 1802, overl. Vollenhove 14 april 1849, dochter van Romke Klazes de Blaauw en Ytske Jelles. Jacob trouwt 3 Franeker 9 juni 1850 Gatske Pieters Postma, geb. Franeker 25 nov. 1811, overl. Dronrijp 25 nov. 1857, dochter van Pieter Pieters Postma en Hiltje Gatzes Westerveld. Gatske was weduwe van Jan Gerrits van der Weij.
2. Jochum Annes **Kuipers**, geb. Vrouwenparochie 2 maart 1796, werkmans aldaar, overl. Vrouwenparochie 28 dec. 1843, trouwt Het Bildt 3 febr. 1822 Renske Everts Wendelaar, geb. Marrum 21 aug. 1794, werkvrouw te Vrouwenparochie, overl. ald. 12 mei 1853, dochter van Evert Teunis Wendelaar en Pietje Jans.
3. Tjisse Annes **Kuipers**, geb. aan de Oude Dijk te Vrouwenparochie 24 sept. 1797 en ged. Vrouwenparochie 15 juni 1806, werkmans te St. Annaparochie, overl. ald. 2 mei 1840, trouwt Ferwerderadeel 12 mei 1826 Sytske Reinders Hofman, geb. Hallum 7 febr. 1798, werkvrouw te Vrouwenparochie, overl. ald. 14 maart 1850, dochter van Reinder Fokkes Hofman en Trijntje Rintjes Akkerman.
4. Wytze Annes **Kuipers**, geb. aan de Oude Dijk te Vrouwenparochie 6 dec. 1799 en ged. Vrouwenparochie 15 juni 1806, werkmans aldaar, overl. Vrouwenparochie 12 mei 1840, trouwt Het Bildt 22 april 1827 Aafje Hendriks van der Wal, geb. te Oudebildtzijl onder Vrouwenparochie 1 okt. 1803, overl. ald. 21 maart 1860, dochter van Hendrik Jacobs van der Wal en Jetske Symons Buisman. Aafje hertrouwt Het Bildt 18 mei 1843 Johannes Ulbes Bos, geb. Vrouwenparochie 13 april 1813, werkmans, overl. Vrouwenparochie 24 jan. 1869 zoon van Ulbe Dirks Bos en Renske Johannes Tullener.
5. Nanne Annes **Kuipers**, geb. aan de Oude Dijk te Vrouwenparochie 7 april 1803 en ged. Vrouwenparochie 15 juni 1806, overl. ald. 31 jan. 1864, trouwt Hennaarderadeel 29 mei 1830 Antje Hendriks Wiersma, geb. Mantgum 31 aug. 1799, overl. na 31 jan. 1864, dochter van Hendrik Idzes Wiersma en Imkje Tietes.
6. Sybe Annes **Kuipers**, geb. Vrouwenparochie 18 aug. 1811, overl. Hoorn 21 nov. 1848.

Vlt. Fokke Harings (Foeke, Fouke), zoon van Haring Fooekes (Vn) en Bauckjen Claases, ged. Dronrijp (RK) 8 jan. 1759 (als Voeke, doopheffer Kerst Voekes), timmermans aldaar, overl. Dronrijp 7 aug. 1807, trouwt ald. (RK) 12 jan. 1783, hij van Dronrijp en zij van Menaldum (testes: Hessel Douwes en zijn vrouw Boukjen Clases), **Ruurtje Uiltjes**, ged. Dronrijp (RK) 10 juni 1757, overl. ald. 18 okt. 1807, dochter van Uilke Sikkes en Grietje Jakles.

Uit de huwelijksbijlagen van dochter Hesseltje Foukes Rijpma d.d. 7 jan. 1827 te Leeuwarden, blijkt dat zij een dochter is van Fouke Harings, timmerman te Dronrijp, overl. 7 aug. 1807 te Dronrijp en van Ruurdje Uiltje overl. juli 1808 te Dronrijp. Wat opvalt is dat de opgave van de leeftijd bij overlijden of bij het in militaire dienst gaan, van geen van de kinderen overeenkomt met de datum bij de doop vermeld.

Van Fokke en Ruurtje zijn twaalf kinderen bekend:

1. Baukjen Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 15 nov. 1783 als Balbina, doopheffer Hessel Douwes.
2. Grietje Fokkes **Rijpma**, ged. Dronrijp (RK) 16 okt. 1784 als Margarita, doophefster Baukje Uultjes, overl. Leeuwarden 11 dec. 1846.
3. Haring Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 23 okt. 1785 als Armigirus, doophefster Baukjen Claasis, overl. na 24 maart 1811.
Uit de collectie Visser betreffende de soldaten in het leger van Napoleon blijkt het volgende: Foekes, Haring, geb. Dronrijp 21-03-1791, wonende aldaar, zoon van Foeke Harings en Ruurdje Uiltjes, beiden overl.; loteling lichting 1811 Dronrijp; 24-3-1811 (uit depot van de recrutering) 123e regt. inf. onder nr. 2617, 5e, 4e en 2e bat., 2e, 1e en 4e comp.; zie ook broer Uilje Foekes.¹⁵⁷
4. Uultje Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 12 nov. 1786 als Ulricus, doopheffer Zicke Uultjes, jong overleden.
5. Baukje Fokkes **Rijpma**, ged. Dronrijp (RK) 9 jan. 1788 als Barbara, doophefster Tytje Heerkes, overl. Leeuwarden 6 juni 1835, trouwt Leeuwarden 20 aug. 1815 Gerrit Everts ten Berge, geb. Stiens en ged. Leeuwarden (RK) 10 dec. 1798, koopman te Leeuwarden, overl. ald. 2 juni 1826, zoon van Evert Gerrits ten Berge en Aafke Tjeerds Jorna. Baukje hertrouwt Bernard Brinkman, overleden na 6 juni 1835.
Uit Baukje haar overlijdensakte blijkt dat zij ook gehuwd was met Bernard Brinkman, maar hij is niet te traceren in de burgerlijke stand van Friesland.
6. Uultje Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 22 maart 1789 als Ulricus, doopheffer Jan Lammerts, overl. na 23 mei 1813.
Uit de collectie Visser betreffende de soldaten in het leger van Napoleon blijkt het volgende: Foekes, Uiltje, geb. Dronrijp 21-03-1791 (geb. datum klopt niet), wonende aldaar, zoon van Foeke Harings en Ruurdje Uiltjes, beiden overl.; zie geb. datum broer Haring Foekes; lichting 1811 mairie Dronrijp; is vrijwilliger of plaatsvervanger; 07-01-1811 depot recrutering; 14-03-1811 123e regt. inf. onder nr. 2616, 5e en 1e bat., 2e, 3e en 1e comp.; 16-02-1813 129e regt. inf. onder nr. 4354; 23-05-1813, doorgehaald als zijnde achtergebleven in de door de vijand bezet gebied, 23 mei 1813; komt niet voor in de dossiers plaatsvervangers.¹⁵⁸
7. Hessel Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 20 nov. 1790 als Hesichius, doopheffer Hessel Douwes, jong overleden.
8. Hessel Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 15 aug. 1792 als Hesichius, doopheffer Hessel Douwes, jong overleden.
9. Hesseltje Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 27 okt. 1793 als Helena, doopheffer Hessel Douwes, jong overleden.
10. Hesseltje Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 10 maart 1796 als Hester, doopheffer Hessel Douwes, jong overleden.
11. Hesseltje Fokkes **Rijpma**, ook genaamd Hesseltje Foukes Rijpma, ged. Dronrijp (RK) 16 dec. 1797 als Hester, doopheffer is Hessel Douwes, dienstmeid te

Leeuwarden, overl. Dokkum 20 maart 1868, trouwt Leeuwarden 7 jan. 1827 Auke Hessels Dijkstra, ged. Leeuwarden (RK) 10 jan. 1796, gaarder der wal- en vaartgelden te Dokkum, overl. ald. 18 maart 1885, als Diekstra, zoon van Hessel Jacobs en Gerritje Franses.

12. Yd Fokkes, ged. Dronrijp (RK) 21 april 1799 als Iduberga, doophefster Baukjen Clasis.

Vlu. Jacob Sytses, zoon van Sytse Hendriks (Vp) en Geesien Jacobs, ged. Boornbergum 15 febr. 1722, arbeider, schipper en koemelker, overl. Kortehebben 1 mei 1799, trouwt ald. 15 mei 1746 **Geeske Popkes**, geb. Boornbergum omstr. 1725, overl. Kortehebben 23 maart 1803.

Van Jacob en Geeske zijn vijf kinderen bekend:

1. Hendrik Jacobs, ged. Boornbergum-Kortehebben 12 febr. 1747.
2. Stijntje Jacobs, geb. omstr. 23 febr. en ged. Boornbergum-Kortehebben 20 april 1749, acht weken oud, overl. Garyp 18 okt. 1806, nalatende drie kinderen uit één huwelijk, trouwt Burgum 13 mei 1787, beiden afkomstig van Gaestmabuorren, Gerben Melles Bouma, ged. Feanwâlden 16 febr. 1755, zoon van Melle Gerbens Bouwema en Minke Eelkes. Gerben trouwde eerder, afkomstig van Hallum, Aldtsjerk 5 dec. 1784 Trijntje Taedes, overl. Sibrandahuis 8 sept. 1785.
3. Geeske Jacobs **Wildschut**, ged. Boornbergum-Kortehebben 31 maart 1752, overl. Zevenhuizen 31 jan. 1817, trouwt Boornbergum 9 sept. 1770 Koene Jans Braamheer, geb. Boornbergum omstr. 1736, overl. Zevenhuizen 1785. Geeske hertrouwt Leek 15 dec. 1793 Pieter Popkes Snip, ged. Niebert 12 dec. 1762, overl. Leek 27 jan. 1813, zoon van Popke Wobbes Snip en Griet Jans.
4. Ymkjen Jacobs, ged. Boornbergum-Kortehebben 13 okt. 1754.
5. Hendrikjen Jacobs, geb. Frieschepalen en ged. Boornbergum-Kortehebben 4 dec. 1768, boerin te Boornbergum, overl. ald. 29 aug. 1844, trouwt Boornbergum 25 dec. 1798 Jeip Wytseys Oosterwijk, geb. 26 jan. 1764 en ged. Oudega 21 maart 1773, huisman te Boornbergum, overl. ald. 20 april 1833, zoon van Wytse Jeips en Jeltje Roels.

VIv. Willem Sytses, zoon van Sytse Hendriks (Vp) en Yfke Willems, ged. Makkum 21 okt. 1731, overl. aldaar. 6 nov. 1807, trouwt Makkum 14 dec. 1761 **Janke Jacobs**, afkomstig van Makkum, overl. ald. 15 juli 1792.

Willem Sytses doet belijdenis te Makkum op 16 dec. 1756 en hij is lidmaat aldaar, samen met zijn vrouw Janke Jacobs 1 mei 1772, hij is overleden 6 nov. 1807 en zij 15 juli 1792.

Van Willem en Janke zijn twee kinderen bekend:

1. Jacob Willems, volgt VIIq.
2. Sytse Willems, geb. Makkum 10 aug. 1765.

Generatie VII

VIIa. Sytse Aukes Pijl, zoon van Auke Sytses Pijl (VIa) en Wytse Geerts, geb. omstr. 1759, arbeider te Nijega, overl. ald. 15 dec. 1826, tr. Nijega 18 mei 1783 **Trijntje Lammerts**, geb. Garyp 1 jan. 1755, overl. Kortehebben 4 nov. 1831, dochter van Lammert Gerrits en Trijntje Hendriks. Trijntje was eerder gehuwd met

Ids Bouwes, ged. Twijzel 5 april 1742, zoon van Buwe Idses en Antje Linses.

Van Sytse en Trijntje zijn vier kinderen bekend:

1. Wytske Sytses Pijl, geb. Nijega 14 nov. 1784, overl. Sumar 10 juli 1862, trouwt Tytsjerksteradiel, mairie Burgum 16 febr. 1814 Liebbe Geerts de Vries, geb. Sumar "enige dagen voor nieuwjaar" 1784, niet gedoopt, arbeider te Garyp en Sumar, overl. Suamar 16 dec. 1854, zoon van Geert Meints de Vries en Aukje Bouwes.
2. Trijntje Sytses Pijl, geb. Nijega 20 dec. 1787, overl. Drachten 23 april 1867, trouwt Smallingerland, mairie Oudega 1 juni 1816 Hendrik Lourenses Wijnstra, geb. Wijnjeterp 18 okt. 1785, boerenknecht te Oudega, overl. ald. 26 mei 1823, zoon van Lourens Hendriks en Trijntje Romkes. Zij hertrouwt Smallingerland 18 april 1827 Tonnis Epkes van Dijk, ged. Menkeweer (Gr.) 28 febr. 1762, huisman, timmerman te Kortehemmen, overl. Boornbergum 22 febr. 1832, zoon van Epke Stoffers en Trijntje Jans. Tonnis was eerder gehuwd Burgum 4 mei 1788 Antje Hayes Pruijboom, geb. Burgum 16 april 1768, overl. Kortehemmen 4 jan. 1824, dochter van Haye Folkerts Pruijboom en Klaaske Douwes.
3. Auke Sytses Pijl, geb. Nijega 7 mei 1791, leeft in 1811 als de familienaam wordt aangenomen, verder niets van bekend.
4. Metje Sytses, geb. Nijega 14 dec. 1796, overl. ald. 28 dec. 1807.

VIIb. Auke Aukes Pijl, zoon van Auke Sytses Pijl (VIa) en Wytske Geerts, geb. Nijega 3 juni 1784, huisman, landbouwer ald., overl. Nijega 17 febr. 1870, tr. Nijega 4 mei 1806 **Sijke Jokes Wouda**, geb. Gytsjerk 12 april 1788, overl. Nijega 20 jan. 1851, dochter van Jouke Klazes en Atje Romkes.

Van Auke en Sijke zijn zeven kinderen bekend:

1. Jouke Aukes, geb. Nijega 27 mei 1807, overl. ald. 11 juli 1809.
2. Jouke Aukes Pijl, geb. Nijega 14 april 1810, landbouwer ald., overl. Nijega 14 april 1885, trouwt Smallingerland 6 dec. 1835 Minke Reinders Jongtsma, geb. Suamar 1793, niet gedoopt, overl. Nijega 2 jan. 1864, dochter van Reinder Tjeerds Jongtsma en Antje Hendriks Houwink, weduwe van Wytze Jurjens de Vries, geb. Noorderdrachten 7 juni 1783, huisman te Nijega, overl. ald. 2 nov. 1834, zoon van Jurjen Wytses de Vries en Aukje Arents Arentsma. Jouke hertrouwt Smallingerland 27 nov. 1871 Trijntje Gerrits Gerritsma, geb. Noorderdrachten 16 jan. 1830, boerin te Nijega, overl. ald. 22 april 1881, dochter van Gerrit Jacobs Gerritsma en Grietje Wolters Postma. Trijntje trouwt 1 Smallingerland 13 mei 1848 Atze Klazes Bosma, geb. Duurswoude 21 nov. 1821, arbeider te Drachten, overl. ald. 27 maart 1855, zoon van Klaas Lippes Bosma en Syske Hendriks van der Sluis. Trijntje trouwt 2 Smallingerland 14 okt. 1856 Hendrik Hinnes de Boer, geb. Drachten 10 okt. 1910, arbeider ald., overl. Drachten 10 juli 1866, zoon van Hinne Hendriks de Boer en Geeske Feitzes Veenekamp.
3. Auke Aukes Pijl, geb. Nijega 16 juli 1813, overl. ald. 9 jan. 1817.
4. Jeltje Aukes Pijl, geb. Nijega 22 mei 1816, arbeidster te Sumar, overl. ald. 16 juni 1884, trouwt Tytsjerksteradiel 29 mei 1841 Paulus Melles Fennema, geb. Sumar 18 juli 1814, arbeider ald., overl. ald. 11 april 1889, zoon van Melle Folkerts Fennema en Trijntje Paulus Jongtsma.
5. Ate Aukes Pijl, geb. Nijega 1 mei 1819, landbouwer ald., overl. Nijega 27 dec. 1901, trouwt Smallingerland 20 mei 1854 Dieuwke Pieters Poelstra, geb. Oudega

16 okt. 1827, overl. Nijega 26 april 1863, dochter van Pieter Annes Poelstra en Martha Reins.

6. Ouke Aukes Pijl, geb. Nijega 8 aug. 1822, landbouwer te Nijega en vanaf 1877 te Grootegast, daar overl. 9 maart 1895. tr. Smalingerland 31 mei 1861 Aafke Johannes Akkerman, geb. Rottevalle onder Smalingerland 22 jan. 1830, landbouwse, overl. de Waarden onder Grijskerk 3 maart 1919, dochter van Johannes Johannes Akkerman en Jantje Jacobs de Boer.
7. Johannes Aukes Pijl, geb. Nijega 10 sept. 1831, landbouwer ald., overl. Nijega 27 nov. 1886, trouwt Smalingerland 9 mei 1872 Wytske Barteles Henstra, geb. Nijega 4 dec. 1843, overl. ald. 21 april 1890, dochter van Barteld Johannes Henstra en Aukje Tjeerds Westra. Wytske hertrouwt Smalingerland 24 maart 1888 Jan Jelles Wagenaar, geb. Oudega 18 okt. 1845, overl. Nijega 27 april 1921, zoon van Jelle Jans Wagenaar en Antje Jans Zandberg.

VIIc. Haye Aukes Pijl, zoon van Auke Sytses Pijl (VIa) en Wytske Geerts, geb. Nijega 1 okt. 1788, arbeider te Nijega, overl. ald. 24 nov. 1852, trouwt Smalingerland, mairie Oudega 4 mei 1815 **Janke Jans de Boer**, ged. Opeinde 11 febr. 1789, overl. Nijega 22 dec. 1854, dochter van Jan Arends de Boer en Aatje Wybrens.

Van Haye en Janke zijn acht kinderen bekend:

1. Jan Hayes Pijl, geb. Oudega 22 sept. 1819, overl. Nijega 14 sept. 1894, trouwt Smalingerland 9 okt. 1863 Antje Gjalts van der Lei, geb. Nijega 31 mei 1817, overl. ald. 25 aug. 1887, dochter van Gjalt Lieuwes van der Lei en Hiltje Reinders Jongsma. Antje trouwde eerder Smalingerland 9 mei 1847 Wopke Meinderts Kooistra, geb. Nijega 10 jan. 1822, arbeider, later van boerenbedrijf te Nijega, overl. ald. 22 sept. 1862, zoon van Meindert Sjoerds Kooistra en Aukje Wopkes Sietzema.
2. Auke Hayes Pijl, geb. Oudega 5 okt. 1818, arbeider te Drachten, overl. ald. 8 aug. 1899, trouwt Smalingerland 19 mei 1849 Wimke Johannes Diemersen, geb. Drachten 31 jan. 1821, overl. ald. 10 aug. 1904, dochter van Johannes Sakes Diemersen en Romkje Klazes de Vos.
3. Wybren Hayes Pijl, geb. Nijega 16 jan. 1821, voerman, landbouwer, overl. ald. 31 jan. 1902, trouwt 1 Smalingerland 12 april 1845 Wytske Jacobs Keidel, geb. Boornbergum 9 mei 1816, overl. ald. 26 okt. 1849, dochter van Johan Jacob Carel Keidel en Tietje Paulus de Jong. Wybren trouwt 2 Smalingerland 31 mei 1850 Baukje Alberts Feenstra, geb. Sumar 5 nov. 1831, overl. Nijega 6 juni 1858, dochter van Albert Klazes Feenstra en Antje Foppes de Haan. Hij trouwt 3 Smalingerland 18 dec. 1858 Jeltje Pieters Lindeboom, geb. Kortehemmen 8 nov. 1827, overl. Nijega 27 juli 1876, dochter van Pieter Sipkes Lindeboom en Engeltje Wybes Altena.
4. Aatje Hayes Pijl, geb. Nijega 20 dec. 1822, overl. ald. 19 nov. 1905, trouwt Smalingerland 1 dec. 1861 Kornelis Douwes Dijkstra, geb. Oudega 26 maart 1822, arbeider te Nijega, overl. ald. 11 febr. 1890, zoon van Douwe Sjrks Dijkstra en Martzen Hayes Heidbuurt.
5. Oene Hayes Pijl, geb. Nijega 26 maart 1825, overl. ald. 24 maart 1827.
6. Oene Hayes Pijl, geb. Nijega 28 april 1828, arbeider ald., overl. Nijega 21 aug. 1885, trouwt Smalingerland 19 mei 1855 Antje Hendriks de Jong, geb. Drachten 12 nov. 1824, overl. Nijega 13 april 1893, dochter van Hendrik Roels de Jong en

ald. 22 juli 1882, trouwt Smallingerland 20 mei 1837 Trijntje Siegers Bijstra alias Dijkstra, geb. Lippenhuizen 27 nov. 1808, overl. Boornbergum 29 jan. 1886, dochter van Sieger Ates Bijstra alias Dijkstra en Lammegjen Annes.

7. Joukjen Rinses Rinsema, geb. Beets 26 nov. 1812, overl. ald. 18 febr. 1827.
8. Fedde Rinzes Rinsema, geb. Beets 6 april 1814, arbeider te Boornbergum, overl. ald. 23 mei 1844, trouwt Smallingerland 12 mei 1843 Trijntje Ates Reitsma, geb. Boornbergum 23 okt. 1813, overl. Smalle Ee 10 aug. 1850, dochter van Ate Durks Reitsma en Sjoukje Berends Veenstra. Trijntje hertrouwt Smallingerland 1 sept. 1849 Rimmelt Gerrits de Haan, geb. Noorderdrachten 7 maart 1811, arbeider, koemelker, veekoopman en huisman te Sumar en Boornbergum, overl. krankzinnigengesticht Franeker 30 aug. 1864, zoon van Gerrit Foppes de Haan en Gaitske Rimmelts de Bosch. Rimmelt trouwt 1 Janke Hendriks Keidel, trouwt 2 Johanna Jacobs Keidel en trouwt 4 Rinske Sietzes Sietzema. Hij was op 29 nov. 1860 samen met zijn zoon Pieter betrokken bij de doodslag op Taede Wagenaar uit Boornbergum.

VIII. Wobbe Cornelis Rinsema, zoon van Cornelis Rinses Rinsema (VIg) en Aatje Tjeerds, geb. Boornbergum 6 mei 1786, landbouwer te Ureterp, overl. Ureterp 17 aug. 1839, trouwt mairie Ureterp 10 april 1813 **Mintje Taekes Taekema**, geb. Ureterp 4 juni 1790, overl. ald. 22 jan. 1852, dochter van Taekes Tyses en Antje Jans.

Van Wobbe en Mintje zijn acht kinderen bekend:

1. Taekes Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 21 okt. 1813, landbouwer aldaar, overl. Drachten 14 dec. 1879, trouwt Opsterland 11 mei 1837 Sjoukje Wybes Wiering, geb. Ureterp 3 okt. 1815, overl. Drachten 4 juli 1884, dochter van Wybe Liebbes Wiering en Wytse Oebeles van Dijk.
2. Antje Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 7 maart 1815, overl. Hemrik 3 febr. 1882, trouwt Opsterland 9 juli 1836 Alle Jans van der Sluis, geb. Hemrik 3 april 1813, koopman aldaar, overl. Hemrik 23 maart 1883, zoon van Jan Alles van der Sluis en Geeske Piers Hemrika.
3. Attje Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 5 maart 1817, gruttersche te Stroobos onder Doezum, overl. ald. 17 april 1896, trouwt Opsterland 10 mei 1838 Rienk Menne Glasz, geb. Gorredijk 22 maart 1816, grutter, overl. Stroobos onder Doezum 30 jan. 1840, zoon van Menne Rienks Glasz en Anna Harings Steensma. Attje hertrouwt Grootegast 4 nov. 1841 Hidde Taekes van der Wal, geb. Stroobos onder Doezum 22 okt. 1816, koopman, grutter en landgebruiker, overl. ald. 23 febr. 1887, zoon van Taekes Hiddes van der Wal en Pieterke Jurks van Dijk.
4. Joukjen Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 28 juli 1821, overl. Tolbert 19 sept. 1891, trouwt Opsterland 21 nov. 1843 Sake Sytses Reindersma, geb. Drachten 30 maart 1818, overl. Marum 15 febr. 1885, zoon van Sietze Reinders Reindersma en Aukjen Sakes Rinsma.
5. Jan Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 24 dec. 1825, overl. 16 okt. 1880 en begraven te Ureterp. Een overlidensakte is niet gevonden; zijn grafsteen was op het kerkhof aanwezig maar het graf is thans geruimd.
6. Thijs Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 30 april 1828, leerlooier te Drachten, overl. Franeker 24 sept. 1874, trouwt Smallingerland 23 aug. 1849 Rienkje Durks Keuning, geb. Drachten 21 mei 1830, overl. ald. 15 jan. 1903, dochter van Durk Pieters Keuning en Baukje Egberts Kijlstra.

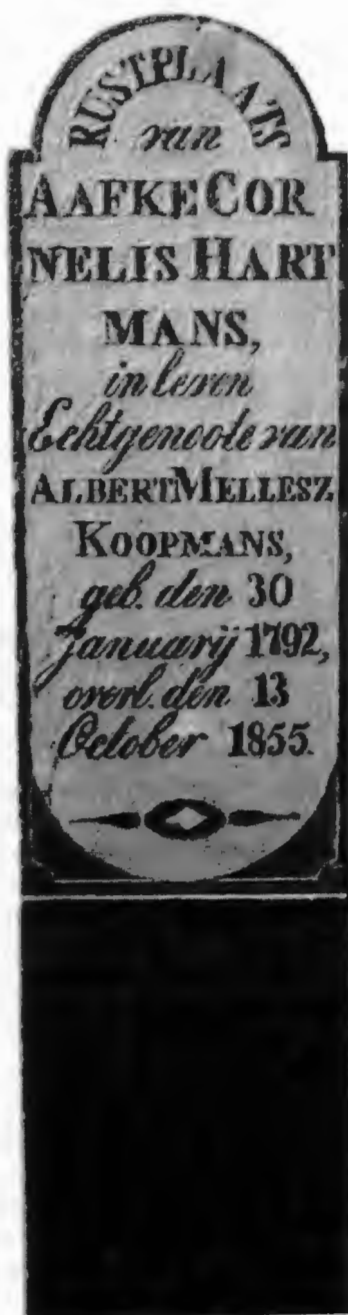
7. Janke Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 23 juli 1830, overl. Drachten 20 febr. 1872, trouwt Opsterland 12 mei 1854 Thijs Jans Bosma, geb. Ureterp 30 mei 1830, landbouwer te Drachten, overl. ald. 27 aug. 1892, zoon van Jan Libbes Bosma en Sjoukje Thijsses Taekema. Thijs hertrouwt Smallingerland 26 febr. 1873 Minke Kijlstra, weduwe van Bokke Jans Bosma, geb. Drachten 21 sept. 1836, overl. ald. 27 juni 1904, dochter van Jan Egberts Kijlstra en Aaltje Harmens Ferwerda.
8. Tjitske Wobbes Rinsema, geb. Ureterp 1 febr. 1833, overl. Drachten 2 febr. 1909, trouwt Opsterland 12 mei 1854 Pier Kornelis Kramer, geb. Burgum 1 juni 1829, bakker, overl. Ureterp 3 nov. 1867, zoon van Cornelis Piers Kramer en Antje Thomas Hoekstra. Tjitske hertrouwt Opsterland 14 mei 1884 Hendrik Jilts Akkerman, geb. Marum 25 nov. 1832, wonende te Kortezwaag, Ureterp en Donkerbroek, overl. Donkerbroek 3 dec. 1914, weduwnaar van Antje Wiebes Mulder, zoon van Jilt Willems Akkerman en Jantje Hendriks Idsingh.

VIIg. Albert Melles Koopmans, zoon van Melle Rinses Koopmans (VIh) en Harmke Alberts, geb. Beetsterzwaag 18 sept. 1787, griffier vredesgerecht en grieteningontvanger te Beetsterzwaag, overl. ald. 12 april 1846, trouwt Gorredijk 18 juni 1814 **Aafke Cornelis Hartmans**, geb. Gorredijk 30 jan. 1792, overl. Beetsterzwaag 13 okt. 1855, dochter van Cornelis Hartmans en Klaasjen Jans.

De grafstenen van Albert en zijn vrouw Aafke zijn nog aanwezig op het kerkhof te Beetsterzwaag. Hij werd per 5 maart 1812 benoemd tot griffier van het vredesgerecht (thans kantongerecht) te Beetsterzwaag en oefende dit ambt uit tot zijn dood op 12 april 1846, dus meer dan 34 jaar.¹⁵⁹

Van Albert en Aafke zijn acht kinderen bekend:

1. Cornelis Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 25 maart 1815, kantoorbediende (1839), klerk (1841), gemeenteontvanger (1851,1857), koopman (1867,1877), gemeenteraadslid, wethouder en rentmeester te Beetsterzwaag, overl. ald. 13 mei 1901, trouwt Opsterland 23 mei 1838 Aaltje Wytzes van der Meer, geb. Ureterp 15 nov. 1817, overl. Beetsterzwaag 14 juni 1844, dochter van Wytze Oenes van der Meer en Eva Popes Landmeter. Cornelis hertrouwt Tytsjerksteradeel 29 juni 1848 Dieuke Sibles Douma, geb. Burgum 28 sept. 1819, overl. Beetsterzwaag 29 juni 1886, dochter van Sible Sybrens Douma en Mentha Carolina Bernardus Sluiterman.
2. Harmke Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 2 dec. 1816, overl. ald. 8 dec. 1816.
3. Melle Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 25 jan. 1818, landbouwer en kastelein, wonende te Ureterp, Opeinde, Beets, Oudwoude en Buitenpost, overl. Buitenpost 29 sept. 1885, trouwt Opsterland 23 mei 1838 Hylkje Hylkes van Dijk, geb. Burgum 1 maart 1818, overl. Assen 29 april 1908, dochter van Hylke Andries van Dijk en Tjitske Tjeerds Leistra. Melle en Hylkje zijn de betovergrootouders van de auteur van dit artikel.
4. Harmke Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 13 febr. 1820, overl. Opsterland 9 juni 1911, trouwt Opsterland 14 mei 1863 Oebele Willems Reindersma, geb. Ureterp 19 febr. 1822, landbouwer aldaar, overl. Ureterp 21 juni 1899, zoon van Willem Reinders Reindersma en Antje Sakes Rinsma. Oebele was weduwnaar van Antje Jans van der Lei en eerder van Hittje Hendriks Siebinga.

Grafstenen op het kerkhof van Beetsterwaag
(foto van de auteur, bewerkt door J.A. Diebrink).

5. Jan Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 7 jan. 1822, bakker te Drachten, overl. Drachstercompagnie 18 dec. 1867, trouwt Smalingerland 22 okt. 1846 Janke Jans Bolleman, geb. Drachten 5 mei 1823, overl. ald. 4 febr. 1872, dochter van Jan Binnes Bolleman en Aafke Gerrits Blom.
6. Rinze Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 18 maart 1824, grofsmid en smid, te Drachten en te St. Annaparochie, overl. Leeuwarden 9 jan. 1909, trouwt Lemsterland 19 mei 1850 Aaltje Hendriks Fortuin, geb. Lemmer 4 mei 1825, overl. St. Annaparochie 19 okt. 1895, dochter van Hendrik Carstes Fortuin en Annigje Willems Muurling.
7. Tjibbe Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 28 juli 1826, zaakwaarnemer te Beetsterzwaag, overl. ald. 5 okt. 1871, trouwt Oisterwijk (NB) 14 mei 1860 Sara Adriana Barrau, geb. Oisterwijk 30 jan. 1836, overl. Ede 2 juni 1922, dochter van Anthonij Barrau en Antonia Adriana Wensch. Zij hertrouwt Tjerk de Vries.
8. Sieger Alberts Koopmans, geb. Beetsterzwaag 11 sept. 1829, koopman en handelaar, ongehuwd overl. Ureterp 8 nov. 1888. Hij komt op 12 mei 1879 te Ureterp inwonen bij zijn zuster en zwager Harmke Koopmans en Oebele Willems Reindersma.

VIIIh. Rinse Melles Koopmans, zoon van Melle Rinses Koopmans (VIh) en Harmke Alberts, geb. Beetsterzwaag 29 maart 1792, timmerman te Beetsterzwaag, overl. ald. 8 febr. 1865, trouwt Beetsterzwaag 12 mei 1814 **Aaltje Klases Kuipers**, geb. Lippenhuizen 27 sept. 1790, overl. Drachten 21 juni 1874, dochter van Klaas Jans Kuipers en Sijtske Libbes.

Aaltje gaat op 15 mei 1868 van Beetsterzwaag naar Drachten en woont dan in bij Geert Alberts Buisman getrouwd met Romkje Melles Koopmans. Op 30 nov. 1869 vertrekt ze dan weer naar Beetsterzwaag.

Van Rinse en Aaltje zijn zeven kinderen bekend:

1. Harmke Rinzes Koopmans, geb. Beetsterzwaag 1 febr. 1815, winkelierster, overl. Dokkum 29 juli 1897, trouwt Leeuwarden 18 april 1841 Johannes Johannes Folkertsma, geb. Gytsjerk 20 sept. 1812, kasteleinsknecht en kastelein te Leeuwarden en op de Nieuwe Zijlen onder Engwierum, overl. ald. 10 mei 1866, zoon van Johannes Johannes Folkertsma en Geertje Sapes Bloemhof.
2. Sytske Rinzes Koopmans, geb. Beetsterzwaag 5 sept. 1816, dienstbode, overl. Leeuwarden 3 juni 1883, trouwt Leeuwarden 23 mei 1847 Johannes Hurkink, geb. Leeuwarden 5 sept. 1823, koopman en kopergijeter aldaar, overl. Leeuwarden 29 sept. 1901, zoon van Johannes Diederiks Hurkink en Johanna Kraan.
3. Joukje Rinzes Koopmans, geb. Beetsterzwaag 19 sept. 1818, overl. Leeuwarden 15 nov. 1895, trouwt Leeuwarden 29 aug. 1852 Abraham Touzijn, geb. Leeuwarden 25 sept. 1822, arbeider en voerman aldaar, overl. Leeuwarden 25 maart 1909, zoon van Jan Toussaint en Ytje Jans.
4. Antje Rinzes Koopmans, geb. Beetsterzwaag 23 sept. 1820, overl. ald. 17 nov. 1837.
5. Romkje Rinzes Koopmans, geb. Beetsterzwaag 25 jan. 1823, overl. in de gemeente Nieuwe Amstel 23 jan. 1892, trouwt, afkomstig van Akkrum, Opsterland 7 juni 1851 Geert Alberts Buisman, geb. Drachten 13 jan. 1824, schippersknecht te Drachten en Beetsterzwaag, overl. ald. 27 jan. 1887, zoon van Albert Sjoerds Buisman en Jitske Jans Westra.

6. Jantje Rinzes Koopmans, geb. Beetsterzwaag 20 jan. 1825, overl. ald. 1 april 1910, trouwt Opsterland 11 sept. 1852 Ebele Sjoukes Hemminga, geb. Beetsterzwaag 19 jan. 1830, overl. ald. 8 dec. 1913, zoon van Sjouke Teyes Hemminga en Grietje Jans Blaauw.
7. Melle Rinzes Koopmans, geb. Beetsterzwaag 15 febr. 1827, timmerman te Beetsterzwaag, overl. Beets 3 dec. 1874, trouwt Opsterland 17 nov. 1854 Sytske Jacobs Bijlsma, geb. Harlingen 12 febr. 1825, dienstmeid, overl. Beetsterzwaag 23 nov. 1885, dochter van Jacob Bijlsma en Ymkje Osinga.

VIII. Sieger Melles Koopmans, zoon van Melle Rinses Koopmans (VIh) en Harmke Alberts, geb. Beetsterzwaag 22 febr. 1797, veerschipper en koopman in granen, overl. Gorredijk 26 aug. 1863, trouwt Opsterland 5 mei 1821 **Klaaske Jans Luxwolda**, geb. Langezwaag 13 maart 1799, overl. Gorredijk 7 nov. 1872, dochter van Jan Sipkes Luxwolda en Jantje Klases Stel.

Van Sieger en Klaaske zijn drie kinderen bekend:

1. Jantje Siegers Koopmans, geb. Gorredijk 10 maart 1822, overl. ald. 6 juli 1847, trouwt Opsterland 18 mei 1844 Jan Mennos Swalué, geb. Gorredijk 8 nov. 1820, grutter ald. zoon van Menno Anthonius Swalué en Sijke Jans Mulder. Jan trouwt 2 Opsterland 4 mei 1850 Henrica Prakken, geb. Beetsterzwaag 28 jan. 1822, overl. ald. 16 maart 1851, dochter van Klaas Jannesz Prakken en Romkjen Melles Koopmans. Jan trouwt 3 Opsterland 19 mei 1853 Joukjen Abeles de Vries, geb. Oudehorne 26 maart 1834, dochter van Abele Barteles de Vries en Aaltje Alberts Fokkema.
2. Harmke Siegers Koopmans, geb. Gorredijk 26 juni 1826, overl. ald. 9 juni 1911, trouwt Opsterland 29 mei 1851 Foppe Jans de Haan, geb. Gorredijk 7 aug. 1827, koopman en vervener aldaar, overl. Gorredijk 30 dec. 1902, zoon van Jan Foppes de Haan en Gesina Swalué.
3. Jan Siegers Koopmans, geb. Gorredijk 20 april 1829, beurtschipper, koopman en fabrikant aldaar, overl. Gorredijk 16 dec. 1893, trouwt Schoterland 1 juli 1855 Petronella Jans van der Sluis, geb. Heerenveen 3 nov. 1824, overl. Gorredijk 31 juli 1902, dochter van Jan van der Sluis en Frederika van der Meer.
Jan Siegers Koopmans was voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken in de gemeente Opsterland. Verder was hij een lange reeks van jaren voorzitter van de polder van het 6e en 7e veendistrict onder Opsterland en Aengwirden en tevens enkele jaren lid van de provinciale Staten van Friesland.¹⁶⁰

VIIJ. Walter Douwes Sibma (Wolter), zoon van Douwe Wolters Sibma (VIIm) en Grietje Harmannes Ritzema, geb. Garyp 1 april 1776, wonende te Garyp, Nijega en Sumar, overl. ald. 4 maart 1855, trouwt Hurdegaryp 5 juni 1803 **Aaltje Douwes Douwma**, geb. Hurdegaryp 25 nov. 1783, overl. Sumar 5 nov. 1858, dochter van Douwe Rinses Douma en Minke Minnes Venema.

Van Walter en Aaltje zijn acht kinderen bekend:

1. Douwe Wolters Sibma, geb. Hurdegaryp 28 mei 1804, landbouwer, overl. Garyp 12 mei 1870, trouwt Tytsjerksteradiel 27 juni 1829 Baukje Pyters Feenstra, geb. Garyp 29 maart 1806, overl. ald. 9 juni 1858, dochter van Pyter Klazes Feenstra en Aaltje Gurbes de Weert.
2. Jitske Wolters Sibma, geb. Hurdegaryp 10 okt. 1806, overl. Drachten 27 okt.

1838, trouwt Smallingerland 16 april 1832 Kornelis Alles Kalverboer, geb. Drachten 19 mei 1811, overl. Leeuwarden 8 maart 1893, zoon van Alle Feddes Kalverboer en Marijke Kornelis Duursma. Kornelis hertrouwt Smallingerland 30 jan. 1841 Martijntje Hendriks Harmsma, geb. Beets 17 febr. 1816, overl. Boornbergum 27 nov. 1885, dochter van Hendrik Rinzes Harmsma en Gaitske Hendriks Meyerhof.

3. Hedzer Walters Sibma, geb. Nijega 6 febr. 1809, landbouwer te Burgum, overl. ald. 9 april 1862, trouwt Tytsjerksteradiel 13 juli 1833 Sjoukje Haikes Haanstra, geb. Burgum 31 mei 1815, overl. Augustinusga 21 april 1888, dochter van Haike Jelmerts Haanstra en Kunske Jans. Sjoukje hertrouwt Achtkarspelen 2 nov. 1864 Meine Johannes Boetes, geb. Surhuizum 18 okt. 1819, arbeider en bakker, overl. Augustinusga 20 jan. 1902, zoon van Johannes Meines Boetes en Ybeltje Lammerts Kuipers. Meine trouwt 1 Achtkarspelen 2 maart 1843 Rienskje Annes Turkstra, geb. Burum 28 jan. 1824, overl. Augustinusga 24 maart 1862, dochter van Anne Rientses Turkstra en Marijke Jelmerts Boersma.
4. Grietje Wolters Sibma, geb. Nijega 13 sept. 1811, ongehuwd overl. Sumar 24 maart 1885.
5. Minke Wolters Sibma, geb. Nijega 26 juni 1814, overl. Drachten 1 juli 1853, trouwt Idaarderadeel 11 mei 1837 Sybren Meintes Sienema, geb. Idaard 13 april 1810, boerenknecht, koopman en visser, overl. Drachten 16 jan. 1878, zoon van Meinte Sytzes Sienema en Wytse Sybrens Algersma.
6. Trijntje Wolters Sibma, geb. Nijega 15 okt. 1816, overl. Garyp 6 juli 1871, trouwt Tytsjerksteradiel 23 juni 1849 Luitjen Jans Faber, geb. Burgum 27 dec. 1816, landbouwer en veehouder te Garyp, overl. ald. 8 jan. 1903 zoon van Jan Wytzes Faber en Trijntje Harkes Vriesema.
7. Melle Wolters Sibma, geb. Nijega 25 okt. 1819, landbouwer te Sumar, overl. ald. 25 mei 1883, trouwt Tytsjerksteradiel 24 febr. 1853 Trijntje Jans Faber, geb. Burgum 28 sept. 1818, overl. Sumar 15 febr. 1878, dochter van Jan Wytzes Faber en Trijntje Harkes Vriesema.
8. Rinze Wolters Sibma, geb. Nijega 15 juli 1822, overl. ald. 12 aug. 1826.

VIIk. Taede Douwes Sibma, zoon van Douwe Wolters Sibma (VIm) en Grietje Harmannes Ritzema, geb. Garyp 31 jan. 1797, veehouder en landbouwer aldaar, overl. Garyp 8 febr. 1869, trouwt Tytsjerksteradiel 31 mei 1834 **Aaltje Bosma**, geb. Noorderdrachten 7 dec. 1808, overl. Garyp 20 okt. 1850, dochter van Cornelis Jans Bosma en Maaïke Lykles Lyklema.

Van Taede en Aaltje zijn zeven kinderen bekend:

1. Douwe Taedes Sibma, geb. Garyp 22 mei 1835, landbouwer aldaar, overl. Garyp 20 jan. 1861, trouwt Tytsjerksteradiel 15 mei 1858 Hiltje Sjoerds Haarsma, geb. Sumar 12 jan. 1833, overl. Garyp 28 maart 1883, dochter van Sjoerd Andries Haarsma en Wypkje Folkerts Riemersma. Hiltje hertrouwt Tytsjerksteradiel 13 mei 1863 Wybe Arends van Bloemen, geb. Gorredijk 27 juli 1827, timmerman, aannemer en timmermansknecht te Sumar en Groningen, overl. Groningen 18 april 1881, zoon van Arend Ysaks van Bloemen en Tetje Wiebes van der Meulen.
2. Grietje Taedes Sibma, geb. Garyp 1 sept. 1837, overl. ald. 4 april 1853.
3. Maaïke Taedes Sibma, geb. Garyp 18 dec. 1838, overl. ald. 18 jan. 1839.
4. Kornelis Taedes Sibma, geb. Garyp 28 jan. 1840, landbouwer aldaar, overl. Garyp

12 aug. 1891, trouwt Tytsjerksteradiel 16 mei 1863 Neeltje Pieters Algra, geb. Suwâld 21 nov. 1838, overl. Garyp 17 aug. 1910, dochter van Pieter Rinderts Algra en Aafke Pieters Goïnga.

5. Maaïke Taedes Sibma, geb. Garyp 21 okt. 1842, overl. ald. 27 okt. 1842.
6. Hermannus Taedes Sibma, geb. Garyp 3 april 1844, overl. ald. 30 jan. 1845.
7. Hermannus Taedes Sibma, geb. Garyp 10 aug. 1846, landbouwer aldaar, overl. Garyp 24 jan. 1877, trouwt Tytsjerksteradiel 13 mei 1868 Dieke Roels Wymenga, geb. Garyp 23 dec. 1846, daar overl. 15 mei 1905, dochter van Roel Teunis Wymenga en Janke Reinders Jacobi. Dieke hertrouwt Tytsjerksteradiel 22 mei 1880 Durk Durks Koopmans, geb. Hallum 5 april 1832, broodbakker te Minnertsnga, overl. aldaar 28 aug. 1906, zoon van Durk Durks Koopmans en Sytske Johannes de Boer. Durk trouwt 1 Ferwerderadiel 25 mei 1854 Trijntje Jans Galema, geb. Marrum 21 april 1832, overl. Minnertsnga 18 dec. 1864, dochter van Jan Fransen Galema en Eke Fokkes Friesema. Durk trouwt 2 Tytsjerksteradiel 30 sept. 1869 Wypkje Edzes van der Meulen, geb. Sumar 7 jan. 1834, overl. Minnertsnga 20 juli 1875, dochter van Edze Wiebes van der Meulen en Jitske Folkerts Riemersma.

VIII. Bauke Douwes van der Zee, zoon van Douwe Baukes Castelein (VIIn) en Eelkje Douwes Douma, geb. Menaldum 14 okt. 1795, schippersknecht te Leeuwarden, overl. ald. 28 juni 1847, trouwt Leeuwarden 22 mei 1825 **Jeltje Hanses Terpstra**, geb. Drachten 16 sept. 1804, dochter van Hans Sjoukes Terpstra, schipper, en Trijntje Gerbens.

Van Bauke en Jeltje zijn acht kinderen bekend, waarvan ik slechts 4 na hun geboorte in de burgerlijke stand kon traceren.

1. Trijntje Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden 22 febr. 1826, overl. voor 21 aug. 1828.
2. Trijntje Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden 21 aug. 1828, overl. ald. 2 jan. 1831.
3. Hans Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden 20 okt. 1830, overl. ald. 5 jan. 1831.
4. Eelkje Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden 29 aug. 1832, naaïster, trouwt Harlingen 3 dec. 1857 Frederik Daleman, geb. Zwolle 19 nov. 1818, koetsier en oppasser, overl. Arnhem 25 mei 1887, zoon van Sijbrand Daleman en Hermina Balster.
5. Trijntje Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden 26 sept. 1835.
6. Douwe Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden 8 dec. 1838.
7. Aukje Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden 22 maart 1841, trouwt Haarlemmermeer 3 nov. 1864 Carel Frans Dimpenfeld, geb. Deventer omstr. 1835, ijzergieter, zoon van Johannes Hermannus Dimpenfeld en Christina Francisca Vink.
8. Sjoukje Baukes van der Zee, geb. Leeuwarden. 19 dec. 1843.

VIIIm. Klaas Symens Hoekstra, zoon van Symen Jochums (VIO) en Grietje Klazes, geb. Hallum 4 maart 1753, mr. smid te Sexbierum, trouwt Hallum 25 juni 1775 **Dieuwke Eiberts**, afkomstig uit Wânswert, ged. Burdaard-Jannum 20 jan. 1754, overl. Sexbierum tussen 2 maart en 14 april 1782, dochter van Eibert Jans en Tjitske Pieters. Klaas hertrouwt Sexbierum 25 mei 1783, hij met familienaam Hoekstra en zij met familienaam Van der Wal, **Trijntje Jacobs van der Wal** ook genaamd

Trijntje Jacobs van der Wei.

Volgens de lidmatenlijst van Sexbierum doet Claas Simons mr. smid belijdenis op 19 maart 1780.

Van Klaas en Dieuwke zijn drie kinderen bekend:

1. Simon Klases, geb. Sexbierum 7 febr. 1778.
2. Tjitske Klases, geb. Sexbierum 29 febr. 1780.
3. Eibert Klases Hoekstra, geb. Sexbierum 2 maart 1782, onder vermelding dat moeder is overleden, arbeider, kooltjer en wolkammer aldaar, overl. Sexbierum 19 dec. 1833, trouwt, met familienaam Hoekstra, Sexbierum 29 jan. 1809 Aaltje Andries Tamboer, geb. Oosterbierum 21 jan. 1788, overl. Sexbierum 19 jan. 1824, dochter van Andries Baukes Tamboer en Grietje Pyters. Eibert Klazes wonende te Sexbierum nam in 1811 de familienaam **Hoekstra** aan en had de volgende kinderen: Klaas oud 1 jaar en Grietje oud 15 weken.

VIIi. Jochum Symens Hoekstra, zoon van Symen Jochums (Vlo) en Grietje Klazes, ged. Hallum 18 maart 1766, mr grofsmid te Marrum, overl. tussen 29 maart 1803 en 1811, trouwt, hij van Marrum met familienaam Hoekstra en zij van Oudebildtziyl, Marrum 6 april 1795 **Jetske Douwes**, waarschijnlijk een dochter van Douwe Jacobs en Metje Joris.

Van Jochum en Jetske zijn twee kinderen bekend:

1. Sijmon Jochums Hoekstra, geb. Marrum 7 maart 1797, schippersgezel, ongehuwd overl. Vrouwenparochie 27 febr. 1832.
2. Metje Jochums Hoekstra, geb. Marrum 6 okt. 1799, overl. Vrouwenparochie 1 nov. 1806.

VIIo. Aede Symens Hoekstra, zoon van Symen Jochums (Vlo) en Jietske Hessels, geb. onder Hallum 6 dec. 1775, arbeider wonende aan de Vijfhuisterdijk op nr. 222 te Hallum, overl. ald. 13 dec. 1814, trouwt mairie Hallum 21 maart 1812 **Wytske Klazes Visbeek**, geb. Hallum 9 sept. 1792, werkvrouw, overl. ald. 14 maart 1847, dochter van Klaas Tjeerds Visbeek en Antje Andries. Wytske hertrouwt mairie Hallum 2 nov. 1815 Jan Bouwes van der Meer, geb. Wijns 1782, werkman en arbeider, overl. onder Finkum 21 mei 1841, zoon van Bouwe Jans van der Meer en Romkje Beerns.

In de huwelijksbijlagen verklaren getuigen dat Eerde geboren is op 6 dec. 1775 onder Hallum want hij kan de akte van geboorte niet "vertonen, ter oorzaak van in zijnen jeugd niet te zijn gedoopt".

Van Aede en Wytske zijn drie kinderen bekend:

1. Siemen Aedes Hoekstra, geb. Hallum 25 aug. 1812, arbeider, trouwt Leeuwarderadeel 14 sept. 1837 Trijntje Symens Hovinga, geb. Finkum 7 juni 1816, overl. Hallum 5 sept. 1860, dochter van Symen Jans Hovinga en Sipkje Klazes Post. Siemen hertrouwt Ferwerderadiel 17 dec. 1870 Trijntje Rienks Hiemstra, geb. Hallum 19 mei 1826, weduwe van Luurt Sipkes Buurstra, dochter van Rienk Jarigs Hiemstra en Lijsbert Hendriks Egly.
2. Klaas Aedes Hoekstra, geb. Hallum 1 sept. 1814.
3. Jitske Aedes Hoekstra, geb. onder Hallum 1813, arbeidster, ongehuwd overl. ald. 8 sept. 1837.

VIIp. Jochem Sybes, zoon van Sybe Jochums (VIq) en Aukje Pieters, geb. onder Finkum 3 nov. 1781, dagloner, overl. omstr. 1813, trouwt Britsum 23 okt. 1803 **Antje Sijes Miedema**, geb. Miedum 25 april 1780, dochter van Sije Pieters en Grietje Alberts.

Jochem was in het leger van Napoleon lichter 1809 mairie Buitenpost; plaatsvervanger voor Minze Lodewijks Eskens uit Buitenpost; 9 nov. 1811 fuselier 124e reg. inf. onder nr. 3540, 5e bat., 4e comp., 3e bat., 2e comp.; 12 jan. 1812 9e reg. art. te voet; niet toegelaten en 30 jan. 1812 bij vorige onderdeel teruggekeerd; is in 1813 gedeserteerd en wordt eind 1814 vermist; zijn laatste bericht was van 15 mei 1812 uit Maagdenburg; niet teruggekeerd van de veldtocht naar Rusland; echtgenote neemt voor hem en de kinderen de familienaam Miedema aan, doch zoon Pieter noemt zich bij huwelijk Postma.

Van Jochem en Antje zijn drie kinderen bekend:

1. Sybe Jochums **Postma**, geb. Britsum 1 jan. 1805, soldaat wonende te Vrouwenparochie, overl. Maastricht 8 mei 1831. Sybe was soldaat bij de eerste Compagnie eerste Bataljon en achtste afdeling Infanterie.
2. Sije Jochums **Postma**, geb. Britsum 27 april 1807, korporaal wonende te Vrouwenparochie, overl. Maastricht 23 april 1832. Sije was korporaal bij de derde Compagnie van het tweede Bataljon der achtste Afdeling Infanterie.
3. Pieter Jochums **Postma**, geb. Britsum 3 dec. 1809, bakkersknecht, overl. Westergeest 13 aug. 1857, trouwt Dantumadeel 7 jan. 1834 Jantje Gosses Talsma, geb. Burdaard 2 febr. 1809, overl. Oudwoude 6 juni 1895, dochter van Gosse Edes Talsma en Sytske Jans Tolsma.

VIIq. Jacob Willems, zoon van Willem Sytses (VIv) en Janke Jacobs, geb. Makkum 10 aug. 1765, turfschipper aldaar, trouwt Makkum 16 mei 1790 **Grietje Wopkes**, afkomstig van Makkum. Jacob hertrouwt Makkum 20 jan. 1793 **Regina Erasmus**, geb. Makkum 21 nov. 1756, overl. ald. 20 dec. 1801 (lidmatenlijst), dochter van Erasmus Erasmus en Antje Beerns.

Uit de huwelijksbijlagen in 1823 van Erasmus blijkt dat van Jacob Willems sinds 1813 geen "tijding of naricht" was ontvangen.

Regina Erasmus doet belijdenis te Makkum op 20 dec. 1781, als jongedochter; overl. 20 dec. 1801. Jacob Willems is geen belijdend lid.

Jacob Willems wonende te Makkum nam in 1811 de familienaam **Jakkje** aan en had de volgende kinderen: Willem 17 jaar, Erasmus 15 en Janke 14 jaar.

Van Jacob en Regina zijn vier kinderen bekend, maar met de familienaam **Zak** i.p.v. **Jakkje**:

1. Willem Jacobs **Zak**, geb. Makkum 22 jan. 1794, trouwt Franekeradeel 10 mei 1818 Lijsbeth Obbes de Vries, geb. Midlum 1797, overl. Franeker 11 okt. 1843, dochter van Obbe Gerrits de Vries en Leeuwkje Klazes. Lijsbeth trouwt 2 Franeker 22 febr. 1829 Paulus Douwes Obbema, geb. Dongjum 1784, muzikant te Franeker, overl. ald. 8 aug. 1835, zoon van Douwe Fokeles en Swopkje Gerrits. Lijsbeth trouwt 3 Franeker 18 febr. 1838 Wybe Wytzes Vlietstra, geb. Franeker 3 okt. 1796, arbeider aldaar, overl. Franeker 18 november, zoon van Wytze Lieuwes Flietstra en Berber Tjeerds.
2. Erasmus Jacobs **Zak**, geb. Makkum 16 febr. 1796, arbeider en boerenknecht te Franeker en Makkum, overl. ald. 4 febr. 1842, trouwt Franeker 8 juni 1823

Fokeltje Eekes van der Zee, geb. Kimsword 23 dec. 1797, arbeidster, overl. Makkum 20 mei 1847, dochter van Eeke Rinzes van der Zee en Taetske Jans Visser.

3. Janke Jacobs Zak, geb. Makkum 1 juni 1797, trouwt Baarderadeel 1 juli 1837 Aan Sjerps Kruinstra, geb. Jorwerd 1787, zoon van Sjerp Anes en Afke Martens.
4. Jacob Jacobs, geb. Makkum 13 mei 1799, overl. voor 1811.

Noten

Alle archivalia bevinden zich, tenzij anders vermeld, in Tresoar of in het Historisch Centrum Leeuwarden (HCL). Daar waar bij geboorte, doop en huwelijk wel een datum en plaats, maar geen religie wordt vermeld, wordt de gereformeerde religie bedoeld.

1 *Gens Nostra* nov. 2006 699; 2 HvF WW5 418; 3 HvF WW4 552; 4 HvF WW6 73, d.d. 26-10-1611; 5 Geestelijk Opkomsten Sm.; 6 SMA Xa1, 1616 en 13-5-1618; Ua1, d.d. 30-1-1616; 7 SMA inv. nr. 93, ongenummerd, microfiche nr. RA 4442/2; 8 OPS M6 106, 5-1-1624; 9 SMA 66, d.d. 25-5-1652; 10 WON Y3 28-8-1641; 11 SMA Xa1; 12 SMA X2 69; 13 SMA U1 431; 14 SMA U3 329; 15 TIE M3 460; 16 SMA C1; 17 HvF I19 122v; 18 SMA U3 41; 19 SMA U3 59 en Verzameling Van Blom; 20 SMA 1, def. sententieboek d.d. 20-6-1665; 21 SMA N1 64 en P5 380; 22 TIE M5 273; 23 HvF I19 122v; 24 SMA P4 fol. ca 411; 25 OPS Q12 183; 26 SMA X2 368; 27 SMA X2 373; 28 SMA X2 212 en 608; 29 SMA C1; 30 SMA 66 678; 31 SMA 65 400; 66 268, 346, 453; 32 SMA X2 414; 33 SMA P2 73, 80, 170, TIE M5 273, TIE S10 6v; 34 SMA P2 174; 35 SMA 66 285; 36 SMA P2 619; 37 SMA U3 41; 38 TIE P1 185; 39 TIE M5 273; 40 TIE S10 6v; 41 SMA N1 64, P5 380; 42 TIE S11 163v; 43 TIE P1 105; 44 TIE P1 154; 45 TIE M6 6; 46 TIE M7 107; 47 TIE S14 146v; 48 TIE M10 304; 49 TIE S15 234; 50 TIE S15 338; 51 TIE S15 338; 52; TIE S15 361; 53 SMA C5 17, 1708 en d.d. 22-3-1702; C1, d.d. 23-7-1674, SMA H, d.d. 23-11-1706; 54 SMA X5 291; 55 SMA X6 216; 56 SMA X6 236; 57 TIE 55 172 en 326; 58 TIE M4 37; 59 SMA P3 36; 60 HvF WW64, d.d. 15-7-1674; 61 SMA X5 171; 62 SMA U3 41; 63 SMA X5 124; 64 SMA Q4 280; 65 HvF HHH3 54; 66 Stemkohier SMA; 67 SMA N1 113; 68 SMA Q1 1; 69 SMA P3 204; 70 SMA X6 234; 71 TIE M14 143; 72 SMA P4 111, d.d. 21-11-1681; 73 SMA N1 92, 94; 74 SMA 70 557; 75 SMA U8 27; 76 SMA U8 111; 77 TIE M10 304; 78 Lidmatenboek Oudega; 79 SMA C6, 11 okt. 1718, Zie ook recesboek C5 d.d. 17-1-1708 en 16-2-1714; 80 *Genealogie van het geslacht Brandsma (Oudega-Sm)* door J. Brandsma, Groningen 1951, blz 7; 81 SMA X10 547; 82 DAN G1 170; 83 SMA X10 542; 84 TIE S21 271; 85 SMA X14 56; 86 SMA P13 568, d.d. 30-1-1754; 87 TIE M15 108 t/m 129; 88 DAN K10 152; 89 TIE S15 337; 90 TIE S16 304; 91 TIE S16 348; S17 456, 458, 459, 569, 572; S18 247; S21 271; 92 TIE S18 393; 93 SMA P14 93 t/m 118; 94 TIE S18 132; 95 TIE S24 151; 96 HCL c24, d.d. 16-4-1778; 97 HCL w17 64v,65; 98 HCL w17 130v; 99 HCL w18 19v; 100 *Smellingera-land* Uitgegeven ter gelegenheid van het driehonderdjarig bestaan van Drachten, Drukkerij Laverman 1944, blz 492; 101 SMA P11 725; 102 Civ. sent. HvF 911 9, d.d. 10 okt. 1765; 103 SMA Collateraal 118; 104 WON O4 77; 105 TIE M6 27; 106 TIE M14 143; 107 HCL c5 folio 149 en 150; 108 SMA U6 557; 109 SMA N1 113;

110 HCL c7 folio 223 en 224; **111** DOK 196 178; **112** SMA N1 172; **113** HCL c5 150; **114** Roel Wiegers, geb. omstr. 1700, overl. na 1758, in 1749 sobere boer te Oudega, gaat in ondertrouw Oudega 5-3-1730 met Aukjen Lammerts, afkomstig uit Oudega; **115** SMA N2 133; TIE S22 286; **116** SMA N2 273; **117** SCO T18 196v; **118** SMA C10, d.d. 24-10-1766; **119** TIE S24 412; **120** HvF WW127 14; **121** "*Ald Beets*" *Fergetten doarp yn Opsterlan*, troch Oene G. Dijkstra, blz 44; **122** Statenarchief 6492 OPS d.d. 8-6-1754; **123** HvF 14700; **124** SMA C10, 24-10-1766; **125** HvF 14901; **126** TIE S18 406; **127** TIE S19 171; **128** SMA P14 93 t/m 118; **129** TIE S22 1,162, 445; S24 482; TIE L blz 179; **130** Civ. sent. HvF 911 9, d.d. 10-10-1765; **131** TIE P16, d.d. 8-7-1776; **132** IDA N6, 9-2-1778; **133** TIE M14 100; **134** TIE M16, d.d. 26-1-1742; **135** WON O4 77; **136** MEN 96 152; **137** *Genealogysk Jierboek 1990*, Reid van der Ley, Friezen in Groningen (1719-1739), blz. 124; **138** Makkum lidmatenboek; **139** SMA N2 124; **140** SMA N2 158; **141** *Genealogysk Jierboek 2007*, Reid van der Ley, Het nageslacht van Andries Jans (1668-1730) en Antje Pieters op De Harste onder Sumar; **142** *Geschiedenis van Oudega (Sm)*, samengesteld door Kl.J. Bekkema, B. J. Friso en M.D. Sibma. Stichting "Commissie Oudega 900" uitgegeven 1990, blz 307 t/m 311; **143** TIE L 189; **144** TIE S27 82; **145** TIE S27 80; **146** TIE S27 97; **147** TIE W; **148** HvF 16936; **149** OPS E2 374; **150** *Genealogysk Jierboek 1995*, Y. Houkes-Winter, Kertiersteat fan Ankje Aaltje Houkes, blz 17; **151** TIE personele kohieren 1777; **152** M17 210; **153** TIE S24 199; **154** TIE S28 412; **155** FER autorisatieakte 546; **156** FER 63 267; **157** Tresoar collectie Visser en *Genealogysk Jierboekje 1982*, J. Visser, Friezen yn it leger fan Napoleon, blz. 84; **158** Als noot 157; **159** *Rechterlijk Friesland 1811 1999, naamlijst leden rechterlijke macht, leden openbaar ministerie en griffiers*, Ryksargyf Leeuwarden 1999; **160** Hans de Jong, *Gorredijk in vogelvlucht*, blz. 41.

FRYSKE RIE FOAR HERALDYK

It twadde part fan it Genealogysk Jierboek wurdt fersoarge troch – en stiet ûnder ferantwurdlikens fan – de Fryske Rie foar Heraldyk. Dy Rie bestiet út de neifolgjende persoanen:

P.F. Visser, foarsitter,
J.C. Terluin, H.F. I, twadde foarsitter,
R.H. Postma, skriuwer,
R.J. Broersma, Heraut Frisia IV, wapentekener,
C.E. Kuipers, lid, argyfmeiwurker,
drs. H. Bremer, lid,
J.R. van der Wal, adviseur tsjerklike heraldyk.

De Fryske Rie foar Heraldyk jout rie by it ûndersyk nei en it ûntwerpen fan famylje-, korporaasje- en oerheidswapens en flaggen yn Fryslân. Fierders registrearret de Rie dy wapens en flaggen yn it Genealogysk Jierboek.

YNHALD

A.S. Miedema (†):	“Aantekeningen over het wapen van het geslacht Van Harinxma thoe Slooten, vroeger Van Harinxma thoe Slooten en Sneek.”.....	172
Famyljewapens (en -flaggen):	Van Bergen, Bosma, Buursma, Eyzinga, Haitisma, Joha, Joha, Schouwstra, Van der Veer, Ijsbrandy.	176
Doarpswapens en flaggen:	Haskerhorne / Haskerhoarne, Nieuweschoot / Nijskoat, Smalle Ee – De Wilgen / Smelle Ie – De Wylgen, Wier.....	191
Oare wapens en flaggen:	Flagge “Stichting Tsjerke en Poarte fan Bears”.	200

Tijdens een bezoek van de graaf en gravin De Marchent et d'Ansembourg Van Harinxma thoe Slooten aan de tentoonstelling "Adellik Erfskip" te Beetsterzwaag, werd ons lid de heer Terluin door de gravin geattendeerd op aantekeningen van A. S. Miedema die zij had gevonden in het archief van de Van Harinxma's op Harinxma State te Beetsterzwaag uit het begin van de jaren 40 van de vorige eeuw. Terluin vond deze aantekeningen betreffende het wapen Harinxma thoe Slooten dermate bijzonder dat hij toestemming vroeg om deze aantekeningen te publiceren.

Aantekeningen over het wapen van het geslacht Van Harinxma thoe Slooten, vroeger Van Harinxma thoe Slooten en Sneeck

In het oktober-nummer 1940 van de Nederlandse Leeuw (maandblad van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde) schrijft in kolom 444 de heer G.F.E. Gonggrijp, onder meer, "Het wapen Van Harinxma thoe Slooten is samengesteld uit de wapens Van Harinxma en Van Hettinga".

Dit is een oude dwaling, die reeds weerlegd is, door de samenstellers van het Stamboek van den Frieschen vroegeren en lateren adel (Jhr. Mr. M. de Haan Hetteema en Mr. A. van Halmael) die in 1846 in deel II bl. 93 noot 10 schrijven: "Het is bij ons zeker, dat de eikels niet eerst sedert het door Watse van Abbema tot zoon aannemen van Tiete van Hettinga, op het schild der Harinxma's gekomen zijn, gelijk wij wel hebben hooren beweerden". Deze heren hadden kunnen verwijzen naar het in 1760 verschenen "Adelijk en aanzienlijk wapen-boek" door Abraham Ferwerda. Ferwerda schrijft in de genealogie Van Harinxma op bl. 58 omtrent Pieter van Harinxma, die in 1482 kinderloos stierf (waardoor de naam Van Harinxma thoe Slooten en Sneeck eerst overging op Watse Abbema (uit het geslacht Albada), en van dezen op Tiete Hommes van Hettinga). "Zijn wapen is geweest in 't jaar 1479 van de eene kant een halve arend, van de andere kant 3 ekels, 2 boven en 1 in de punt; voor een hoofd (=helmteken) had hij een arendshals." Dus reeds 2 generaties vóór de overgang van de geslachtsnaam van Harinxma op een van Hettinga voerde Pieter van Harinxma de eikels.

Nog sterker bevestiging dan de mededeling van Ferwerda is het portret van deze Pieter van Harinxma in de galerij van de familieportretten op Harinxma-State te Beetsterzwaag. In de beschrijving daarvan door Heerke Wenning (in het jaarboekje van de Friese adel 1885, redakteur Jhr. A. Lycklama à Nijeholt, bl. 93) omschrijft deze het wapen op 't portret voorkomend: "regts (heraldisch) in goud een halve dubbele adelaar, uitgaande van de delingslijn, links in azuur 3 gouden eikels, geplaatst 2 en 1."

Doch niet alleen Pieter van Harinxma († 1488) maar reeds diens grootvader Bocke Ages Harinxma, de Oude (1403-1469) voerde als wapen de halve adelaar en de drie eikels.

Het Stamboek van de Friese adel zegt van deze Bocke: "De tegenwoordige Harinxma's voeren het wapen, hetwelk hij gevoerd heeft". Deze uitspraak had zoveel gezag, dat Jhr. Lycklama à Nijeholt haar herhaalde (Jaarboekje van den Frieschen Adel jrg. 1884 bl. 3).

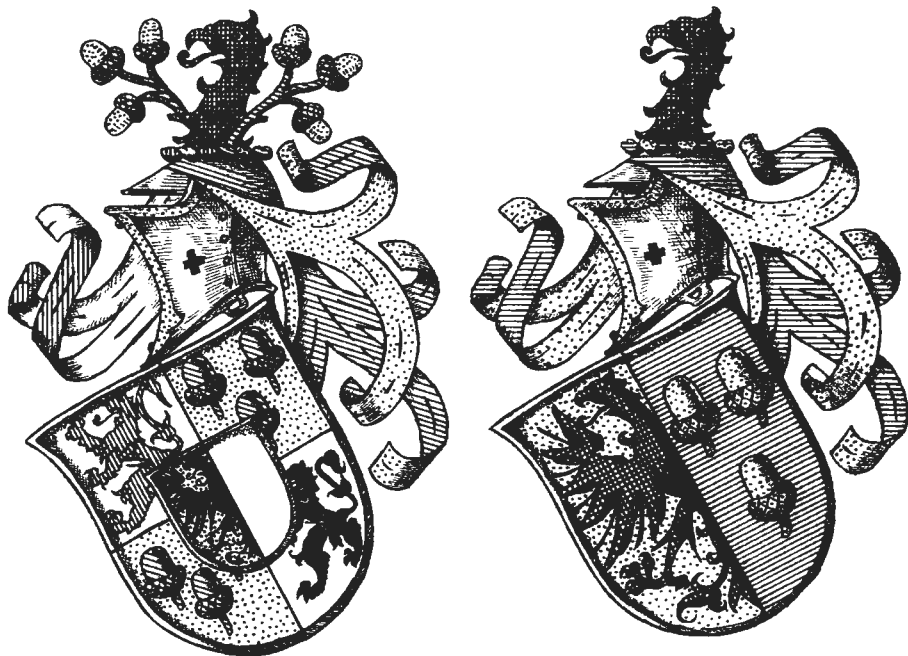
In de wapenafbeeldingen opgenomen achter in DI. III, wordt dan ook het als nr. 78 opgevoerde tegenwoordige wapen der van Harinxma's thoe Slooten, gesteld ten

name van "Bocke Harinxma, den Oude" (ter onderscheiding van Bocke Harinxma, en jonge, zijn kleinzoon (zoon van Feyeke Harinxma) †1499.

Ik heb die beschrijving van het tegenwoordige wapen aan de oude Bocke altijd ietwat sceptisch bekeken, omdat ik het wapen te samengesteld, te weinig eenvoudig vond, voor het tijdperk waarin Bocke het zou hebben aangenomen, niet zo heel lang na 1400.

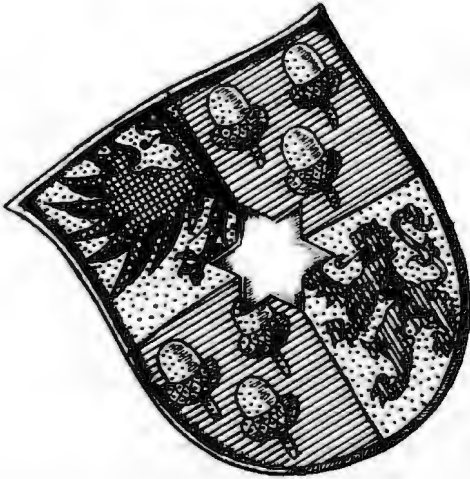
Mijn twijfel is juist gebleken. Niet zo lang geleden vond ik in de, in 1927, door de lector in de Friese taal aan de Universiteit te Groningen, de heer P. Sipma uitgegeven "Oudfriesche Oorkonden" dl I bl. 54 nr. 89 een oorkonde opgenomen van 30 november 1442, betreffende een ruiling tussen Bocko van Harinxma en het Hospitaeler Klooster te Sneek. Vermeld werd, dat het stuk aanwezig was in het Rijksarchief te Leeuwarden en het zegel daaraan van Bocko van Harinxma bewaard was gebleven.

Ik heb door de Rijksarchivaris van dat zegel een foto gekregen, die echter slecht is uitgevallen. Doch toch weer zó slecht niet, of er is op te constateren, (wanneer u de streep boven het zegel houdt) dat links beneden een schild aanwezig is met een gotische halve adelaar, en daarnaast drie eikels, waarvan de dop, waarin ze zitten, wel wat te nadrukkelijk is.

Hiermede is dus het bewijs geleverd – er is daarvan nog een tweede zegel – dat Bocke met de eikels zegelde.

Heeft dan Tiete van Hettinga, door adoptie Pieter van Harinxma geworden, als eerste het tegenwoordige wapen gevoerd? Aan hem wordt onder nr. 80 met de tenaamstelling "Harinxma van Hettinga" een wapen toegeschreven: kwartier 1 in zilver een rode klimmende leeuw, kwartier 2 en 3 in rood 3 gouden eikels in de dop, 2 en 1 geplaatst, kwartier 4 in zilver een klimmende zwarte leeuw. De Van Hettinga's voerden van ouds het wapen als kwartier 2 en 3.

Ik meen, dat hij noch het ene noch het andere wapen heeft gevoerd en ik grond dit op het volgende: Heerke Wenning deelt in zijn beschrijving van de portretten op Harinxma State op bl. 67 het volgende mede. In het bezit van de familie Van Eysinga is een portret van Tjallingh van Eysinga † 1603, die grietman van Menaldumadeel is geweest. Op dit portret staan de wapens zijner ouders: dr. Tjallingh van Eysinga en Hylck van Harinxma, een dochter van Tiete van Hettinga, die later Pieter van Harinxma heette. Nu is het wapen van Pieters dochter als volgt: kwartier 1 in goud de zwarte halve adelaar, 2 en 3 in blauw de 3 gouden eikels, 2 en 1 geplaatst, kwartier 4 in goud een rode klimmende leeuw. Op het snijpunt der 4 kwartieren een zespuntige zilveren ster, welke misschien mag beschouwd worden als de toepassing van oud heraldisch gebruik om daarmede een jongere tak of vrouwelijke tak aan te duiden. Maar het is niet aannemelijk dat Homme van Harinxma, Pieter's zoon, andere figuren in de kwartieren zal hebben gevoerd dan zijn zuster Hylck van Eysinga – van Harinxma.

Hiermede zijn wij tot bij 1600 gekomen, doch komen nu tot een begrenzing van de andere kant. Want in 1622 verscheen te Franeker de "Chronique van Vriesland" door prof. P. Winsemius. Daarin vindt men tegenover bl. 225 een afbeelding van de postestaat Haring Harinxma, met Sjoerd Wiarda in 1399 tot leiders van het verzet tegen Albrecht van Beieren en zijn zoon Willem van Oostervant, bij volksstemming. Bij deze (natuurlijk gefantaseerde) afbeelding van de grootvader van Bocke de Oude is het tegenwoordige wapen geplaatst!

Uit deze aanwijzingen valt de conclusie te trekken dat het tegenwoordige wapen Van Harinxma thoe Slooten is tot stand gekomen na Homme Pieters van Harinxma, terwijl het in 1622 al zo zeer bekend was, dat het in druk kon worden weergegeven.

In deze korte periode leven de 3 zonen en 2 dochters van Homme Harinxma nl. Pieter, die 19 jaar oud was als student te Genève is overleden, Homme (van wie het portret op Harinxma State hangt) in 1604 ongehuwd overleden en Ernst van Harinxma, die 1606 met Tieth Botnia huwde, die twee zonen had: Homme (Ernstes) van Harinxma geb. 2 aug. 1607 (uit wiens huwelijk in 1637 met Catharina van Cammingha geen nakroost) en Pieter van Harinxma thoe Slooten gedoopt 1610 getrouwd

1648 met Susanna Idzerts van Burmania, uit wie het tegenwoordige geslacht Van Harinxma thoe Slooten.

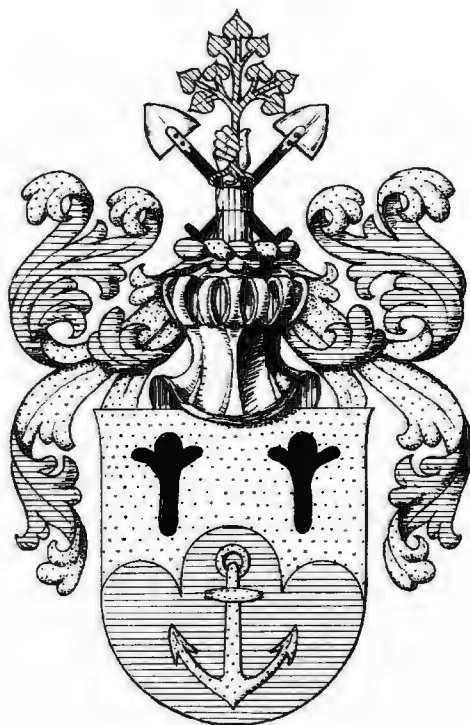
Van de drie zoons van Homme Pieters van Harinxma en Doedt Mockema is de te Genève overleden Pieter te jong gestorven, dan dat hij de hand kan hebben gehad in de wapenwijziging; ook van Homme, de tweede zoon, is dit niet aan te nemen, nu blijkt, dat het wapen later op het portret is aangebracht.

De blijvend belanghebbende bij een uitbreiding of verfraaiing van het wapen Van Harinxma thoe Slooten, die uit zijn huwelijk, als enige van zijn naam mannelijk oir had, was Ernst van Harinxma. Hij had een vooraanstaande positie in het gewest: in 1597 was hij lid van het Hof van Friesland, het hoogste college, en in 1620 voorzitter. Daarnevens was hij zonder twijfel een persoon van aanzien aan het stadhouderlijk hof.

Met deze positie, maar ook met dit tijdperk, is in overeenstemming het nieuwe wapen Van Harinxma, met slechts zilveren en gouden kwartieren en met een hartschild in het midden.

Dat dit herkomstig zou zijn van de oude Bocke Ages van Harinxma is een niet te handhaven legende. Met dat al is het thans meer dan drie eeuwen oud en de eikels erin zeker vijf eeuwen.

Mr. A. S. Miedema

VAN BERGEN

Van Bergen. Yn goud in ferhege blauwe trijeberch, belein mei in gouden anker; de trijeberch boppe beselskippe fan twa swarte krûdnagels.

Helmteken: in útkommende rjochtere arm, beklaaid fan read en in hân fan natuerlike kleur, dy't in griene útskuorde linebeam mei njoggen blêden beethâldt, en dêr efter twa skeankrûste skeppen mei swarte stâl en sulveren blêd, de blêden omheech.

Helmkleed en wrong: blau, fuorre fan giel.

In goud een verhoogde blauwe drieberg, beladen met een gouden anker; de drieberg boven vergezeld van twee zwarte kruidnagels.

Helmteken: een uitkomende rechterarm, bekleed van rood en een hand van natuurlijke kleur, die een groene uitgerukte lindeboom met negen bladeren vasthoudt, en daarachter twee schuingekruiste spaden met zwarte steel en sulveren blad, de bladen omhoog.

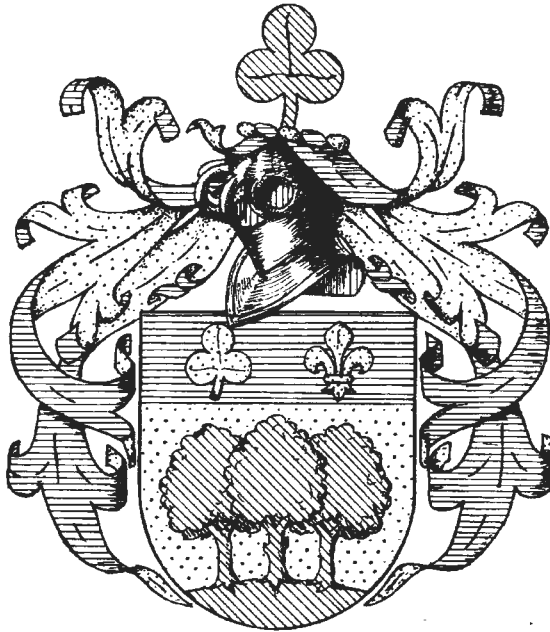
Helmkleed en wrong: blauw, gevoerd van geel

It wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Leendert van Bergen, berne 25-12-1722 te Pernis en Pietertje Meese Buyser, berne 1725 te Pernis.

Untwerp: J.C. Terluin, lid F.R.f.H.

Ynstjoerder: W. van Bergen, Kobbeflecht 44, 9254 AG Hurdegaryp.

BOSMA

Bosma. Yn goud trije beammen op in grûn, alles fan grien; in blau skyldhaad, belein mei in klaver en in leelje, alles fan goud.

Helmteken: in griene klaver.

Helmkleed en wrong: blau, fuorre fan giel.

In goud drie bomen op een grond, alles van groen; een blauw schildhoofd, beladen met een klaver en een lelie, alles van goud.

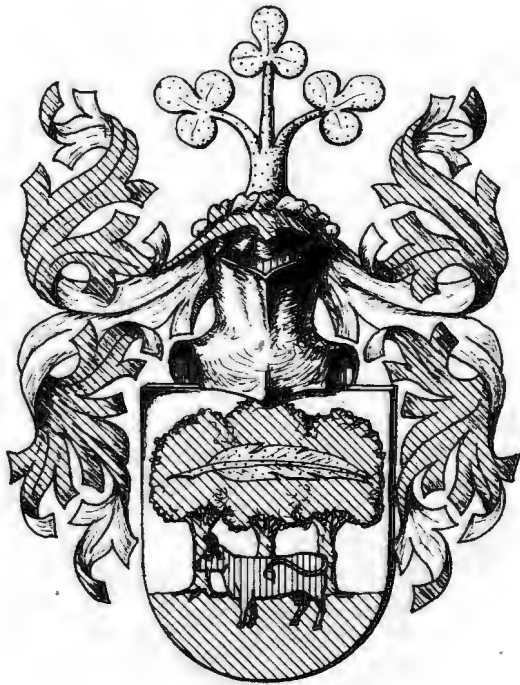
Helmteken: een groene klaver.

Helmkleed en wrong: blauw, gevoerd van geel.

It wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Gosse Klazes, yn 1761 troud te Grou mei Riemke Bonnes.

Untwerp: J.C. Terluin, lid F.R.f.H. yn oerlis mei de ynstjoerder.

Ynstjoerder: D. Bosma, Tjonger 4, 9204 AS Drachten.

Buursma

Buursma. Yn sulver trije beammen op in grûn, mei de krunen ynoar befrissele, alles fan grien, dêrfoar steande in reade koe; de krunen fan de beammen belein mei in lizzende guozzefear fan goud.

Helmteken: in gouden stobbe, dêr't trije klavers út sprute.

Helmkleed en wrong: grien, fuorre fan wyt.

In zilver drie bomen staande op een grond, met de kruinen in elkaar gegroeid, alles van groen, waarvoor een rode koe staat; de kruinen van de bomen beladen met een liggende ganzenveer van goud.

Helmteken: een gouden stonk, waaruit drie klavers ontspruiten.

Helmkleed en wrong: groen, gevoerd van wit.

It wapen mei fierd wurde troch Bouke Buursma (út de neiteam fan Alle Ruerds, trouw 31-3-1709 te Boarnburgum mei Tetje Tjeerds), berne 22-7-1925 te Drachten en trouw 17-5-1956 te Grootegast mei Elisabeth Hazenberg, berne 15-12-1925 en harren neiteam.

Untwerp: R.J. Broersma, tekener F.R.f.H., yn oerlis mei de famylje.

Ynstjoerder út namme fan de famylje: R.B. Buursma, Wagnerlaan 29, 9402 SH Assen.

EIJZINGA

Eyzinga. Dield: I. de Fryske heale earn, kommend út de dielingsline, swart op goud; II. yn read in skeanlofts pleatste gouden nôtier mei twa blêden, boppe en ûnder beselskippe fan in sulveren boekweitkerl.

Helmteken: in útkommend swart stegerjend hynder.

Helmkleed en wrong: read, fuorre fan giel.

Gedeeld: I. de Friese halve adelaar, komende uit de deellijn, swart op goud; II. in rood een schuinlinks geplaatste gouden rogge-aar met twee bladeren, boven en onder vergezeld van een zilveren boekweitkerl.

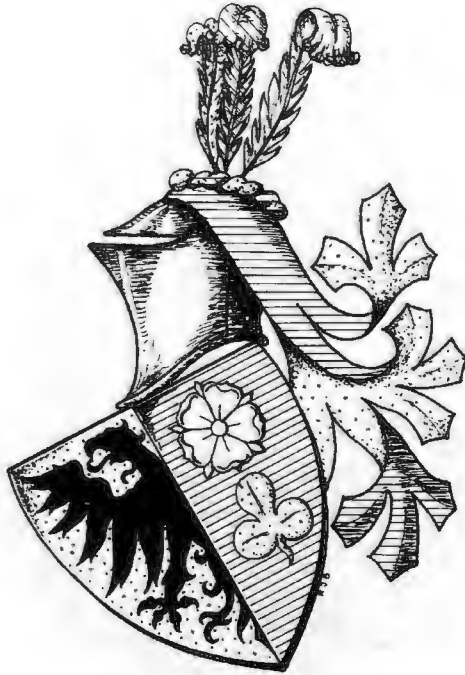
Helmteken: een uitkomend zwart steigerend paard.

Helmkleed en wrong: rood, gevoerd van geel.

It wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Heine Roelofs, berne likernôch 1550 te Duerswâld.

Untwerp: J.C. Terluin, lid F.R.f.H., yn opdracht fan de ynstjoerder.

Ynstjoerder: R. G. Kroese, Skoalleane 35, 9244 CS Beetstersweach.

Haitsma

Haitsma. Diel: I. de Fryske heale earn, kommend út de dielingsline, swart op goud; II. yn blau in sulveren roas en in gouden klaver, pleatst as in peal.

Helmteken: trije strúsfearren, giel, grien en blau.

Helmkleed en wrong: blau, fuorre fan wyt.

Gedeeld: I. de Friese halve adelaar, komende uit de deellijn, zwart op goud; II. in blauw een zilveren roos en een gouden klaver, geplaatst als een paal.

Helmteken: drie struisveren, geel, groen en wit.

Helmkleed en wrong: blauw, gevoerd van wit.

Besteand wapen fan Johannes Hayes Haitsma (1763-1827), boargemaster fan Boalsert, dêr't de ynstjoerder in ôfstammeling fan is.

Wapen earder registrearre by it CBG te Den Haag foar de neiteam fan de broer fan Johannes Hayes, Sjerck Hayes, mei it helmkleed yn oare kleuren.

It wapen mei fierd wurde troch Jan Haije Haitsma, berne 19 juny 1970 te Frjentsjer, trouw op 25 septimber 1998 te Frjentsjer mei Cornelia Marijtje Hekhuizen, berne 4 maaie 1974 te Amersfoort en de neiteam.

Oanpassing: R.J. Broersma, tekener F.R.f.H., yn oerlis mei de ynstjoerder.

Ynstjoerder: J.H. Haitsma, Schalsumerweg 23, 8802 XD Franeker.

DE WAPENS JOHA EN JACOBUS TEITSMA JOHA

In januari 2006 werd mij gevraagd de wapens **Joha** (een familiewapen) en **Jacobus Teitsma Joha** (een wapen voor de opdrachtgever en zijn nazaten) te schilderen.

Twee zaken intrigeerden mij:

De naam **Joha**;

De toegevoegde naam **Teitsma**.

Sub 1. Waar komt deze bijzondere naam vandaan?

Uit de genealogie van deze familie, samengesteld door Jacobus Teitsma Joha, blijkt, dat de familie uit Belgisch Limburg stamt, uit de plaats Eupen.

De stamreeks begint met Claes Johae, geboren ca. 1570. Er komen verschillende schrijfwijzen van de familienaam voor, waaruit blijkt wat deze naam betekent: Johan, Johaan, Johae, Johaeken(s) en Jeha. We kunnen dus de naam Joha opvatten als een verkorting van Johanneszoon.

Sub 2. Om de tweede vraag te beantwoorden, hebben we een gedeeltelijke genealogie **JOHA** nodig.

De link met Friesland voor deze familie begint met:

I. **Anthוניus JOHA**, gedoopt 28 juli 1715 te Eupen, predikant te Weiwert (Groningen), Britswert en Wiuwert (Friesland), overl. 31 mei 1784 te Britswert; zoon van Thomas Joha en Maria Catharina Schinck, huwt 18 dec. 1746 te Leeuwarden **Maria Meinsma**, gedoopt 11 sept. 1718 te Leeuwarden, overl. 1782 te Britswert, dochter van Philippus Meinsma, passementwerker en colonel der schutterij van Leeuwarden, en Fokeltje Abrahams Ferwerda.

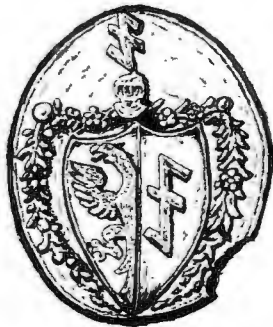
Hun oudste zoon is:

II. **Thomas Philippus JOHA**, geboren 24 okt. 1750 te Britswert, predikant te Huins, Wijnaldum, Genum, Reitsum en Lichtaard (De Vlieterpen), lid en voorzitter Friese synode(n), lid Comité Revolutionair Provinciaal (1795), lid en voorzitter van de (Provisionele) Representanten van het Friese volk (1795-1796), lid van de Commissie van Achttien (1795), lid en voorzitter van de Staten Generaal; overl. 8 mei 1812 te Reitsum; huwt 17 april 1772 te Britswert **Maria Louise Romar**, gedoopt 26 febr. 1743 te Franeker, overl. 28 okt. 1832 te Reitsum, dochter van Pierre Jean Baptiste Reyre de Romar, boekverkoper, uitgever, spreekmeester Franse taal te Franeker en Johanna Johannes. Van hun 4 kinderen is de jongste:

Zegel Da. Thomas Philippus JOHA
(1750 - 1812)

III. **Antonius JOHA**, geboren 27 maart 1779 te Wijnaldum, juridisch doctor, secretaris van Westdongeradeel, advocaat voor het Hof van Friesland, gemeentelontvanger van Franeker, overl. 17 april 1829 te Franeker. Hij was gehuwd met **Anna TEITSMA**, geboren 21 okt. 1778 te Dokkum, overl. 6 nov. 1843 te

Zegel Jouke Keimpes TEITSMA
1807

Noord-Scharwoude tijdens een bezoek aan haar zoon, die daar arts was. Zij was een dochter van Jouke Keimpes Teitsma, Ontvanger-generaal der Florenen in de provincie Friesland (1796-1817), en Maaïke Sikkes Hoogstraten.

Met dit huwelijk van Antonius Joha en Anna Teitsma komt de naam TEITSMA de familie binnen. Hun derde kind Jouke krijgt als tweede voornaam "Teitsma" mee; een familienaam die voornaam wordt.

- IV. **Jouke Teitsma JOHA**, geboren 4 dec. 1811 te Dokkum, omstreeks de tijd dat de Burgerlijke Stand wordt ingevoerd in Friesland en waarbij men een familienaam moest kiezen. Wellicht was men in die tijd niet erg secuur in die dingen, omdat men geloofde, dat wanneer de Franse tijd voorbij was ook de soms aparte namen die gekozen waren, zouden worden afgeschaft. Dat is dus niet gebeurd! Dat een achternaam voornaam wordt kwam in die tijd wel vaker voor. In 1792 krijgt Frans Godaert baron van Lynden (wonende te Beetsterzwaag) de namen Azyo **Boelens** van zijn overleden broertje erbij. Azyo voerde ook het patroniem **Boelens** als voornaam.

Zegel Da. Philippus JOHA
(1752 - 1819)

In de familie Joha komt het nog een keer voor, dat een familienaam als voornaam wordt gebruikt: de broer van Thomas Philippus Joha: **Philippus JOHA**, geboren 10 febr. 1752 te Britswert, overl. 16 nov. 1819 te Oosterbierum, predikant te Oosterbierum, huwde 27 febr. 1780 **Sara Regina de VRIES**, geb. 30 sept. 1757 te Minnertsga, overl. 26 aug. 1821 te Sexbierum, dochter van Wolterus de Vries en Maria **Out**. Hun jongste zoon **Hermanus**, geboren 29 sept. 1782 te Oosterbierum, krijgt als tweede voornaam de achternaam van zijn grootmoeder mee: **Out**. In zijn nakomelingschap zie je deze naam in een aantal generaties steeds als voornaam terugkeren.

Een familienaam als voornaam gebruiken schept zeker verwarring. Jacobus Teitsma Joha (nr. VIII in deze reeks) schrijft het volgende hierover: *"Bij de aanvraag van een, naar ik meen, giro-identiteitsbewijs kreeg ik, nadat ik alle persoonsgegevens had opgestuurd, een briefje terug met de vraag: Als uw achternaam Teitsma is, wat betekenen dan de letters J-O-H-A? Steeds als er iets officieels gedaan moet worden krijg ik vragen hoe die naam nu is, om over*

de spelling maar niet te spreken."

Jouke Teitsma JOHA, apotheker te Sneek, huwt op 24 mei 1839 te Sneek met **Magdalena Margaretha van Wesel**, geboren 26 jan. 1809 te Westbroek, overleden 10 jan. 1865 te Maarsseveen, dochter van ds. Evert Jacob van Wesel en Berendina Margaretha Wolterbeek. Hun oudste zoon:

- V. **Antonius JOHA**, geboren 17 juli 1840 te Sneek, landbouwer, overl. 3 juni 1917 te Alphen a/d Rijn, huwt op 16 april 1868 te Maarssen met **Maria van de Geer**, geb. 18 febr. 1843 te Maarsseveen, overl. 30 dec. 1913 te Alphen a/d Rijn; dochter van Dirk van de Geer en Geertje Versteegh. Al hun zonen: Jouke, Dirk, nog eens een Jouke, Jacobus, en Ferdinand Marinus Antonius, ontvangen de naam **Teitsma** na hun eerste voornaam/voornamen. En ook elders wordt deze naam toegevoegd, zowel aan de mannelijke als vrouwelijke telgen van dit geslacht. De naam gaat zelfs over in andere families.
- VI. **Jacobus Teitsma JOHA**, geboren 2 febr. 1885 te Alphen a/d Rijn, landbouwer op Hoeve Friesland te Alphen a/d Rijn, overl. 29 okt. 1956 aldaar, huwt 16 maart 1916 **Dirkje van der Vis**, geboren 28 nov. 1892 te Alphen a/d Rijn, overleden 17 nov. 1922, dochter van Dirk Cornelis van der Vis, landbouwer te Alphen a/d Rijn, en Elisabeth Zuidam. Dit echtpaar krijgt 3 kinderen. De jongste:
- VII. **Anthonius JOHA**, geboren 26 jan. 1921 te Alphen a/d Rijn, kruidenier; overl. 6 dec. 1989, huwde op 29 juli 1947 te Alphen a/d Rijn met **Marijtje Cornelia van Winkel**, geboren 7 jan. 1925 te Alphen a/d Rijn, overl. 8 nov. 2000 te Leiderdorp, dochter van Hendrik van Winkel en Elisabeth Bröker. Hun oudste zoon ontvangt de naam:
- VIII. **Jacobus Teitsma JOHA**, geboren 24 juli 1950 te Alphen a/d Rijn, oud-leraar geschiedenis, aardrijkskunde en maatschappijleer, vanaf 1998 loopbaandeskundige bij het Friesland College te Leeuwarden, in 2005 dekaan; huwt 15 okt. 1975 in Smalingerland met **Abeltje Boerstra**, geboren 22 jan. 1955 te Beetsterzwaag, dochter van Lambertus Boerstra en Jebbigje de Vries. Huwelijk in 1993 ontbonden. Uit dit huwelijk de volgende kinderen:
- IX. **Merel Ebba JOHA**, geboren 5 jan. 1982 te Drachten en **Jorn Anthony JOHA**, geboren 12 aug. 1983 te Drachten.

Laatstgenoemde Jacobus Teitsma Joha vroeg mij om het familiewapen Joha en zijn persoonlijk wapen te schilderen. Het familiewapen Joha gaat terug op twee zegels: het eerste is van ds. Thomas Joha (nr. II in bovengenoemde stamreeks) 1750-1812. Binnen een barok- of rocococartoucherand lijken twee schildjes te staan onder een kroon met drie fleurons en twee parelpunten. Doch omdat er geen scheiding is tussen beide helften is het toch één schild met twee helften: Heraldisch rechts drie rozen, geplaatst 2:1, en heraldisch links een breedarmig kruis. Het tweede zegel is van ds. Philippus Joha (1752-1819): onder een kroon met drie fleurons en twee parelpunten binnen een baroccartoucherand een duidelijk gedeeld schild: I. drie

Zegel Jacobus Teitsma JOHA
2004

rozen, geplaatst 2 en 1; II. een Latijns kruis. Beide zegels zijn beschreven in de Collectie Visser in Tresoar Leeuwarden (De collectie Visser bestaat uit getekende zegels op fiches. Dus geen originele zegels. Beide zegels komen voor in het archief van C. L. van Beyma I – 1). Het is mogelijk dat de beide broers het kruis aan hun familiewapen hebben toegevoegd als symbool voor hun beroep. De kleuren van beide wapens zijn niet overgeleverd, zodat deze gereconstrueerd zijn. Er is nog een andere bron: de zuster van bovengenoemde predikanten: Maria Joha, trouwt met de jeneverbrander Johannes Rienks van der Leij. Deze brander voerde (waarschijnlijk) als wapen, drie rozen, geplaatst 2 en 1, op een gespikkeld veld. Dat betekent, dat het veld van goud is. (Genealogie Van der Leij door S.J. Hoogland). Zouden deze rozen uit het wapen Joha komen? Onlangs zijn de kleuren vastgesteld in overleg met de heer Mr. Egbert Wolleswinkel, secretaris van de Hoge Raad van Adel. In het familiewapen Joha zijn alleen de rozen overgebleven. Het kruis is achterwege gelaten.

Wapen: in zilver drie rode rozen, gepunt van groen en geknopt van goud, geplaatst 2 en 1.

Helmteken: een zilver – rode vlucht.

Helmkleed: rood, gevoerd van wit.

Dit wapen mag gevoerd worden door alle nakomelingen van ds. Anthonius Joha.

Zoals u in de genealogische reeks hebt kunnen zien, wordt de naam Teitsma met een verspringing van één generatie gevoerd, afgewisseld door een generatie Antonius / Anthonius / Anthony. De laatste in de rij (nr. VIII), Jacobus Teitsma Joha heeft het wapen Joha gecombineerd met het wapen van Jouke Keimpes Teitsma, de vader van Anna Teitsma (zie nr. III). Deze voerde een zegel, dat voorkomt in Rijksarchief Friesland (Tresoar) – B.R.F. (rood) 1448 op een brief van J. K. Teitsma aan provinciaal orgaan d.d. 12 febr. 1807.

Op dit zegel een biedermeierachtig schild waarboven een kleine helm met een huismerk uit het wapen als helmteken. De helmkleden zijn hier guirlandes geworden naar de mode van die tijd. Het wapen kan als volgt worden beschreven: *“gedeeld: I. de Friese halve adelaar, zwart op goud; II. een huismerk.”* De kleuren van dit gedeelte zijn onbekend.

Jacobus Teitsma Joha heeft het familiewapen en het wapen Teitsma in elkaar geschoven:

Wapen: gedeeld: I. de Friese halve adelaar, komende uit de deellijn, zwart op goud; II. in zilver drie rode rozen, groen gepunt en goud geknopt, geplaatst 2 en 1; een hartschild van zilver, beladen met een zwart huismerk.

Helmteken: een zilver – rode vlucht.

Helmkleed en wrong: rood gevoerd van wit.

Dit wapen mag gevoerd worden door Jacobus Teitsma Joha en zijn nakomelingen.

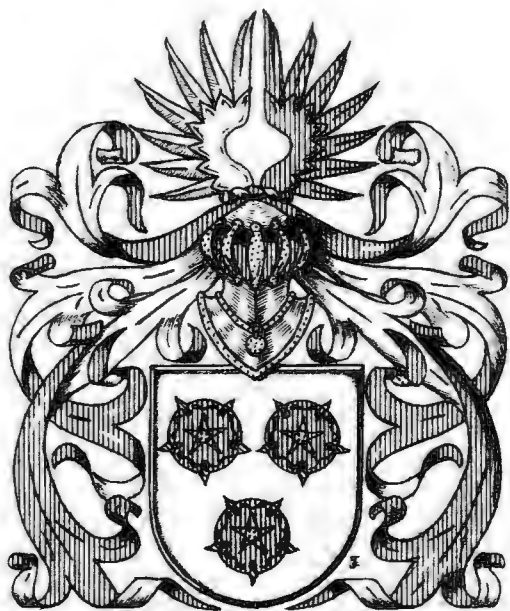
Bronnen: I. *“JOHAEKENS MEERVOUD” nr. 4 t.m. 6.*

Een brief van Jacobus Teitsma Joha.

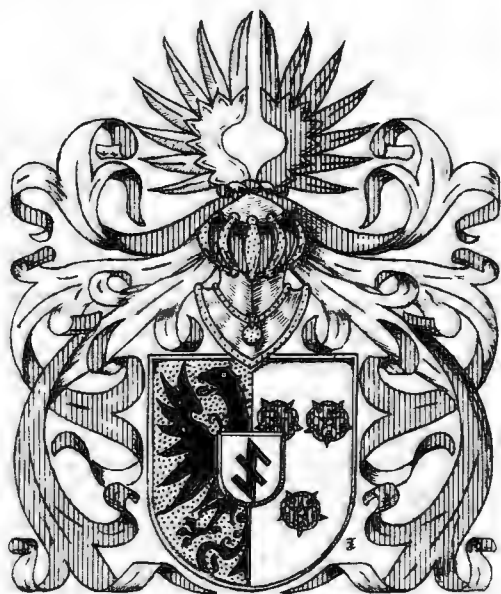
J. C. Terluin, Beetsterzwaag 6 juni 2006.

Ynstjoerder: J.T. Joha, Flevo 88, 9204 JR Drachten.

JOHA

JACOBUS TEITSMA JOHA

Schouwstra

Schouwstra. Yn read in fârende skou fan sulver, yn de skyldhoeken en yn de skyldpunt beselskippe fan in gouden klaver.

Helmteken: in griene klaver.

Helmkleed en wrong: read, fuorre fan giel.

In rood een varende schouw van zilver, in de schildhoeken en in de schildpunt vergezeld van een gouden klaver.

Helmteken: een groene klaver.

Helmkleed en wrong: rood, gevoerd van geel.

It wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Klaas Schouwstra, berne 1-4-1906 te Terwispel en ferstoarn 3-10-1984 te Ljouwert, troud 13-5-1931 mei Sophia Wilhelmina de Groot, berne 14-8-1909 te Capelle aan de IJssel en ferstoarn 19-6-1988 te Burgum.

Untwerp: R.J. Broersma, tekener F.R.f.H., yn oerlis mei de ynstjoerder.

Ynstjoerder: S. Schouwstra, Reinder Broelsmawei 47, 8915 DG, Leeuwarden.

Van Veen

Van Veen. Dield: I. de Fryske heale earm, kommend út de dielline, swart op goud; II. yn goud in út de dielline kommende earm, beklaaid fan read, de hân fan natuerlike kleur, hâldende in reade bijekoer; de koer boppe beselskippe fan twa swarte turven.

Helmteken: in ûnklear anker fan goud mei in read ankertouw.

Helmkleed en wrong: read, fuorre fan giel.

Gedeeld: I. de Friese halve adelaar, komende uit de deellijn, zwart op goud; II. in goud een uit de deellijn komende arm, bekleed van rood, de hand van natuurlijke kleur, houdende een rode bijenkorf; de korf boven vergezeld van twee zwarte turven.

Helmteken: een onklaar anker van goud met een rood ankertouw.

Helmkleed en wrong: rood, gevoerd van geel.

It wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Sytze Douwes van Veen, berne 12-01-1796 te Lemmer en ferstoarn 24-06-1867, troude op 29-10-1820 te Lemmer mei Minke Rienks Sleeswijk, berne 20-01-1798 te Lemmer en dêr ferstoarn 18-05-1878.

(sjoch ek: *Nederlands Patriciaat* 1968, 54e jaargang, blz 215).

Untwerp: R.J. Broersma, tekener F.R.f.H., yn oerlis mei de ynstjoerder.

Ynstjoerder út namme fan de famylje: Mr H. van Veen, Spinozalaan 6, 3707 ZJ Zeist.

VAN DER VEER

Van der Veer. Dield: I. de Fryske heale earn, kommend út de dielline, swart op goud; II. yn blau in weagjende dwarsbalke, boppe beselskippe fan in klaver, en ûnder fan in penje, alles fan sulver.

Helmteken: in swarte flecht.

Helmkleed en wrong: blau, fuorre fan wyt.

Wapenspreuk: "WERK TERWIJL HET DAG IS" yn swarte kapitalen op in wyt lint.

Gedeeld: I. de Friese halve adelaar, komende uit de deellijn, swart op goud; II. in blauw een golvende dwarsbalk, boven vergezeld van een klaver, en onder van een penning, alles van zilver.

Helmteken: een zwarte vlucht.

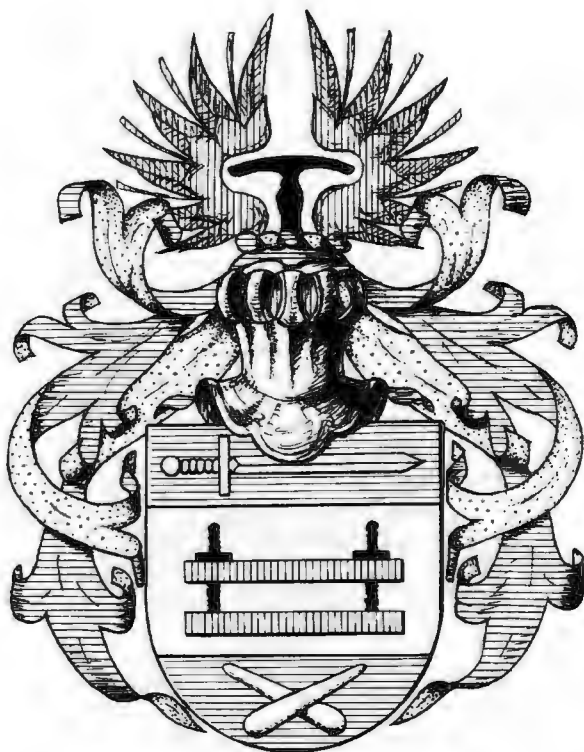
Helmkleed en wrong: blauw, gevoerd van wit.

Wapenspreuk: "WERK TERWIJL HET DAG IS" in zwarte kapitalen op een wit lint.

It wapen mei fierd wurde troch de neiteam fan Metske Ates (1664-1725) en Aafke Gearts, dy `t de famyljenamme Van der Veer brûke. De wapenspreuk mei allinne fierd wurde troch de neiteam fan Geert van der Veer (1884-1951).

Untwerp: J.C. Terluin, yn oerlis mei de ynstjoerder.

Ynstjoerder: G. van der Veer, Moezel 200, 9204 EM Drachten.

IJSBRANDY

IJsbrandy. Yn goud in reade blokparse mei swart skroefried en moeren; in blau skyldhaad, belein met een sulveren swurd mei de punt nei lofts; in blauwe skyldfoet, belein mei twa krúslings pleatste papiersnijers.

Helmteken: in útkommende swarte fileet tusken in reade flecht.

Helmkleed en wrong: blau, fuorre fan giel.

In goud een rode blokpers met zwarte schroefdraad en moeren; een blauw schildhoofd, beladen met een zilveren zwaard met de punt naar links; een blauwe schildvoet, beladen met twee kruislings geplaatste vouwbeneden.

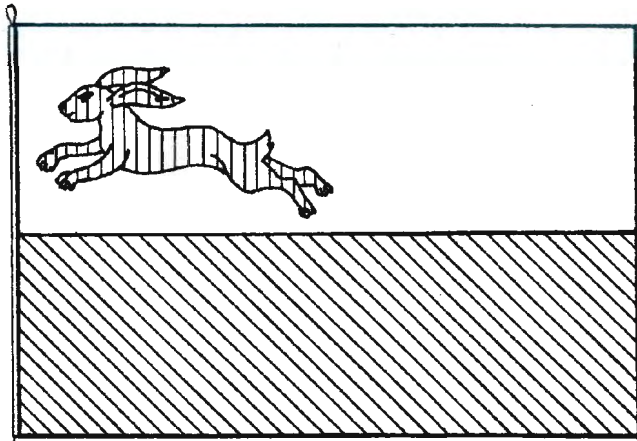
Helmteken: een uitkomende zwarte fileet tussen een rode vlucht.

Helmkleed en wrong: blauw, gevoerd van geel.

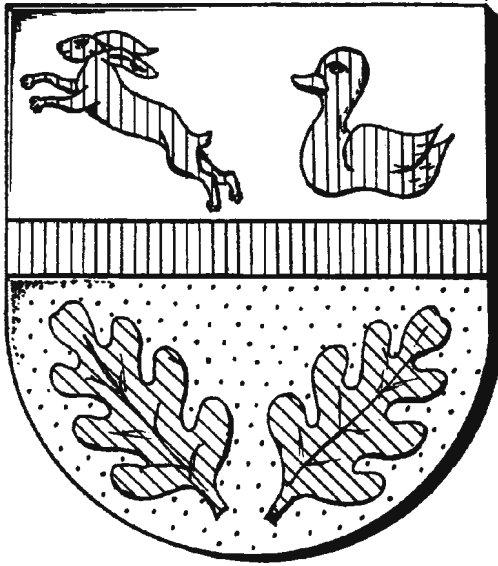
Dit is it persoanlike wapen fan Jan IJsbrandy, dat ek fierd wurde mei troch syn neiteam.

Untwerp: J.C. Terluin, yn oerlis mei de ynstjoerder.

Ynstjoerder: J. IJsbrandy, Moleneind ZZ 7, 9203 ZW Drachten.

22

Haskerhorne / Haskerhoarne

Wapen en flagge van Haskerhorne / Haskerhoarne yn de gemeente Skarsterlân

Wapen: trochsnien fan sulver en goud, mei oer de trochsnijingsline in reade fersmelle balke, boppe beselskippe fan in springende hazze en in swimmende ein, alles fan read en ûnder fan twa griene ikeblêden, pleatst as in omkearde keper.

Flagge: twa like hege lingtebanen fan wyt en grien, mei yn de broektop in reade rinrende hazze.

Yn ferbân mei it 100 jierriich bestean dit jier fan de feriening fan Doarpsbelang Haskerhoarne en de útjefte fan in boek waard de Rie frege oft der fan it doarp in wapen en flagge bekend wiene, oft wy dêr faaks mei dwaande wiene.

No hie de Rie al in útstel te lizzen dat jierren lyn ris troch dhr. Van Heijningen makke wie. Dat idee waard fierder útwurke en nei doarpsbelang stjoerd. Tagelyk waard harren frege oft der yn it doarp noch in idee libbe dan koene wy dat faaks meinimme.

Doarpsbelang kaam mei in goeie skets en in motivaasje. Sa koe der in ferantwurde heraldysk ûntwerp makke wurde. De namme fan it doarp levere in basis: in hazze yn in hoeke. Dat waard it útgongspunt fan it ûntwerp. Neist de hazze kaam in ein as ferwizing nei de einekoai by de Wyldehoarne.

Fierder seach doarpsbelang graach ferwizings nei de Jousterdyk as "slachier" fan it doarp en de boskrike omjouwing yn it wapen werom.

De Jousterdyk koe moai as in reade balke opfierd wurde om't de dyk fan east nei west rint. Sa kin it wapen as lânkaart sjoen wurde. Read ferwiist nei de slachier en de oarspronklike stiennen yn de dyk.

Under de balke waarden as ferwizing nei de boskrike omjouwing twa ikeblêden opnommen. De skeane stân fan de blêden hat gjin spesifyk doel mar is mear fanwegen de skientme.

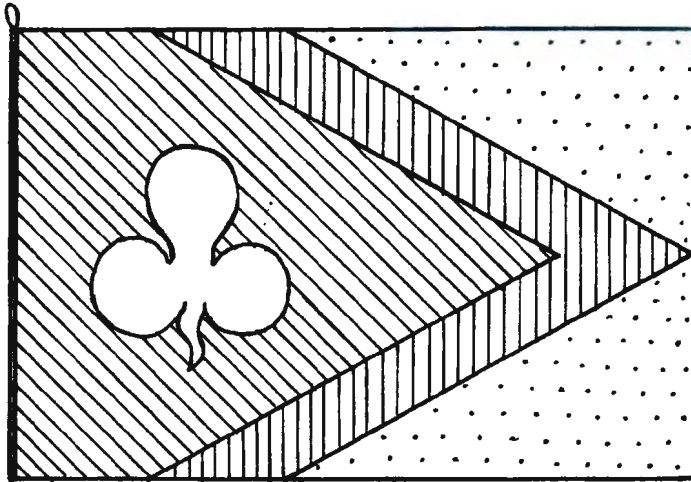
De kleur, of kreker it metaal goud, ferwiist nei de sângrûn fan de omkriten. Sulver is nommen as iennichst alternatyf mar ek om oansluting te sykjen by it doarpswapen fan Aldehaske. Boppedat waarden de dieren yn de âldst bekende kleure-útfiering fan de gritenijwapens ek faak as read op sulver ôfbylde.

De flagge is lykas wizânsje in sterk ferienfâldige ôfspegeling fan it wapen. Yn de hoeke sit wer in hazze, wylst de dyk troch de horizontale dieling foarsteld wurdt en de boskrike omjouwing troch de ûnderste griene baan. De flagge slút ek moai oan by dy fan Aldehaske.

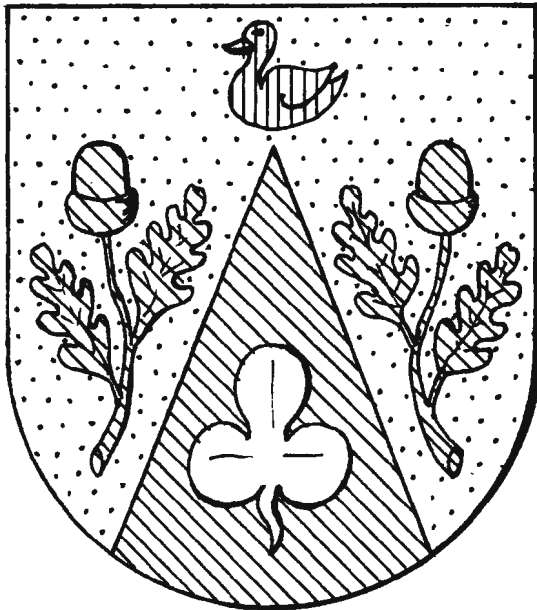
Wapen en flagge binne yn juny 2007 troch Doarpsbelang oannommen.

Untwerp: R.J. Broersma, tekenar F.R.f.H. nei in idee fan Doarpsbelang.

De

Nieuweschoot / Nijskoat

Wapen en flagge fan Nieuweschoot / Nijskoat yn de gemeente Heerenveen / Hearrenfean

Wapen: yn goud in griene punt, oertoppe troch in reade swimmende ein; de punt yn de skyldfoet belein mei in sulveren klaver en oan wjerskanten beselskippe fan in ikel en in stâle en in blêd oan wjerskanten, alles fan grien.

Flagge: yn giel in griene broekingstrijehoek, fan de broekside langer makke mei 1/5 flaggelingte en de punt op 4/5 flaggelingte, de trijehoek belein mei in wite klaver mei in hichte lyk oan 1/2 flaggehichte en pleatst op 1/5 fan de flaggelingte, oanslutend oan de griene trijehoek in reade seam, reitsjend oant op de flechtside.

Taljochting: skoat betsjut “foarút springend stik lân”. De griene punt yn it gouden skyld wol dat útbyldzje. Nijskoat is in agrarysk doarp, de sulveren klaver yn de foet fan it skyld is dêr it symboal fan. It tsjut op it greidlân en de feefokkerij. Op 'e kaart fan Schotanus (begjin 18de ieu) kinne wy twa einekoaien by dit doarp ûntdekke. It reade eintsje yn it skyldhaad hâldt de neitins dêroan libben.

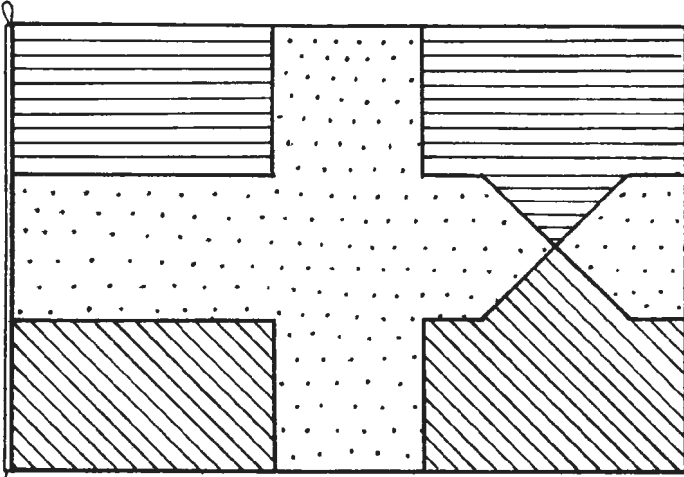
Der is in protte natuer by dit doarp; de iketûken mei de ikel en twa bledsjes wolle dat oanjaan. De iik is in tige wichtige beam yn ús lân. Hy jout net allinne geef en hurd timmerhout, mar ek ikels as goed bargefoer, wylst fan de bast eartiids loaistof makke waard.

De gouden eftergrûn fan it wapen jout de sângrûn oan.

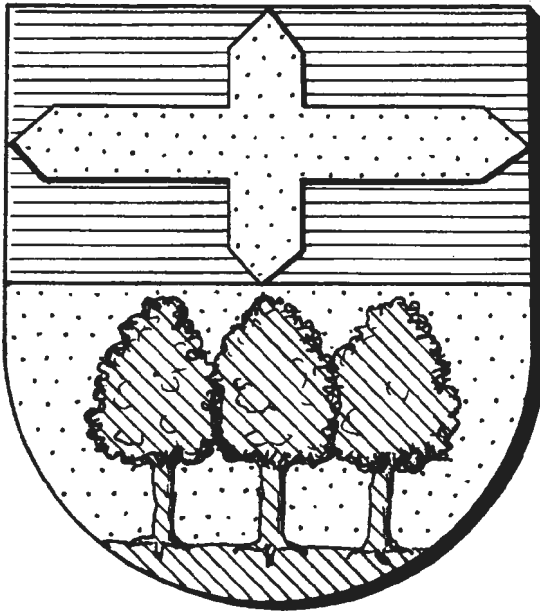
De flagge is in útfloeisel fan it wapen. De reade seam fan de griene punt wol de lintbebouwing fan it doarp oanjaan, wylst de klaver út it wapen hjir wer in plak fûn hat.

Wapen en flagge binne yn oktober 2006 oannommen en fêstlein troch it doarp.

Untwerp: J.C. Terluin, lid F.R.f.H.

Wylgen

Smalle Ee – De Wilgen
Smelle Ie – De Wylgen

Wapen en flagge fan Smalle Ee – De Wilgen / Smelle Ie – De Wylgen, yn de gemeente Smallingerland / Smellingelân

Wapen: trochsniën: A. yn blau in gouden spitskrús; B. yn goud trije beammen op in grûn, alles fan grien.

Flagge: twa likense hege banen fan blau en grien, mei oer alles hinne in giel krús mei in earmdikte lyk oan 1/3 flaggehichte, de earm nei de flechtside ta healweis yn-snuorre troch twa inoar leadrjocht krusende diellinen, de ien lofts skean, de oare rjochts skean.

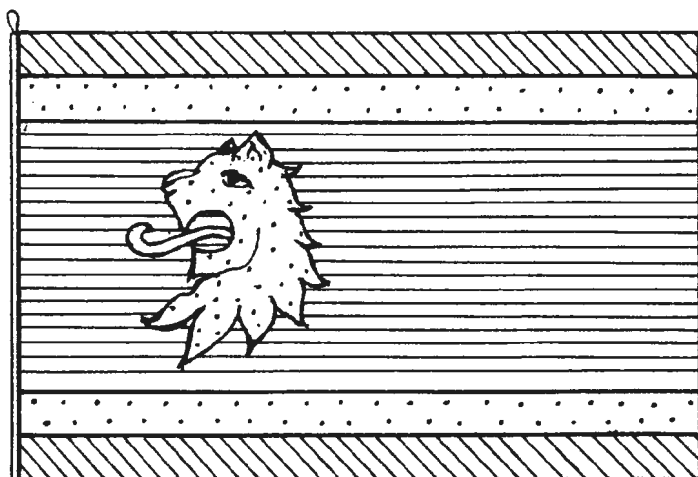
Taljochting: it wapen is trochsniën om't it wapen is fan de twa doarpen Smelle Ie en De Wylgen. Yn it boppeste diel stiet it krús sintraal as symboal fan it eardere kleaster te Smelle Ie. De punten fan it krús tsjutte op de skâns, dy't hjir yn 'e 16de ieu boud is foar de Spaanske ynfallen út Grinslân wei. De foarm fan de skâns en it krús binne ferwurke ta in spitskrús. It blau tsjut op it wetter fan de Smelle Ie en it goud op de sângrûn.

It ûnderste diel fan it wapen mei de trije beammen ferwiist nei De Wylgen. Trije, om't de meartalsfoarm fan de namme fan it doarp oan te jaan en de gearwurking tusken Smelle Ie, De Wylgen en Bûtenstfallaat.

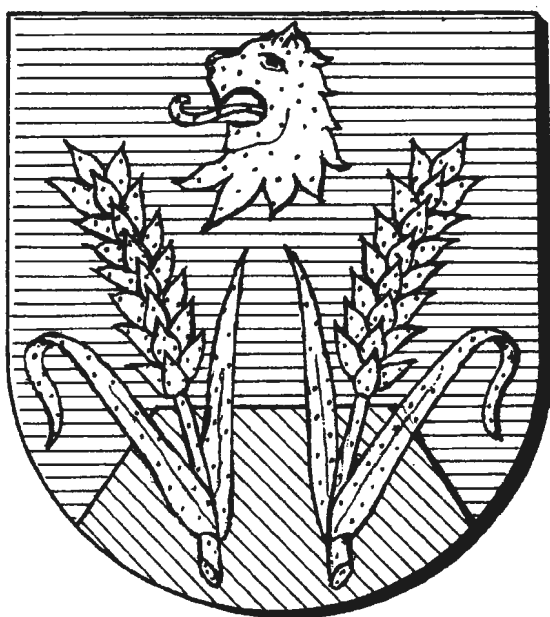
De beammen binne ek in soarte fan streeksymboal en it teken fan rjochtspraak. Yn Smelle Ie waard yn de midsieuwen it gritenijgerjocht hâlden. It wapen is in dit gefal ôflaat fan de flagge. De flagge is in ûntwerp fan frou Loes Degener, dat ûnder oaren basearre is op it al earder neamde kleaster. De blauwe flakken symbolisearje de romte, it wetter en de loft, wylst it grien nei de natuerlike omjouwing ferwiist. De ôfwikende foarm fan it krús jout de kultuerhistoaryske eleminten oan, it kleaster en de skâns. De Rie spriek harren wurdearring út foar it ûntwerp dat sûnder mear akseptearre wurde koe. De flagge is presintearre yn de Drachtster Courant fan 30 juli 2004.

Untwerp flagge: L. Degener, Smelle Ie.

Untwerp wapen: J.C. Terluin, lid F.R.f.H.

Wier

Wier

Wapen en flagge fan Wier, yn de gemeente Menaldumadeel / Menameradiel

Wapen: yn blau in griene, út de skyldfoet opriizjende terp, mei dêroerhinne twa gouden weetieren mei elts twa blêdden en pleatst as in V; yn it skyldhaad, tusken de ieren in ôfskuorde liuwekop fan goud.

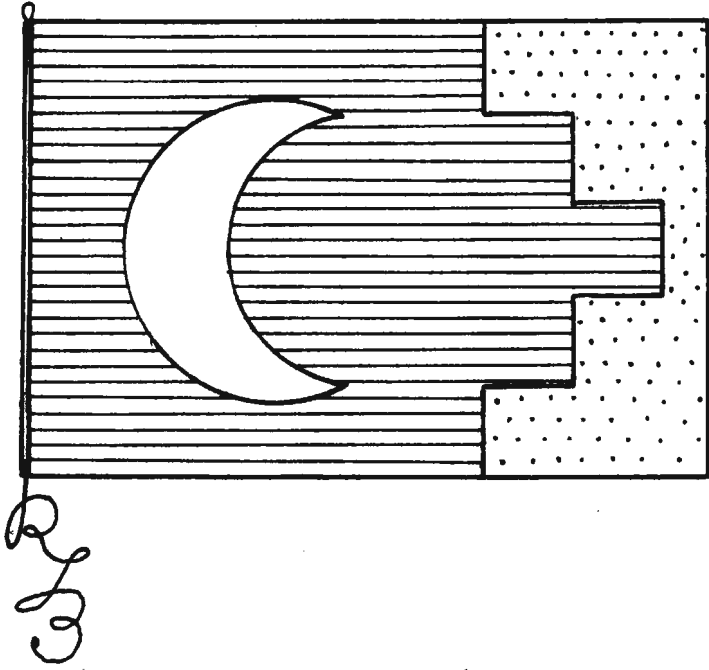
Flagge: fiif hichtebanen fan grien, giel, blau, giel en grien, yn in ferhâlding fan 1 : 1 : 6 : 1 : 1, mei oan de broekside in giele ôfskuorde liuwekop.

Taljochting: Wier betsjut terp of wierde, dy't hjir as ferwizing nei de namme fan it doarp yn it wapen opnommen is, alles yn de natuerlike kleuren. Yn it skyldhaad is de liuwekop opnommen as herinnering oan it âlde wapen fan it slachte Lauta, dy't hjir in stins hienen. Yn dat âlde wapen stie in gouden liuw op blau. De weetieren steane as pars pro toto foar de skeaf yn it lettere Lautawapen en as symboal foar de lânbou in dizze omkriten.

De kleuren en de liuwekop fan it wapen binne werom te finen yn de flagge, útfierd yn banen sadat de flagge ek in goede oansluting hat mei de oare doarpsflaggen yn dizze omkriten, lykas dy fan Minnertsgea en Sint Jabik.

Untwerp: J.C. Terluin, lid. F.R.f.H.

Flagge fan de “Stichting Tsjerke en Poarte fan Bears”

Giel, mei in blauwe treppe broekingstriehoek fan trije trimen fan gelikense lingte, nei de broekside ferlinge mei $2/3$ flaggelingte, metten fan de ûnderste trimen ôf en mei de toptrime lizzende op $9/10$ flaggelingte; de ferlingde broekingstriehoek belein mei in omwende wite heale moanne, mei in hichte gelyk oan $2/3$ flaggehichte.

Geel met een getrapte blauwe broekingsdriehoek van drie treden en twee optreden van gelijke lengten, naar de broekzijde verlengd met $2/3$ vlaglengte, gemeten vanuit de onderste treden en met de toptrede gelegen op $9/10$ vlaglengte; de verlengde broekingsdriehoek beladen met een omgewende witte wassenaar met een hoogte, gelijk aan $2/3$ vlaghoogte.

De “Stichting Tsjerke en Poarte fan Bears”, of “Bezoekerscentrum Uniastate Bears” sa as de namme yn 'e praktyk brûkt wurdt, woe foar harren presintaasje graach in flagge dy't nau oanslút by de aktiviteiten fan de stifting en dêr 't de namme fan de eardere Uniastate yn ta útdrukking kaam.

It ûntwerp is basearre op de doarpsflagge fan Bears, dêr't de poarte as gehiel yn foarkomt. Yn de flagge fan de stifting is de klam mear op de namme fan de state kommen te lizzen yn 'e foarm fan de heale moanne, sa as dy yn it famyljewapen fan de Unia's foarkomt.

Untwerp: R.J. Broersma, tekener F.R.f.H.

Stichting “Tsjerke en Poarte fan Bears”
Bezoekerscentrum Uniastate,
Tsjerkepaad 3,
9025 BM Bears.

sjoch ek: www.uniastatebears.nl

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the success of any business and for the protection of the interests of all parties involved.

2. The second part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions.

3. The third part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions.

4. The fourth part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions.

